

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ

Навчальний посібник у схемах і таблицях

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019

УДК 336.711.65(075.034)

Д36

Авторський колектив: канд. екон. наук, професор Л. В. Дікань – вступ, теми 3, 9 – 11, 14; канд. екон. наук, ст. викладач І. О. Шевченко – теми 4, 6 – 8, 12; канд. екон. наук, доцент Є. В. Дейнеко – теми 2, 5; викладач Д. В. Калінкін – теми 1, 13.

Рецензенти: професор кафедри аудиту Державного вищого навчального закладу "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", д-р екон. наук, доцент *Ю. Б. Слободяник*; директор навчально-наукового інституту економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут", д-р екон. наук, професор *О. В. Маноїленко*.

Рекомендовано до видання рішенням ученої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Протокол № 7 від 12.03.2019 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Державний фінансовий контроль [Електронний ресурс] : навчальний посібник у схемах і таблицях / Л. В. Дікань, І. О. Шевченко, Є. В. Дейнеко, Д. В. Калінкін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 275 с.

ISBN 978-966-676-750-2

Розкрито основні теми навчальної дисципліни, що було структуровано за двома змістовими модулями. Матеріал подано у формі схем, рисунків і таблиць, що дає змогу акцентувати увагу на головних концептуальних моментах навчальної дисципліни. Теми розкрито з урахуванням норм чинного законодавства.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей усіх форм навчання.

УДК 336.711.65(075.034)

© Дікань Л. В., Шевченко І. О.,
Дейнеко Є. В., Калінкін Д. В., 2019
© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2019

ISBN 978-966-676-750-2

Зміст

Вступ.....	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економічного контролю та організація контрольного процесу	9
1. Становлення та розвиток контролю	9
1.1. Основні історичні віхи розвитку контролю у світі	10
1.2. Еволюція контролю на теренах України.....	15
1.3. Організація контрольної діяльності у світі.....	18
Запитання для самодіагностики	21
2. Сутність та зміст економічного контролю	22
2.1. Визначення поняття "контроль"	23
2.2. Економічний контроль: поняття та складові.....	26
2.3. Державні органи економічного контролю в Україні.....	36
Запитання для самодіагностики	47
3. Державний фінансовий контроль	48
3.1. Сутність, завдання і функції державного фінансового контролю	49
3.2. Система державного фінансового контролю та її основні елементи.....	56
Запитання для самодіагностики	68
4. Організація контрольної діяльності.....	69
4.1. Сутність та зміст організації контрольної діяльності	70
4.2. Планування контрольної діяльності	73
4.3. Права, завдання, обов'язки та відповідальність органу державного фінансового контролю.....	74
4.4. Документи як об'єкт дослідження державного фінансового контролю	76
4.5. Узагальнення результатів державного фінансового контролю та їх реалізація	78
Запитання для самодіагностики	86
5. Державний фінансовий аудит: сутність, зміст та суб'єкти його проведення	87
5.1. Поняття та складові державного фінансового аудиту.....	88
5.2. Нормативно-правове забезпечення державного фінансового аудиту.....	92
5.3. Класифікація державного фінансового аудиту	95

5.4. Суб'єкти державного фінансового аудиту	98
Запитання для самодіагностики	103
6. Інспектування (ревізія): поняття і зміст	104
6.1. Інспектування (ревізія): сутність та основні аспекти.....	105
6.2. Мета і завдання інспектування (ревізії)	106
6.3. Об'єкти, суб'єкти та предмет інспектування (ревізії)	107
6.4. Особливості проведення інспектування (ревізії)	110
Запитання для самодіагностики	113
7. Перевірка та моніторинг закупівель як форма державного фінансового контролю	114
7.1. Визначення понять "закупівля", "перевірка закупівель", "моніторинг"	115
7.2. Нормативно-правове забезпечення перевірки закупівель ...	120
7.3. Державний майданчик ProZorro як системна реформа закупівель	121
Запитання для самодіагностики	122
Змістовий модуль 2. Методичні основи контролю в діяльності підприємницьких структур, установ та організацій.....	123
8. Контроль діяльності підприємницьких структур	123
8.1. Сутність та класифікація підприємницьких структур	124
8.2. Контроль доходів і фінансових результатів діяльності підприємницьких структур	127
8.3. Контроль статутної діяльності та фінансового стану підприємницьких структур	130
Запитання для самодіагностики	140
9. Організація проведення контролю в бюджетних установах	141
9.1. Бюджетна установа як основний суб'єкт господарювання в бюджетній сфері.....	143
9.2. Контроль у бюджетній установі: поняття, завдання та принципи	146
9.3. Методи контролю в бюджетних установах.....	150
9.4. Організація ревізії в бюджетній установі.....	153
9.5. Організація планування ревізії в бюджетній установі.....	155
Запитання для самодіагностики	156
10. Дослідження діяльності бюджетної установи	157
10.1. Перевірка кошторисів та планів асигнувань як найважливіших документів бюджетної установи	160
10.2. Ревізія касових та банківських операцій	165

10.3. Ревізія оплати праці в бюджетних установах.....	178
10.4. Ревізія розрахунків бюджетної установи з бюджетом та державними цільовими фондами за податками та платежами	185
10.5. Перевірка розрахунків бюджетної установи з дебіторами та кредиторами	187
10.6. Ревізія основних засобів та інших необоротних активів бюджетної установи.....	201
10.7. Ревізія запасів бюджетної установи	215
10.8. Перевірка фінансової звітності бюджетної установи.....	218
Запитання для самодіагностики	220
11. Узагальнення результатів ревізії бюджетної установи	221
11.1. Документування контрольних заходів та їх результатів...	222
11.2. Вимоги до оформлення результатів ревізії.....	225
11.3. Форми реалізації результатів ревізії та контроль їх виконання	231
Запитання для самодіагностики	232
12. Особливості контролю фінансово-кредитних установ	233
12.1. Фінансово-кредитні установи та їх класифікація	234
12.2. Особливості контролю фінансово-кредитних установ.....	236
12.3. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа	238
Запитання для самодіагностики	239
13. Контроль виконання місцевих бюджетів у фінансових органах .	240
13.1. Основні положення контролю виконання місцевих бюджетів	241
13.2. Процес контролю місцевих бюджетів	244
13.3. Оформлення і реалізація матеріалів ревізій бюджетів та їх моніторинг	247
Запитання для самодіагностики	249
14. Контроль ефективності використання коштів державного бюджету Рахунковою палатою при Верховній Раді України.....	250
14.1. Основні аспекти контролю Рахунковою палатою України ..	251
14.2. Особливості контролю ефективності використання коштів .	257
14.3. Оформлення результатів перевірки	266
Запитання для самодіагностики.....	268
Рекомендована література.....	269
Основна	269
Додаткова	270
Інформаційні ресурси	272

Вступ

Сьогодні держави характеризується євроінтеграційним прагненням та реалізацією загальнонаціональних завдань у різних сферах суспільного життя загалом, та державного управління зокрема. Процес реформ є переважно динамічним та багатовекторним проявом потреб суспільства для забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Виникає необхідність підвищення прозорості, підзвітності та ефективності діяльності органів державної влади та суб'єктів господарювання, а також створенні надійної платформи для системи державного фінансового контролю. Адже, ефективна система державного фінансового контролю є не лише гарантом прозорості та якості діяльності органів державної влади, а й дієвим механізмом для забезпечення фінансової стабільності й економічної безпеки країни.

Вагомий внесок у формування теоретичних та організаційно-практичних засад державного фінансового контролю здійснили такі вчені, як: О. А. Шевчук, А. В. Хмельков, Ю. Б. Слободяник, Л. М. Івашова, Є. В. Мних, І. І. Іванова, Г. В. Дмитренко, І. Ю. Чумакова, В. Ф. Піхоцький та ін.

Поданий у посібнику матеріал охоплює усі основні теми і розділи дисципліни "Державний фінансовий контроль", структура посібника зумовлена логікою викладання курсу: від теоретичних основ до практичних навичок, особливостей подання отриманих результатів. Ступінь засвоєння матеріалу можна перевірити за допомогою питань.

Ідея викласти державний фінансовий контроль у схемах та таблицях з'явилася внаслідок тривалого практичного застосування різних способів викладання лекційного курсу. Вільний виклад матеріалу зручний для викладача, проте, у результаті студенти не мають так званого "каркаса знань" і вимушені самі його будувати. А використання опорних схем та таблиць в якості супроводу до лекційного матеріалу дозволяє не лише структурувати матеріал, а й викладати його ієрархічно, зі збереженням усіх взаємозв'язків.

Варто зазначити, що будь-яка схема завжди спрощує реальну складність матеріалу, але водночас спрощує і його сприймання та розуміння. Оскільки в жодну схему не можна вкласти повне уявлення про тему, то під кожною із запропонованих схем та таблиць ви можете знайти посилання на джерело, аналіз якого дозволить повно та глибоко проникнути в сутність матеріалу.

Метою навчальної дисципліни є оволодіння базовими теоретичними знаннями та набуття практичних навичок проведення державного фінансового контролю.

Предметом навчальної дисципліни є організація, методологія і методика державного фінансового контролю.

Пропонований навчальний посібник розкриває існуючу в Україні систему державного фінансового контролю. Посібник розроблено за програмою дисципліни "Державний фінансовий контроль". Викладено етапи становлення та розвитку контролю; сутність та зміст економічного контролю; сутність та функції державного фінансового контролю, його складові, організацію контрольної діяльності; контроль діяльності підприємницьких структур; дослідження діяльності бюджетної установи; узагальнення результатів ревізії бюджетної установи особливості контролю фінансово-кредитних установ; контроль виконання місцевих бюджетів у фінансових органах; контроль ефективності використання коштів державного бюджету Рахунковою палатою при Верховній Раді України

Метою посібника є сприяння оволодінню базовими теоретичними знаннями, набуттю практичних навичок проведення державного фінансового контролю, а також розумінню проблем його розвитку як основи наступної адаптації майбутніх фахівців до професійного середовища.

Завданнями цього посібника можна вважати:

надання теоретичних знань із навчальної дисципліни "Державний фінансовий контроль" та сприяння їх більш легкому і глибокому засвоєнню знань студентами щодо теоретичних основ економічного контролю та організації контрольного процесу, формуванню компетентностей щодо практичного застосування сучасних форм і методів проведення державного фінансового контролю.

У кожній темі наведено перелік професійних компетентностей, яких набувають студенти в процесі опанування дисципліни, ключові слова, а також контрольні запитання для самодіагностики знань.

Перша частина посібника відповідає першому теоретичному модулю навчальної дисципліни – "Теоретичні основи економічного контролю та організація контрольного процесу". У межах цього модуля подано теоретичні питання державного фінансового контролю, його складових, організації контрольної діяльності.

Друга частина посібника відповідає другому практичному модулю навчальної дисципліни – "Методичні основи контролю в діяльності підприємницьких структур, установ та організацій". У межах цього модуля розглянуто практичні аспекти державного фінансового контролю, а саме: питання контролю підприємницьких структур; бюджетної установи; узагальнення результатів контролю; контролю фінансово-кредитних установ; контролю виконання місцевих бюджетів у фінансових органах; контролю ефективності використання коштів державного бюджету Рахунковою палатою при Верховній Раді України.

У процесі вивчення дисципліни студент набуває таких **компетентностей**: здатність до визначення основних теоретичних засад державного фінансового контролю в Україні; здатність усвідомлювати особливості проведення державного фінансового контролю; здатність застосовувати методичні основи контролю в діяльності підприємницьких структур, установ та організацій.

Навчальний посібник призначено для вивчення дисципліни "Державний фінансовий контроль" на прагматичному рівні він має стати відправною точкою в системі залучення студентів до роботи в органах державного управління та відігравати важливу роль у формуванні індивідуальних якостей майбутніх фахівців.

Бажаємо успіху у вивченні державного фінансового контролю!

Змістовий модуль 1

Теоретичні основи економічного контролю та організація контрольного процесу

1. Становлення та розвиток контролю

- 1.1. Основні історичні віхи розвитку контролю у світі.
- 1.2. Еволюція контролю на теренах України.
- 1.3. Організація контрольної діяльності у світі

Метою цієї теми є розгляд основних історичних віх становлення та розвитку контролю в Україні та світі

Ключові терміни: розвиток, контроль, еволюція, контрольна діяльність, організація

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Здатність визначати етапи розвитку контролю	Сутності контролю, його різновидів, предмета, об'єктів, методів та прийомів контролю	Уміння обирати та застосовувати відповідні методи й прийоми контролю залежно від його різновидів	Здатність обґрунтовувати власну позицію щодо розвитку контролю	Самостійність в ухваленні рішення щодо застосування конкретних методів та прийомів контролю

1.1. Основні історичні віхи розвитку контролю у світі

Рис. 1.1. Основні хронологічні етапи розвитку контролю у світі [2]

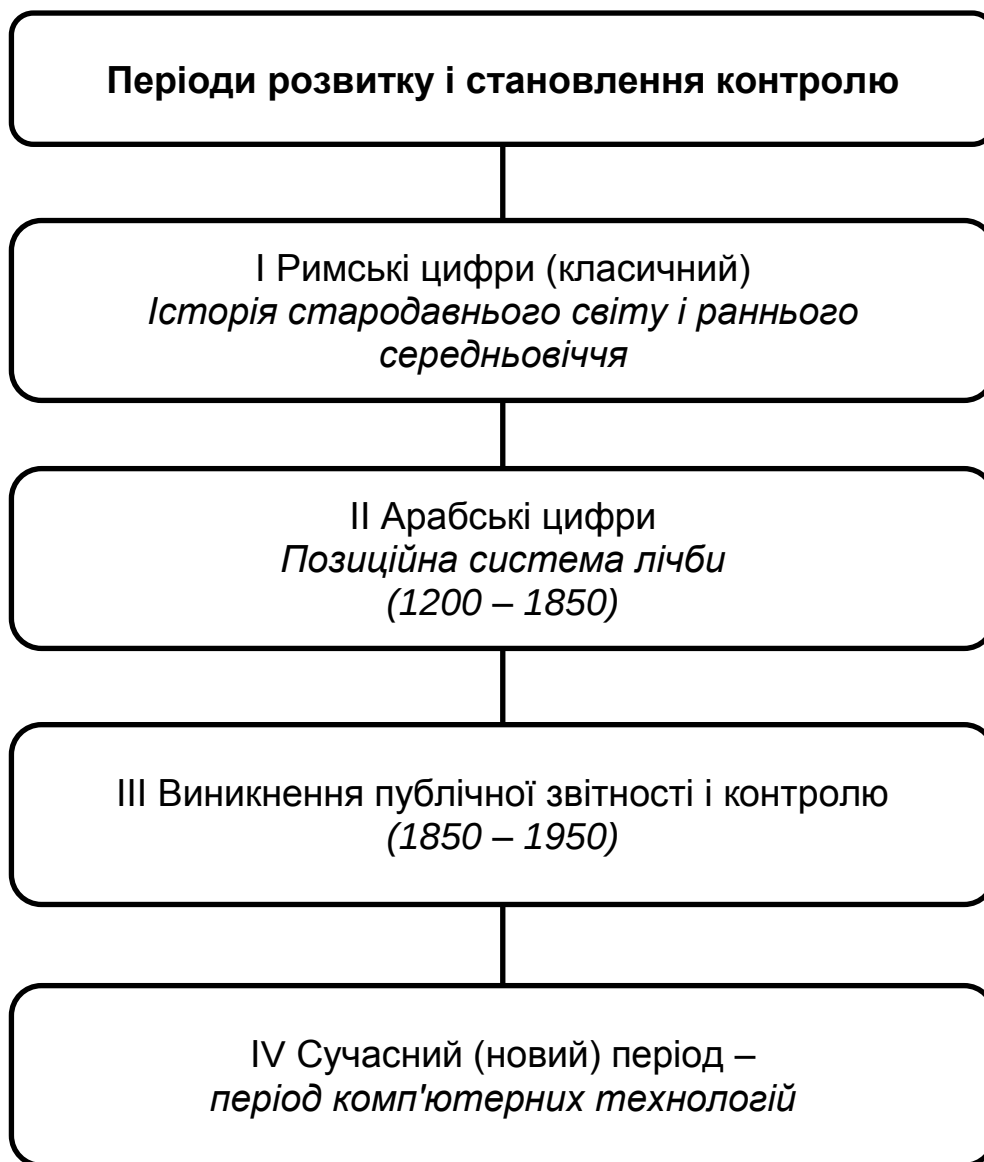

Рис. 1.2. Періоди розвитку і становлення контролю

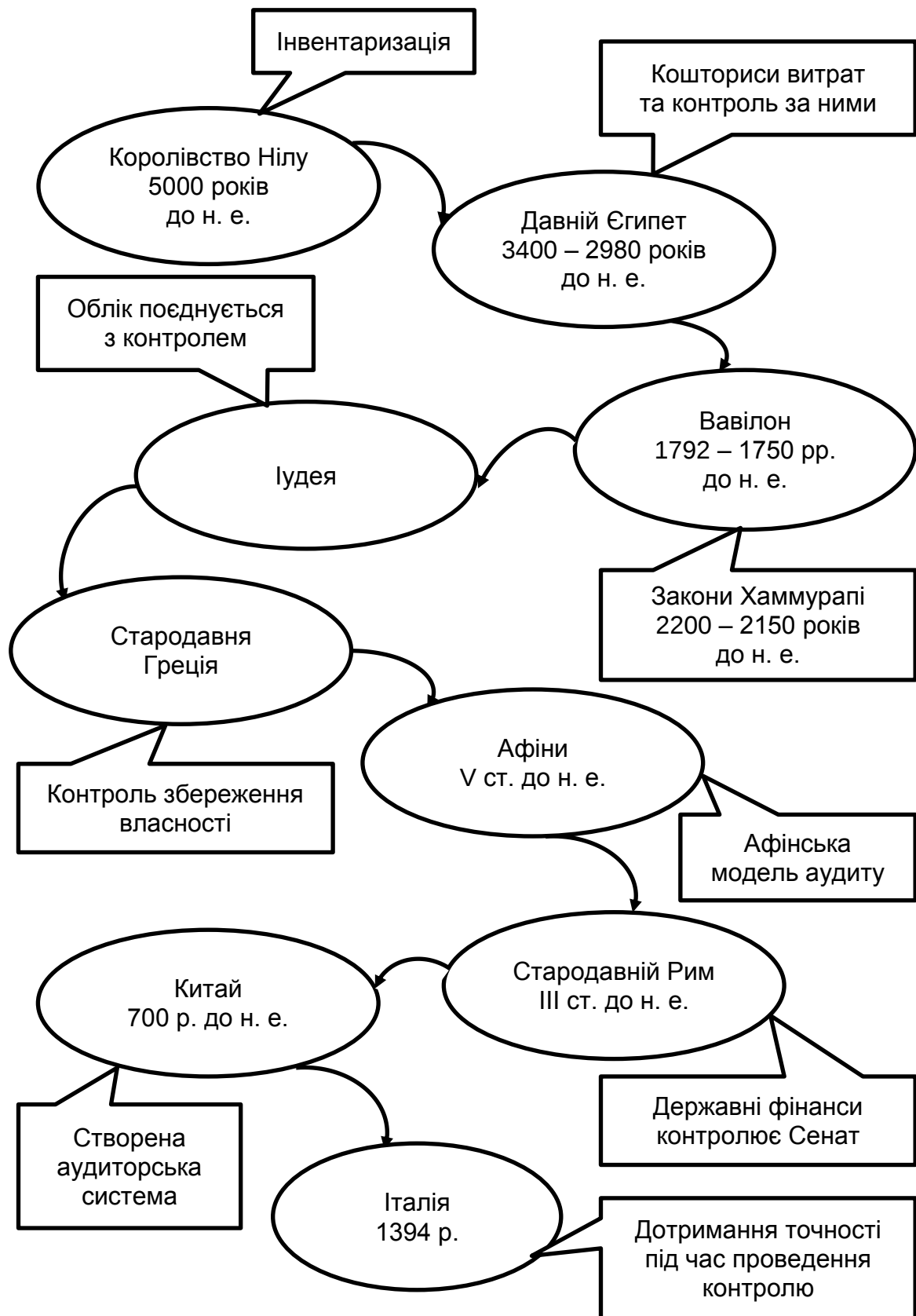

Рис. 1.3. Географічний розвиток контролю у світі (до нашої ери)

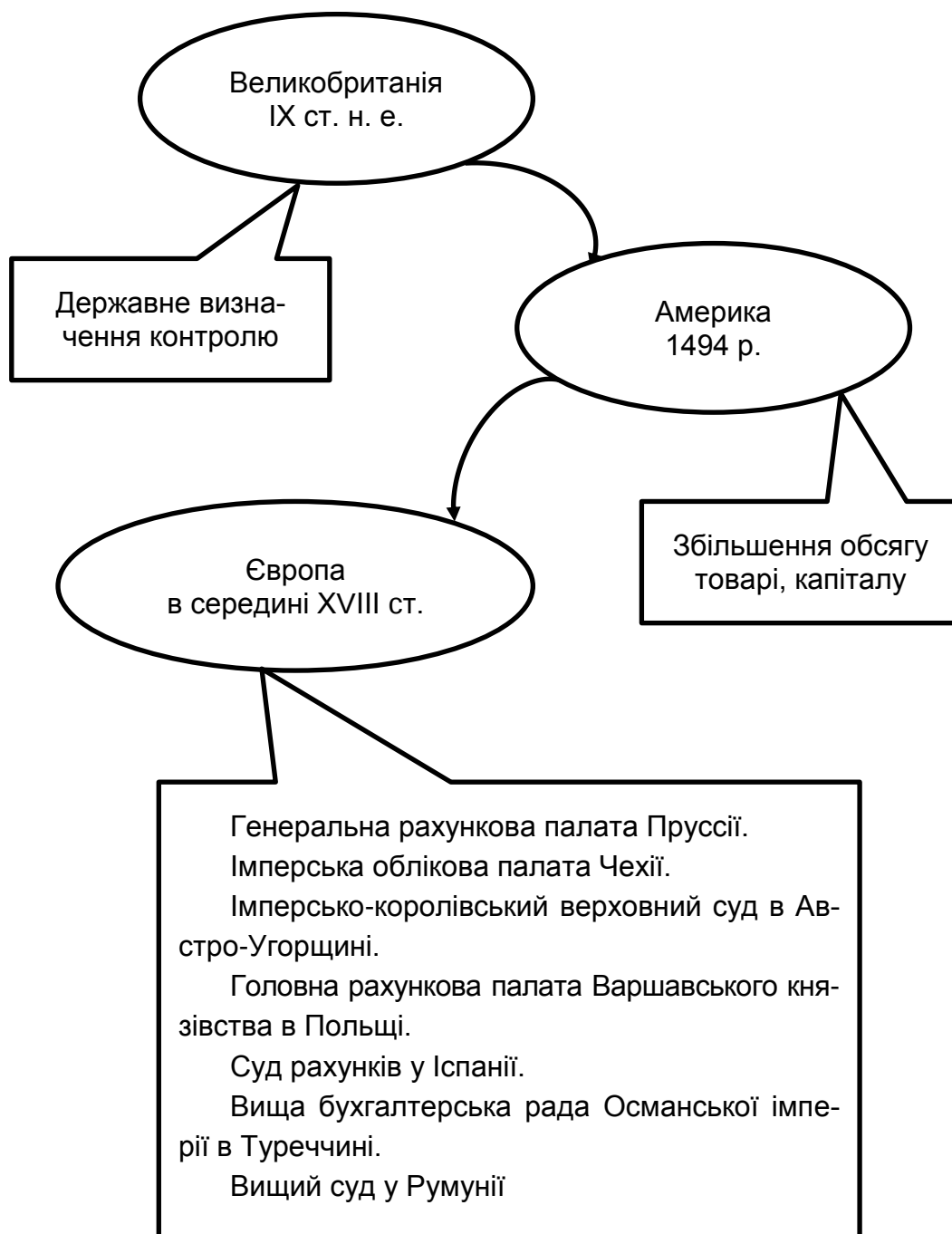

Рис. 1.4. Географічний розвиток контролю у світі (нашої ери)

**Періоди виникнення органів контрольної діяльності
в окремих країнах світу [2]**

Орган контрольної діяльності	Рік
Рахункові відомства Китаю	3 тисячі років тому
Рахункові відомства Кореї	1,3 тисячі років тому
Палата рахунків Франції	1318
Національне управління аудиту Великобританії	1320
Регулярна аудиторська організація Бельгії	1386
Імперсько-Королівський Верховний суд аудиту в Австро-Угорщині	1768
Головна рахункова палата Варшавського Князівства в Польщі	1808
Суд рахунків в Іспанії	1828
Вища бухгалтерська Рада Османської імперії в Туреччині	1862
Вищий суд аудиту в Румунії	1864

1.2. Еволюція контролю на теренах України

Таблиця 1.2

Еволюція контролю в Україні

Період	Характеристика
1	2
Із січня 1866 р.	Контрольні функції на всій території Росії, виконувало Управління державного контролю, яке працювало при Міністерстві фінансів
3 березня 1917 р.	Функціонували відповідні контрольні палати державного контролю, і така структура існувала в Україні до встановлення радянської влади. Державний контролер із надзвичайними правами і повноваженнями було створено 2 квітня 1918 року як відділ контролю, що згодом був перетворений на Секретаріат Державного контролю. Пізніше в Харкові було утворено Народний комісаріат державного контролю УСРС
Січень 1924 р.	Спеціальним органом документального та послідуочого фінансового контролю оголошено Фінансово-контрольне управління (ФКУ) СРСР
Листопад 1926 р.	Фінансово-контрольне управління СРСР реорганізовано в Державний фінансовий контроль та його місцеві органи
1932 – 1933 рр.	Фінансово-контрольне управління УСРС перетворилось на фінансово-бюджетну інспекцію
Жовтень 1937 р.	У складі Наркомфіну СРСР починають створюватися спеціальні Контрольно-ревізійні управління
З 1937 р. до 1956 р.	Фінансовий контроль в Україні здійснювало Контрольно-ревізійне управління Наркомату, пізніше Міністерство фінансів СРСР. У 1956 році Контрольно-ревізійне управління було створене у складі Мінфіну України
Грудень 1965 р.	Органи партійно-державного контролю перетворено в органи народного контролю
Травень 1991 р.	Ухвалено Закон про Контрольну палату СРСР, яка отримала статус вищого органу фінансово-економічного контролю
1993 р.	Прийнято Закон України "Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні"
1993 р.	Видано Закон України "Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні"

1	2
27 серпня 2000 р.	Видано Указ Президента України № 1031 "Про заходи щодо підвищення ефективності контрольно-ревізійної роботи" Головному контрольно-ревізійному управлінню України надано статус центрального органу виконавчої влади
09 грудня 2010 р.	Відповідно до Указу Президента України № 1085/2010 "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади" Головне контрольно-ревізійне управління України реорганізовано в Державну фінансову інспекцію України
23 квітня 2011 р.	Утворено Державну фінансову інспекцію України з Головного контрольно-ревізійного управління України
28 жовтня 2015 р.	На базі Державної фінансової інспекції постановою Уряду створена Державна аудиторська служба України
17 грудня 2016 р.	Кабінет міністрів видав розпорядження щодо створення "Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року"
08 лютого 2017 р.	Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки
10 травня 2018 р.	Кабінет міністрів видав розпорядження "Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 року"

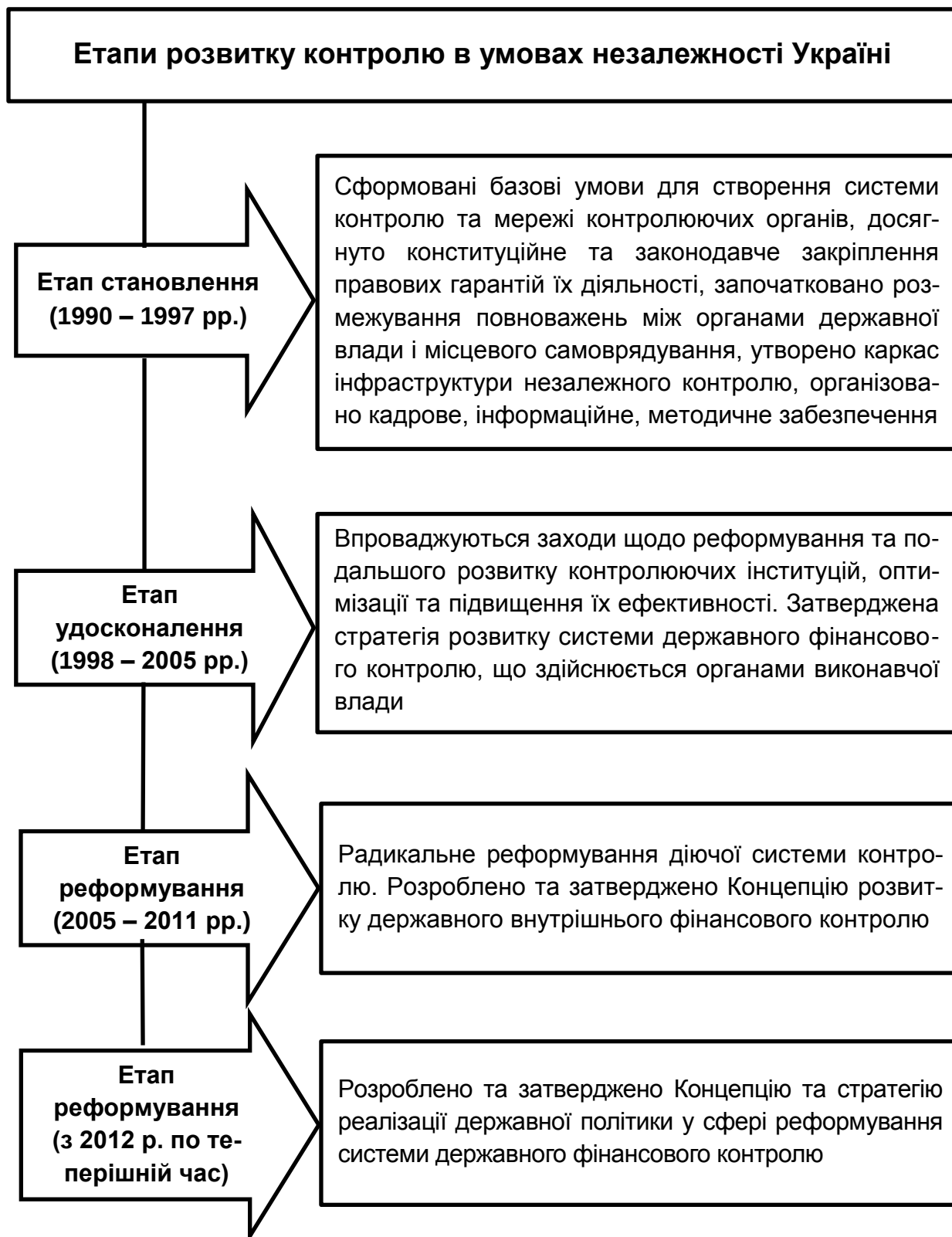

Рис. 1.5. Етапи розвитку контролю в умовах незалежності України

1.3. Організація контрольної діяльності у світі

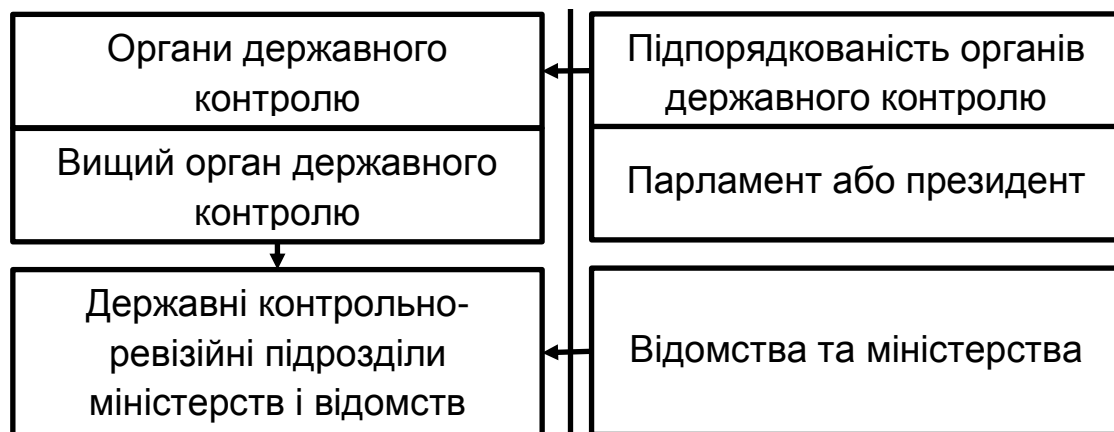

Рис. 1.6. Дворівнева схема організації контрольної діяльності в зарубіжних країнах

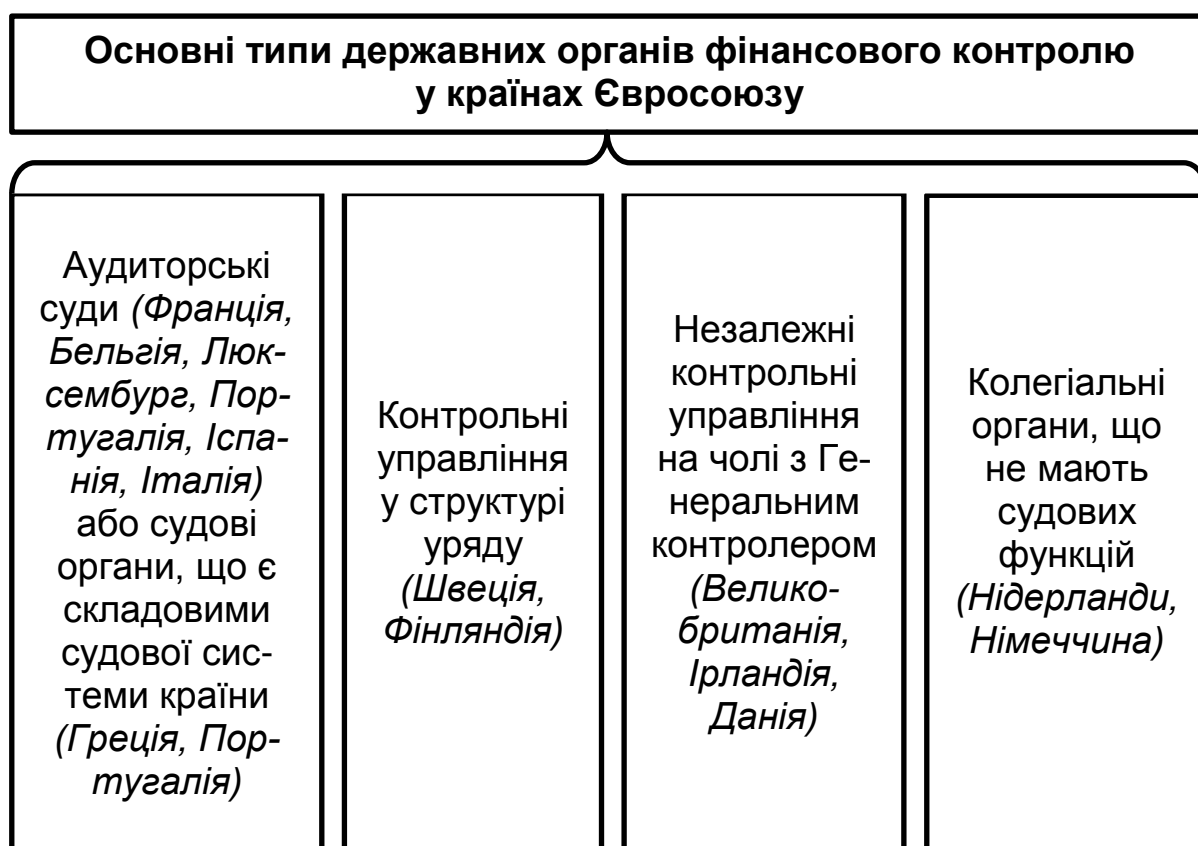

Рис. 1.7. Основні типи державних органів фінансового контролю у країнах Євросоюзу

Особливості організації контрольної діяльності в окремих країнах
[12; 34; 66; 67]

Країна	Особливості організації контрольної діяльності
1	2
США	Класичним прикладом щодо організації фінансового контролю в президентській республіці є Сполучені Штати Америки. Незважаючи на те, що законослухняність у США піднесена до рівня культу, окрім казначейства, державний контроль у галузі фінансів тут здійснюють ще Головне контрольно-фінансове управління (ГКФУ) Конгресу, Адміністративно бюджетне управління (АБУ) при Президентові США, Управління з добору і розстановки кадрів, Президентська рада з боротьби з фінансовими зловживаннями в державних установах ("Рада честі й ефективності"), інспектори Федеральної резервної системи, служба внутрішніх доходів (податкова служба) та ін.
Великобританія	У Великобританії контроль фінансово-господарської діяльності державного сектора економіки здійснює Національне контрольно-ревізійне управління, яке є урядовим органом і функціонує відповідно до Закону про фінансовий контроль. Управлінню надано право проводити перевірки рахунків усіх урядових установ і широкого кола державних органів, через які проходить більше 60 % витрат, а також контролювати субсидії, що надаються місцевими органами влади системи охорони здоров'я, галузям промисловості і державним корпораціям
Франція	Одна з організаційно найскладніших структур – Рахункова палата Франції. Керівництво палати затверджується Радою Міністрів. До керівного складу палати входять прем'єр-президент (призначається довічно), генеральний прокурор (виступає в державних інтересах та є посередником між палатою, урядом і судовими органами) й генеральний прем'єр-адвокат. Палата діє на колегіальних засадах. У професійному штаті відомства сім палатних президентів (за галузевими напрямками) та 200 магістратів (юридичні радники, фінансові інспектори, аудитори)
Болгарія	У Болгарії державний фінансовий контроль здійснюється міністерством фінансів через Головне управління фінансового контролю і територіальні управління. Штат визначається Радою Міністрів. Фінансові ревізори призначаються та звільняються наказами міністра фінансів. План роботи затверджується міністром фінансів.

1	2
	Предметом контролю є законність фінансово-господарських операцій, достовірність звітності, бюджетної та валютної дисципліни, приватизаційні операції
Німеччина	У Німеччині фінансово-господарська діяльність підприємств також піддається державному регулюванню, а відтак і зовнішньому контролю. Під зовнішнім контролем тут розуміють як ревізію (її проводять фінансові органи з метою забезпечення правильності стягнення податків), так і обов'язкову перевірку річних балансів, рахунків прибутків і збитків та інших форм (її здійснюють господарські контролери). Федеральне відомство з фінансів займається податковою перевіркою підприємств і оподаткуванням іноземних капіталовкладень, а Федеральна контрольно-ревізійна служба здійснює поточний контроль за бюджетом. У Німеччині контрольно-ревізійні підрозділи відповідних федеральних структур виконують внутрішні ревізії за погодженням із Федеральною рахунковою палатою
Румунія	У Румунії основу контролю складають такі його різновиди, як парламентський, урядовий та відомчий. Парламентський контроль здійснюється Рахунковою палатою, яка має свої дирекції в усіх регіонах (Румунія адміністративно розділена на 41 повіт). Урядовий фінансовий контроль здійснюється Міністерством фінансів, яке у своїй структурі має Генеральну дирекцію фіскального контролю та генеральні управління державних фінансів у кожному повіті, які також мають дирекції фіскального контролю. Відомчий фінансовий контроль здійснюється Управлінням контролю і внутрішнього аудиту, які є в складі галузевих міністерств. Водночас рахункова палата Румунії є незалежним органом, підпорядкованим і підзвітним тільки парламенту, її низові дирекції підпорядковані тільки центральному апарату палати
Швеція	У Швеції, яка є парламентарною монархією, головним відомством у справах державного контролю та обліку є Державне ревізійне управління (яке ще в деяких джерелах називають Національним бюро аудиту). Його метою, за визначенням уряду, і досягнення високоякісного управління фінансовою діяльністю. Діяльність Управління характеризується двома напрямками-проведенням щорічних ревізій фінансово-господарської діяльності національних установ і підприємств та ревізій ефективності державних закупівель.

1	2
	На відміну від багатьох інших європейських країн міністерства Швеції не наділені повноваженнями безпосереднього управління урядовими відомствами
Бахрейн	Зразком найоптимальнішого підходу до питання використання функцій вищого органу контролю є досвід Бахрейну. Професійними складниками організаційної структури органу Державного фінансового аудиту цієї країни є секції: • фінансового аудиту (аналіз загального фінансового стану підприємств та установ; перевірка дотримання положень нормативно-регулювальних документів); • аудиту адміністративної діяльності (визначення економічності й ефективності, оцінювання якості й кількості наданих послуг; аналіз досягнення об'єктом контролю поставленої мети); • аудиту комп'ютерних та бухгалтерських систем

Запитання для самодіагностики

1. У чому полягає значення вивчення історичних аспектів розвитку контролю?
2. Які основні важелі впливу на розвиток контролю з огляду на його історичні аспекти розвинення?
3. Які історичні особливості суспільства вплинули на розвиток контролю?
4. Визначте основні етапи розвитку системи контролю в умовах розбудови ринкових відносин в Україні.
5. На чому базується вибір моделі організації контрольно-ревізійної роботи у різних країнах?
6. Які організаційні схеми контролю застосовуються в зарубіжних країнах?

2. Сутність та зміст економічного контролю

- 2.1. *Визначення поняття "контроль".*
2.2. *Економічний контроль: поняття та складові.*
2.3. *Державні органи економічного контролю в Україні*

Метою цієї теми є визначення сутності та змісту економічного контролю, а також представлення системи державних органів економічного контролю в Україні

Ключові терміни: контроль, економічний контроль, фінансовий контроль, господарський контроль, фінансово-господарський контроль, загальноекономічний контроль

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Здатність визначати зміст економічного контролю	Сутності економічного контролю, його різновидів	Уміння обирати та застосовувати відповідні методи й прийоми економічного контролю	Здатність обґрунтовувати власну позицію щодо економічного контролю	Самостійність в ухваленні рішення щодо застосування конкретних методів та прийомів контролю

2.1. Визначення поняття "контроль"

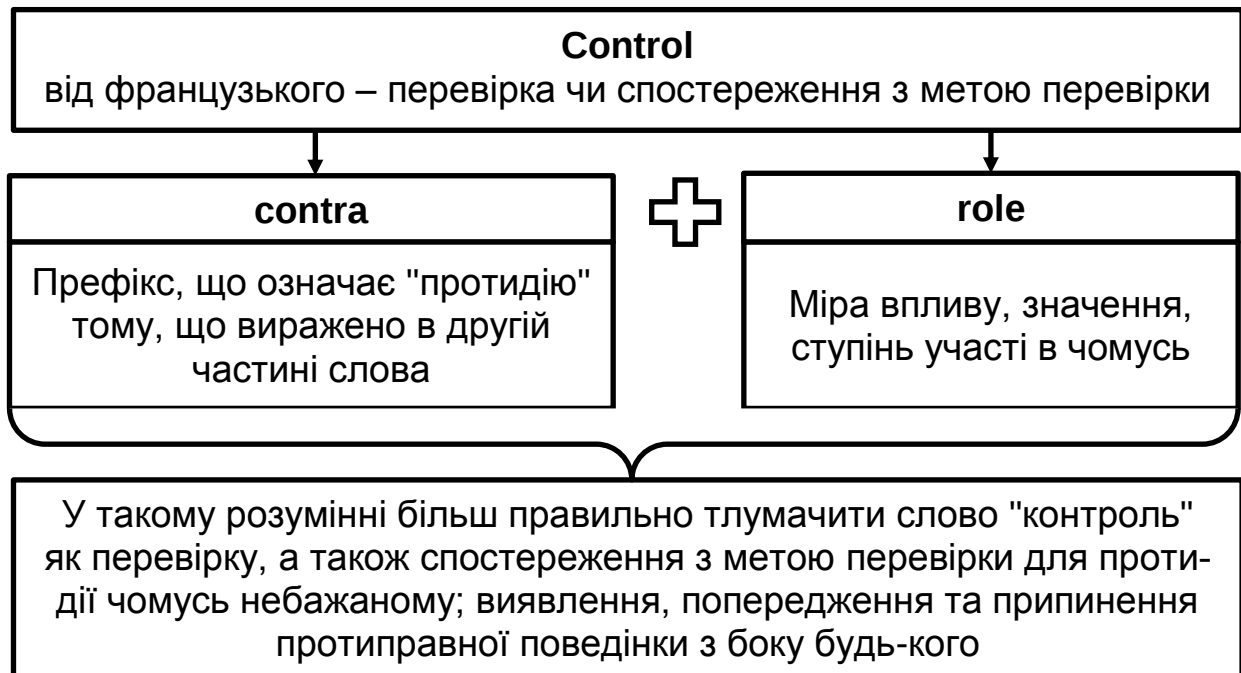

Рис. 2.1. Етимологічна побудова поняття "контроль"

Рис. 2.2. Підходи до визначення поняття контролю

Сучасні визначення поняття контролю [8]

Автор	Визначення
Білуха Н. Т.	Контроль – це система нагляду та перевірки відповідності процесу функціонування об'єкта управління прийнятим управлінським рішенням, встановлення результатів управлінського впливу виявленням відхилень, допущеним у процесі таких рішень
Бутинець Ф. Ф.	Контроль – це систематичне спостереження і перевірка процесу функціонування відповідного об'єкта з метою встановлення його відхилень від заданих параметрів
Енциклопедичний словник бізнесмена	Контроль – це замір та аналіз результатів виконання стратегічних планів, планів маркетингу і вживання заходів, що корегують їх
Жила В. Г.	Контроль – це процес, що забезпечує відповідність функціонування об'єкта управління ухваленим управлінським рішенням та направлений на успішне досягнення поставлених цілей
Лушкін В. А.	Контроль – це система спостереження та перевірки процесу функціонування та фактичного стану об'єкта управління з метою визначення обґрунтованості й ефективності ухвалених управлінських рішень та результатів їх виконання, виявлення відхилень від вимог цих рішень, інформування про ці явища керівних органів та усунення несприятливих ситуацій
Павлюк В. В.	Контроль – це елемент управління, є складним процесом, направленим на перевірку відповідності контрольованих об'єктів вимогам, виданим параметрам
Пушкар М. С.	Контроль – це заключний етап управлінської діяльності, що дозволяє співставити досягнені результати із запланованими
Райзберг Б. А.	Контроль – це складова частина управління економічними об'єктами та процесами, що полягає в спостереженні за об'єктом з метою перевірки відповідності об'єкта спостереження бажаному та необхідному стану, передбаченому законами, положеннями, інструкціями, іншими нормативними актами
Усач Б. Ф.	Контроль – це повторне повернення до раніше розглянутого питання; його перевірка означає перевірку виконання тих або інших господарських рішень з метою встановлення їх законності та економічної доцільності

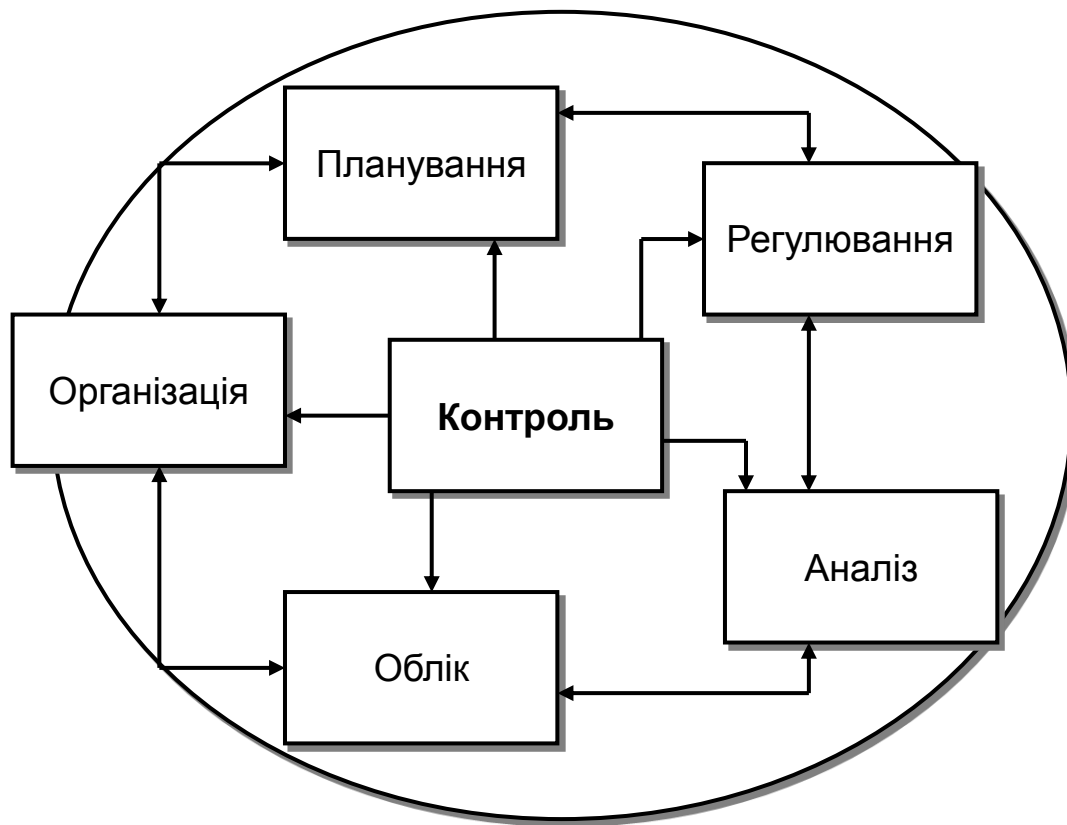

Рис. 2.3. Контроль як одна із функцій (або підсистем) загального управління [8]

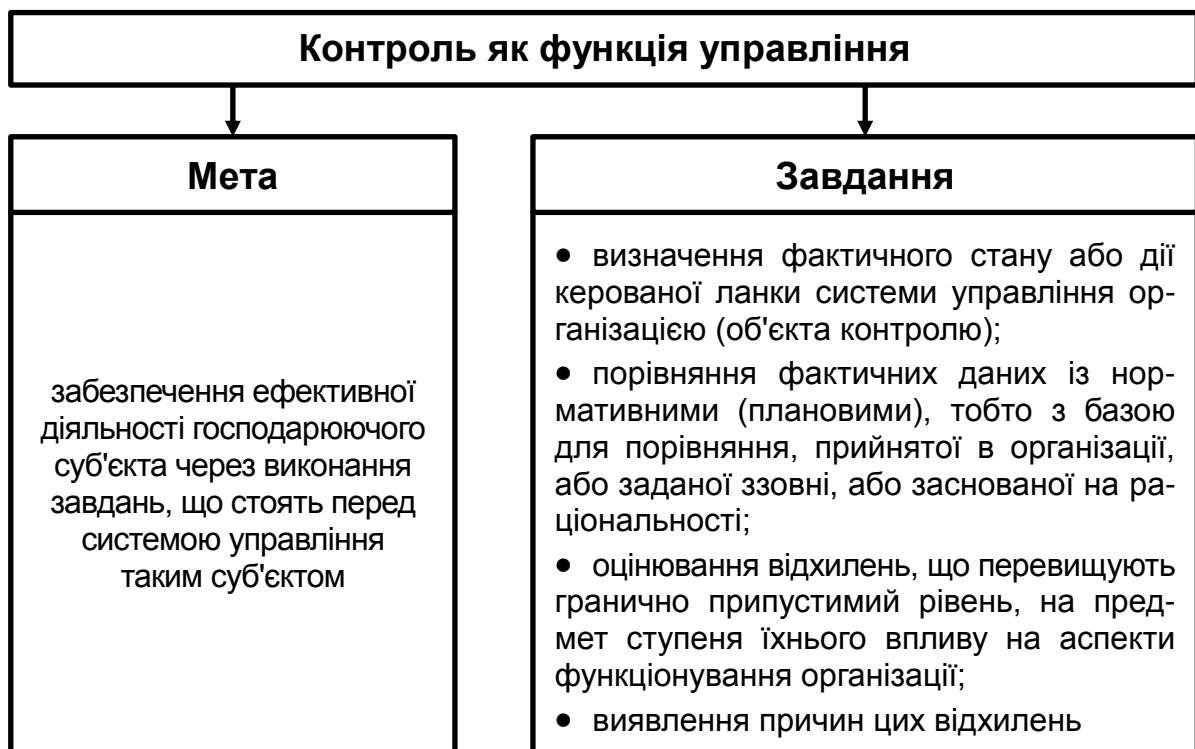

Рис. 2.4. Контроль як функція управління

2.2. Економічний контроль: поняття та складові

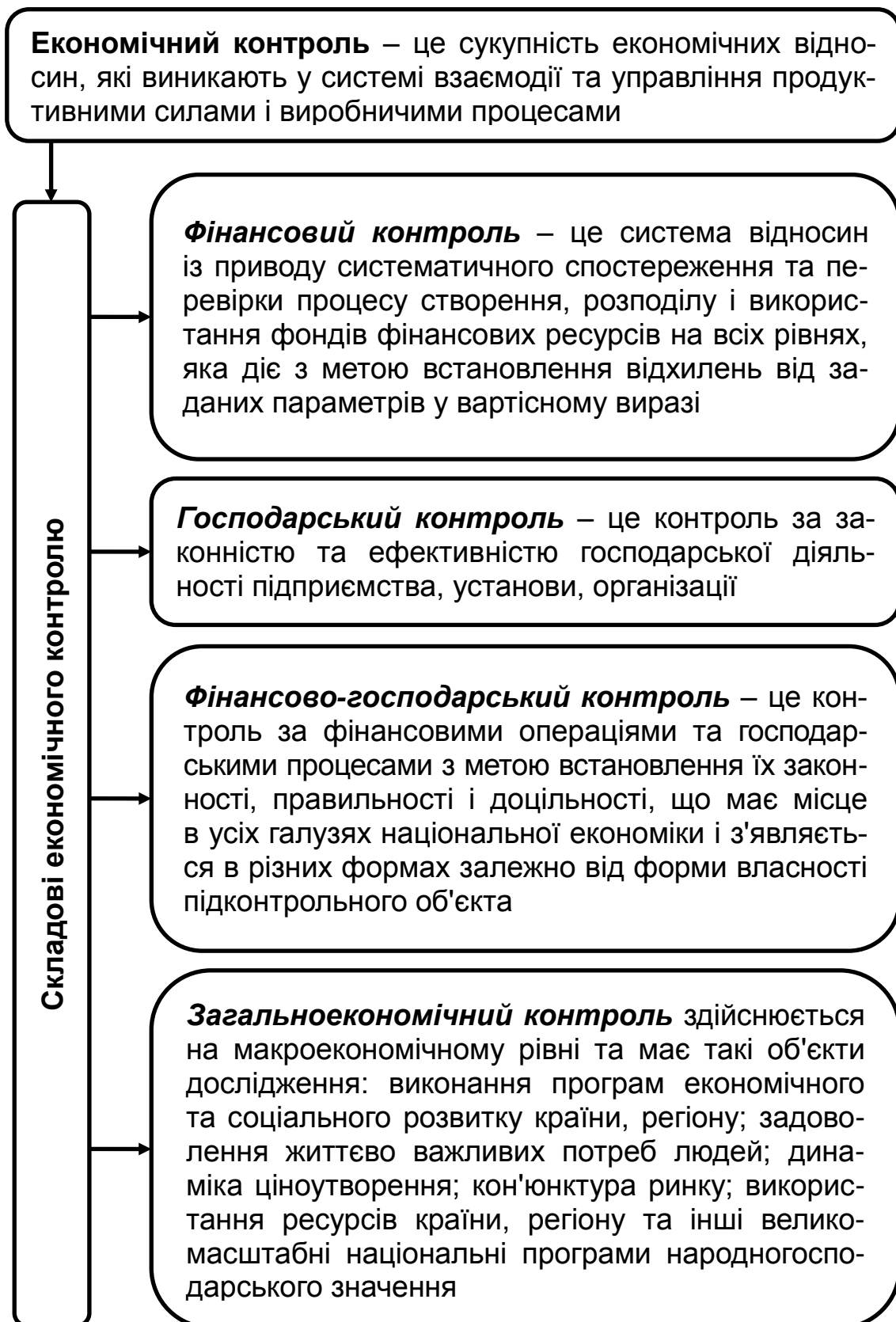

Рис. 2.5. Поняття та складові економічного контролю

Фінансовий контроль – це система відносин із приводу систематичного спостереження та перевірки процесу створення, розподілу і використання фондів фінансових ресурсів на всіх рівнях, яка діє з метою встановлення відхилень від заданих параметрів у вартісному виразі

Мета фінансового контролю полягає у постійній та повній перевірці фінансових показників суб'єктів господарювання

Суб'єкт: Державна аудиторська служба України, незалежні аудиторські фірми, Аудиторська палата України

Об'єкт: фінансова діяльність суб'єктів господарювання

Види:

- державний позавідомчий;
- внутрівідомчий;
- внутрігосподарський;
- громадський;
- аудиторський

За часом проведення:

- попередній;
- поточний;
- наступний

Методи:

- камеральна перевірка;
- документальна перевірка;
- економічний аналіз;
- інспектування (ревізія);
- обстеження

За джерелами інформації:

- документальний;
- натурально-речовий

Рис. 2.6. **Зміст фінансового контролю**

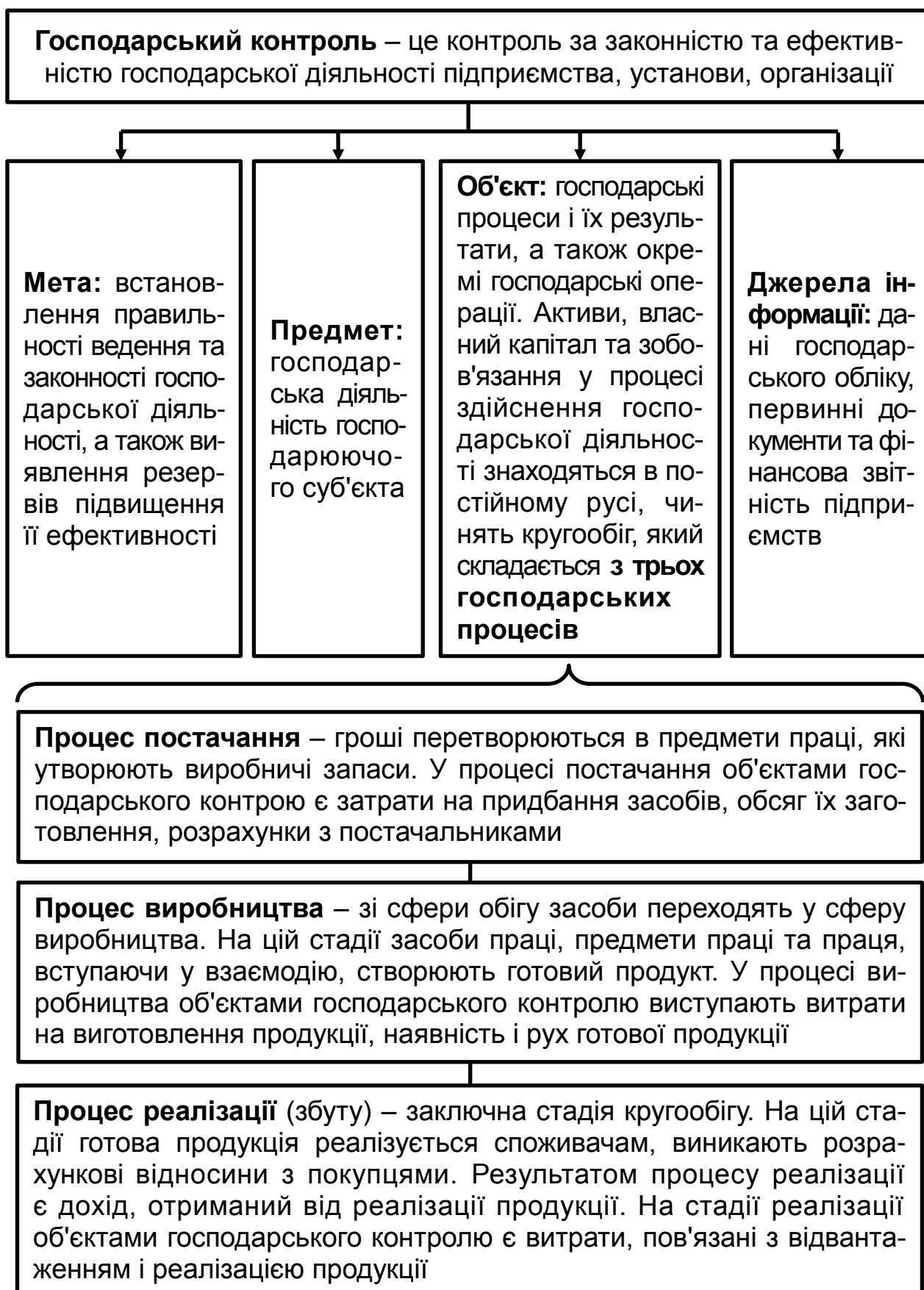

Рис. 2.7. **Зміст господарського контролю**

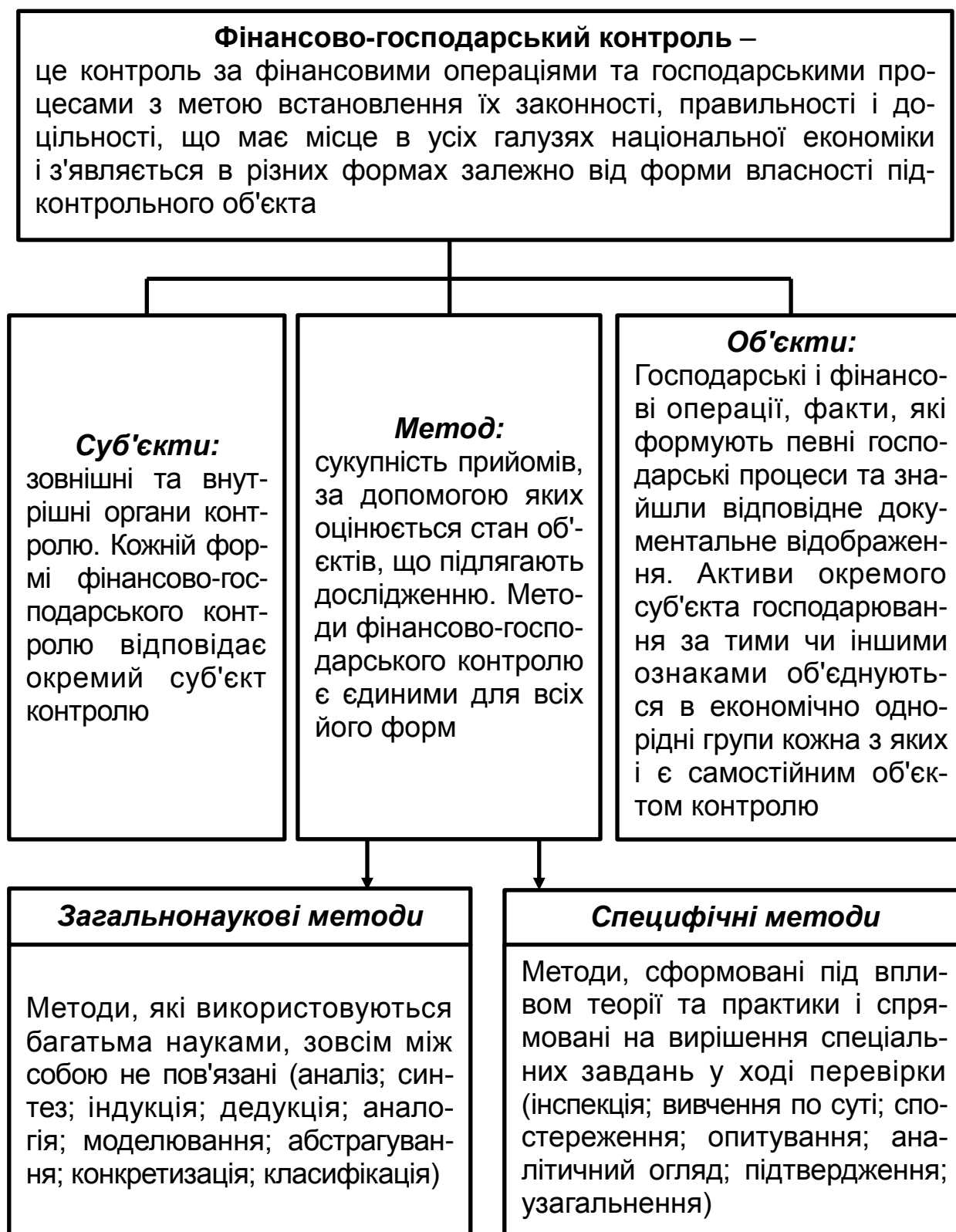

Рис. 2.8. **Зміст фінансово-господарського контролю**

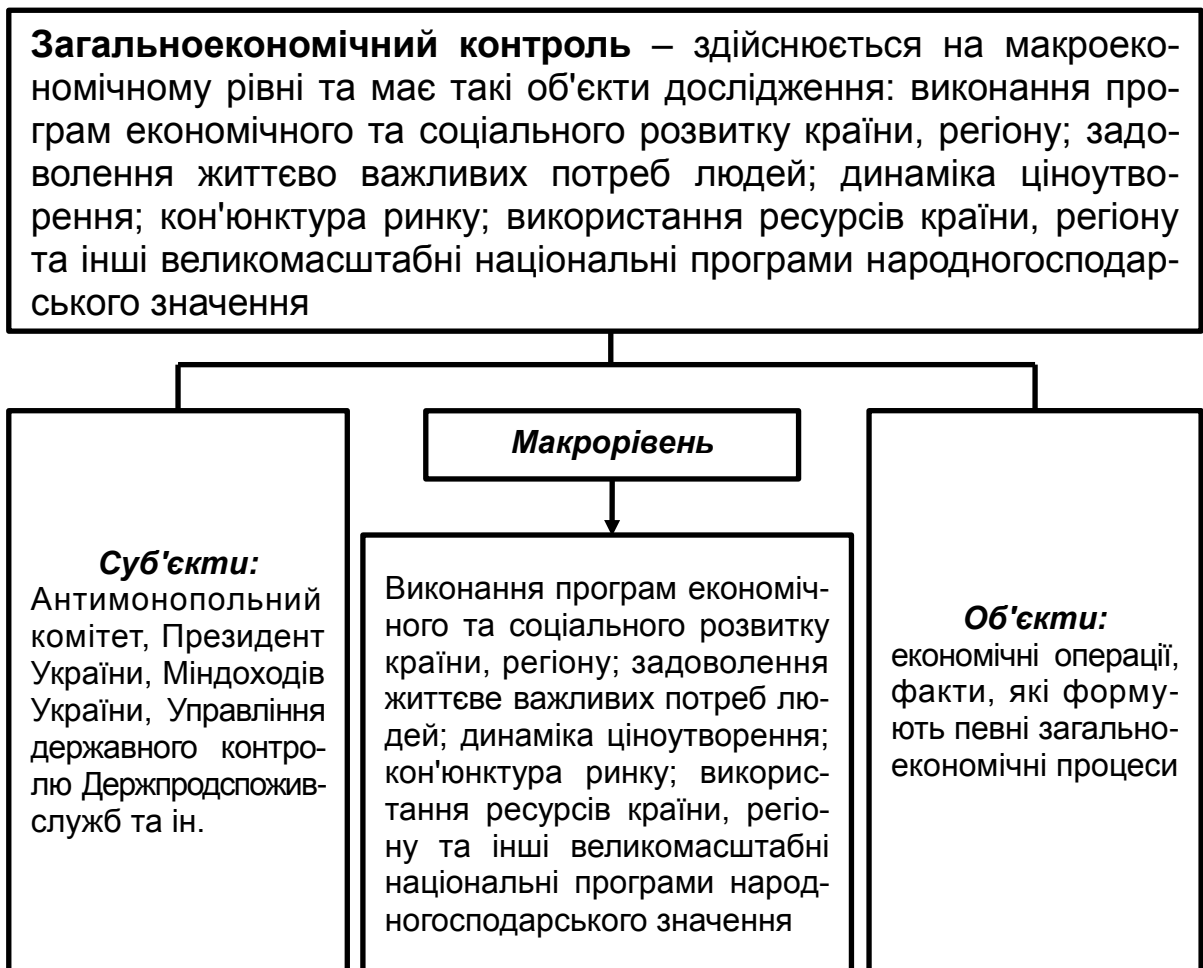

Рис. 2.9. **Зміст загальноекономічного контролю**

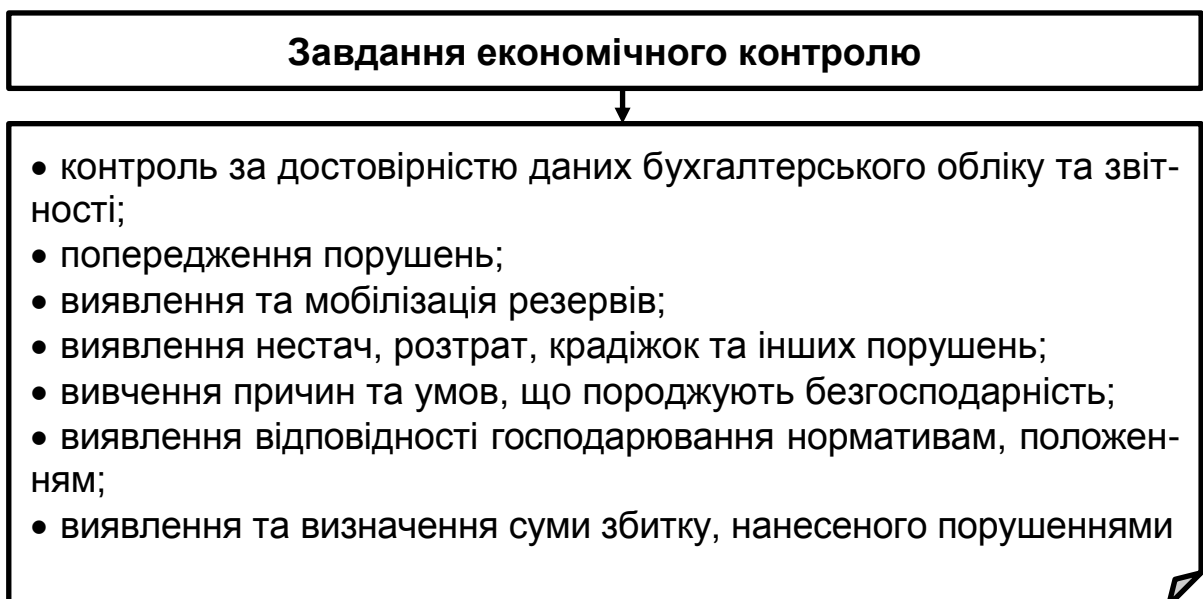

Рис. 2.10. **Завдання економічного контролю**

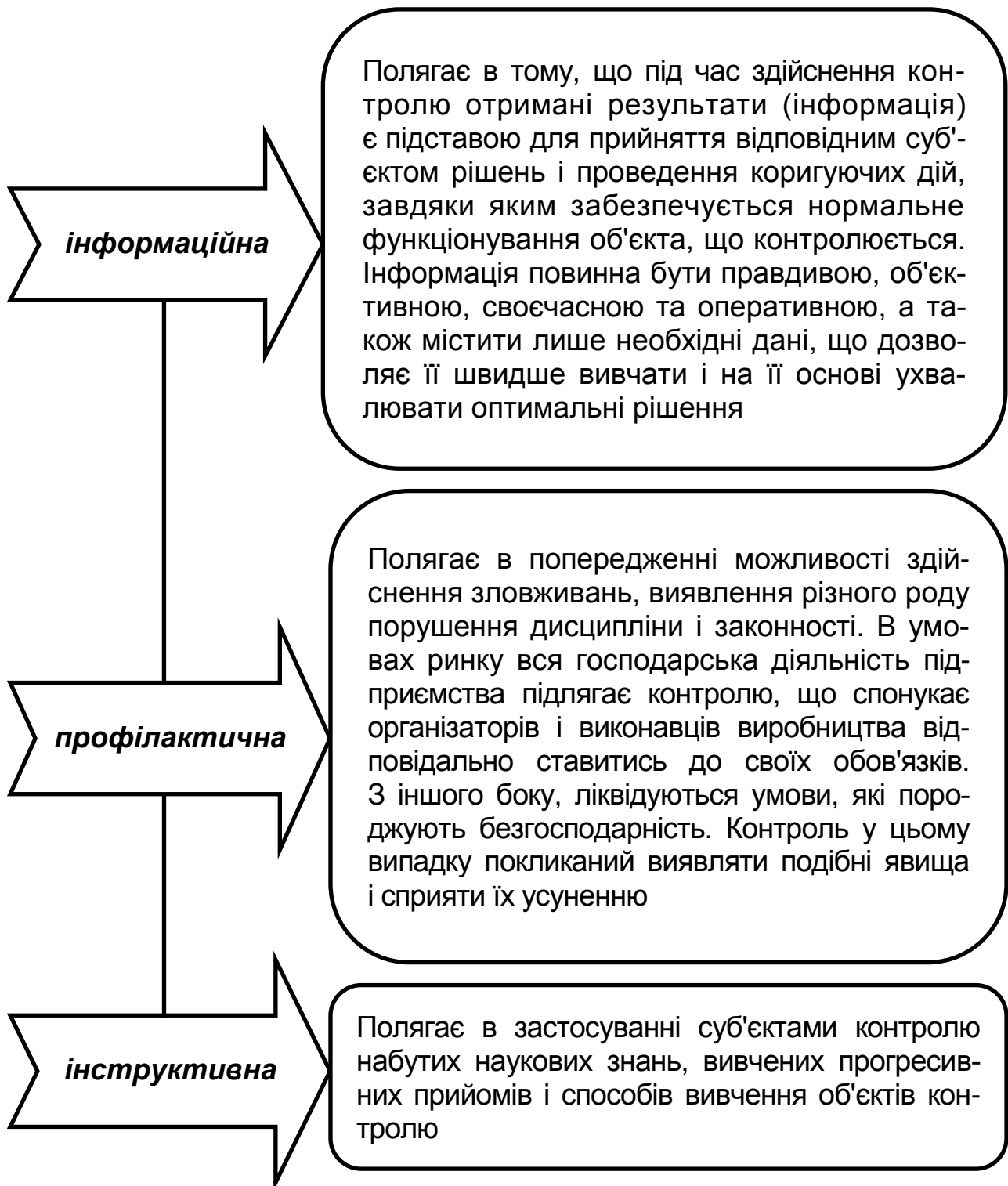

Рис. 2.11. Функції економічного контролю [6]

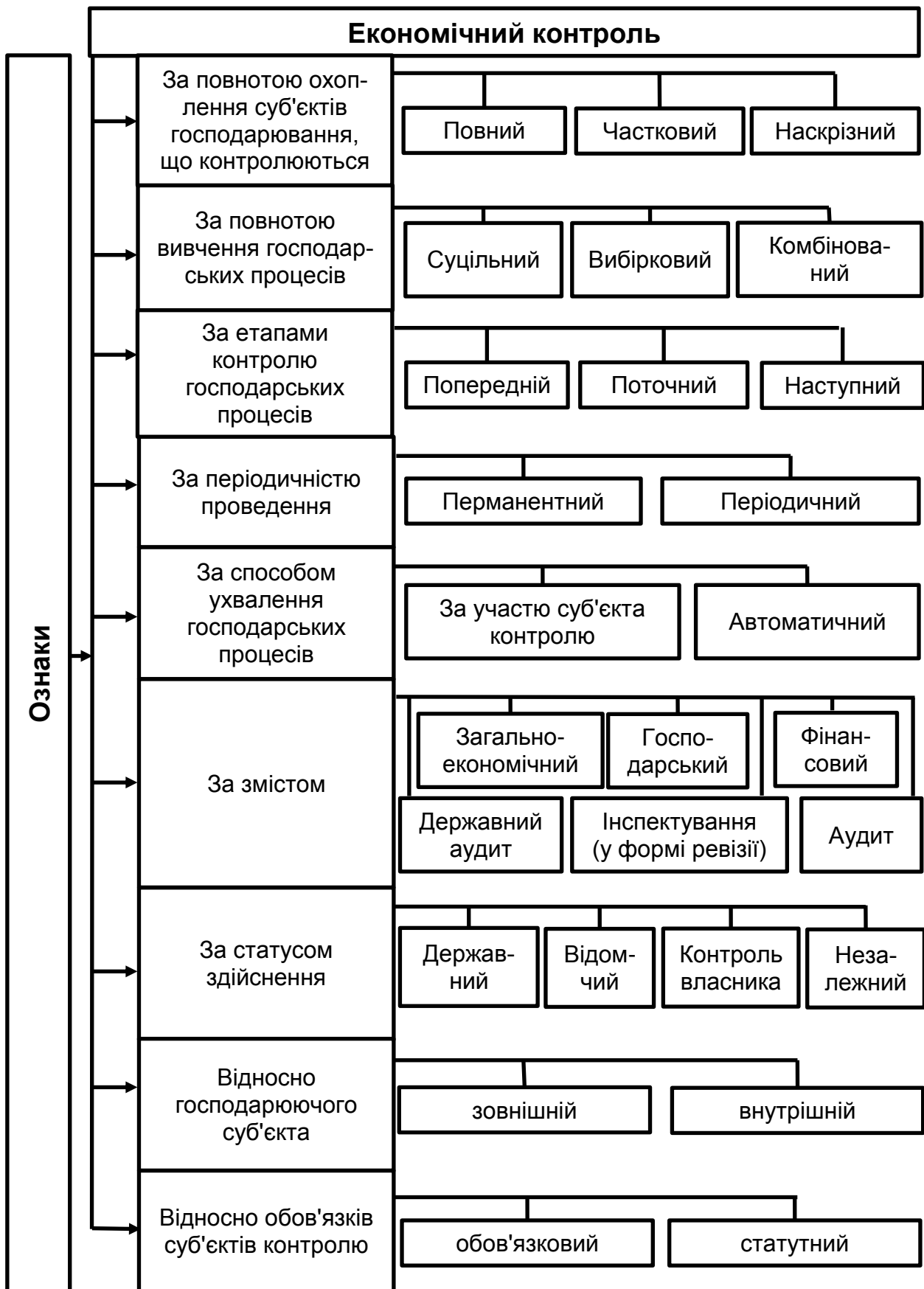

Рис. 2.12. Класифікація економічного контролю за ознаками [2]

Види економічного контролю та їхня характеристика

Ознака	Вид	Характеристика
1	2	3
За повнотою охоплення суб'єктів господарювання, що контролюються	<i>Повний</i>	охоплює всі сторони діяльності господарюючого суб'єкта, що вивчається, всі ділянки його роботи та види здійснених операцій
	<i>Частковий</i>	перевіряються тільки окремі види діяльності підприємства або окремі види господарських операцій, вивчається один або декілька аспектів діяльності підприємства, певні види операцій, або зберігання і правильність використання окремих видів сировини, товарів, підзвітних сум, готівки
	<i>Наскрізний</i>	проводиться одночасно на декількох підприємствах, що входять до складу однієї організації
За повнотою вивчення господарських процесів	<i>Суцільний</i>	перевіряються всі документи і реєстри бухгалтерського обліку, в яких відображені факти господарювання за весь період, що контролюється
	<i>Вибірковий</i>	передбачає вивчення не всіх, а лише певної частини документів, що відбираються на підставі науково обґрунтованої схеми, за той чи інший період часу (квартал, місяць, окремі дні)
	<i>Комбінований</i>	у ході якого одна частина документів та інформації вивчається суцільно, а інша – вибіркоким способом
За етапами контролю господарських процесів	<i>Попередній</i>	основними функціями якого слід вважати розроблення процедур і правил поведінки працівників у процесі реалізації прийнятих планів
	<i>Поточний</i>	здійснюється в процесі виробничо-господарської діяльності по всьому ланцюжку ієрархії управління та спрямований на попередження можливих відхилень у виробничому процесі
	<i>Наступний</i>	охоплює перевірку правильності в законності проведених господарських операцій, виявляє порушення і зловживання, а також дає можливості розробити заходи щодо усунення недоліків та їх попередження в майбутньому

1	2	3
За періодичністю проведення	<i>Перманентний</i>	триває безперервно, постійно
	<i>Періодичний</i>	здійснюється через певні проміжки часу, повторюється час від часу
За способом сприйняття господарських процесів	<i>За участю суб'єкта контролю</i>	здійснюється безпосередньо перевіряючими особами
	<i>Автоматизований</i>	проводиться з використанням комп'ютерної техніки та інформаційних технологій
За статусом здійснення	<i>Державний</i>	здійснюється державними контролюючими органами
	<i>Відомчий</i>	проводиться певним відомством на підпорядкованому об'єкті
	<i>Контроль власника</i>	проводиться власником на власному підприємстві
	<i>Незалежний</i>	проводиться незалежними приватними суб'єктами контролю
Відносно господарюючого суб'єкта	<i>Зовнішній</i>	здійснюється суб'єктами контролю, які не входять до складу структурного підрозділу підприємства, діяльність якого контролюється
	<i>Внутрішній</i>	здійснюється органами внутрішнього контролю (головним бухгалтером підприємства, ревізійною комісією, спостережною радою тощо)

Форми економічного контролю

Форма	Характеристика
Незалежний аудит	Незалежна перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів. <i>Суб'єкт – незалежні аудиторські фірми та аудитори</i>
Аудит державних фінансів	Перевірка та аналіз фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку та достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю. <i>Суб'єкт – Державна аудиторська служба України та Рахункова палата України</i>
Інспектування (ревізія)	Інспектування полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань діяльності об'єкта контролю. <i>Ревізія – є формою здійснення інспектування.</i> <i>Суб'єкт – Державна аудиторська служба України та Контрольно-ревізійні відділи при міністерствах</i>
Перевірка закупівель	Перевірка, яка проводиться за наявності підстав, передбачених Порядком проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами, щодо замовника за його місцезнаходженням чи за місцем розташування об'єкта його права власності. <i>Суб'єкт – Державна аудиторська служба України</i>
Моніторинг закупівель	Аналіз дотримання замовником законодавства у сфері публічних закупівель на всіх стадіях закупівлі з метою запобігання порушенням законодавства у сфері публічних закупівель. <i>Суб'єкт – Державна аудиторська служба України</i>
Податковий контроль	Огляд і дослідження документації певного підприємства на предмет правильного і своєчасного нарахування і сплати податкових платежів. <i>Суб'єкт – Державна фіскальна служба України, податкові інспекції на місцях</i>
Бюджетний контроль	Контроль за операціями бюджетного процесу на всіх його стадіях. <i>Суб'єкт – Міністерство фінансів України, Державне казначейство України, Державна контрольно-ревізійна служба України</i>
Казначейський контроль	Контроль виконання бюджетів у процесі затвердження бюджетних призначень, розподілу та доведення бюджетних асигнувань, прийняття бюджетних і фінансових зобов'язань до отримання товарів і послуг та здійснення платежу з бюджетних рахунків. <i>Суб'єкт – Державне казначейство України</i>
Внутрішній контроль	Незалежна діяльність із перевірки та оцінювання роботи суб'єкта господарювання. <i>Суб'єкт – Внутрішні підрозділи підприємства</i>

2.3. Державні органи економічного контролю в Україні

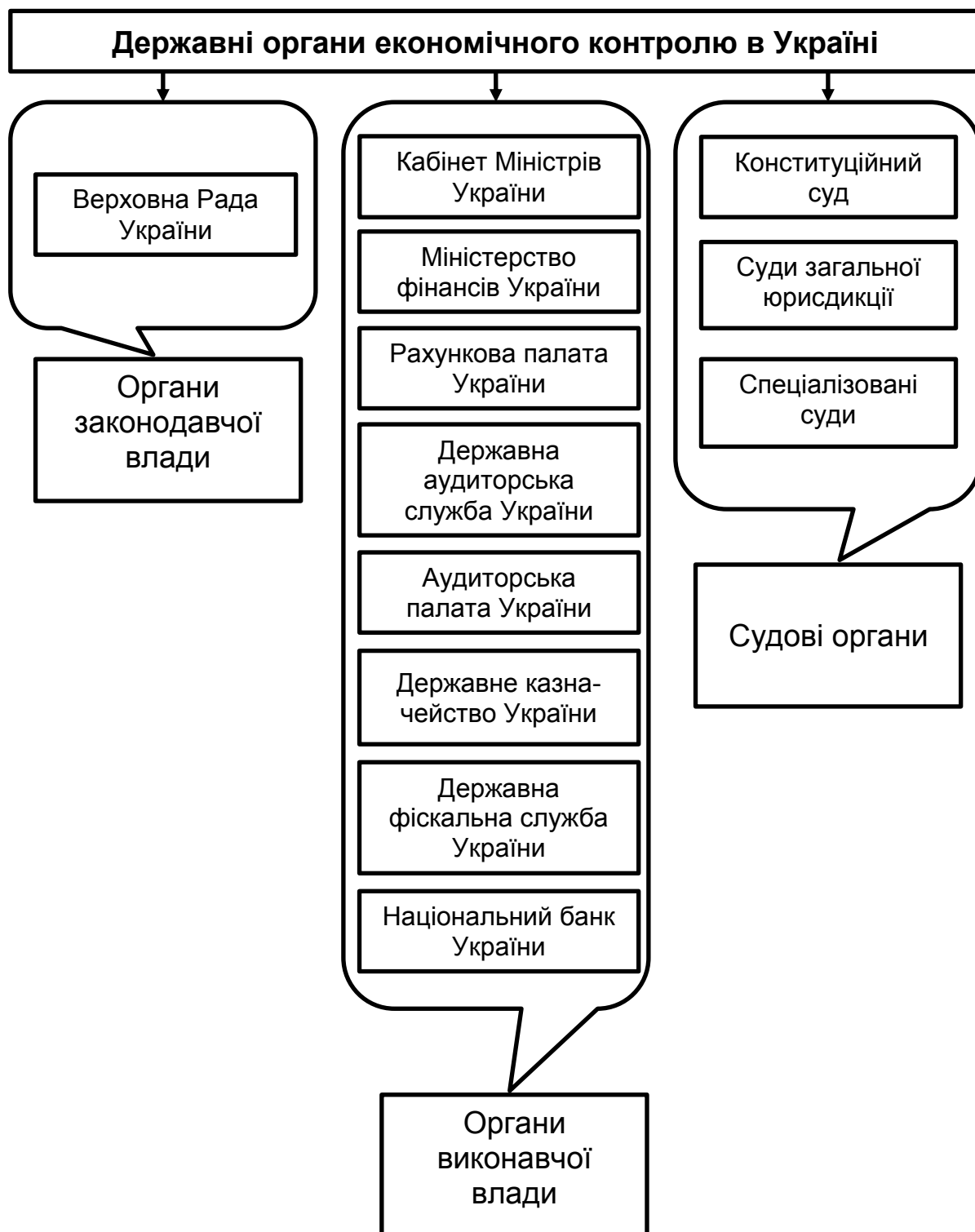

Рис. 2.13. Державні органи економічного контролю в Україні

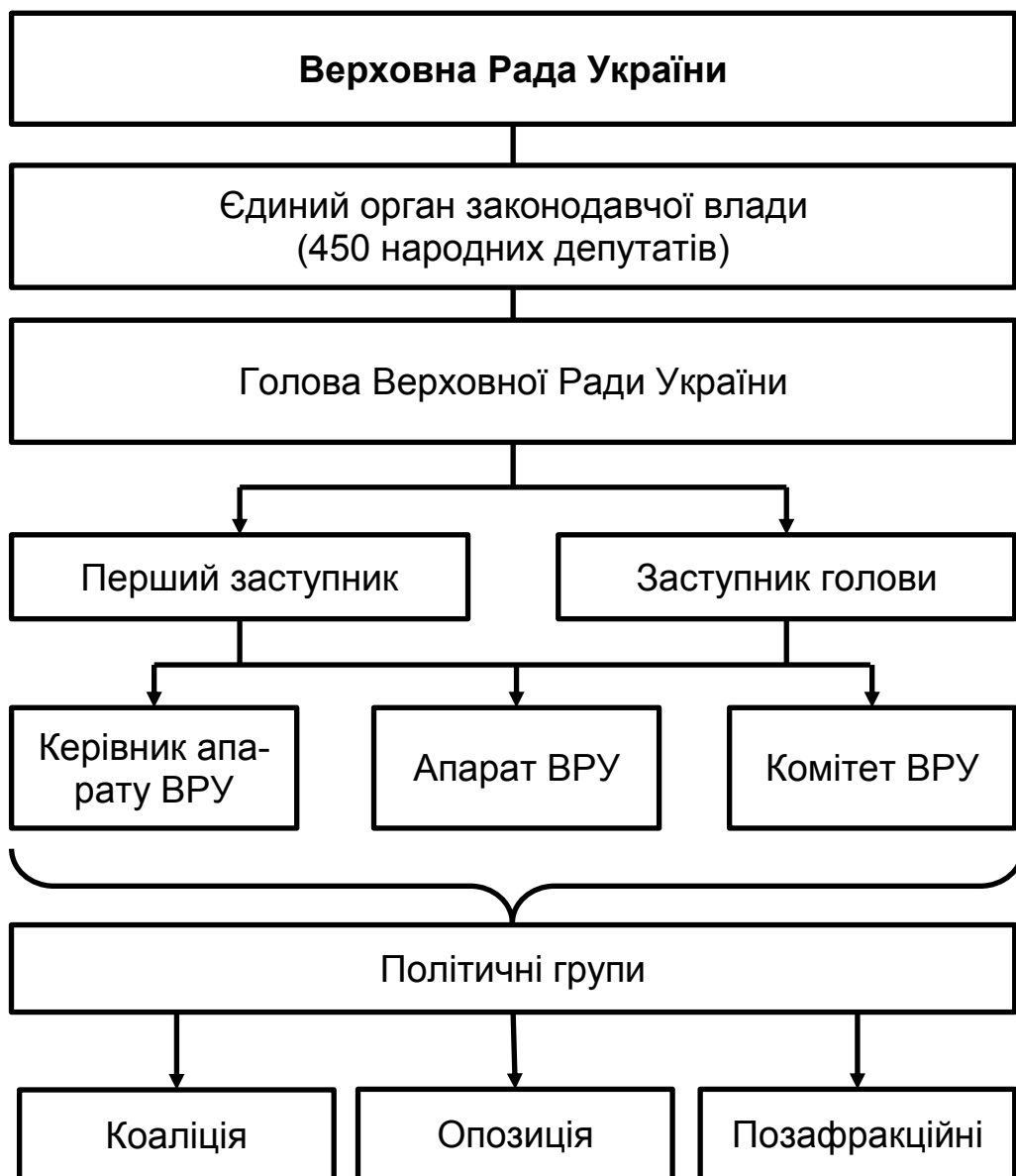

Рис. 2.14. Організаційна структура Верховної Ради України як органу законодавчої влади

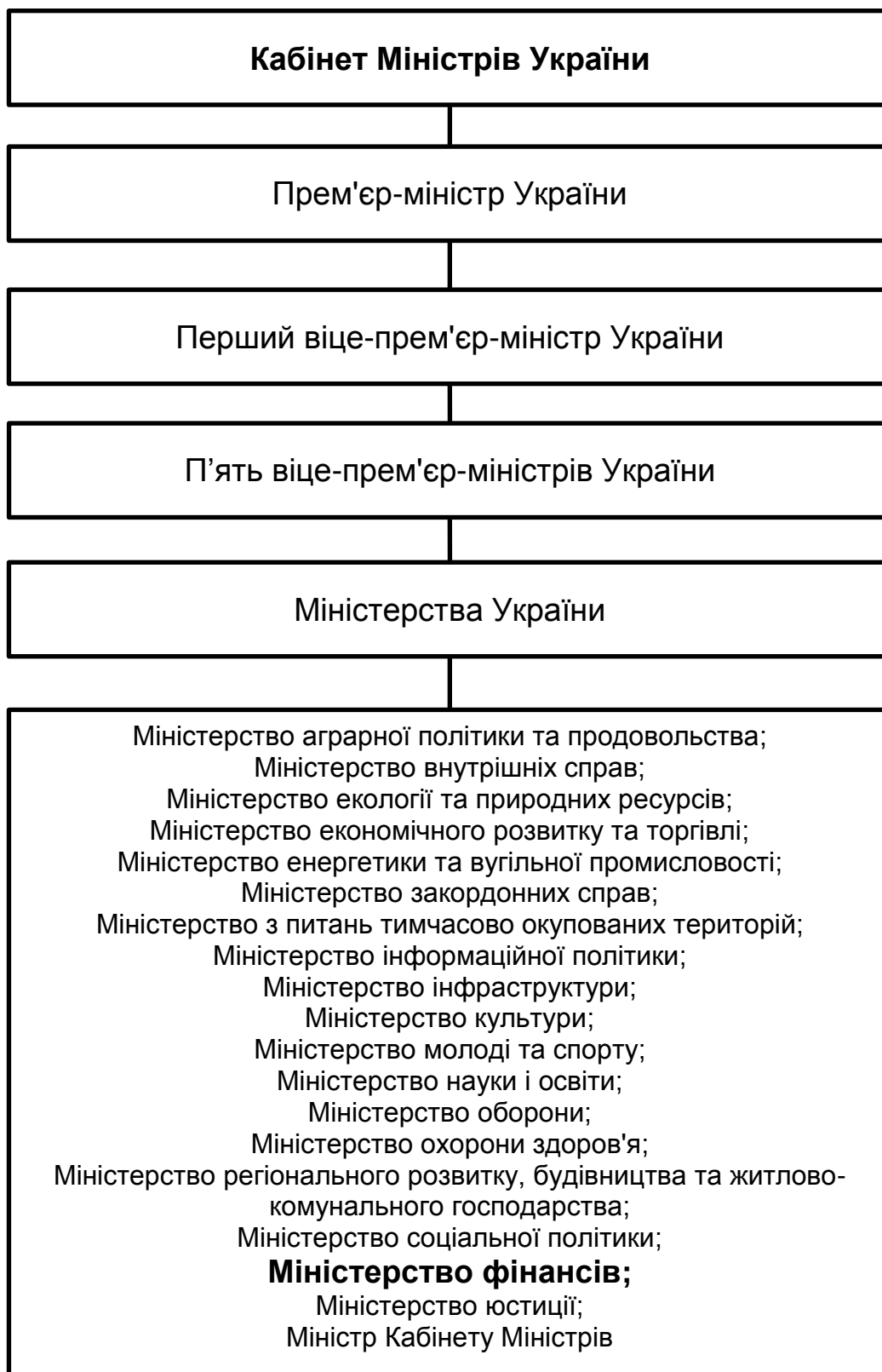

Рис. 2.15. Організаційна структура Кабінету Міністрів України

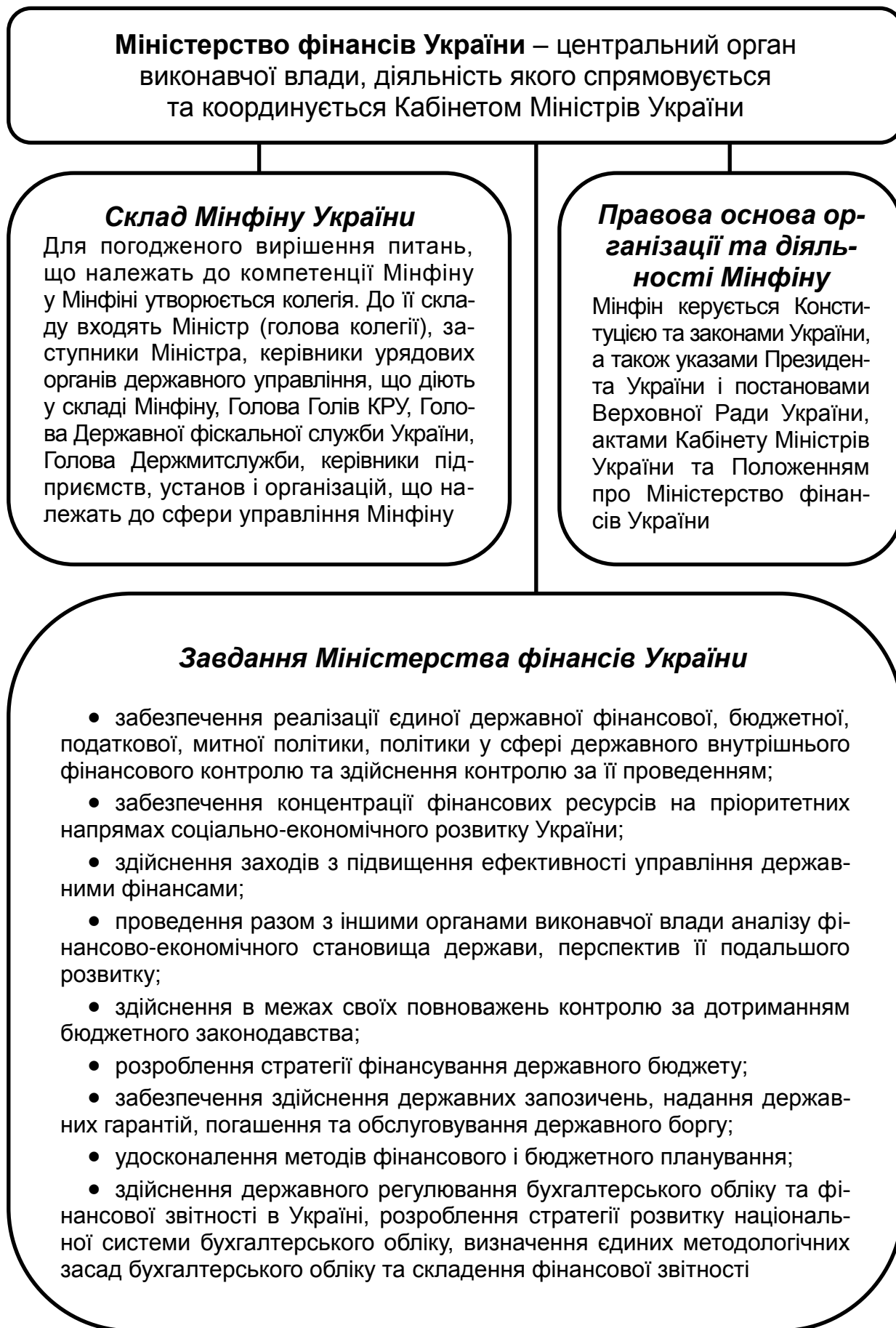

Рис. 2.16. Організаційна структура Міністерства фінансів України

Рис. 2.17. Статус та правові основи діяльності Рахункової палати України

Рахункова палата України функціонує з 1997 року і є постійно діючим органом зовнішнього державного фінансового контролю, який підпорядкований і підзвітний Верховній Раді України

Склад Рахункової палати України
(9 осіб)

До складу Рахункової палати входять Голова Рахункової палати, заступник та члени Рахункової палати. Голова Рахункової палати призначається на посаду Верховною Радою України за поданням Голови Верховної Ради України терміном на шість років із правом призначення на другий термін. Не більше двох строків

Апарат Рахункової палати

Для здійснення своєї діяльності Рахункова палата має апарат. Структуру і штатний розпис апарату Рахункової палати затверджує Колегія Рахункової палати за поданням Голови Рахункової палати в межах бюджетних коштів, передбачених на її утримання

Правова основа організації та діяльності Рахункової палати

визначається Конституцією України, Бюджетним кодексом та Законом України "Про Рахункову палату"

Завдання Рахункової палати України

- організація і здійснення контролю за своєчасним виконанням видаткової частини Держбюджету України, витрачанням бюджетних коштів;
- здійснення контролю за утворенням і погашенням внутрішнього і зовнішнього боргу, визначення ефективності та доцільності видатків державних коштів;
- контроль за фінансуванням загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального і національно-культурного розвитку, охорони довкілля;
- контроль за дотриманням законності щодо надання Україною позик і економічної допомоги іноземним державам, міжнародним організаціям;
- контроль за законністю та своєчасністю руху коштів Держбюджету та коштів позабюджетних фондів в установах НБУ та уповноважених банках;
- аналіз встановлених відхилень від показників Держбюджету України та підготовка пропозицій про їх усунення, а також про удосконалення бюджетного процесу в цілому;
- регулярне інформування ВРУ, її комітетів про хід виконання Держбюджету України та стан погашення внутрішнього і зовнішнього боргу України, про результати здійснення інших контрольних функцій

Рис. 2.18. Організаційна структура рахункової палати України

Рис. 2.19. Організаційна структура Державної аудиторської служби України

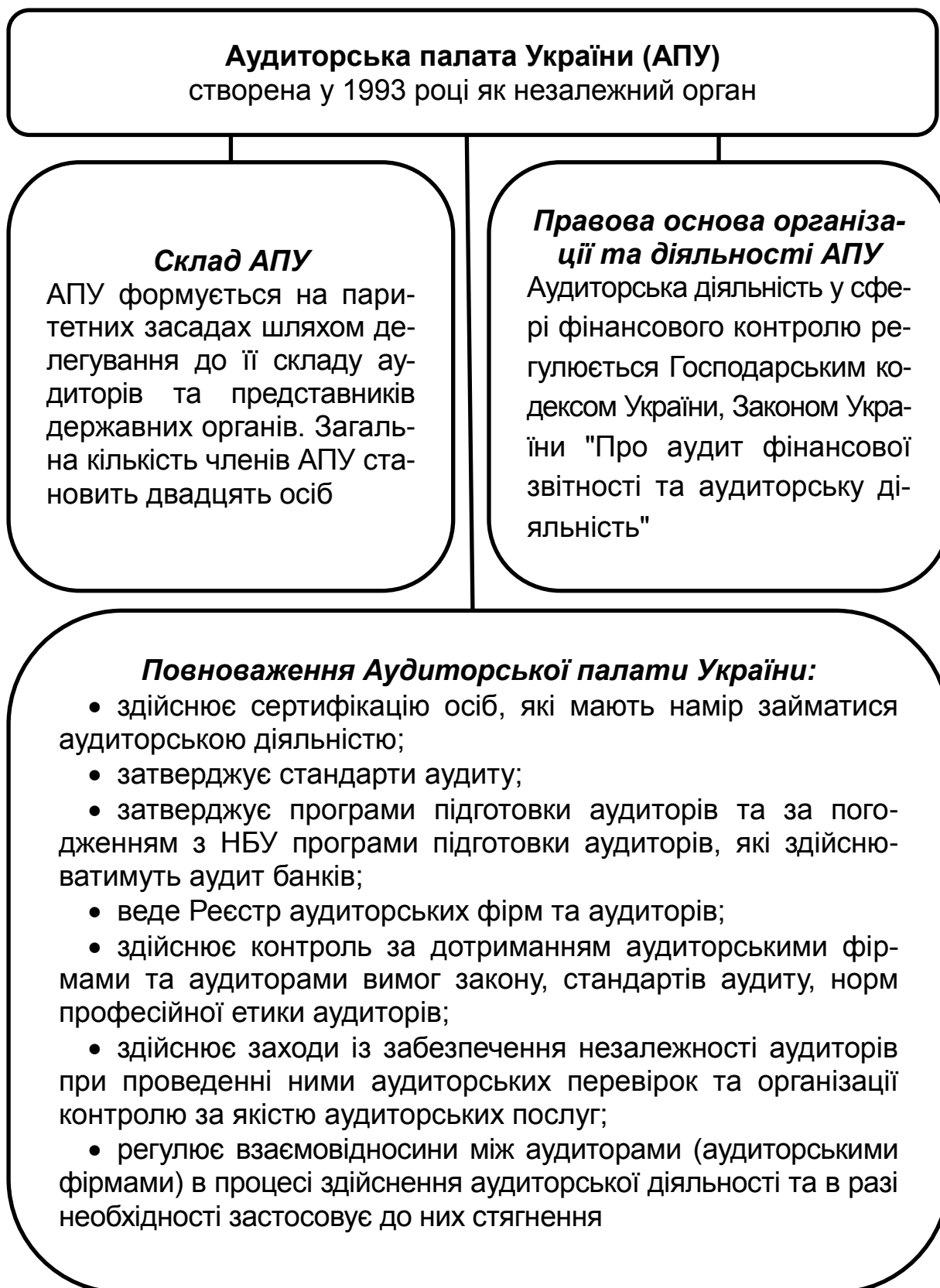

Рис. 2.20. Організаційна структура аудиторської палати України

Державне казначейство України (ДКУ) – урядовий орган державного управління, що діє у складі Мінфіну і йому підпорядковується. ДКУ було створено в 1995 році

Мета ДКУ

Забезпечення ефективного управління коштами Держбюджету України, підвищення оперативності у фінансуванні видатків у межах наявних обсягів фінансових ресурсів у Держбюджеті

Правова основа ДКУ

Конституція України, закони України, постанови Верховної Ради України, Указ Президента України "Про Положення про Державну казначейську службу України"

Завдання Державного казначейства України

- забезпечення казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів на основі ведення єдиного казначейського рахунка, що передбачає:
 - розрахунково-касове обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів;
 - контроль за здійсненням бюджетних повноважень;
 - контроль за дотриманням учасниками бюджетного процесу бюджетного законодавства;
 - ведення бухгалтерського обліку і складення звітності про виконання державного та місцевих бюджетів;
 - управління наявними фінансовими ресурсами, що ним обліковуються;
 - визначення механізму казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів, установлення єдиних правил бухгалтерського обліку і звітності про виконання державного та місцевих бюджетів, кошторисів розпорядників бюджетних коштів, визначення порядку і строків подання звітів про виконання кошторисів державних цільових фондів

Рис. 2.21. Організаційна структура державного казначейства України

Державна фінансова служба є центральним органом виконавчої влади. Державна податкова служба України виконує свої функції згідно із Законом України "Про державну фінансову службу України"

Завдання органів Державної фінансової служби

1) реалізація державної податкової політики та політики у сфері державної митної справи, державної політики у сфері боротьби правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, здійснення в межах повноважень, передбачених законом, контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів, державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, державної політики з адміністрування єдиного внеску, а також боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленний законом строк, дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, торгових патентів

2) внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування:

- державної податкової політики;
- державної політики у сфері державної митної справи; державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового митного законодавства, здійснення контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів;
- державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів;
- державної політики з адміністрування єдиного внеску, а також боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань сплати єдиного внеску;
- державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленний законом строк, дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності

Рис. 2.22. Завдання органів Державної фінансової служби

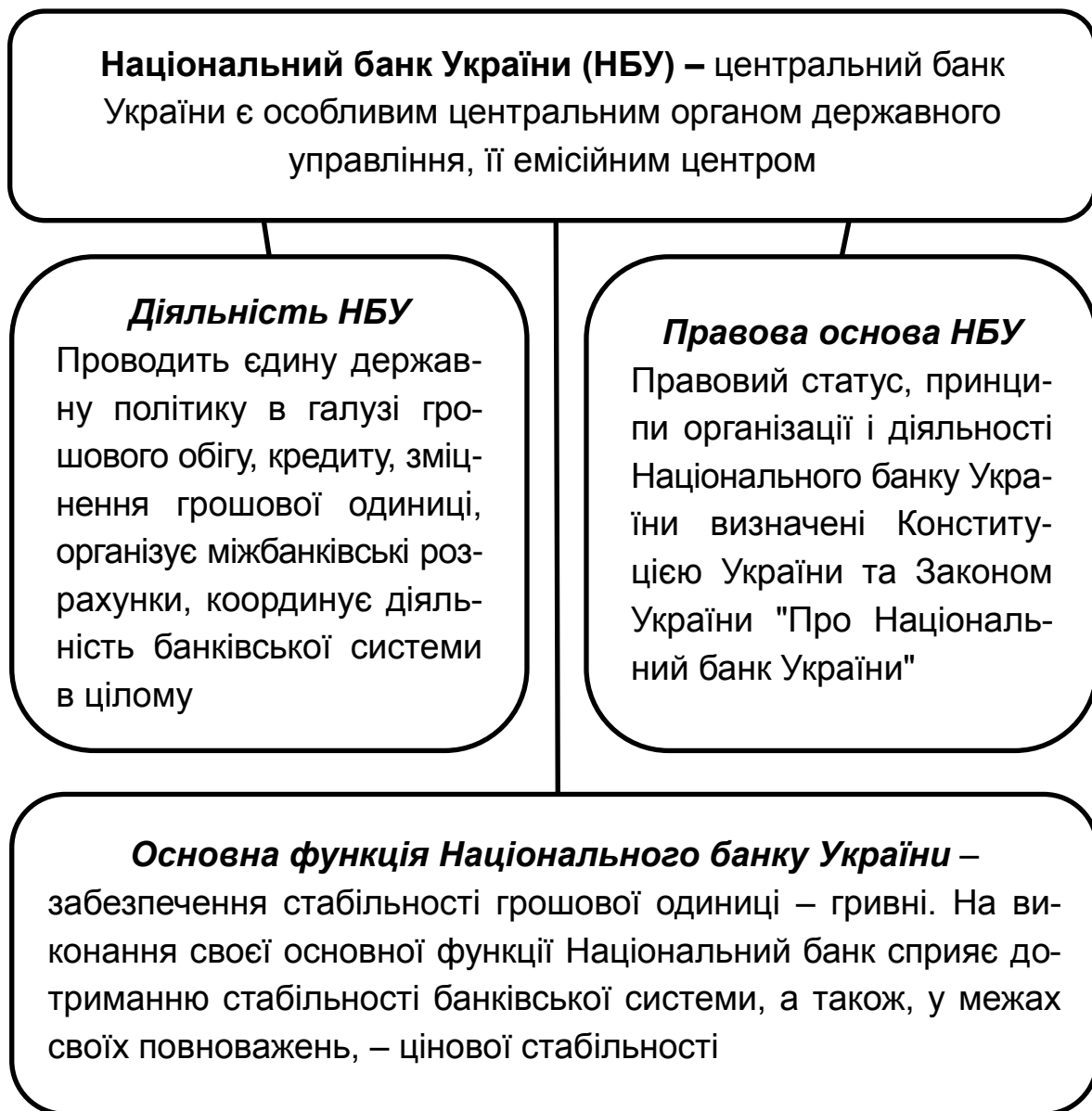

Рис. 2.23. Організаційна структура національного банку України

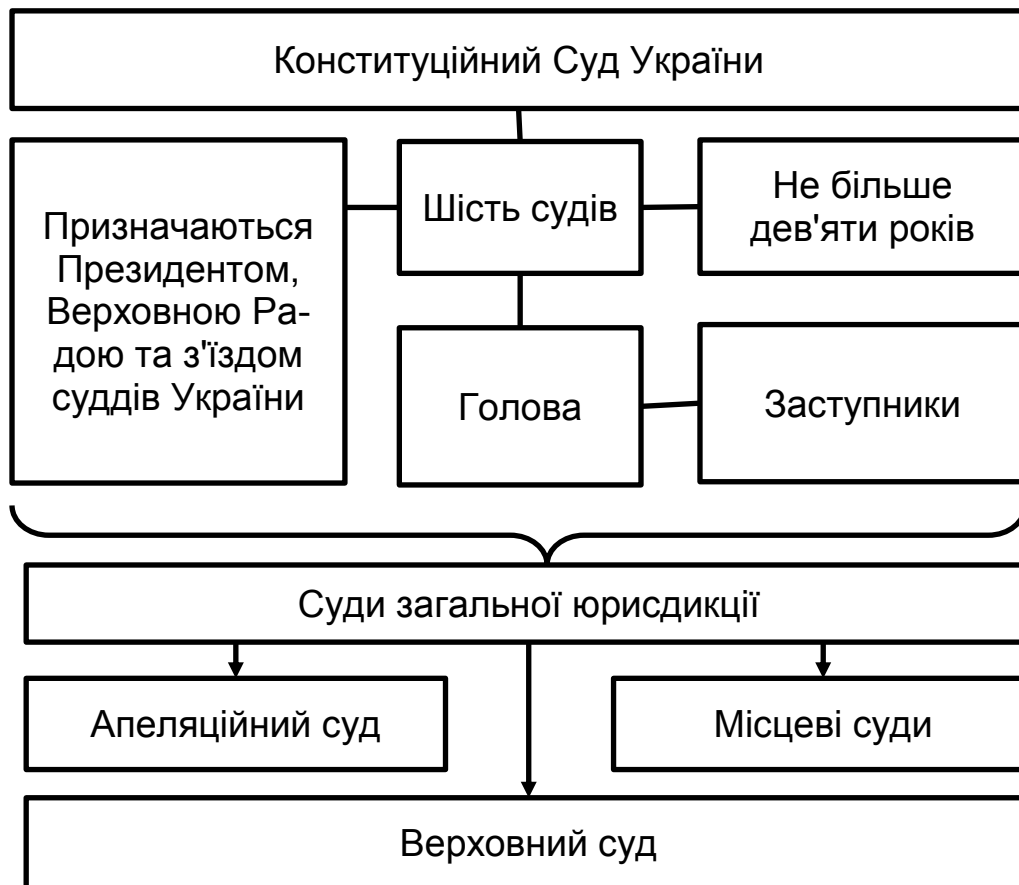

Рис. 2.24. Загальна структура судових органів України

Запитання для самодіагностики

1. Дайте визначення поняттю "контроль".
2. Назвіть основні завдання та функції економічного контролю.
3. Перелічіть основні класифікаційні ознаки економічного контролю.
4. Назвіть складові економічного контролю.
5. Дайте визначення фінансового контролю.
6. Що розуміють під об'єктом господарського контролю?
7. Визначте різновиди фінансово-господарського контролю.
8. Назвіть особливості загальноекономічного контролю.
9. Перелічіть органи законодавчої влади.
10. Перелічіть органи виконавчої влади.
11. Назвіть судові органи економічного контролю в Україні.

3. Державний фінансовий контроль

3.1. Сутність, завдання і функції державного фінансового контролю.

3.2. Система державного фінансового контролю та її основні елементи

Метою цієї теми є розгляд теоретичних аспектів державного фінансового контролю та його системи

Ключові терміни: контроль, фінанси, державний фінансовий контроль, фінансова система, державні фінанси, фінансовий механізм

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Здатність визначати функції державного фінансового контролю	Знання головних цілей та завдань державного фінансового контролю	Уміння застосовувати методи державного фінансового контролю	Донесення інформації щодо застосування сучасних організаційних схем державного фінансового контролю	Здатність самостійно узагальнювати інформацію та обґрунтовувати пропозиції щодо визначення напрямів розвитку державного фінансового контролю

3.1. Сутність, завдання і функції державного фінансового контролю

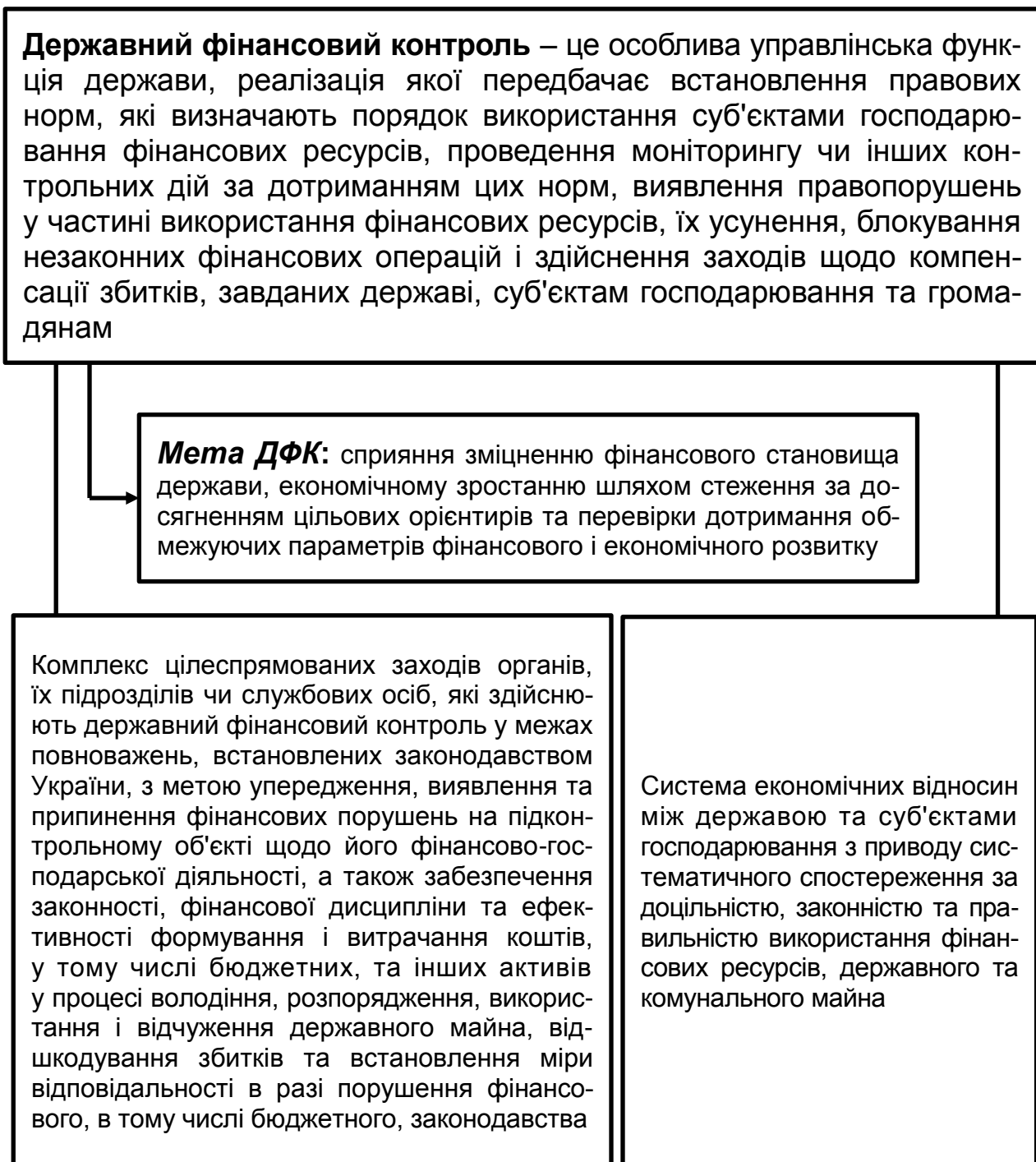

Рис. 3.1. Сутнісне розуміння державного фінансового контролю

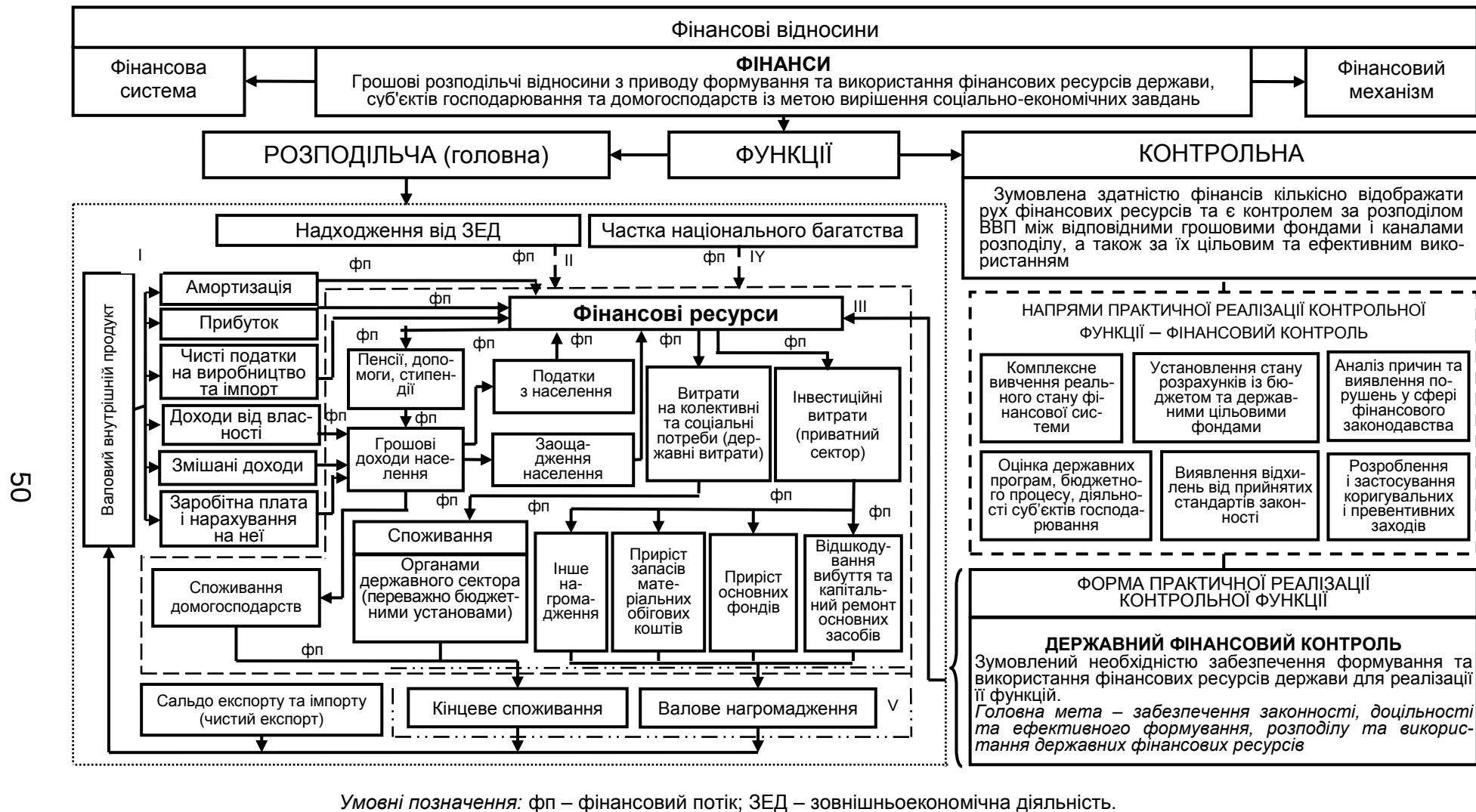

Рис. 3.2. Державний фінансовий контроль як форма практичної реалізації контрольної функції фінансів

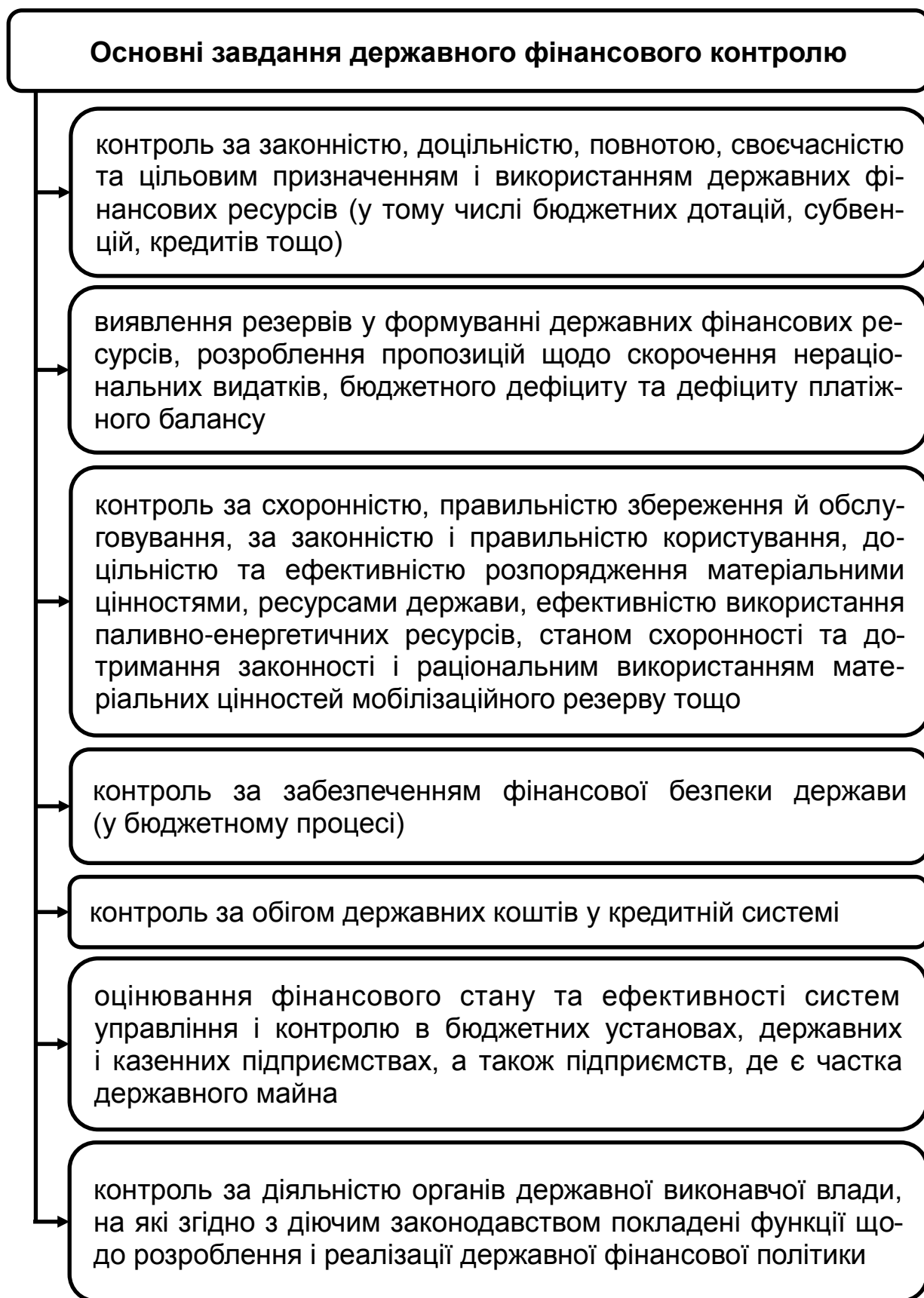

Рис. 3.3. Основні завдання державного фінансового контролю

Рис. 3.4. Завдання державного фінансового контролю на макро- і мікрорівні управління державними фінансами [16]

- > Встановлення та корегування правових норм
 <————> Контрольна дія, як процес
 - - - - -> Інформування про результати контролю

Рис. 3.5. Місце державного фінансового контролю в системі державного регулювання економіки [16]

Основні функції державного фінансового контролю

Політикозабезпечувальна функція полягає в тому, що державний фінансовий контроль покликаний сприяти успішній реалізації фінансової політики держави (у всіх сферах її життєдіяльності), регіонів, галузей і суб'єктів господарювання, бюджетуванню домогосподарств

Інформаційно-аналітична функція полягає в тому, що дозволяє виявити вплив окремих чинників та їх сукупності на фінансову систему держави, перебіг бюджетного процесу, реалізацію цільових бюджетних програм, функціонування різних сегментів фінансового ринку і запобігти фінансовим ризикам, визначити ефективність формування й використання фінансових ресурсів держави, регіонів, галузей, суб'єктів господарювання й домогосподарств, а також державної власності

Антикорупційна функція полягає в тому, що державний фінансовий контроль реалізує профілактичні заходи і виявляє випадки порушення чинного законодавства, є перепорою для поширення хабарництва, підвищує рівень інформованості суспільства про заходи з протидії корупції

Методична функція полягає в розробленні методичного забезпечення, що має статус і силу нормативно-правового акту, для усієї системи державного фінансового контролю, для усіх її елементів: суб'єктів і об'єктів контролю

Наглядова функція полягає в тому, що дозволить реалізувати повноваження суб'єкта державного фінансового контролю як представника вищого виду контролю. Механізм реалізації цієї функції полягатиме в тому, що суб'єкт, контролю, який належить до такого виду державного фінансового контролю, як вищий, здійснюватиме тільки контроль за якістю і повнотою здійснення контрольних заходів підпорядкованими (підконтрольними) суб'єктами державного фінансового контролю

Профілактична функція фінансового контролю полягає у виявленні фактів порушень законодавства та сприянні ліквідації явищ, які породжують безгосподарність із боку підприємств і випадки недотримання ними вимог чинних нормативних документів у майбутньому

Інформаційна функція полягає в тому, що одержана під час проведення контролю інформація є підставою для ухвалення адекватних рішень і проведення коригуючих дій, завдяки чому забезпечується нормальне функціонування об'єкта, що перевіряється

Мобілізуюча функція полягає в тому, що під час здійснення контролю виявляють не тільки недоліки, а й позитивні явища в діяльності підприємств. Останні як передовий досвід можуть використовувати також на інших підприємствах

Рис. 3.6. Основні функції державного фінансового контролю

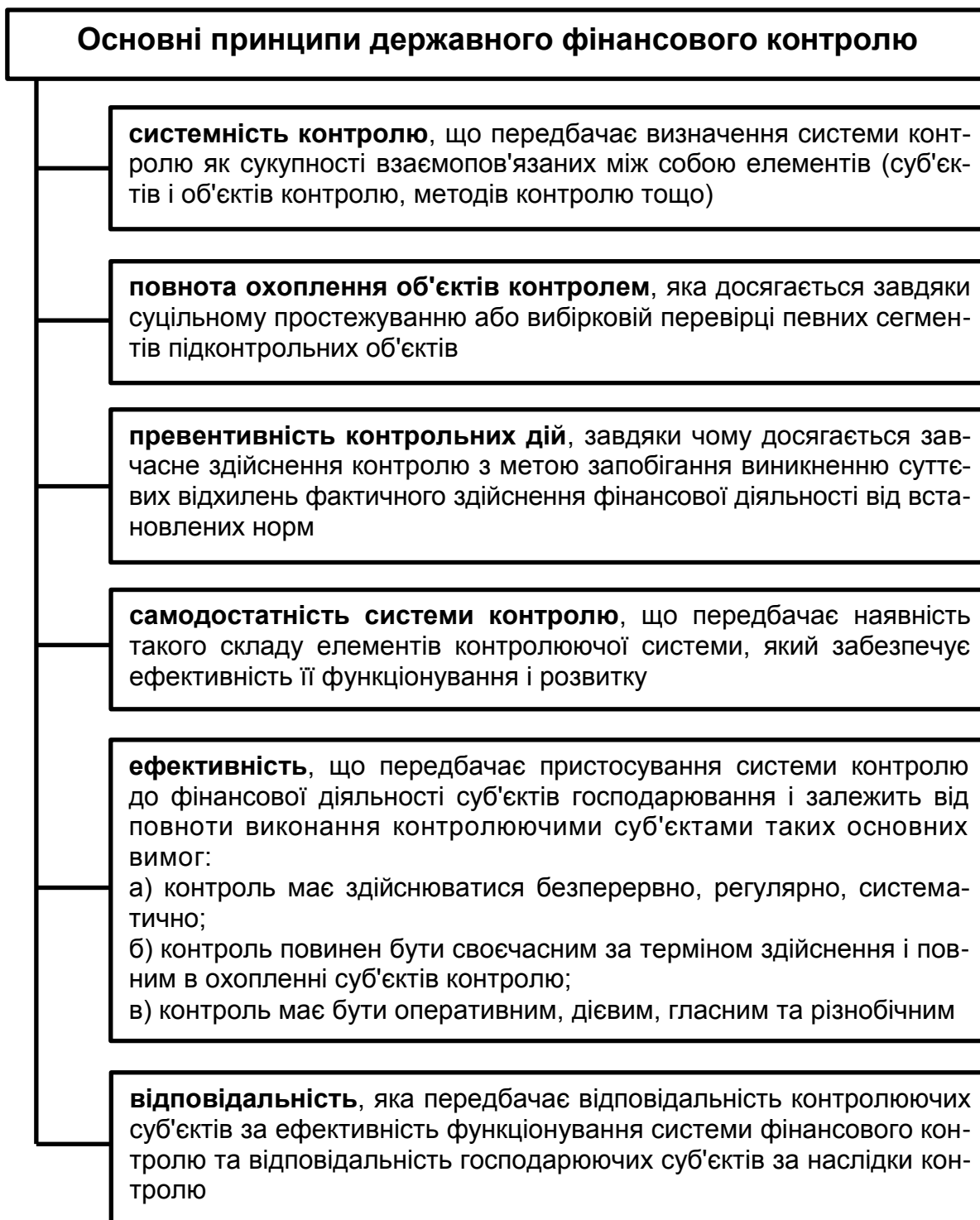

Рис. 3.7. Основні принципи державного фінансового контролю

3.2. Система державного фінансового контролю та її основні елементи

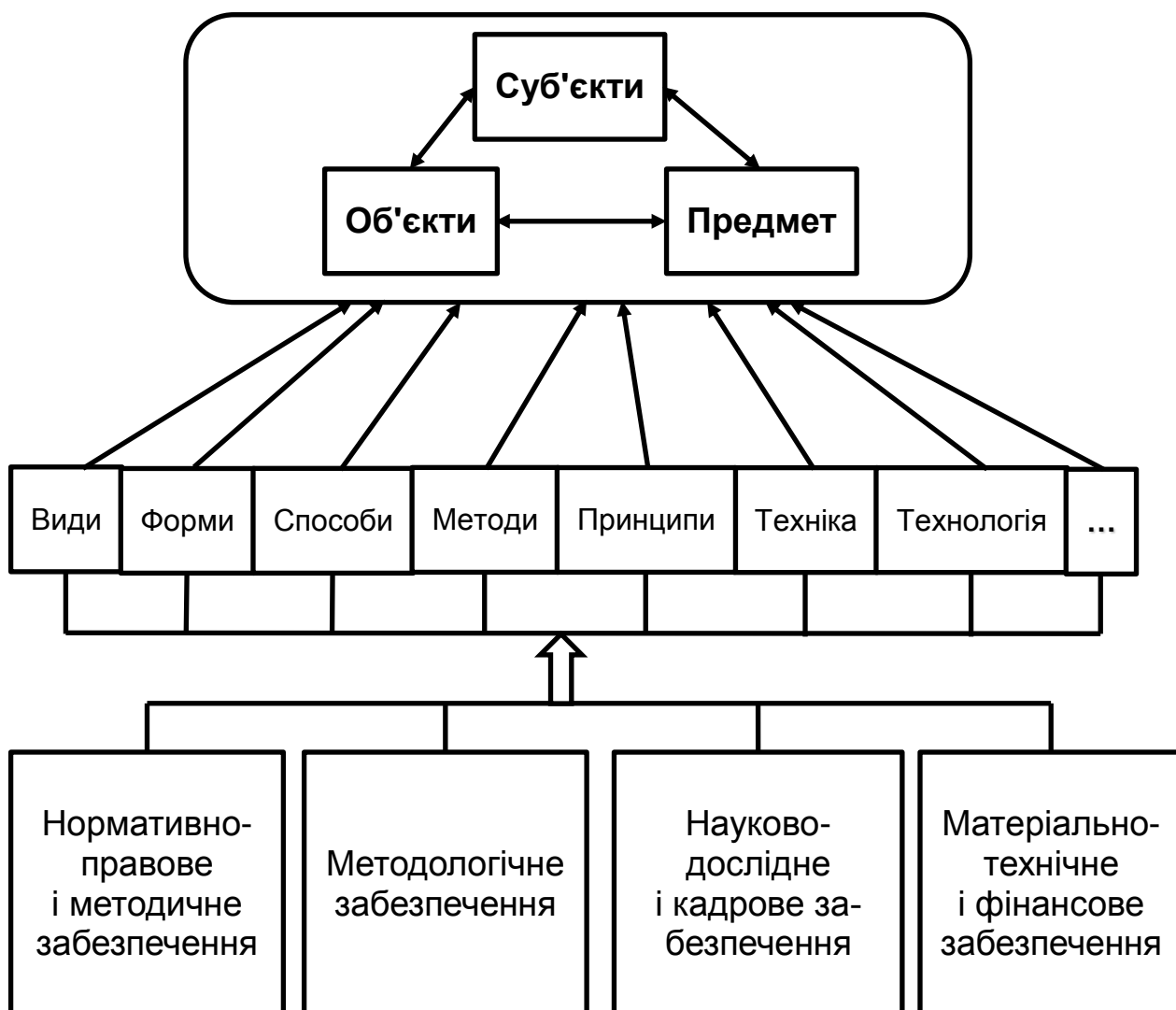
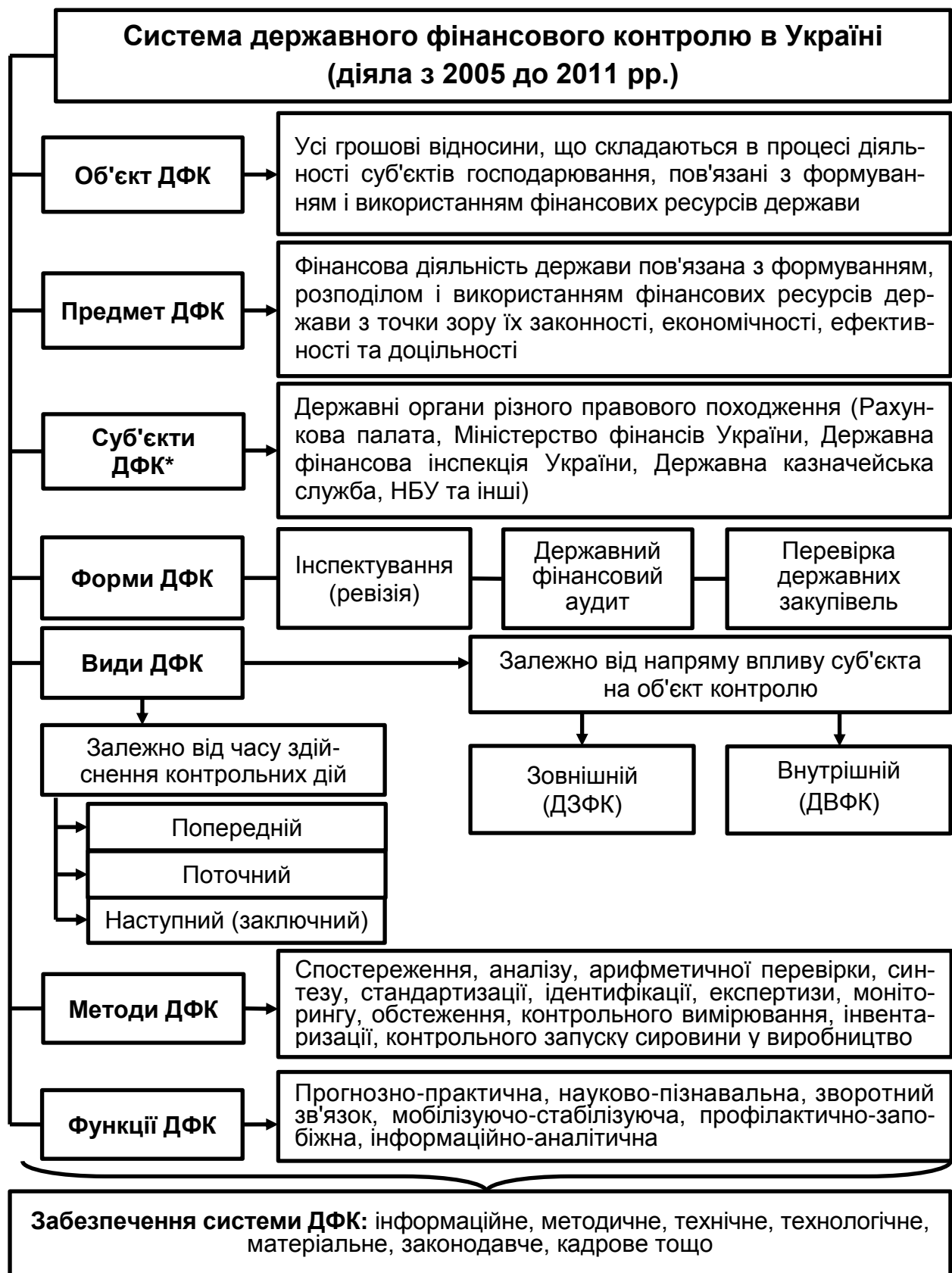
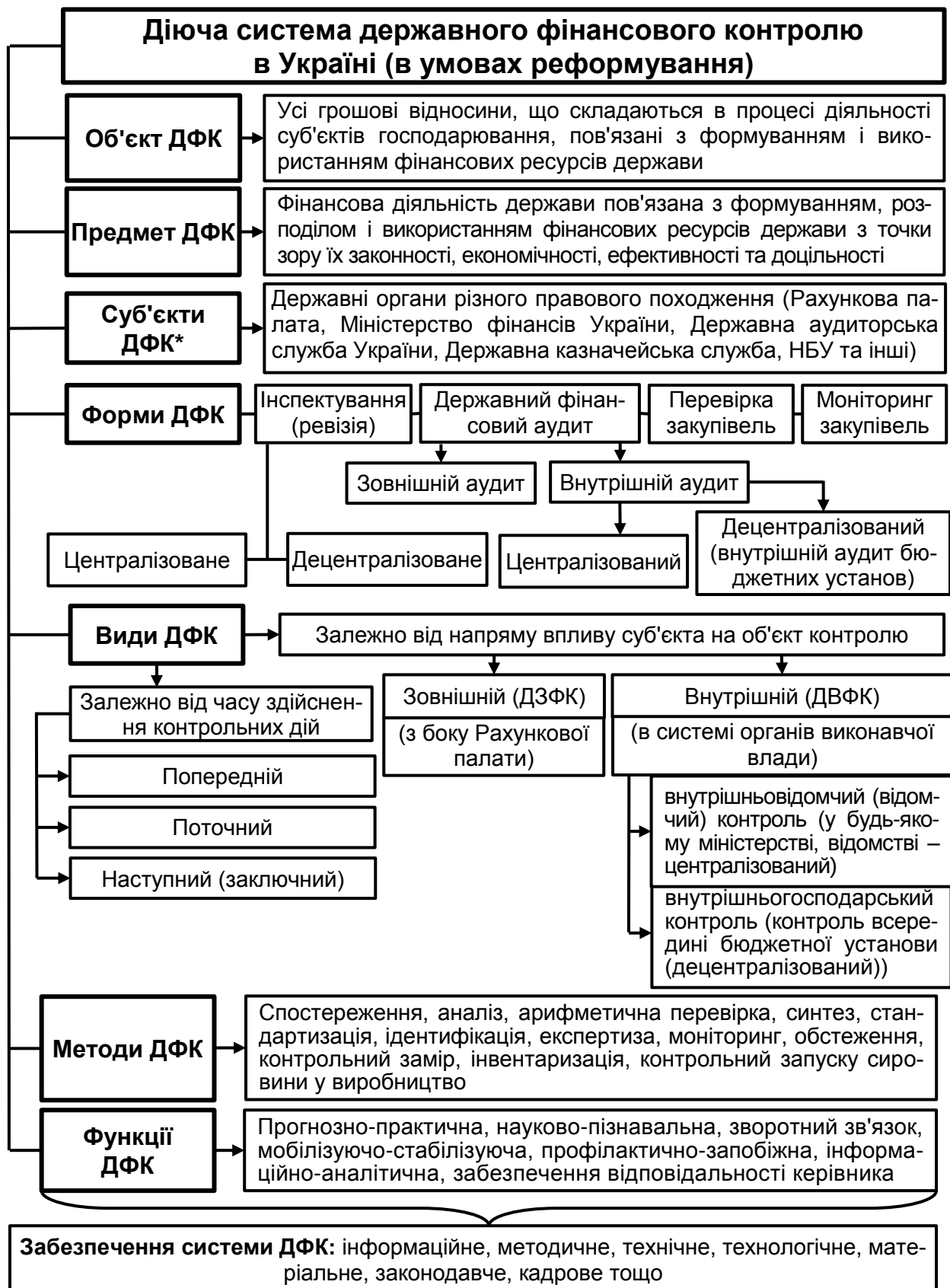

Рис. 3.8. Типова структурна побудова системи державного фінансового контролю

* Елемент системи ДФК, що зазнав значних трансформацій.

Рис. 3.9. Система державного фінансового контролю в Україні, яка діяла з 2005 до 2011 рр.

* Елемент системи ДФК, що зазнав значних трансформацій.

Рис. 3.10. Система державного фінансового контролю в Україні, яка діє з 2012 року до теперішнього часу

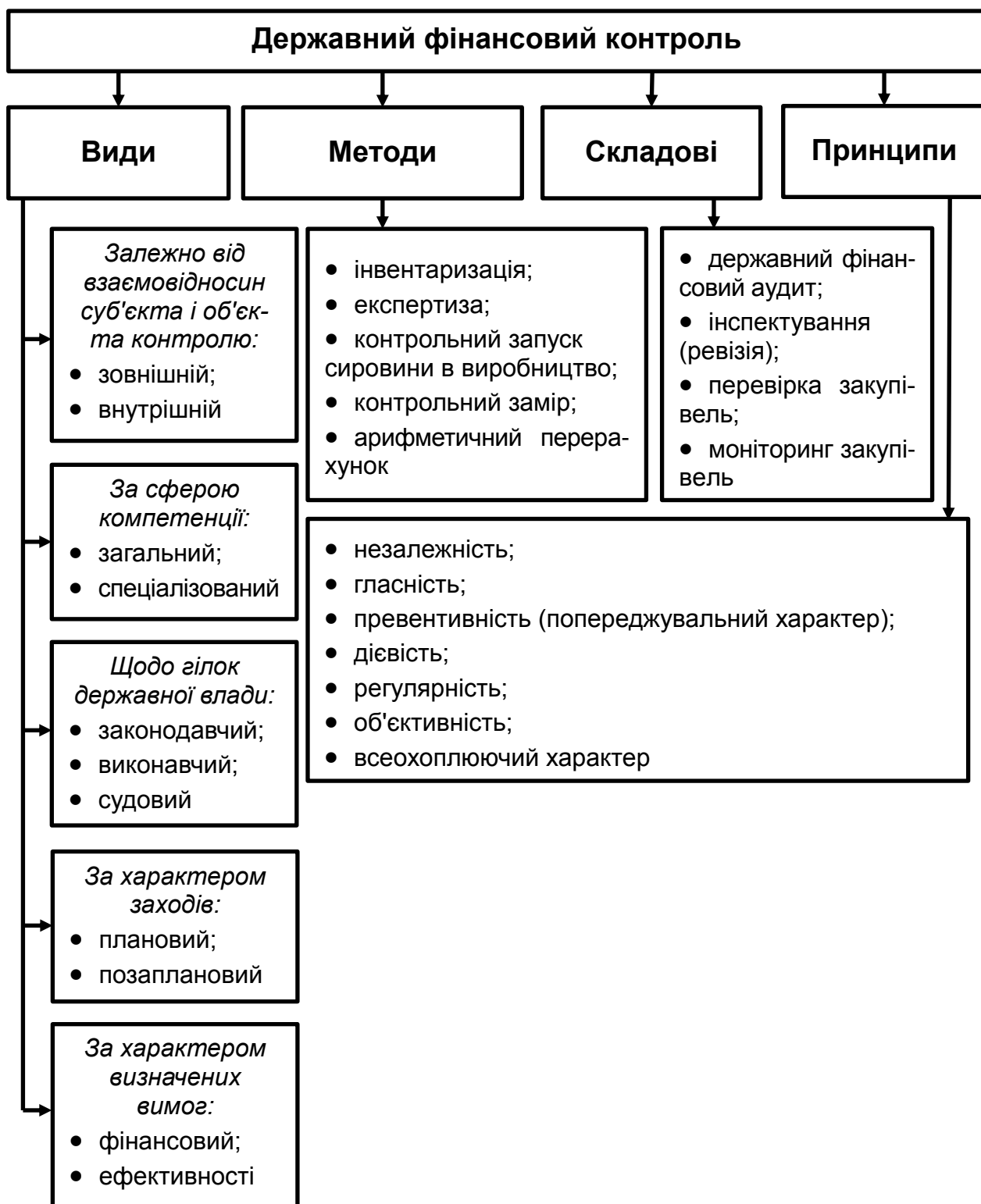

Рис. 3.11. Види, методи, складові та принципи державного фінансового контролю

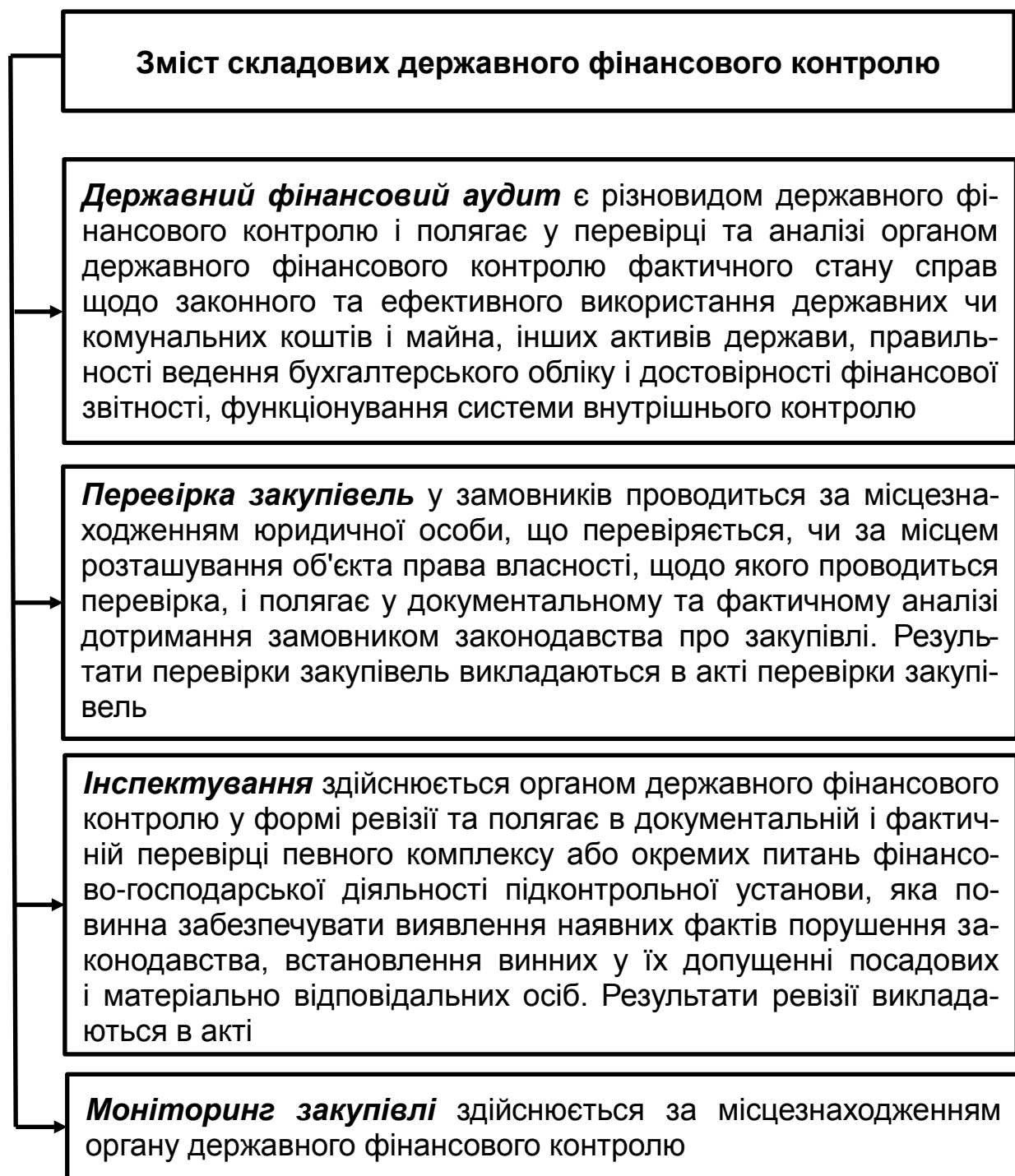

Рис. 3.12. Зміст складових державного фінансового контролю

Класифікація видів державного фінансового контролю

Класифікаційні ознаки	Види державного фінансового контролю
Час здійснення контрольних дій	Попередній, поточний, наступний
Напрямок впливу суб'єкта на об'єкт контролю	Зовнішній, внутрішній
Місце проведення контролю	Дистанційний, виїзний
Повнота охоплення об'єкта контролю	Суцільний, вибіркового
Характер джерел контролю	Документальний, фактичний
Періодичність проведення контролю	Систематичний, періодичний, одноразовий
Повнота охоплення питань, що перевіряються	Комплексний, тематичний, зустрічний
Періодичність вивчення джерел контролю	Періодичний, повторний, додатковий
Стадії проведення	Первинний, проміжний, остаточний
Спрямованість	Стратегічний, тактичний, оперативний
Джерела даних	Документальний, фактичний
Характер контрольних заходів	Плановий, раптовий
Регламент здійснення	Обов'язковий, за рішенням державних органів, ініціативний
Різновиди	Бюджетний, податковий, банківський, Казначейський
Технологія здійснення	Автоматизований, частково автоматизований, неавтоматизований

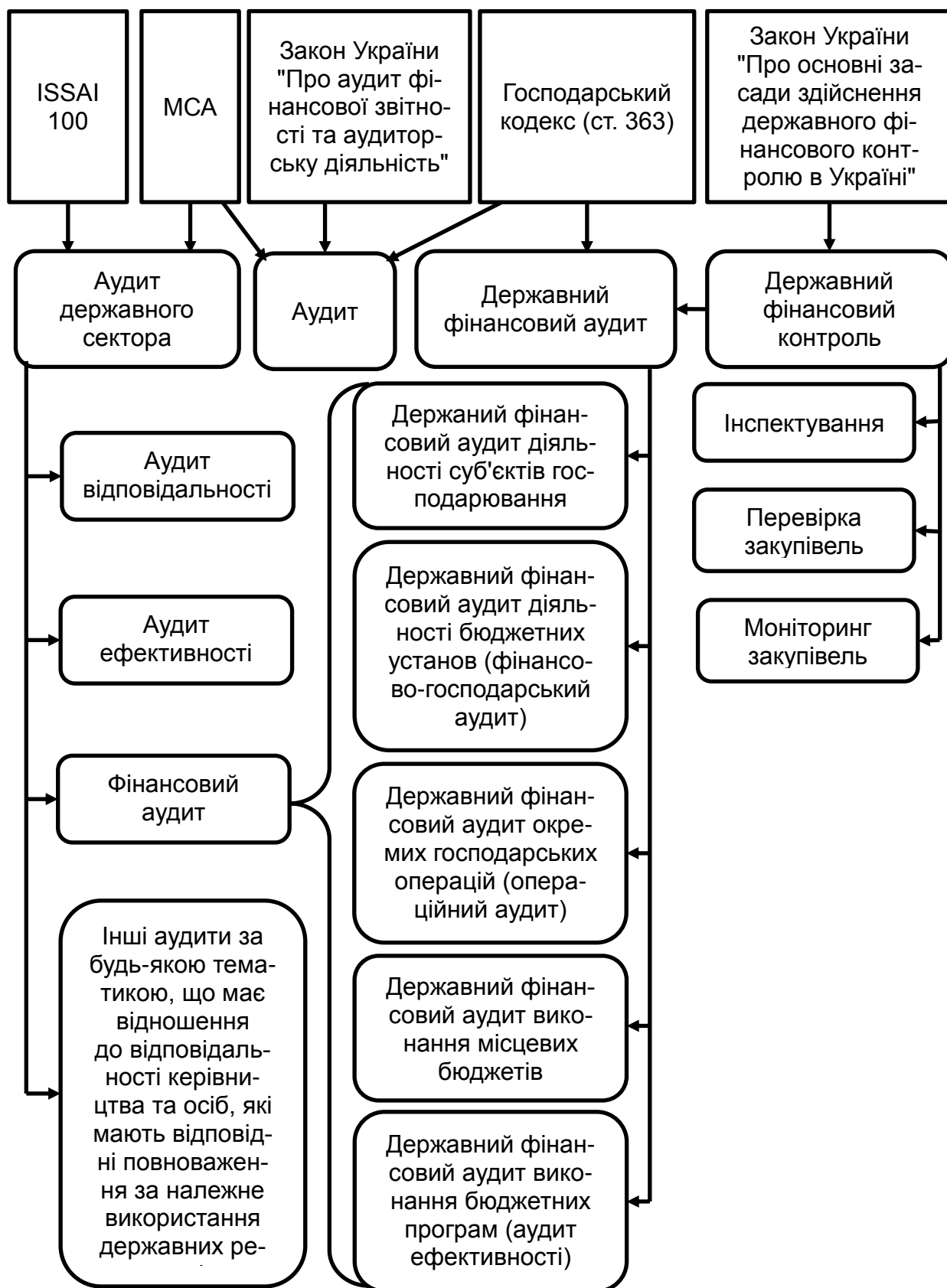

Рис. 3.13. Порівняння українського та закордонного досвіду проведення фінансового та державного фінансового контролю

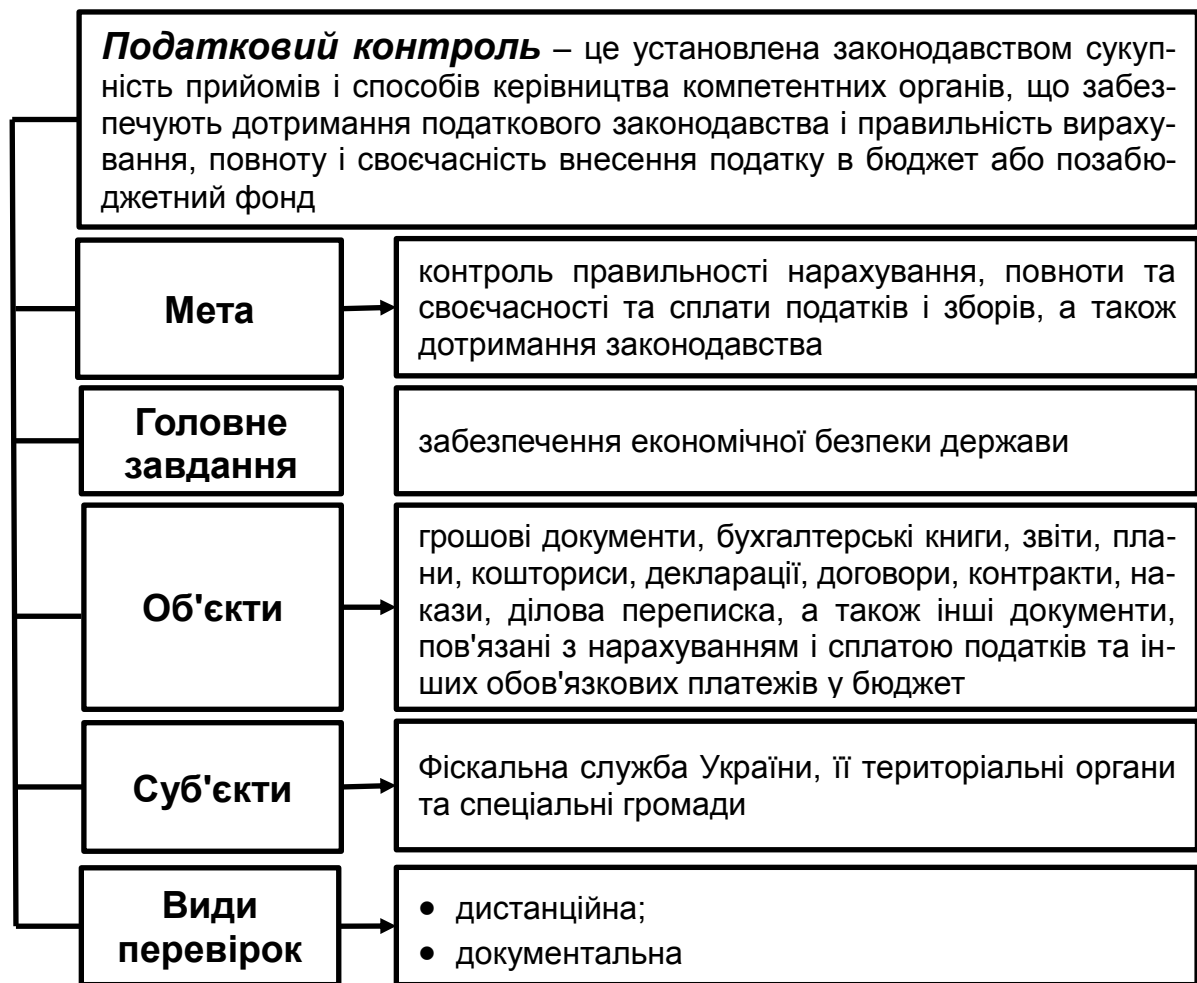

Рис. 3.14. Сутність та зміст податкового контролю

Рис. 3.15. Основні напрями податкового контролю в Україні

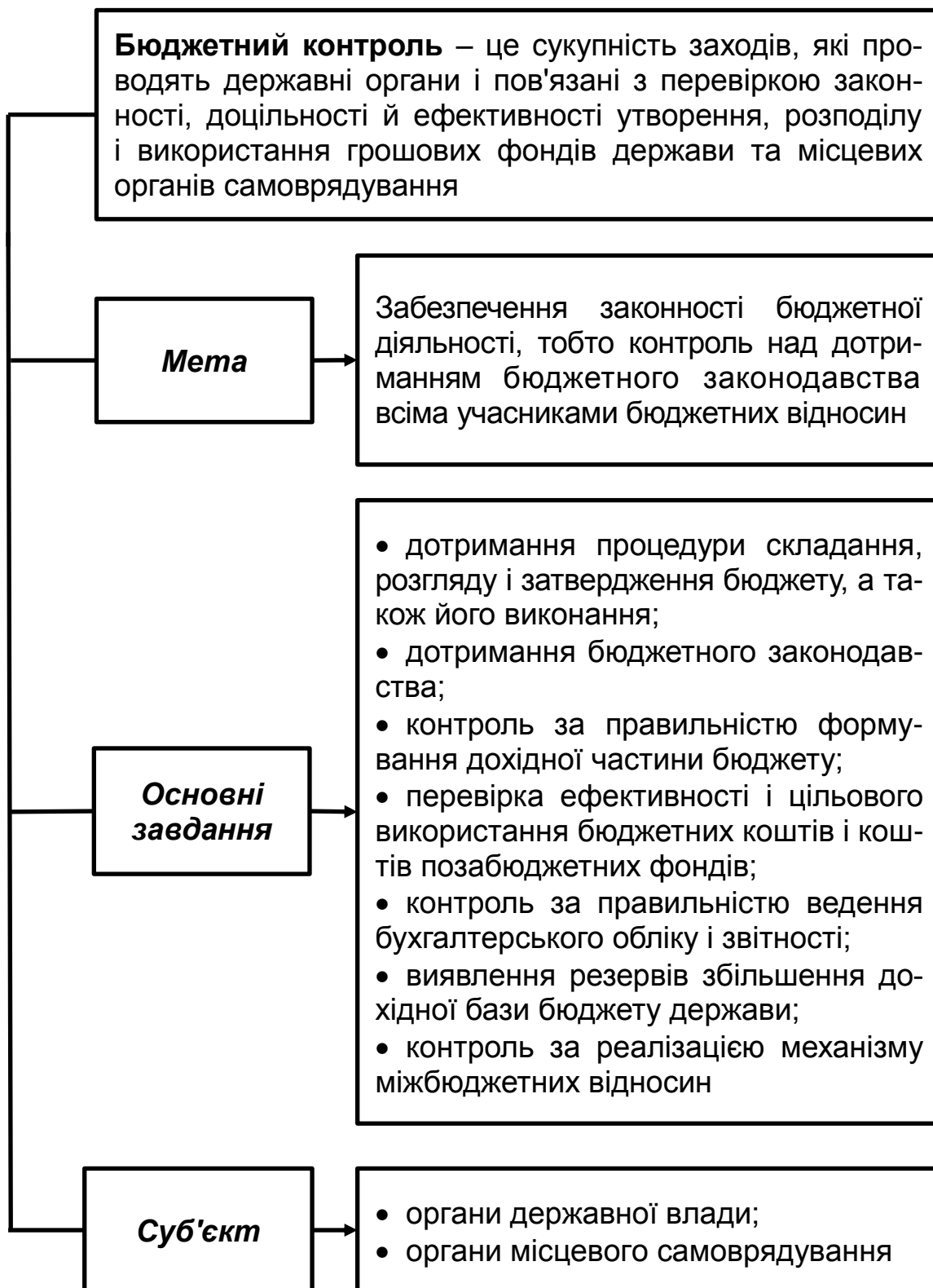

Рис. 3.16. Сутність та зміст бюджетного контролю

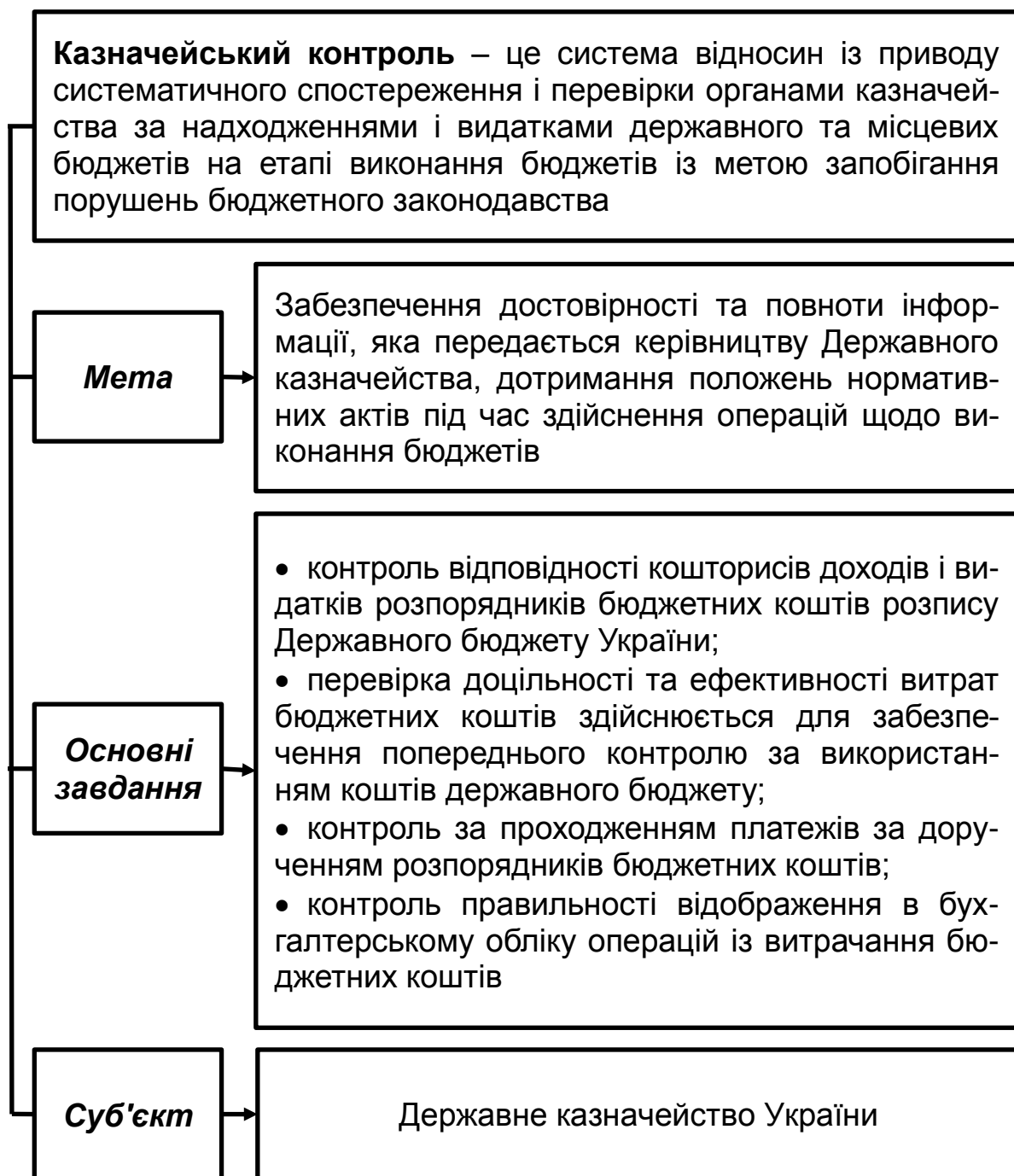

Рис. 3.17. Сутність та зміст казначейського контролю

Рис. 3.18. Функції казначейського контролю

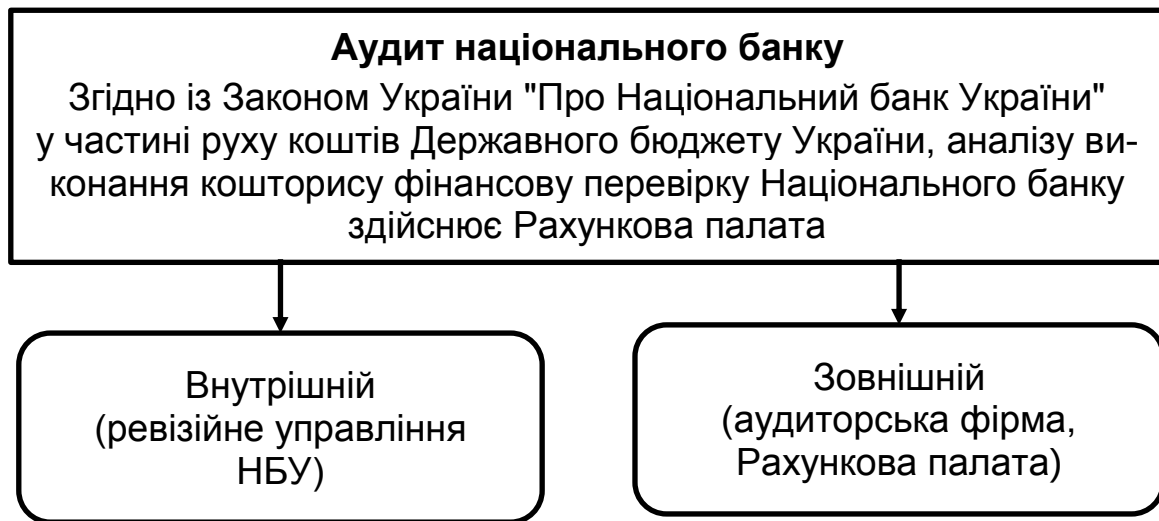

Рис. 3.19. Аудит національного банку

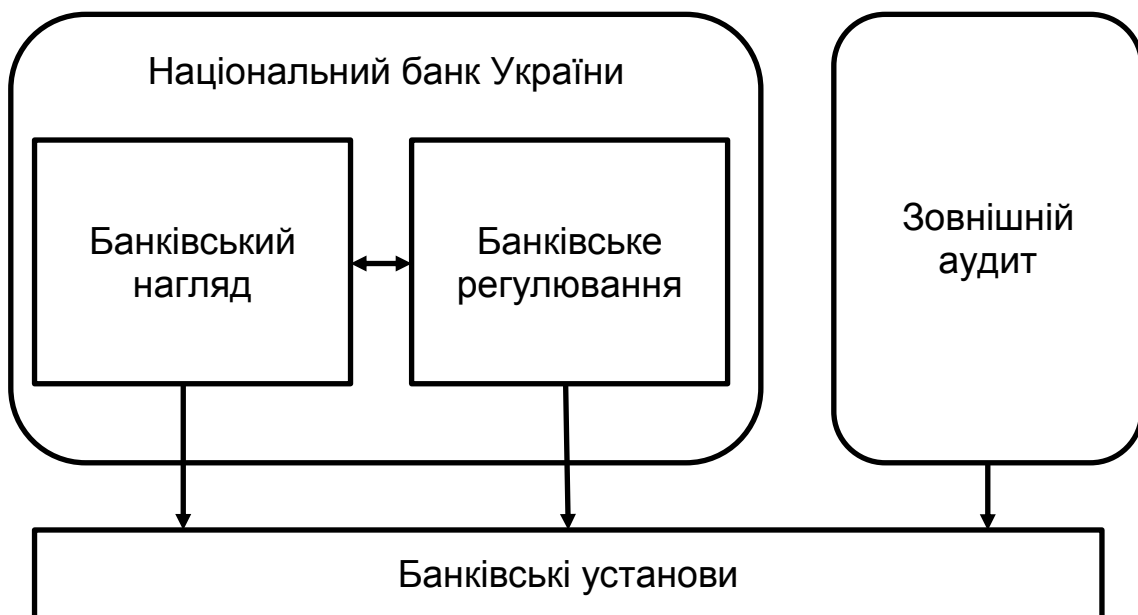

Рис. 3.20. Зовнішній контроль для банків України

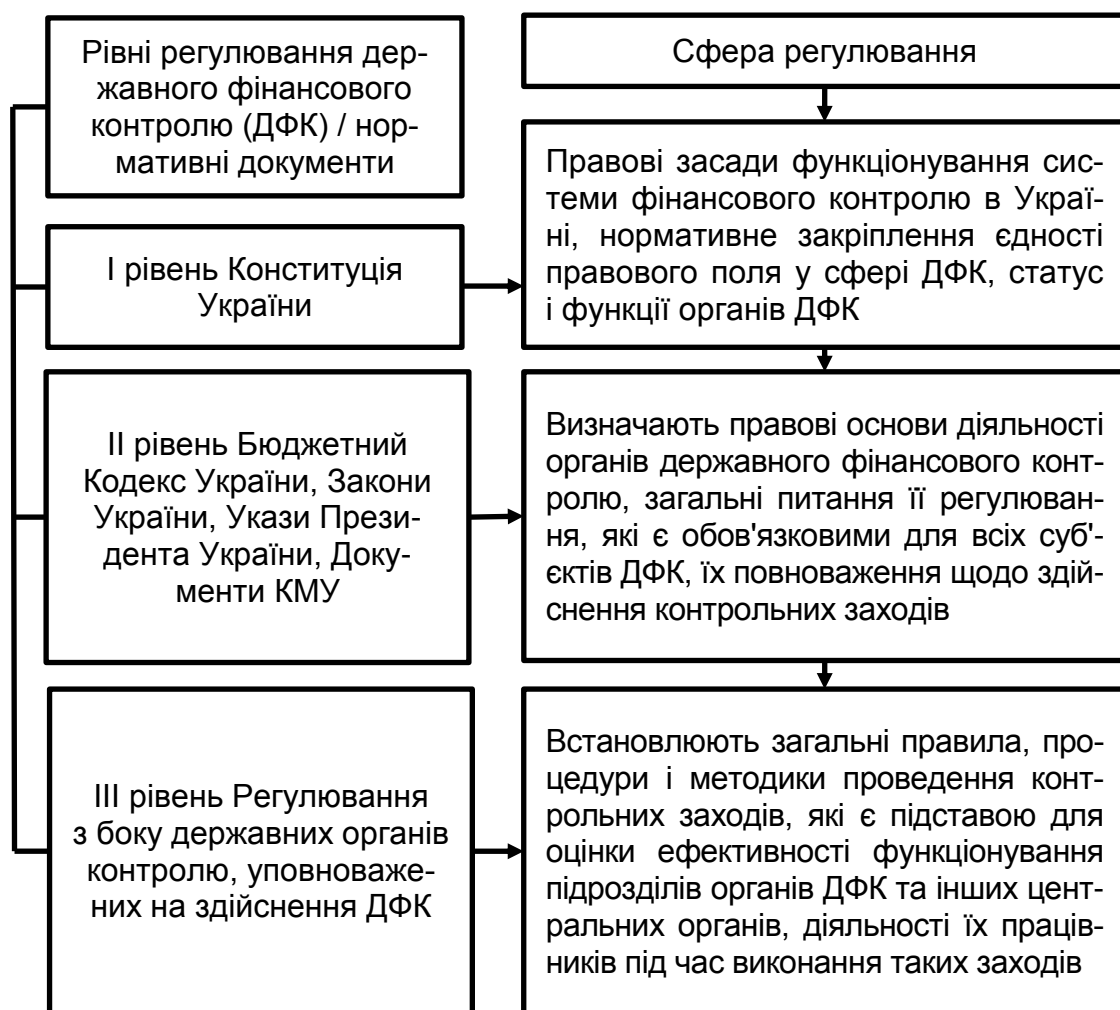

Рис. 3.21. Законодавче і нормативно-правове регулювання державного фінансового контролю в Україні [16]

Запитання для самодіагностики

1. Назвіть визначення поняття "державний фінансовий контроль".
2. Визначте основні завдання державного фінансового контролю.
3. Назвіть завдання ДФК на макрорівні.
4. Які завдання ДФК притаманні на макрорівні управління державними фінансами?
5. Назвіть засоби контролю в системі ДФК.
6. Назвіть характерні відмінності системи ДФК, яка діяла до 2011 р. з поточною.
7. Перелічіть складові ДФК.
8. Назвіть сферу регулювання рівнів регулювання ДФК.

4. Організація контрольної діяльності

- 4.1. Сутність та зміст організації контрольної діяльності.
- 4.2. Планування контрольної діяльності.
- 4.3. Права, завдання, обов'язки та відповідальність органу державного фінансового контролю.
- 4.4. Документи як об'єкт дослідження державного фінансового контролю.
- 4.5. Узагальнення результатів державного фінансового контролю та їх реалізація

Метою цієї теми є розгляд організаційних засад контрольної діяльності

Ключові терміни: контрольна діяльність, процес, організація, планування, документи, акт ревізії, аудиторський висновок, моніторинг закупівель

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Здатність планувати контрольний процес, отримувати необхідну інформацію; узагальнювати та реалізовувати результати контролю	Знання порядку організації контрольного процесу, принципів його планування й застосовувати методи, способи та прийоми його проведення	Уміння організовувати контрольний процес, складати плани ревізії з дотриманням відповідних принципів; застосовувати найбільш ефективні методи, способи та прийоми проведення ревізій	Доведення плану здійснення контрольних заходів із застосуванням конкретних прийомів та способів до членів ревізійної бригади	Здатність самостійно узагальнювати інформацію та обґрунтовувати пропозиції щодо усунення виявлених порушень

4.1. Сутність та зміст організації контрольної діяльності

Рис. 4.1. Визначення поняття "організація"

Рис. 4.2. Поняття та зміст контрольної діяльності [7]

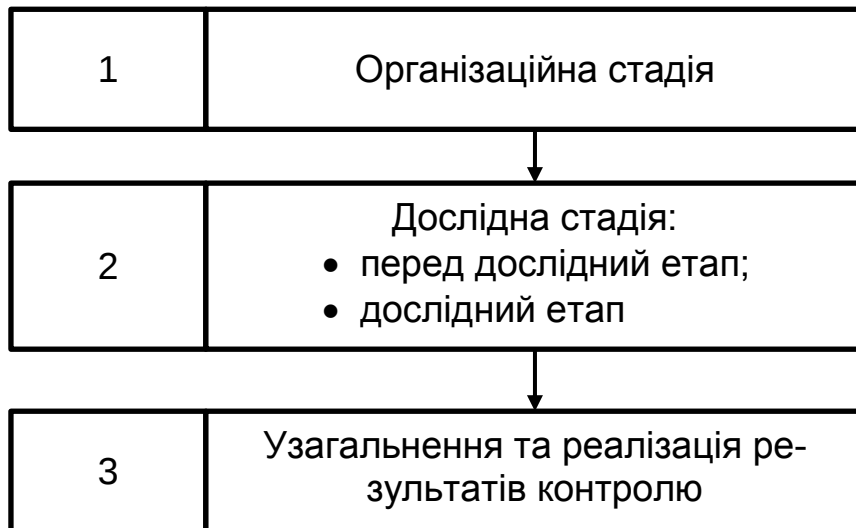

Рис. 4.3. Стадії контрольного процесу [2]

Рис. 4.4. Складові організації контрольної діяльності [8]

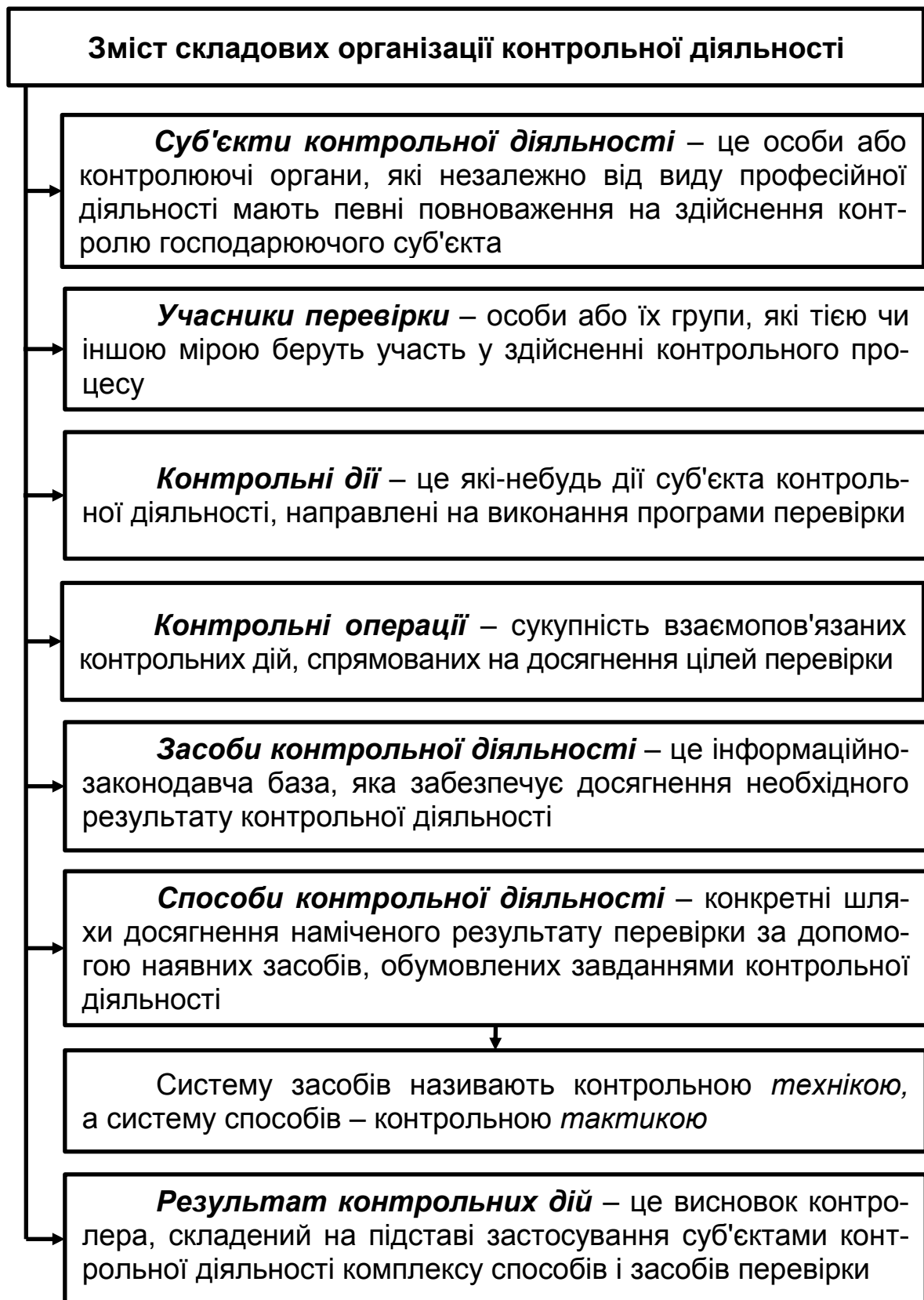

Рис. 4.5. Зміст складових організації контрольної діяльності

4.2. Планування контрольної діяльності

Рис. 4.6. Мета планування контрольної діяльності

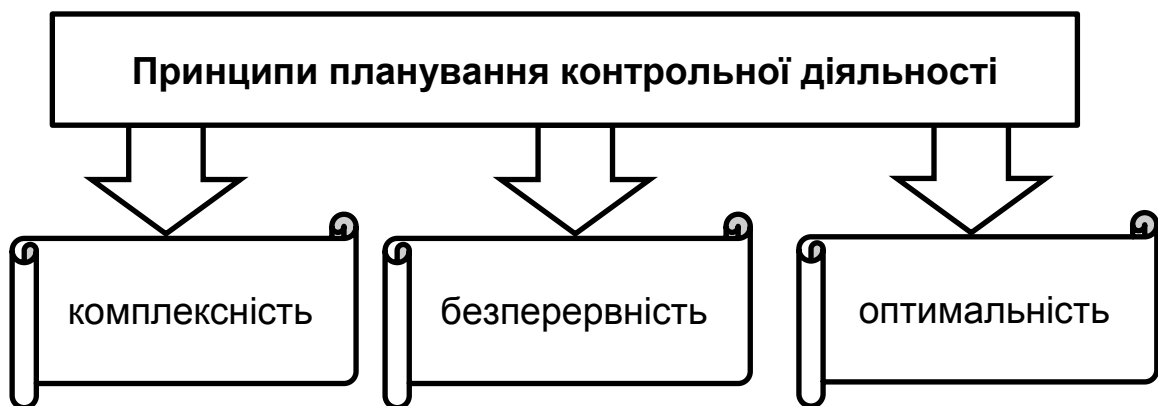

Рис. 4.7. Принципи планування контрольної діяльності

4.3. Права, завдання, обов'язки та відповідальність органу державного фінансового контролю

Рис. 4.8. Права органу державного фінансового контролю [8]

Рис. 4.9. Основні завдання органу державного фінансового контролю [8]

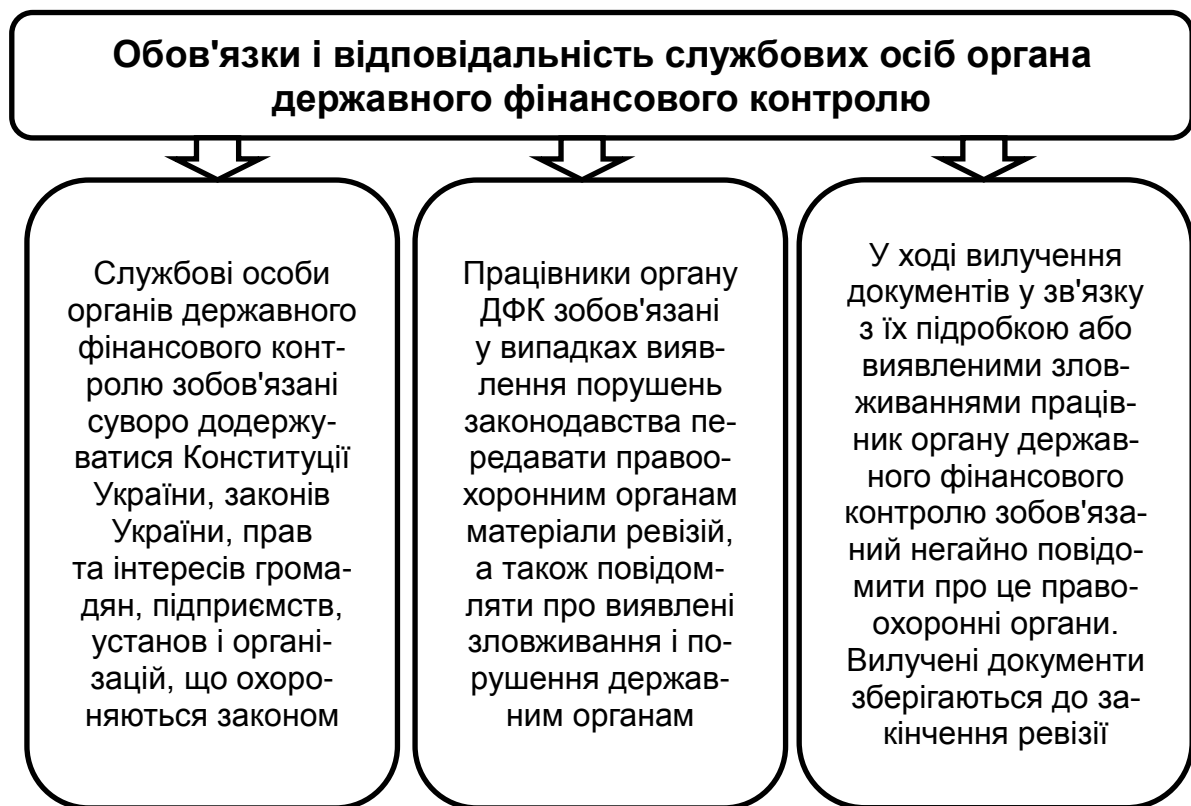

Рис. 4.10. Обов'язки і відповідальність службових осіб органу державного фінансового контролю

4.4. Документи як об'єкт дослідження державного фінансового контролю

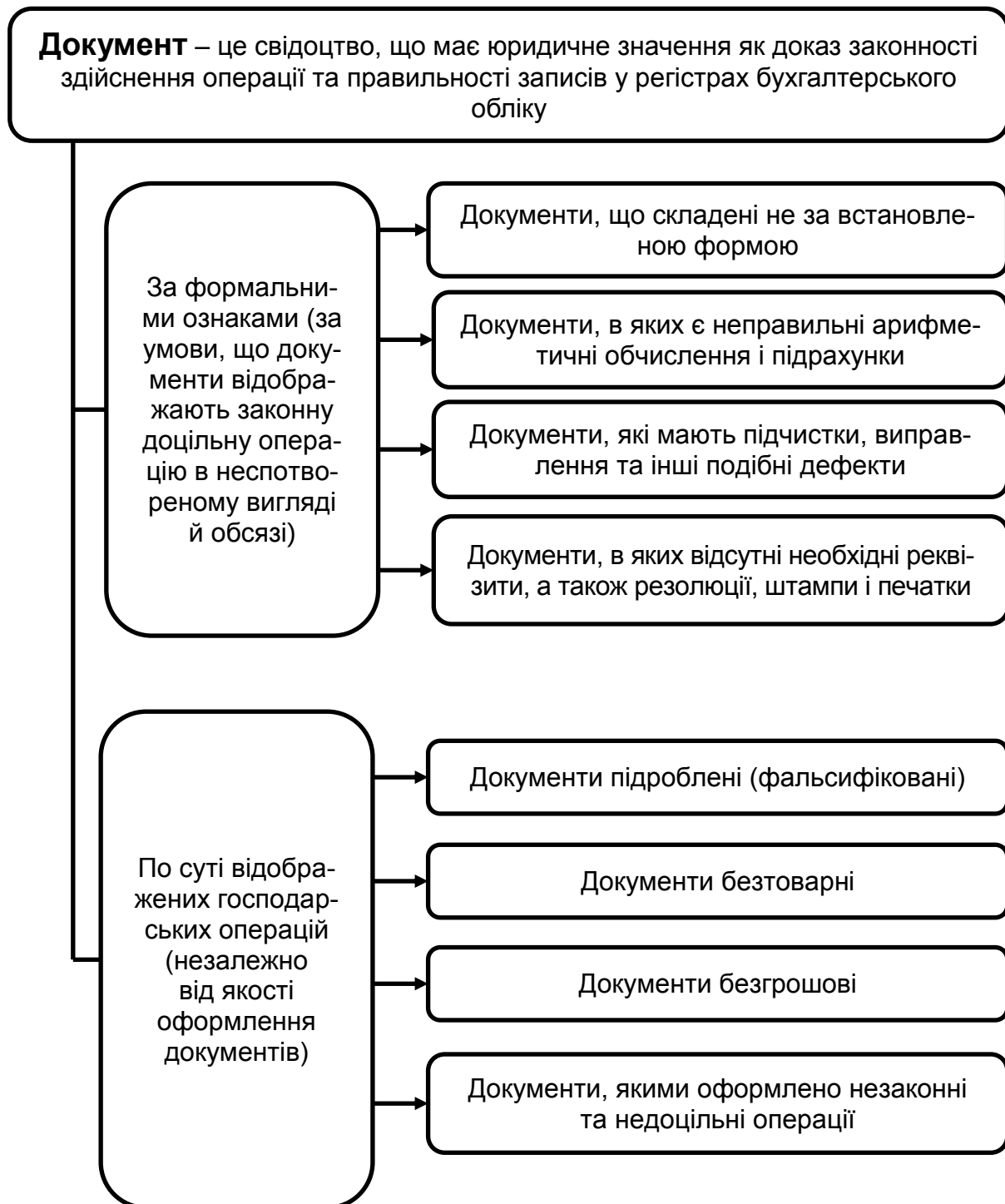

Рис. 4.11. Сутність та ознаки документа

Рис. 4.12. Загальна класифікація документів

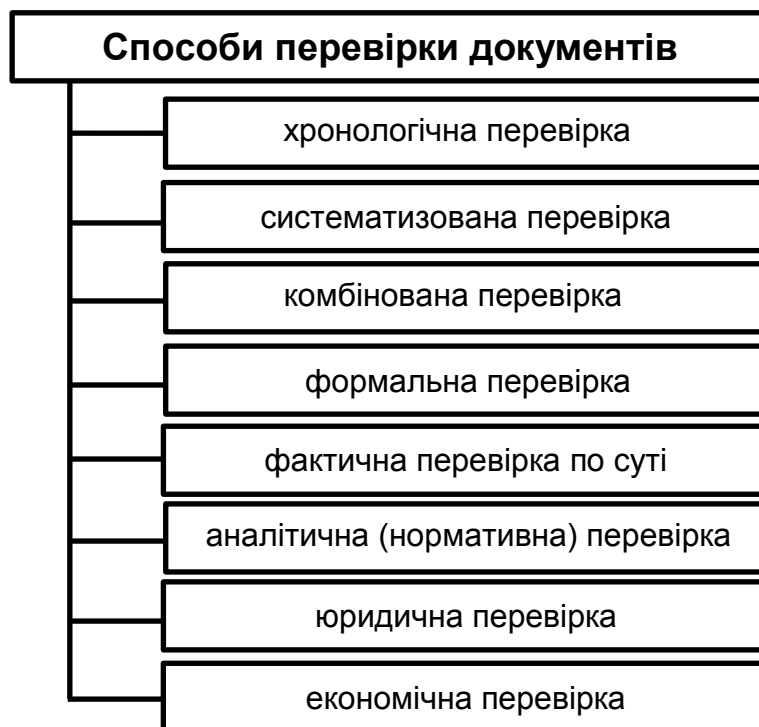

Рис. 4.13. Способи перевірки документа як об'єкта дослідження державного фінансового контролю

4.5. Узагальнення результатів державного фінансового контролю та їх реалізація

Рис. 4.14. Узагальнення результатів державного фінансового контролю за складовими

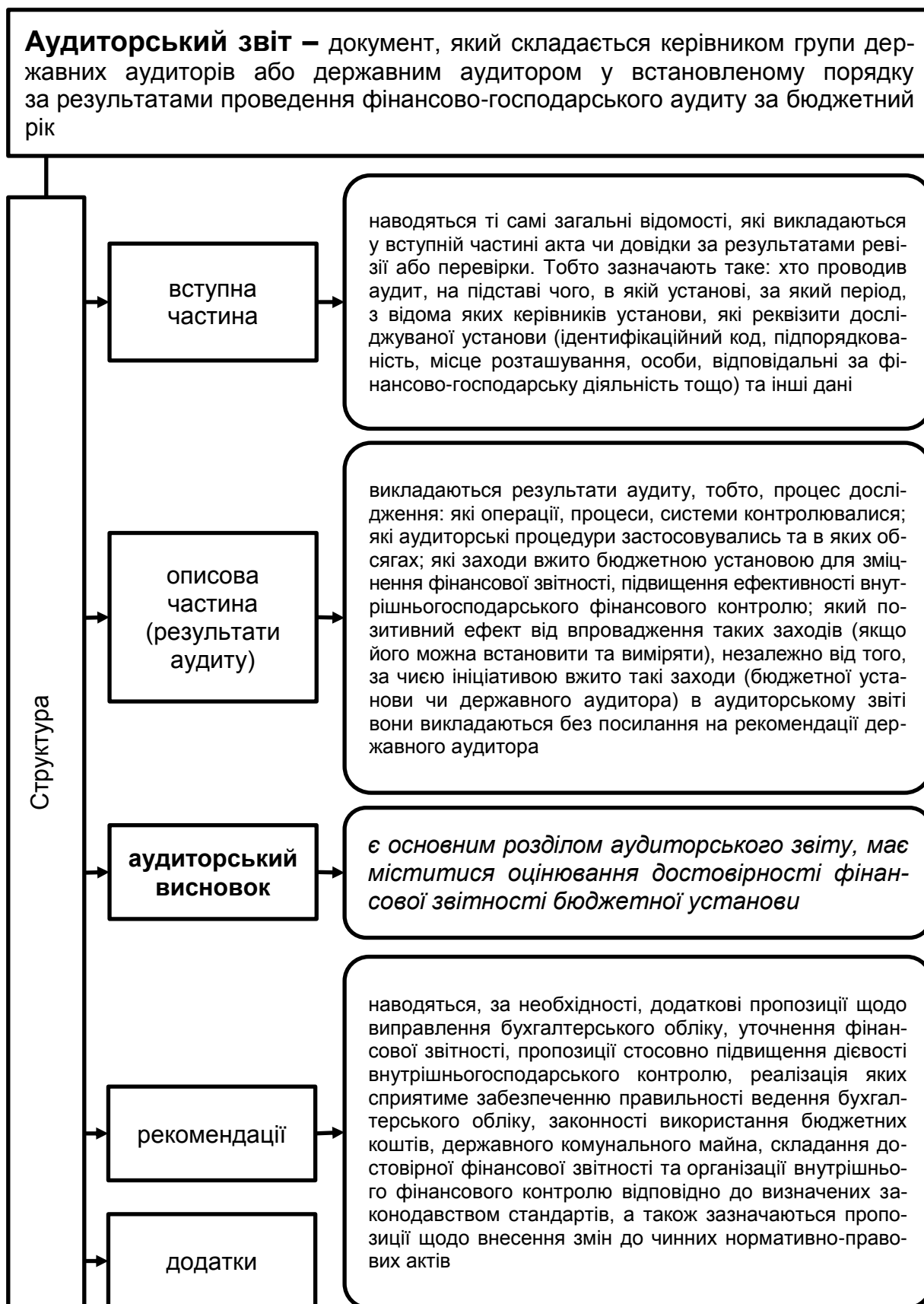

Рис. 4.15. Сутність та структура аудиторського звіту

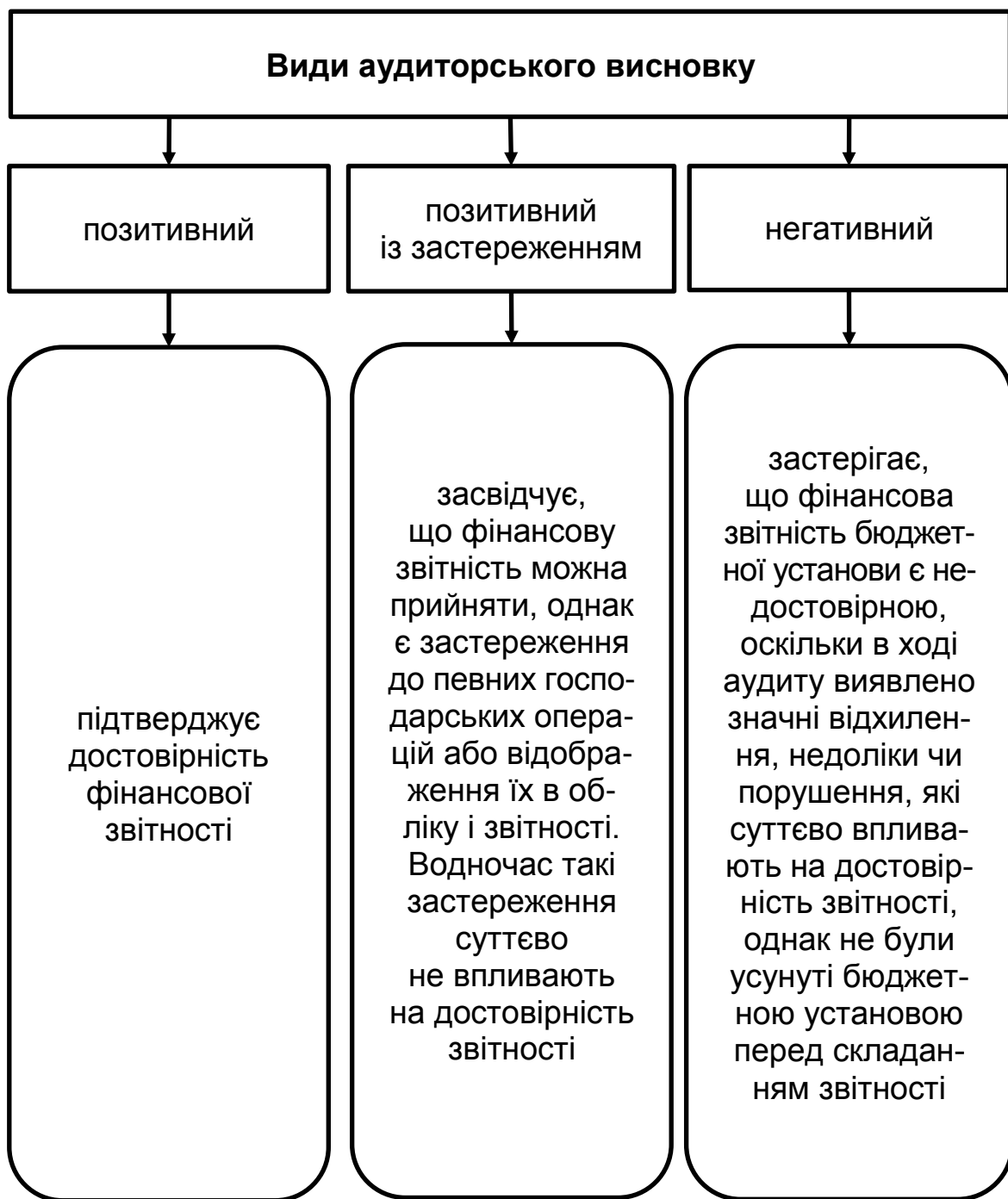

Рис. 4.16. **Види аудиторського висновку**

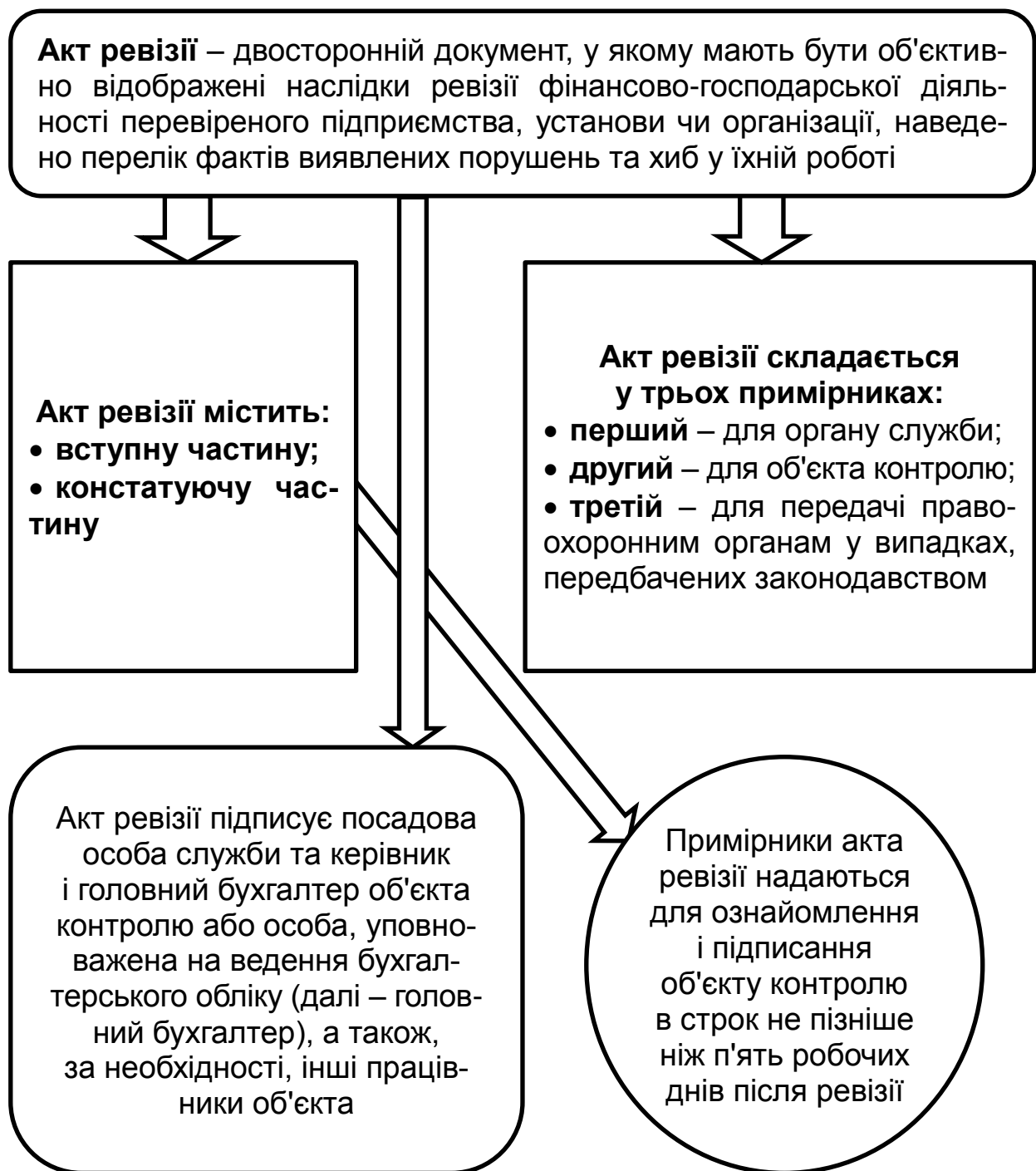

Рис. 4.17. Загальна структура акту ревізії

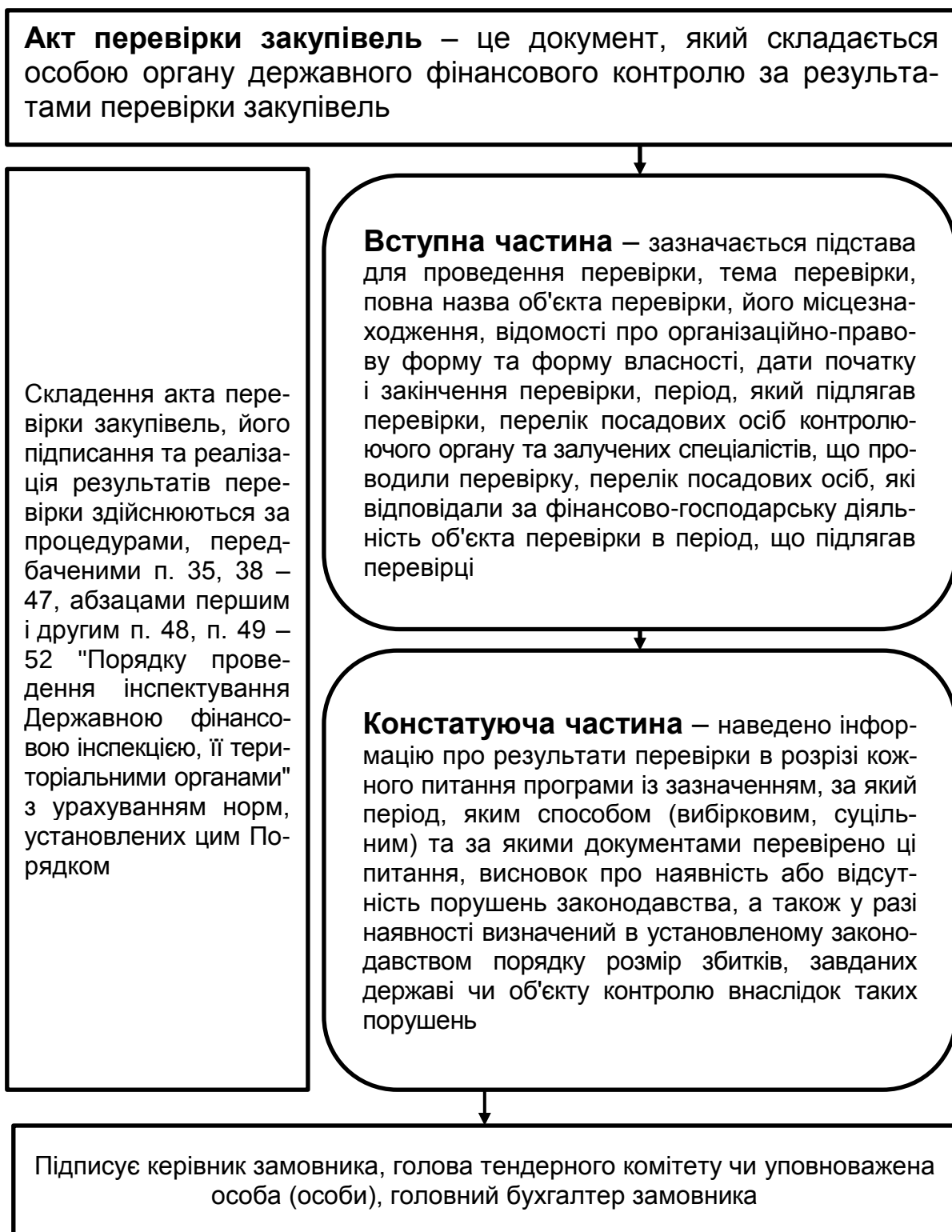

Рис. 4.18. Загальна структура акту перевірки закупівель

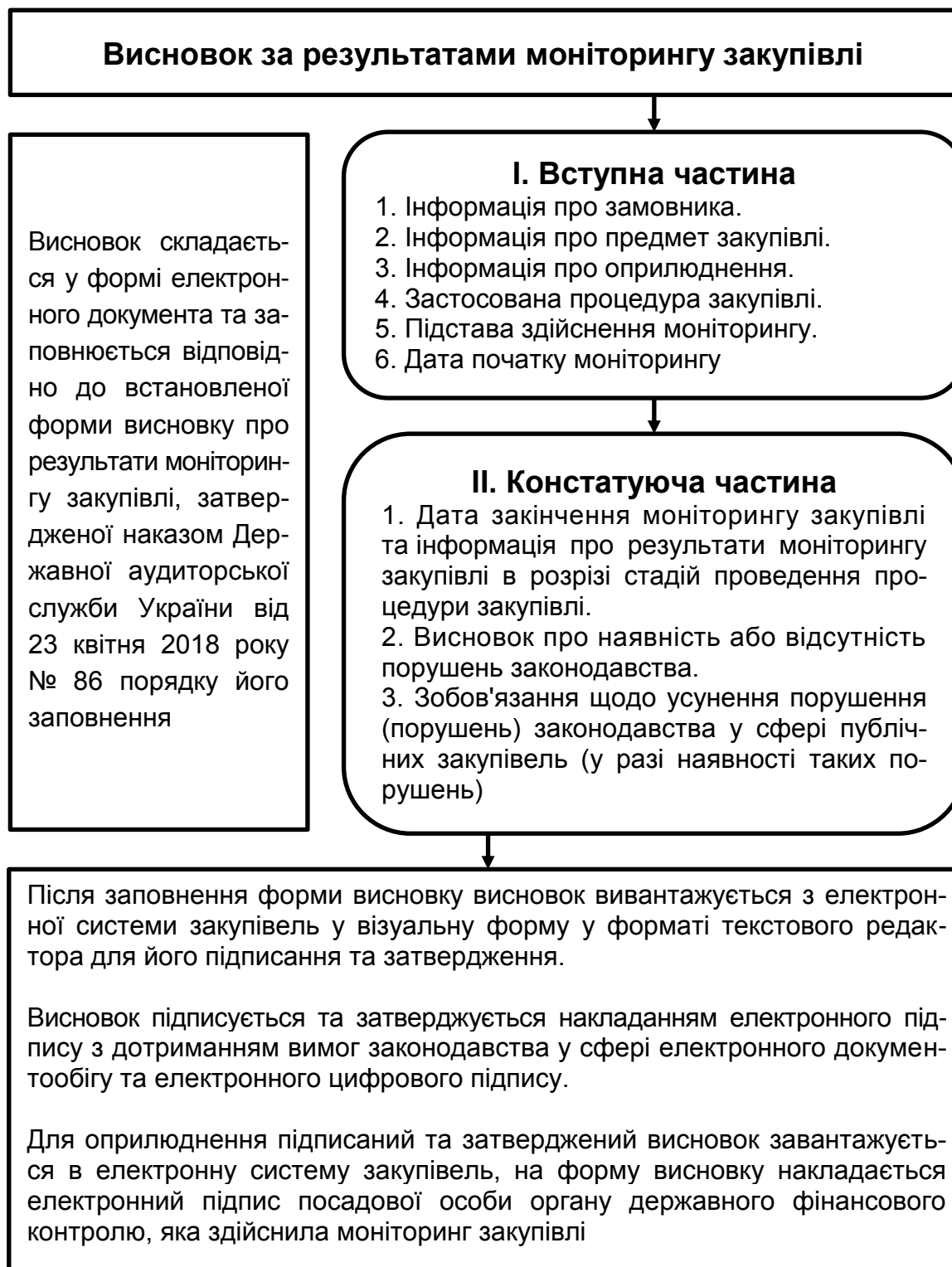

Рис. 4.19. Загальна структура висновку за результатами моніторингу закупівель

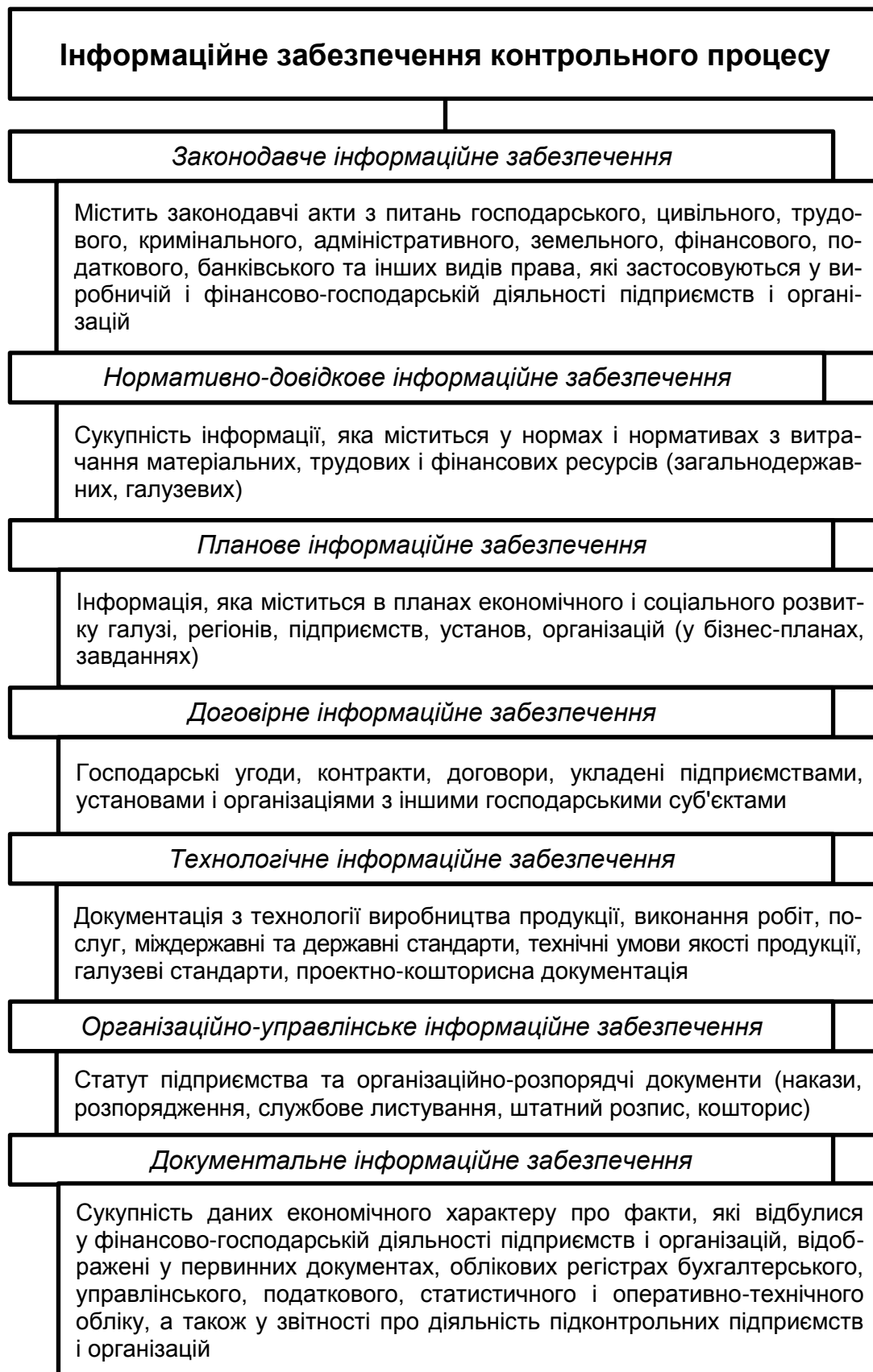

Рис. 4.20. Інформаційне забезпечення контрольного процесу [16]

Рис. 4.21. Склад документації про результати контрольних заходів за змістом і формою та принципи викладення в ній інформації [16]

Запитання для самодіагностики

1. Визначте поняття "організація".
2. У чому полягає зміст контрольної діяльності.
3. Назвіть стадії контрольного процесу.
4. Назвіть складові організації контрольної діяльності.
5. Розкрийте зміст складових контрольної діяльності.
6. Назвіть принципи планування контрольної діяльності.
7. Назвіть права органу державного фінансового контролю.
8. Визначте обов'язки і відповідальність службових осіб органа державного фінансового контролю.
9. Як проходить узагальнення результатів державного фінансового контролю.
10. Що таке інформаційне забезпечення контрольного процесу?
11. Що розуміють під поняттям "планування контрольної діяльності"?
12. Назвіть види планів ревізії.
13. Для чого проводиться планування контрольних заходів суб'єктами державного фінансового контролю?
14. Назвіть основні завдання органа державного фінансового контролю.
15. Визначте сутність та ознаки документа як об'єкта дослідження державного фінансового контролю.
16. Назвіть способи перевірки документа як об'єкта дослідження державного фінансового контролю.
17. З якою метою здійснюються документування результатів та оформлення матеріалів контрольних заходів?
18. Що ви розумієте під результатом державного фінансового контролю?
19. Визначте склад документації про результати контрольних заходів за змістом і формою.

5. Державний фінансовий аудит: сутність, зміст та суб'єкти його проведення

- 5.1. Поняття та складові державного фінансового аудиту.
- 5.2. Нормативно-правове забезпечення державного фінансового аудиту.
- 5.3. Класифікація державного фінансового аудиту.
- 5.4. Суб'єкти державного фінансового аудиту

Метою цієї теми є розгляд теоретичних засад державного фінансового аудиту

Ключові терміни: державний фінансовий аудит, аудит ефективності, аудит відповідності, фінансовий аудит, стандарти державного аудиту INTOSAI

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Здатність визначати предмет, об'єкт державного фінансового аудиту	Знання сутності і змісту державного фінансового аудиту, його основних завдань, функцій, форм	Уміння визначати об'єкти та форми проведення державного фінансового аудиту	Уміння отримувати інформацію під час виконання обов'язків і повноважень в ході проведення державного фінансового аудиту	Відповідальність за якість виконання функціональних обов'язків і наданих повноважень

5.1. Поняття та складові державного фінансового аудиту

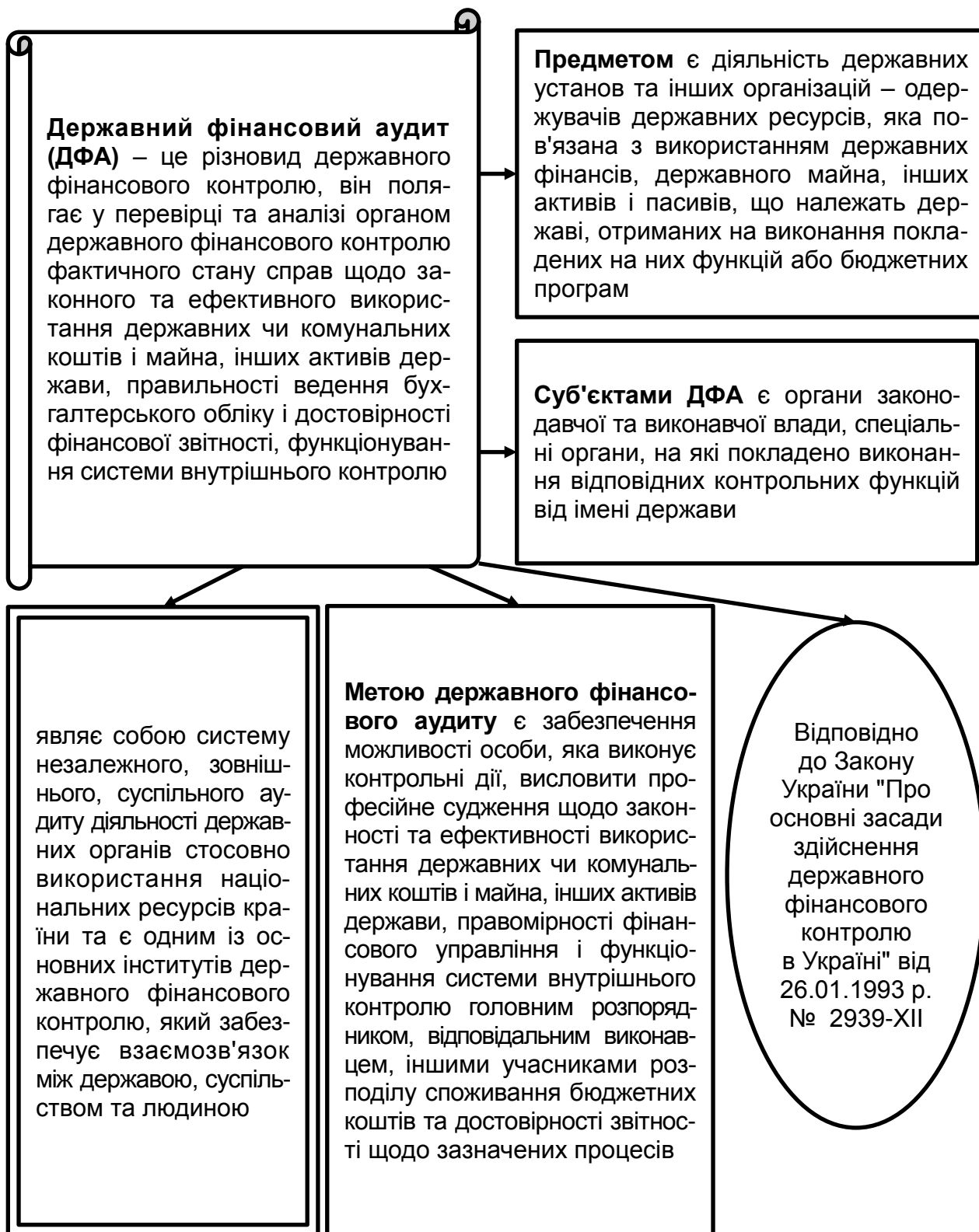

Рис. 5.1. Сутність та зміст державного фінансового аудиту

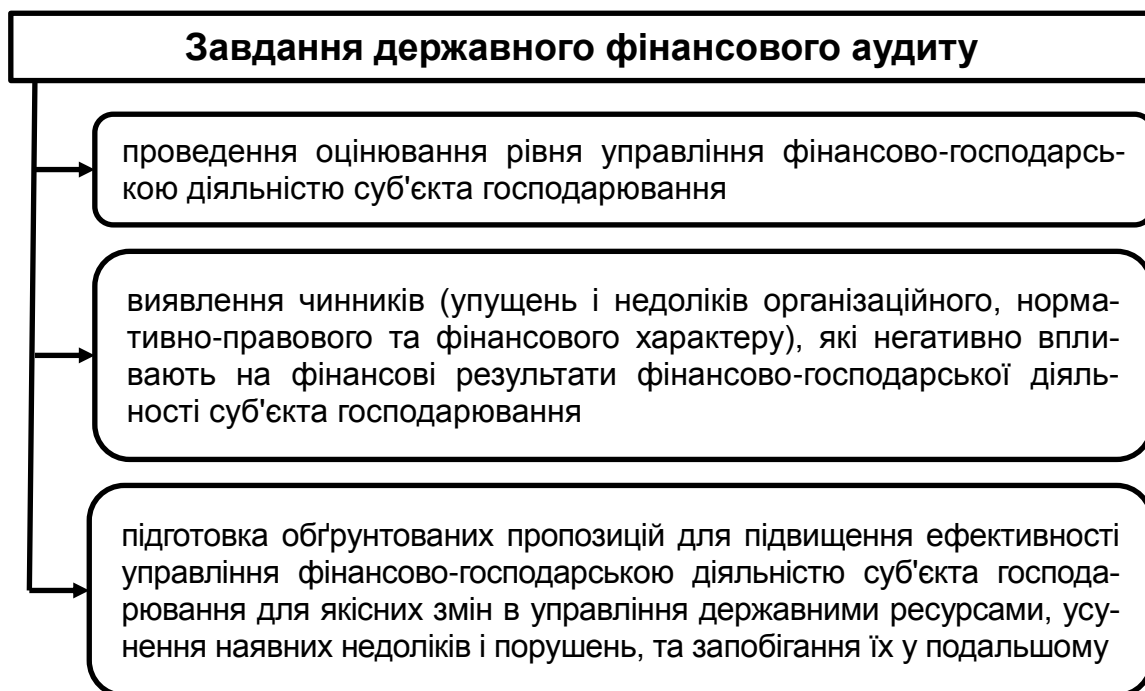

Рис. 5.2. Завдання державного фінансового аудиту [12]

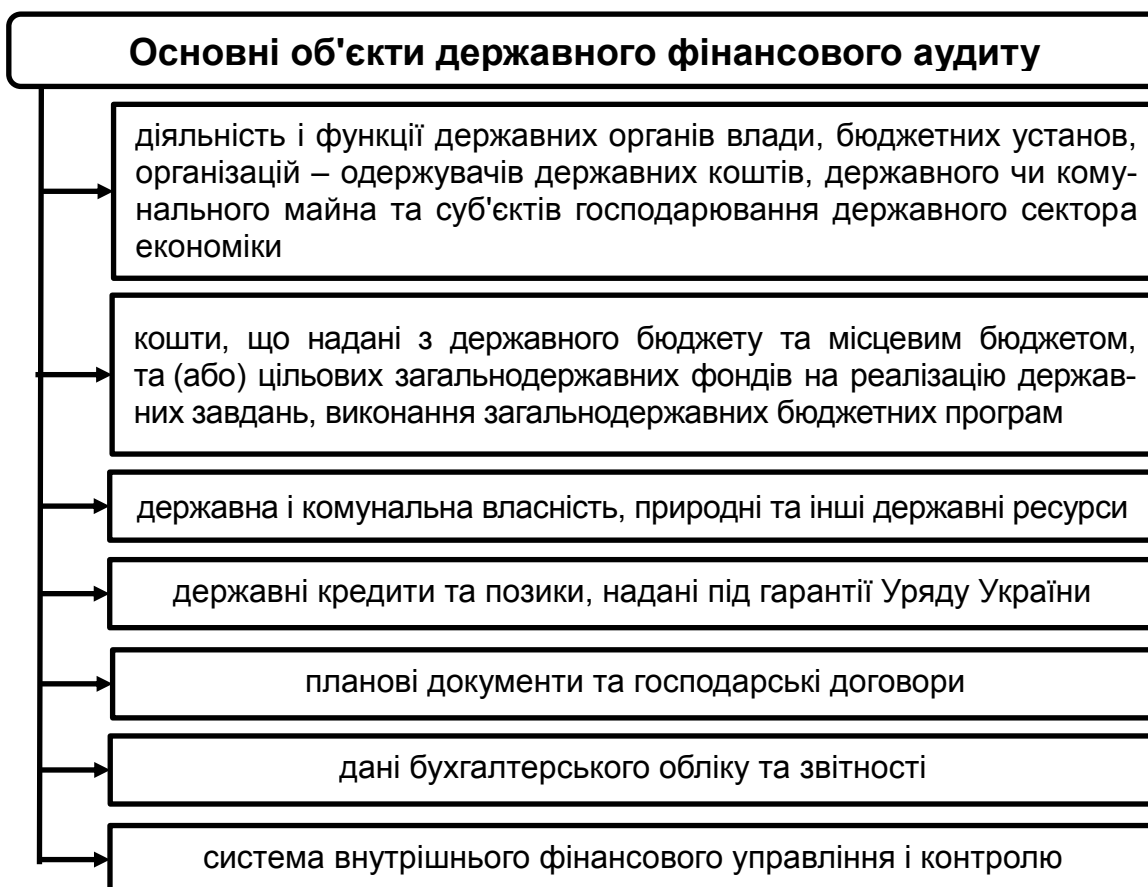

Рис. 5.3. Основні об'єкти державного фінансового аудиту

Характерні ознаки державного фінансового аудиту

Ознаки	Державний фінансовий аудит
Законодавча база	Господарський кодекс, Бюджетний кодекс, Закон України "Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні", Стандарти державного аудиту INTOSAI
Мета	Визначення законності й оцінювання ефективності використання засобів державного бюджету України і результативності виконання бюджетних програм, попередження фінансових порушень
Завдання	Оцінювання ефективності і законності використання бюджетних коштів, розроблення рекомендацій бюджетними установами для забезпечення правильності ведення бухгалтерського обліку, формування достовірної фінансової звітності організації, внутрішньогосподарського фінансового контролю
Суб'єкти	Державні аудитори державної аудиторської служби і Рахункової палати України
Об'єкти	Бюджетні програми, бюджети, системи обліку і внутрішньогосподарського фінансового контролю бюджетних установ, суб'єктів господарювання, державна і комунальна власність
Порядок організації	Проводиться планово на основі наказу керівника органу ДАСУ, органу Рахункової палати
Порядок узагальнення контрольної інформації	Аудиторський звіт
Методичні прийоми	Прийоми і способи документального та фактичного контролю, загальнонаукові методи

Рис. 5.5. Функції державного фінансового аудиту

5.2. Нормативно-правове забезпечення державного фінансового аудиту

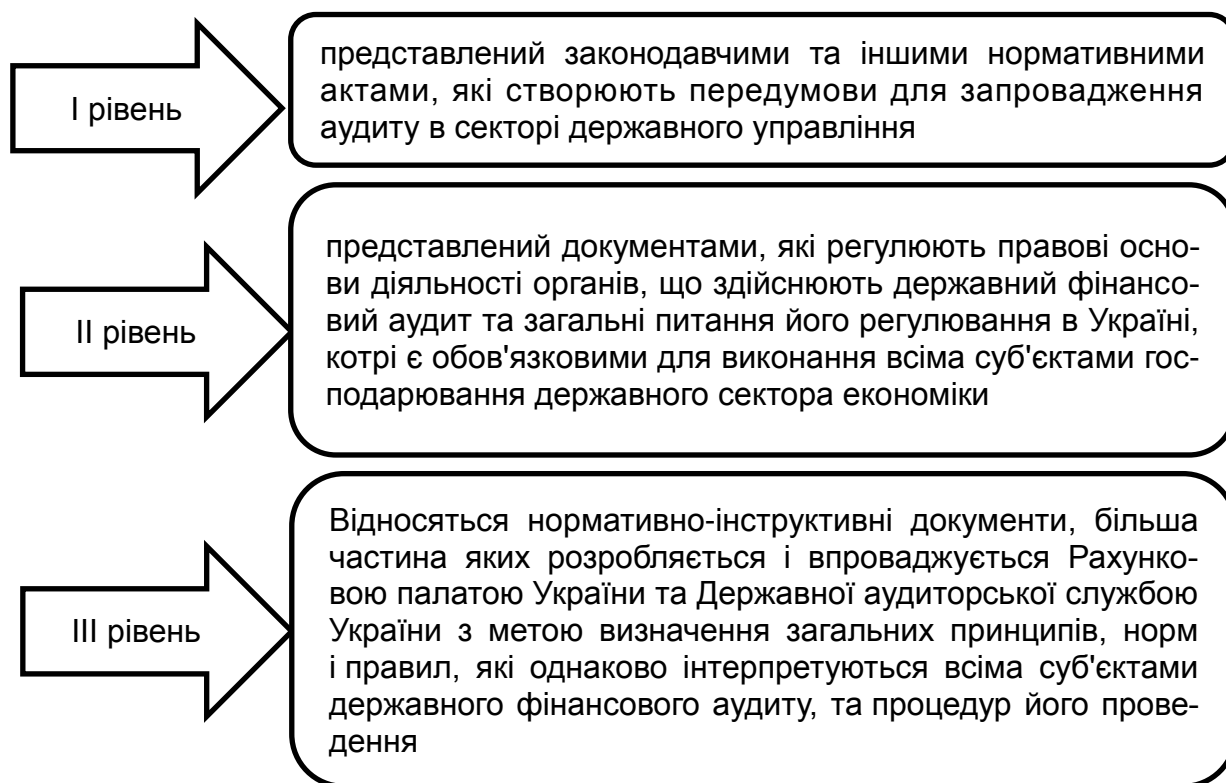

Рис. 5.6. Рівні нормативно-правового регулювання державного фінансового аудиту [12]

Таблиця 5.2

Міжнародні стандарти вищих органів державного аудиту ISSAI [8]

Стандарт	Назва	Рік прийняття	Визначений період перегляду
1	2	3	4
<i>Рівень 1. Базові принципи</i>			
ISSAI 1	Лімска Декларація керівних принципів аудиту державних фінансів	1977	—
<i>Рівень 2. Необхідні умови функціонування вищих органів державного аудиту</i>			
ISSAI 10	Мексиканська декларація про незалежність вищих органів державного аудиту	2007	Кожні 15 років, перший перегляд у 2022 р.

1	2	3	4
ISSAI 11	Принципи INTOSAI та краща практика, що стосується незалежності вищих органів державного аудиту	2007	Кожні 9 років, перший перегляд у 2016 р.
ISSAI 12	Цінність і переваги вищих органів державного аудиту – підвищити якість життя громадян	2013	Кожні 15 років, перший перегляд у 2022 р.
ISSAI 20	Принципи прозорості та підзвітності	2010	Кожні 15 років, перший перегляд у 2025 р.
ISSAI 21	Принципи прозорості – краща практика	2010	Кожні 9 років, перший перегляд у 2019 р.
ISSAI 30	Кодекс етики	2016	Кожні 15 років
ISSAI 40	Контроль якості вищих органів державного аудиту	2010	Кожні 9 років, перший перегляд у 2019 р.
<i>Рівень 3. Фундаментальні принципи аудиту</i>			
ISSAI 100	Фундаментальні принципи аудиту державного сектора	2013	Кожні 15 років
ISSAI 200	Фундаментальні принципи фінансового аудиту (Financial Audit)	2013	Кожні 15 років
ISSAI 300	Фундаментальні принципи аудиту ефективності (Performance Audit)	2013	Кожні 9 років
ISSAI 400	Фундаментальні принципи аудиту відповідності (Compliance Audit)	2013	Кожні 9 років
<i>Рівень 4. Керівні принципи аудиту</i>			
<i>4.1. Загальні принципи аудиту</i>			
ISSAI 1000-2999	Керівні принципи фінансового аудиту	2007; 2010; 2016	Щорічно переглядається, щоб забезпечити узгодженість із відповідним ISA
ISSAI 3000-3999	Керівні принципи аудиту ефективності	Підтверджено 2016 рік	Підлягає перегляду кожні п'ять років

1	2	3	4
ISSAI 4000-4999	Керівні принципи аудиту відповідності	Підтверджено 2016 рік	Підлягає перегляду кожні п'ять років
<i>4.2. Керівні принципи з конкретних питань</i>			
ISSAI 5000-5099	Керівництво з аудиту міжнародних організацій	Підтверджено 2016 рік	Підлягає перегляду принаймні кожні п'ять років
ISSAI 5100-5199	Керівництво з екологічного аудиту	Підтверджено 2016 рік	Підлягає перегляду принаймні кожні п'ять років
ISSAI 5200-5299	Керівництво з аудиту приватизації	1998; 2001; 2004; 2007	Підлягає перегляду принаймні кожні п'ять років. Перший перегляд у 2013 р.
ISSAI 5300-5399	Керівництво з IT-аудиту	Підтверджено 2016 рік	Підлягає перегляду принаймні кожні п'ять років
ISSAI 5400-5499	Керівництво з аудиту державного боргу	2007; 2010; 2016	Підлягає перегляду принаймні кожні п'ять років
ISSAI 5500-5599	Керівництво з аудиту коштів, виділених на попередження і ліквідацію наслідків катастроф	2013	Підлягає перегляду принаймні кожні п'ять років. Перший перегляд у 2018 р.
ISSAI 5600-5699	Керівництво з експертних оцінок	2016	Підлягає перегляду принаймні кожні п'ять років
ISSAI 5700-5799	Керівництво з аудиту попередження корупції	2016	–
ISSAI 5800-5899	Керівництво зі спільного аудиту між вищими органами державного аудиту	2016	–
INTOSAI керівництво із сумлінного управління (INTOSAI GOV)			
INTOSAI GOV 9100-9199	Внутрішній контроль	2016	Підлягає перегляду принаймні кожні шість років
INTOSAI GOV 9200-9299	Стандарти бухгалтерського обліку	2016	Підлягає перегляду принаймні кожні шість років

5.3. Класифікація державного фінансового аудиту

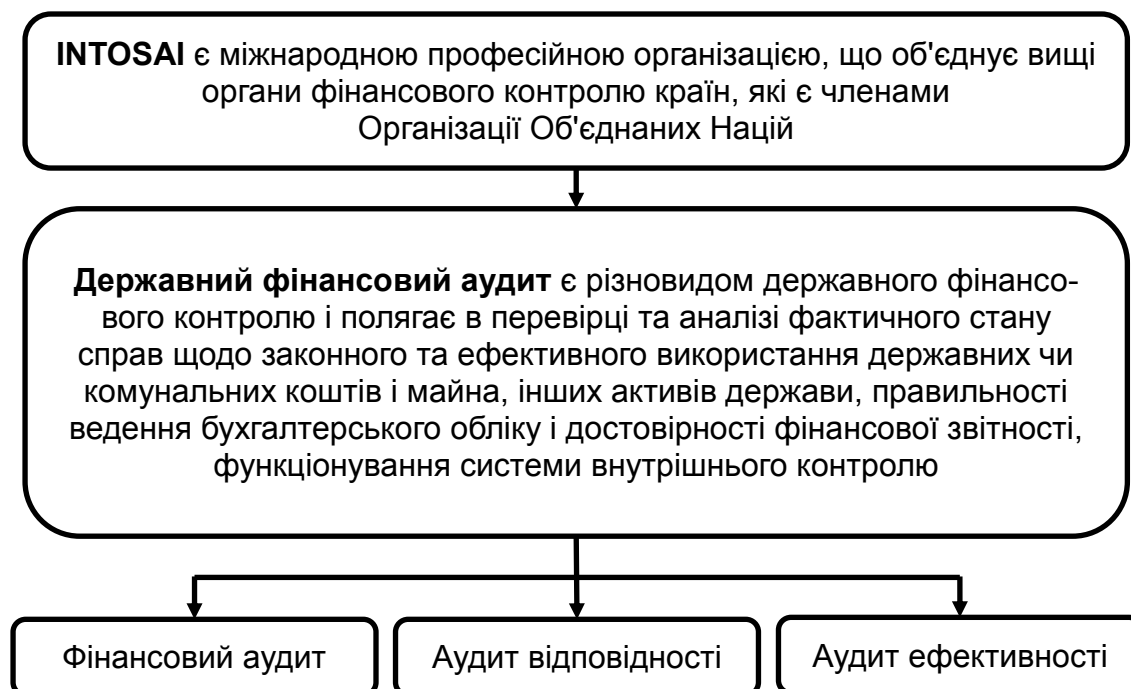

Рис. 5.7. Класифікація державного фінансового аудиту згідно з INTOSAI [12]

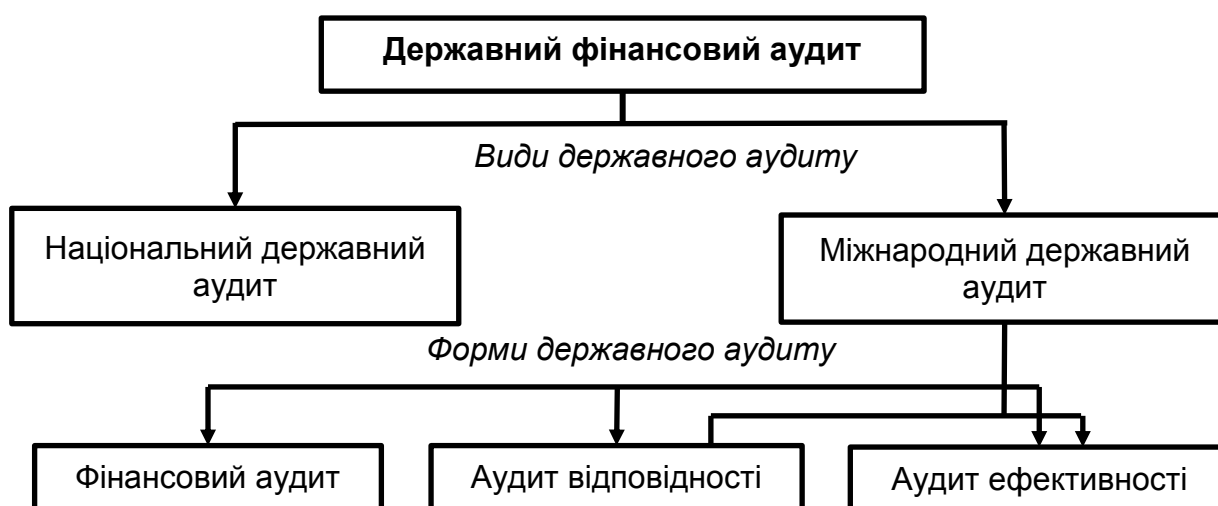

Рис. 5.4. Взаємозв'язок видів і форм державного фінансового аудиту [16]

**Визначення понять державного фінансового аудиту
у вітчизняній та зарубіжній практиці**

Поняття	Визначення	Джерело
1	2	3
Аудит відповідальності	Спрямований на визначення відповідності фінансової інформації організації прийнятим фінансовими звітами і регулюючою основою. Це досягається за рахунок отримання достатніх та відповідних доказів, щоб дозволити аудитору висловити думку про те, чи присутні у фінансовій інформації істотні спотворення через шахрайство або помилки	ISSAI 100
Фінансовий аудит	Направлений на перевірку того, наскільки певний предмет відповідає повноваженням, визначеним як критерій. Аудит відповідності здійснюється шляхом оцінювання того, наскільки діяльність, фінансові операції та інформація в істотних аспектах відповідає повноваженням тих, хто управляє аудіруємою організацією	ISSAI 100
Аудит ефективності	Зосереджений на тому, чи діють посередники, програми й організації відповідно до принципів економії та ефективності і чи існує можливість для поліпшення. Діяльність оцінюється за допомогою відповідних критеріїв і аналізуються інші проблеми. Метою є отримання відповідей на ключові питання аудиту та забезпечення (надання) рекомендацій щодо поліпшення	ISSAI 100
Держаний фінансовий аудит діяльності суб'єктів господарювання	Оцінювання рівня управління фінансово-господарською діяльністю суб'єкта господарювання, яке полягає у забезпеченні: дотримання вимог законодавства, актів і рішень органів управління та суб'єкта господарювання; достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності; збереження активів	Порядок проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання від 25.03.2006 р. № 361

1	2	3
Державний фінансовий аудит діяльності бюджетних установ (фінансово-господарський аудит)	Це форма державного фінансового контролю, яка спрямована на запобігання фінансовим порушенням та забезпечення достовірності фінансової звітності	Порядок проведення органами державної контрольно-ревізійної служби державного фінансового аудиту діяльності бюджетних установ від 31.12.2004 р. № 1777
Державний фінансовий аудит окремих господарських операцій (операційний аудит)	Основним завданням є сприяння забезпеченню суб'єктами господарювання законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів та / або майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку та складення фінансової звітності	Порядок проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту окремих господарських операцій, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.06.2014 р. № 214
Державний фінансовий аудит виконання місцевих бюджетів	Проводиться з метою перевірки та аналізу фактичного виконання місцевого бюджету, ефективності використання комунальних коштів, майна та інших активів, достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю	Порядок проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів від 12.05.2007 р. № 698
Державний фінансовий аудит виконання бюджетних програм (аудит ефективності)	Це форма державного фінансового контролю, яка спрямована на визначення ефективності використання бюджетних коштів для реалізації запланованих цілей та встановлення чинників, які цьому перешкоджають. Аудит ефективності здійснюється з метою розроблення обґрунтованих пропозицій щодо підвищення ефективності використання коштів державного та місцевих бюджетів у процесі виконання бюджетних програм	Порядок проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм від 10.08.2004 р. № 1017

5.4. Суб'єкти державного фінансового аудиту

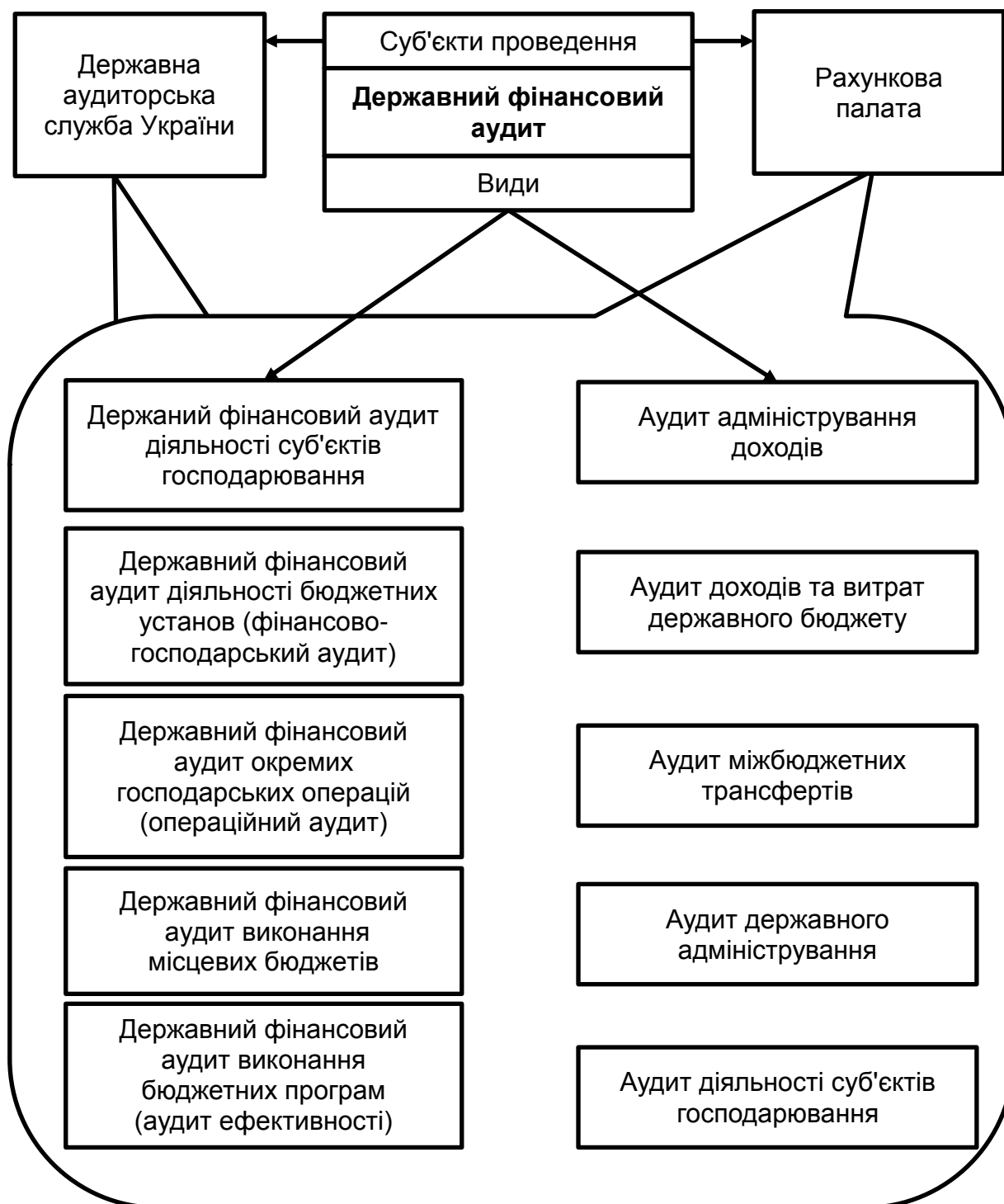

Рис. 5.8. Види державного фінансового аудиту та суб'єкти їх проведення

**Порівняльна характеристика контрольних функцій
Рахункової палати та Державної аудиторської служби України**

Рахункова палата України	Державна аудиторська служба України
<i>Контроль за:</i>	<i>Контроль за:</i>
використанням коштів Державного бюджету України	цільовим та ефективним використанням коштів Державного та місцевих бюджетів
створенням, обслуговуванням та погашенням державного боргу України	цільовим використанням та своєчасним поверненням кредитів, отриманих під заставу Кабінету Міністрів України
ефективністю використання і управління коштами Державного бюджету України	порядком ведення бухгалтерського обліку та достовірністю фінансової звітності про виконання Державного бюджету України і місцевих бюджетів, кошторисів
використанням бюджетних коштів у частині фінансування повноважень місцевих державних адміністрацій та делегованих місцевому самоуправлінню повноважень органів виконавчої влади за доходами та витратами	—

**Порівняльна характеристика державного фінансового аудиту
та аудиту**

Критерії	Державний фінансовий аудит	Аудит
Нормативно-правове забезпечення	Бюджетний кодекс України, Закон України "Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні"	Господарський кодекс України, Закон України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність"
Визначення поняття	Різновид державного фінансового контролю і полягає у перевірці та аналізі фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю	Перевірка бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо діяльності суб'єкті господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності законодавству та встановленим нормам
Мета	Забезпечення можливості особи, яка виконує контрольні дії, висловити професійне судження щодо законності та ефективності використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правомірності фінансового управління і функціонування системи внутрішнього контролю головним розпорядником, відповідальним виконавцем, іншими учасниками розподілу і споживання бюджетних коштів та достовірності звітності щодо зазначених процесів	Перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення думки
	Складова системи управлінського контролю держави	Незалежна перевірка

Етичні принципи здійснення державного фінансового аудиту

Назва принципу	Сутність принципу
Загальні принципи	
Етика і незалежність	Аудитори повинні відповідати етичним нормам і бути незалежними
Професійне судження, належна обережність і скептицизм	Аудитори повинні дотримуватись професійної поведінки, застосовуючи професійний скептицизм, професійне судження і належну обережність в ході аудиту. Водночас вони повинні гарантувати професійність своїх дій. Професійне судження передбачає застосування колективних знань, навичок і досвіду в процесі аудиту. Аудитори повинні уникати будь-яких дій, які могли б дискредитувати їхню роботу
Контроль якості	Аудитори повинні проводити аудит відповідно до професійних стандартів контролю якості. Контроль якості ВОДА (вищий орган державного аудиту) політики і процедур повинен відповідати професійним стандартам. Мета полягає в тому, щоб переконатися, що перевірки проводяться на стабільно високому рівні
Аудиторські групи та навички	Аудитори повинні володіти знаннями і навичками, необхідними для успішного завершення аудиту. Це містить у собі розуміння і практичний досвід із виду аудиту, що проводиться, знайомство із застосовуваними стандартами і законодавством, розуміння діяльності підприємства. Аудитори повинні підтримувати свою професійну компетентність через безперервний професійний розвиток. У певних випадках або за необхідності, відповідно до повноважень ВОДА та чинного законодавства, аудитор може використовувати роботу внутрішніх аудиторів, інших аудиторів або експертів. Проте ВОДА несе виняткову відповідальність за висновки, надані з використанням роботи, виконаної третіми особами

**Принципи здійснення державного фінансового аудиту
відповідно INTOSAI**

Назва принципу	Сутність принципу
1	2
Аудиторський ризик	Аудитори повинні управляти ризиками надання звіту, який не відповідає обставинам аудиту, тобто є недоречним. Водночас аудитор здійснює процедури для зменшення ризику, визнаючи, що обмеження, властиві всім видам аудиту, впливають на неможливість забезпечити абсолютну впевненість. Коли мета полягає в забезпеченні достатньої впевненості, аудитор повинен знизити аудиторський ризик до прийнятно низького рівня, враховуючи обставини аудиту
Суттєвість (матеріальність)	Аудитори повинні розглядати суттєвість у процесі аудиту. Суттєвою є інформація, знання якої користувачами може вплинути на їх рішення. Визначення суттєвості є предметом професійного судження аудитора. Суттєвість може мати як кількісні, так і якісні аспекти. Міркування суттєвості впливають на рішення, що стосуються характеру, термінів проведення, обсягу аудиторських процедур та оцінки результатів аудиту. Міркування можуть містити проблеми зацікавлених сторін, суспільні інтереси, нормативні вимоги і наслідки для суспільства
Документація	Аудитори повинні готувати аудиторську документацію детально, щоб забезпечити чітке уявлення про виконані роботи, докази, отримані висновки. Аудиторська документація повинна містити стратегію аудиту та план аудиту
Комунікація	Аудитори повинні встановити ефективні комунікації в процесі аудиту, що містить отримання інформації, яка відноситься до аудиту, та забезпечення своєчасних спостережень для повноти висновків
Принципи, пов'язані з процесом аудиту	
Планування аудиту	Аудитори повинні гарантувати, що умови аудиту чітко встановлені. У плані має міститися важлива інформація, що може містити тему, масштаби і цілі аудиту, доступ до даних, звіт, який буде результатом аудиту, процес аудиту, звернення осіб, а також роль і відповідальність різних сторін угоди. Аудитори повинні отримати уявлення про характер аудованої особи, що містить розуміння відповідних цілей, операцій, нормативно-правової бази, внутрішнього контролю, фінансової та інших систем і бізнес-процесів, дослідження потенційних джерел аудиторських доказів

1	2
	Аудитори повинні планувати свою роботу, щоб переконатися, що аудит проводиться ефективно. Планування потрібно для зменшення аудиторського ризику до прийнятно низького рівня. Планування конкретних аудитів містить стратегічний і оперативний аспекти. Стратегічне планування має визначити сферу аудиту, цілі і підхід. Оперативне планування передбачає встановлення графіка аудиту та визначення характеру, часових рамок і масштаб аудиторських процедур. План аудиту має реагувати на значні зміни в обставинах і умовах аудиту, а тому є повторюваним процесом, який відбувається в ході аудиту
Проведення аудиту	Аудитори повинні виконувати аудиторські процедури, які забезпечують достатні докази, що підтверджують аудиторський висновок. Аудитор повинен дотримуватися всіх вимог щодо конфіденційності, оцінити аудиторські докази і на їх підставі зробити висновки
Звітність і реалізація матеріалів аудиту	Аудитори повинні підготувати звіт на основі зроблених висновків. Процес аудиту включає в себе підготовку звіту, повідомлення зацікавлених сторін про результати аудиту, інших осіб, відповідальних за управління, та широкої громадськості. Метою є також сприяння вжиттю подальших заходів і коригувальних дій

Запитання для самодіагностики

1. Визначте сутність державного фінансового аудиту.
2. Якими нормативно-правовими документами регулюється державний фінансовий аудит?
3. Перелічіть види та форми державного фінансового аудиту.
4. Визначте суб'єкти державного фінансового аудиту.
5. В яких випадках державний фінансовий аудит проводиться Рахунковою палатою України?
6. Визначте класифікацію державного фінансового аудиту згідно з INTOSAI.

6. Інспектування (ревізія): поняття і зміст

- 6.1. Інспектування (ревізія): сутність та основні аспекти.
6.2. Мета і завдання інспектування (ревізії).
6.3. Об'єкти, суб'єкти та предмет інспектування (ревізії).
6.4. Особливості проведення інспектування (ревізії)

Метою цієї теми є розгляд теоретичних аспектів інспектування (ревізія)

Ключові терміни: інспектування, ревізія, суб'єкти, планова ревізія, позапланова ревізія, правоохоронні органи

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Здатність визначати сутність, зміст, предмет, об'єкт та суб'єкти ревізії, її мету, завдання, принципи здійснення й класифікаційні ознаки	Знання відмінностей між ревізією та інспектуванням, сутності, змісту, функцій та принципів її проведення, а також класифікаційних ознак ревізій	Уміння визначати предмет, об'єкт та суб'єкти ревізії, дотримуватись принципів її проведення	Формування об'єктивної інформації, в процесі здійснення ревізії, для відображення її в акті ревізії	Здатність самостійно узагальнювати інформацію та розробляти відповідні заходи

6.1. Інспектування (ревізія): сутність та основні аспекти

Рис. 6.1. Визначення поняття "інспектування (ревізія)"

6.2. Мета і завдання інспектування (ревізії)

Рис. 6.2. Мета і завдання інспектування (ревізії)

6.3. Об'єкти, суб'єкти та предмет інспектування (ревізії)

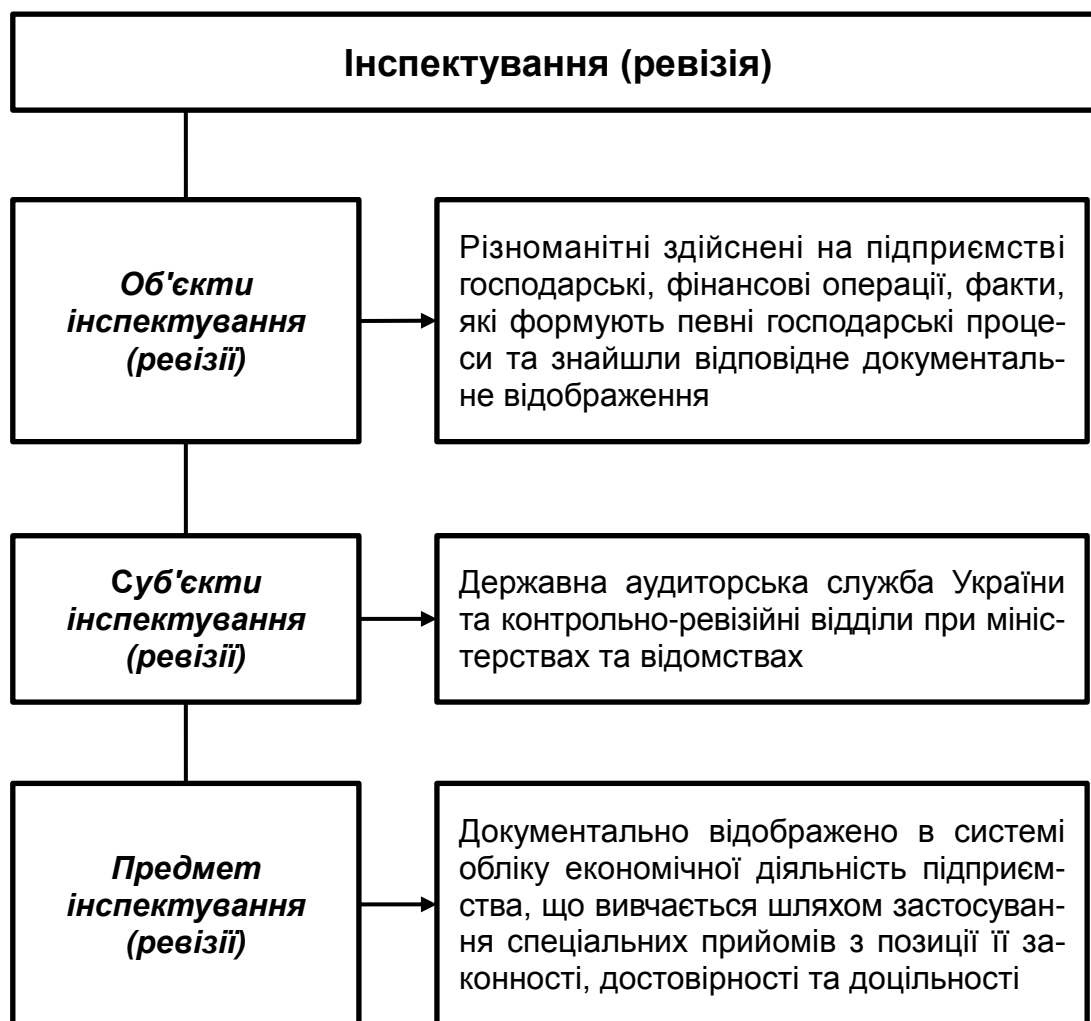

Рис. 6.3. Об'єкти, суб'єкти та предмет інспектування (ревізії)

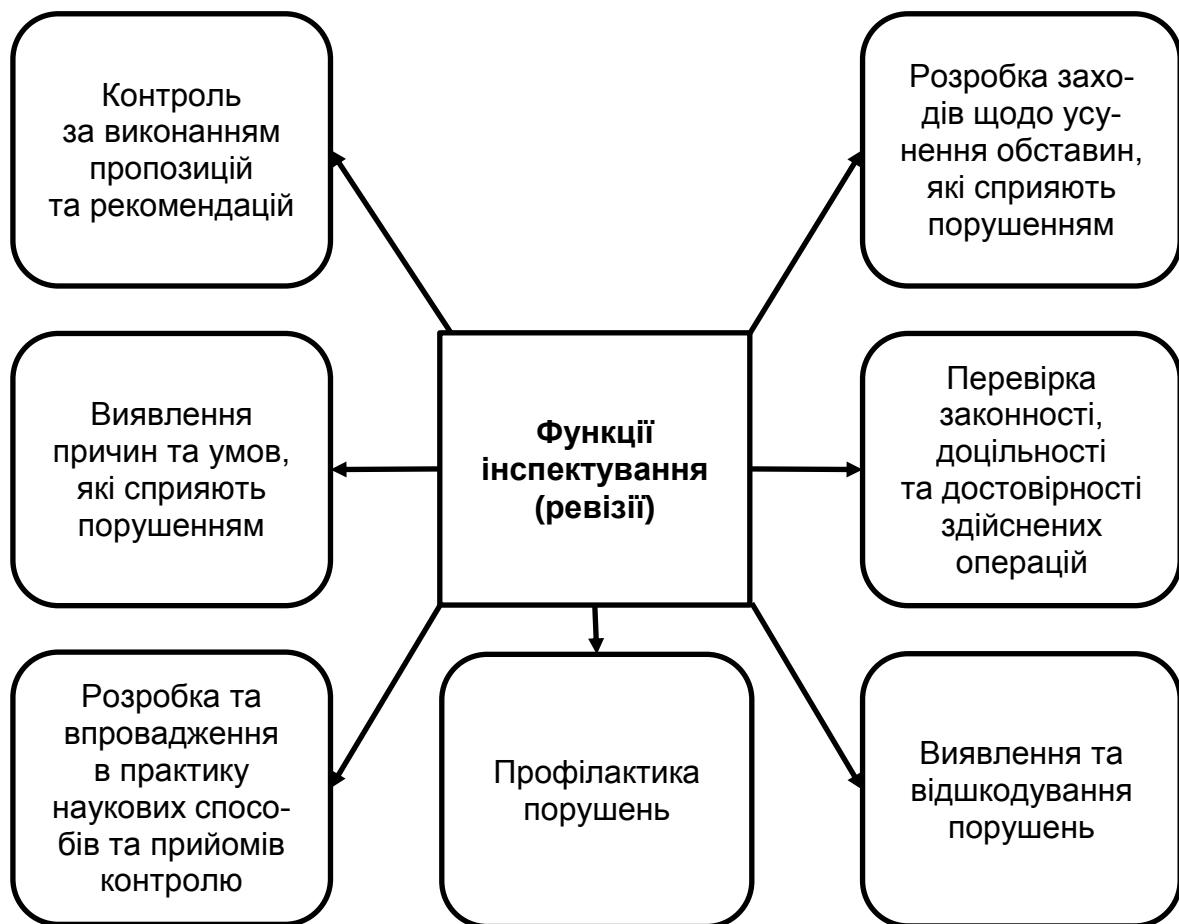

Рис. 6.4. Функції інспектування (ревізії)

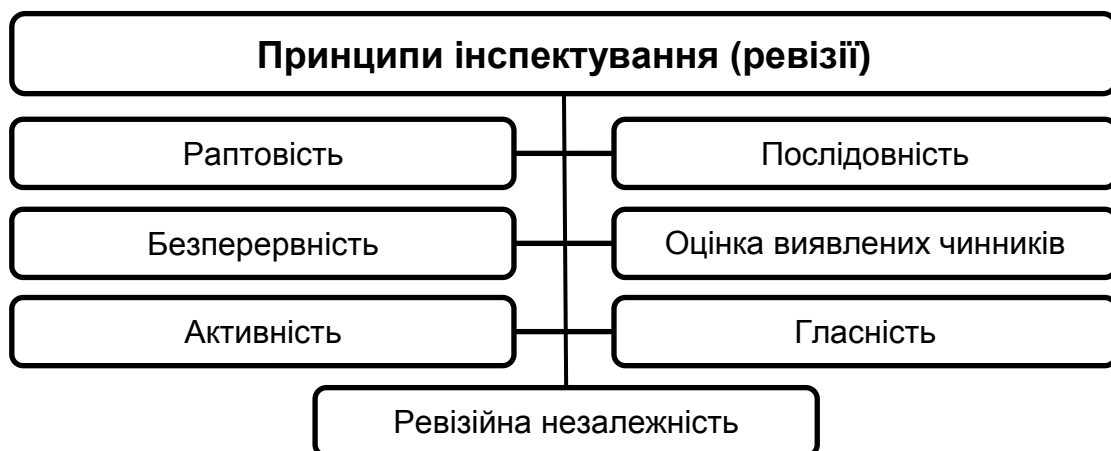

Рис. 6.5. Принципи інспектування (ревізії)

Рис. 6.6. Класифікаційні ознаки інспектування (ревізії)

6.4. Особливості проведення інспектування (ревізії)

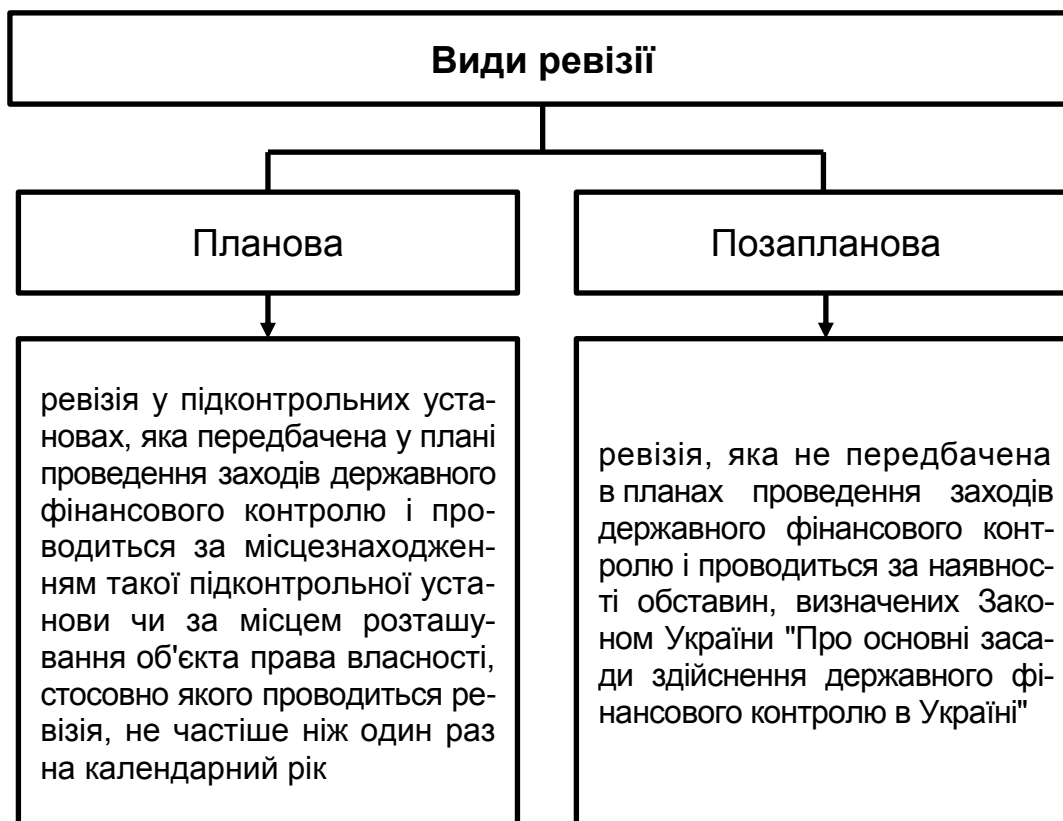

Рис. 6.7. Види ревізії

Таблиця 6.1

Порівняльна характеристика планової та позапланової ревізії відповідно до Закону України "Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні"

Вид ревізії	Попередження	Термін	Продовження	Підстава для проведення
Планова	за 10 календ. днів	не більше 30 роб. днів	не більше 15 роб. днів	План ревізій
Позапланова	—	не більше 15 роб. днів	не більше 5 роб. днів	За рішенням суду

Рис. 6.8. **Особливості проведення інспектування (ревізії)**
за зверненням правоохоронних органів

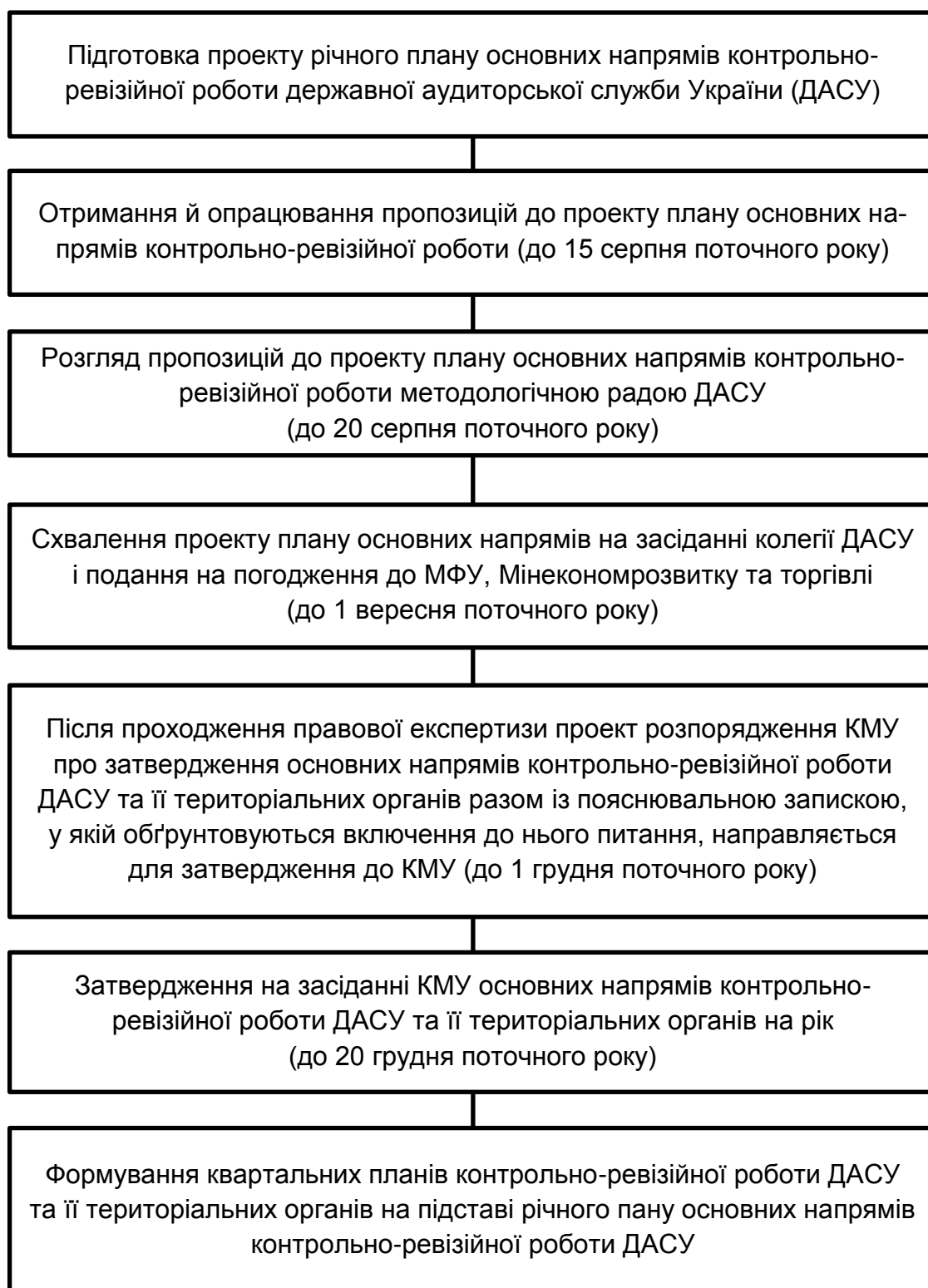

Рис. 6.9. Порядок складання і затвердження річного Плану основних напрямів контрольно-ревізійної роботи ДАСУ та планів контрольно-ревізійної роботи ДАСУ в регіонах і територіальних інспекцій

**Порівняльна характеристика ревізій, що проводяться
за зверненням правоохоронних органів та планових ревізій**

Ревізія за зверненням правоохоронних органів	Планова ревізія
Визначається як засіб збору доказів шляхом використання спеціальних економічних знань	Визначається як основна форма наступного контролю фінансово-господарської діяльності підприємства
Основне завдання – встановлення та перевірка фактів порушення чинного законодавства та економічних злочинів	Основне завдання – перевірка законності господарських операцій, достовірності обліку та звітності
У ході ревізії ревізор виконує завдання слідчого (прокурора)	Ревізор керується програмою перевірки
У процесі проведення ревізор взаємодіє з правоохоронним органом	Ревізор взаємодіє з керівником контролюючого органу
Об'єктом ревізії є не тільки документи, але і дані, отримані в ході оперативно-розшукових дій	Об'єктом ревізії є облікові документи, реєстри та звітність

Запитання для самодіагностики

1. Надайте визначення поняття інспектування.
2. Назвіть мету та завдання інспектування.
3. Які види ревізії існують?
4. Дайте визначення плановій ревізії.
5. Виокремте особливості проведення інспектування за зверненням правоохоронних органів.

7. Перевірка та моніторинг закупівель як форма державного фінансового контролю

7.1. Визначення понять "закупівля", "перевірка закупівель", "моніторинг".

7.2. Нормативно-правове забезпечення перевірки закупівель.

7.3. Державний майданчик ProZorro як системна реформа закупівель

Метою цієї теми є розгляд теоретичних аспектів перевірки та моніторингу закупівель як форми державного фінансового контролю

Ключові терміни: закупівля, перевірка закупівель, моніторинг закупівель, тендер, закупівельна діяльність

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Здатність визначати предмет, об'єкт контролю під час проведення перевірки державних закупівель	Знання сутності і змісту перевірки державних закупівель, її основних завдань та функцій	Уміння визначати об'єкти контролю під час проведення перевірки державних закупівель	Уміння отримувати інформацію під час виконання обов'язків і повноважень під час проведення перевірки державних закупівель	Відповідальність за якість виконання функціональних обов'язків і наданих повноважень

7.1. Визначення понять "закупівля", "перевірка закупівель", "моніторинг"

Закупівлі (закупівля), (англ. purchasing, procurement) – це процес придбання товарів замовником: визначення потреби, пошук і вибір постачальника, підписання контракту, доставка товару

Моніторинг (англ. monitoring, нім. monitoring) – комплекс наукових, технічних, технологічних, організаційних та інших засобів, які забезпечують систематичний контроль (стеження) за станом та тенденціями розвитку природних, техногенних та суспільних процесів

Тендер (торги) – здійснення конкурентного відбору учасників із метою визначення переможця торгів згідно з процедурами, установленими цим Законом (крім переговорної процедури закупівлі)

Закупівельна діяльність – діяльність із придбання товару у товаровиробника (постачальника) або оптового продавця з метою його подальшого продажу на ринку

Рис. 7.1. Основні поняття перевірки та моніторингу закупівель

Рис. 7.2. Зміни, які торкнулися Закону України "Про основні засади здійснення державного фінансового контролю"

Порівняльна характеристика державних та публічних закупівель

Державна закупівля	Публічна закупівля
державна закупівля – придбання замовником товарів, робіт і послуг за державні кошти	публічна закупівля (далі – закупівля) – придбання замовником товарів, робіт і послуг у порядку, встановленому цим Законом
• закупівля здійснюється державою, або її відокремленим підрозділом; • оплачується за кошти держави; • здійснюється в інтересах держави та органу, який здійснює закупівлю; • держава сама контролює процес закупівель	• закупівлю здійснює орган публічної адміністрації; • купівля товарів і послуг здійснюється за кошти платників податків; • закупівля здійснюється в інтересах громадян: задля надання якісних послуг органом публічної адміністрації чи державним підприємством; • громадяни можуть брати участь у контролі здійснення публічної закупівлі

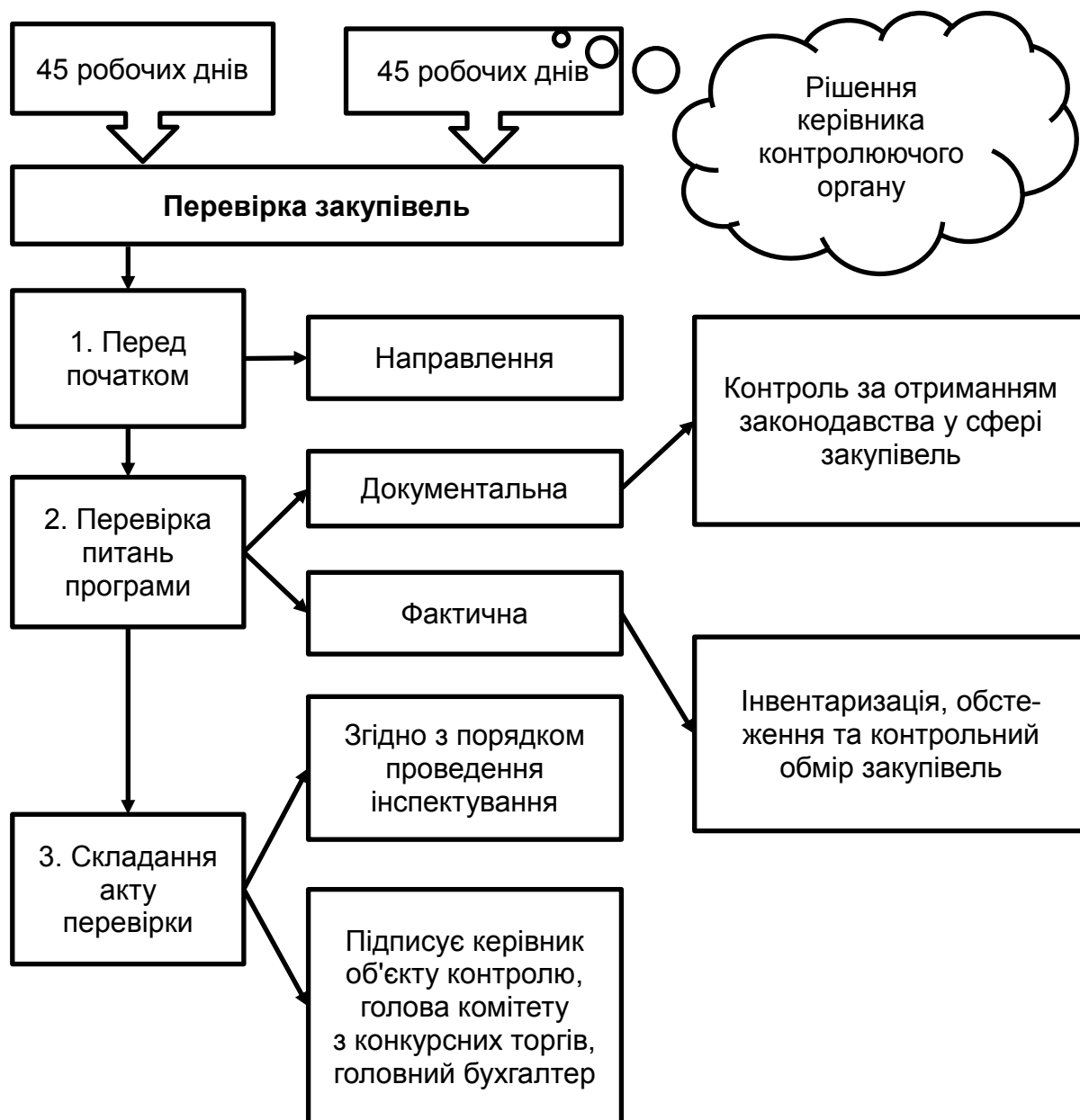

Рис. 7.3. Зміст перевірки закупівель

Рис. 7.4. **Зміст перевірки публічних закупівель**

7.2. Нормативно-правове забезпечення перевірки закупівель

- **Закон України "Про публічні закупівлі" № 1078-VIII від 12.04.2016 р.;**

- **постанова Кабінету Міністрів України від 28.07.2010 р. № 668 "Про затвердження Порядку погодження застосування процедури закупівлі в одного учасника";**

- **наказ Міністерства економіки України від 26.07.2010 р. № 916 "Про затвердження Типового положення про комітет з конкурсних торгів";**

- **наказ Міністерства економіки України від 26.07.2010 р. № 922 "Про затвердження форм документів у сфері за публічними закупівлями";**

- **наказ Міністерства економіки України від 26.07.2010 р. № 921 "Про затвердження Порядку визначення предмета закупівлі";**

- **наказ Міністерства економіки України від 28.07.2010 р. № 932 "Про визначення офіційного друкованого видання з питань за публічними закупівлями, міжнародного інформаційного видання з питань за публічними закупівлями та веб-порталу Уповноваженого органу з питань закупівель";**

- **наказ Міністерства економіки України від 26.07.2010 р. № 919 "Про затвердження стандартної документації конкурсних торгів";**

- **наказ Міністерства економіки України від 27.07.2010 р. № 925 "Про затвердження Типового договору про закупівлю товарів (робіт або послуг) за державні кошти та Інструкції щодо заповнення Типового договору про закупівлю товарів (робіт або послуг) за державні кошти"**

Рис. 7.5. Основні нормативно-правові акти, що регламентують проведення перевірки закупівель

7.3. Державний майданчик ProZorro як системна реформа закупівель

ProZorro (укр. "Прозоро" – відкрито, безпосередньо) – системна реформа тендерного процесу в електронних публічних та державних закупівлях в Україні. Сама система та авторські права на систему ProZorro "передані народу України (державі)" згідно з меморандумом. У грудні 2015 року система ProZorro була передана на баланс держпідприємства "Зовнішторгвидав", пізніше його перейменували ДП "Прозоро"

Принципи:

філософія Prozorro складається з трьох основних компонентів

Сучасна гібридна електронна система побудована за принципами **open source**. Під гібридною моделлю, на відміну від моно- та мультиплатформених, розуміють таку взаємодію центрального державного модуля та комерційних майданчиків, коли вся інформація наявна в центральній базі даних транслюється через майданчики, які відповідають за залучення та обслуговування клієнтів. Розроблення системи юридично відбувалось відомою NGO Трансперенсі Інтернешнл. Код системи є абсолютно відкритим, відповідно до ліцензії Apache 2.0, його можна вільно скачувати та використовувати

"Всі бачать все" – офіційний слоган реформи. Після закінчення тендеру в електронній системі можна побачити всю інформацію стосовно поданих пропозицій всіх учасників, рішень тендерної комісії, всі кваліфікаційні документи, тощо. Ця інформація доступна через зручний модуль аналітики для широкого загалу

Золотий трикутник (Golden triangle of partnership) – унікальне об'єднання бізнесу, влади та громадянського суспільства задля просування змін, що дозволяє підтримувати високий рівень довіри між основними стейкхолдерами під час реформи

Майданчики – система Prozorro використовує комерційні онлайн-майданчики для реєстрації та підключення користувачів та організаторів

Існує десять акредитованих майданчиків для всіх типів закупівель: "Приват-Маркет", SmartTender.biz, Zakupki.prom.ua, Zakupki.com.ua, "Держзакупівлі онлайн", "Українська універсальна біржа", E-Tender, Brizol.net, Newtend, Public Bid і ще один майданчик APS Market, акредитований лише для допорогових закупівель. У вересні 2018 року до системи ProZorro приєднався майданчик виключно для учасників допорогових та надпорогових закупівель – izi.trade

Рис. 7.6. Сутність та зміст державного майданчика ProZorro

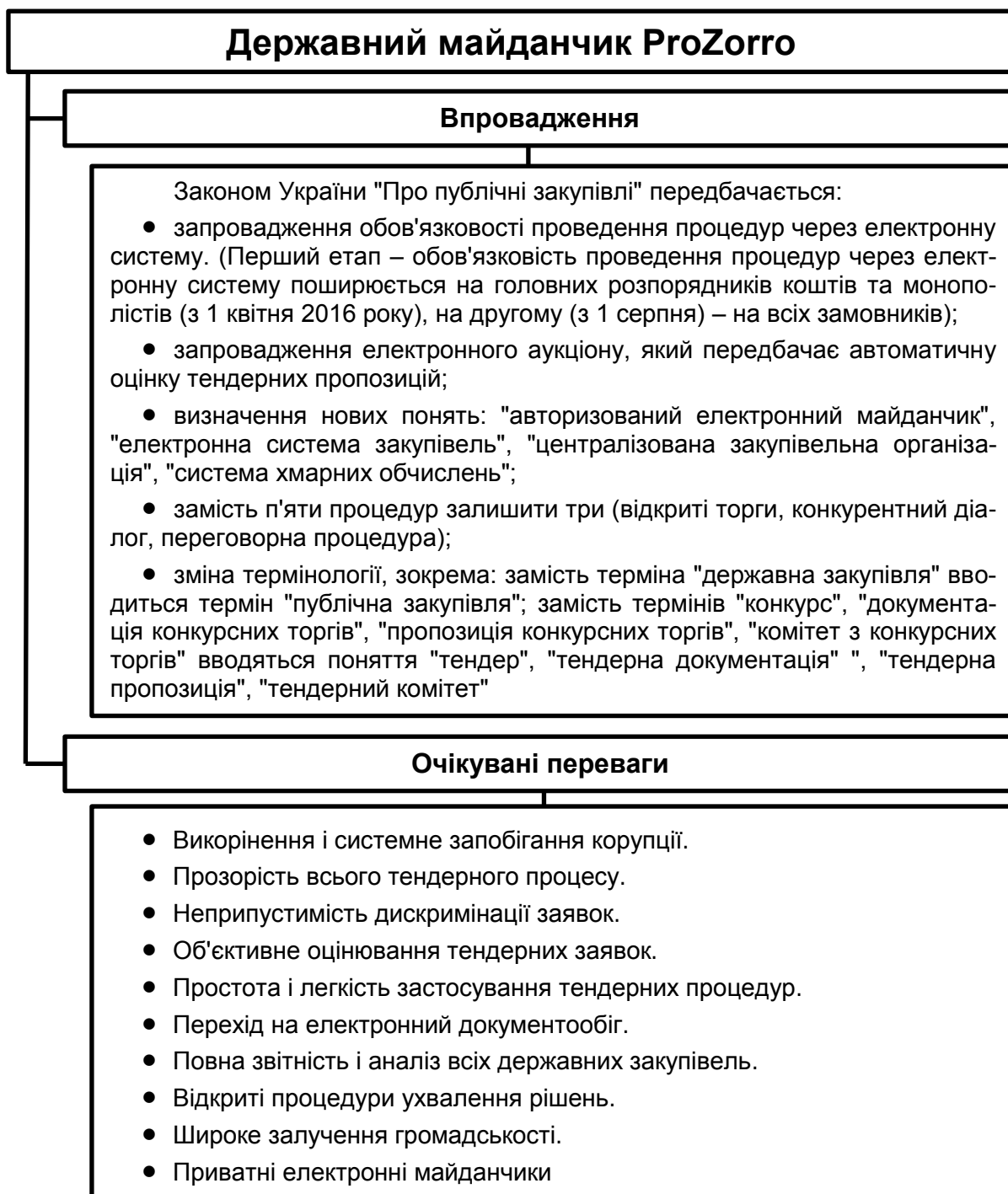

Рис. 7.7. Результати реформи державного майданчика ProZorro

Запитання для самодіагностики

1. Визначте сутність поняття "перевірка державних закупівель".
2. Які основні нормативно-правові акти регламентують діяльність у сфері перевірки державних закупівель?
3. Назвіть визначення поняття моніторинг закупівель.
4. У чому полягає різниця між державними та публічними закупівлями?
5. У чому полягає зміст перевірки закупівель?

Змістовий модуль 2

Методичні основи контролю в діяльності підприємницьких структур, установ та організацій

8. Контроль діяльності підприємницьких структур

8.1. Сутність та класифікація підприємницьких структур.
8.2. Контроль доходів і фінансових результатів діяльності підприємницьких структур.
8.3. Контроль статутної діяльності та фінансового стану підприємницьких структур

Метою цієї теми є розгляд теоретичних та методичних основ контролю діяльності підприємницьких структур

Ключові терміни: доходи, фінансовий результат, статутна діяльність, підприємницькі структури

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Здатність визначати предмет, об'єкт контролю діяльності підприємницьких структур	Знання сутності і змісту контролю діяльності підприємницьких структур	Уміння визначати об'єкти контролю діяльності підприємницьких структур	Уміння отримувати інформацію під час виконання обов'язків і повноважень під час проведення контролю	Відповідальність за якість виконання функціональних обов'язків і наданих повноважень

8.1. Сутність та класифікація підприємницьких структур

Рис. 8.1. Сутність контролю доходів і фінансових результатів діяльності підприємницьких структур

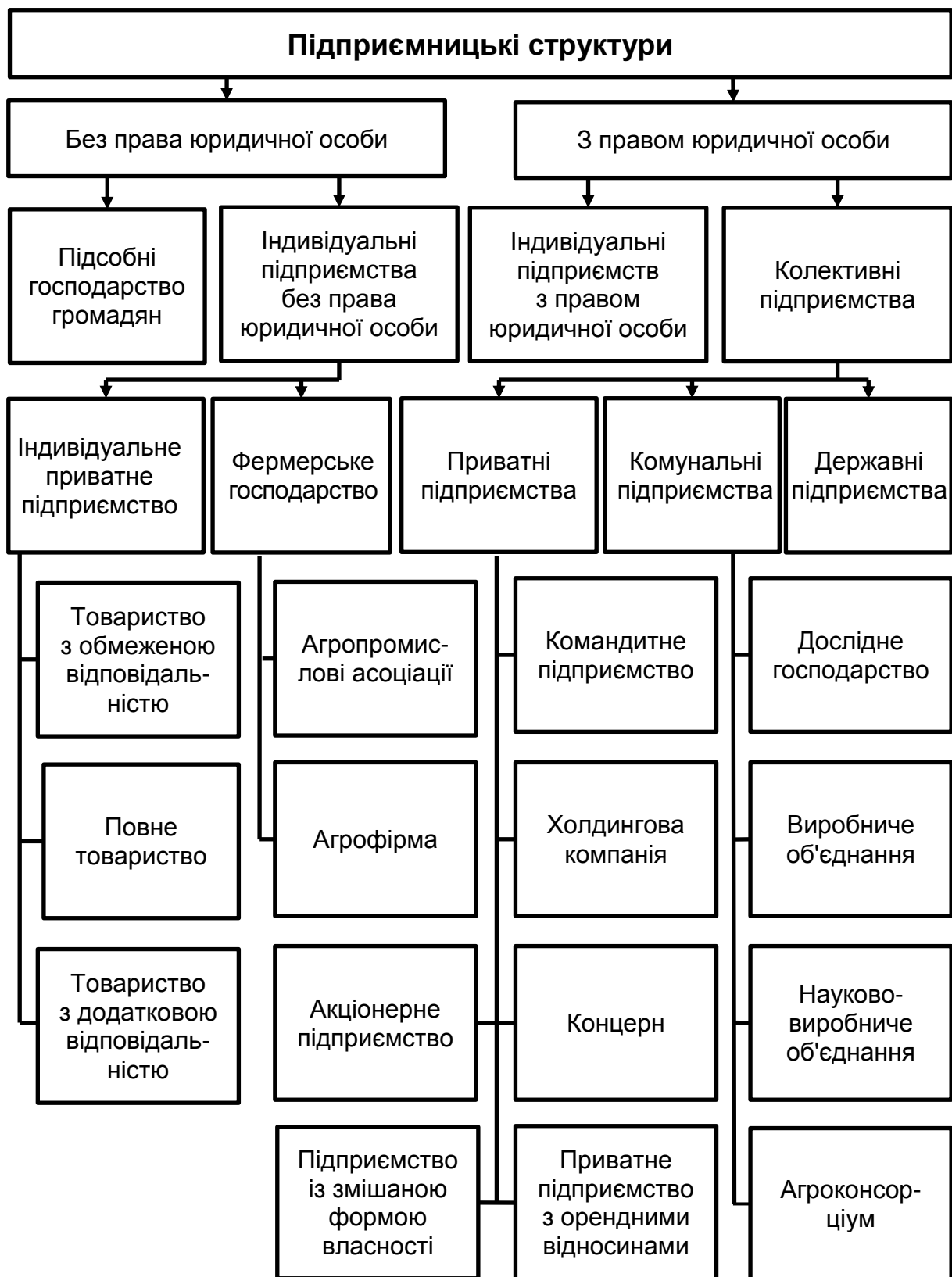

Рис. 8.2. Класифікація підприємницьких структур

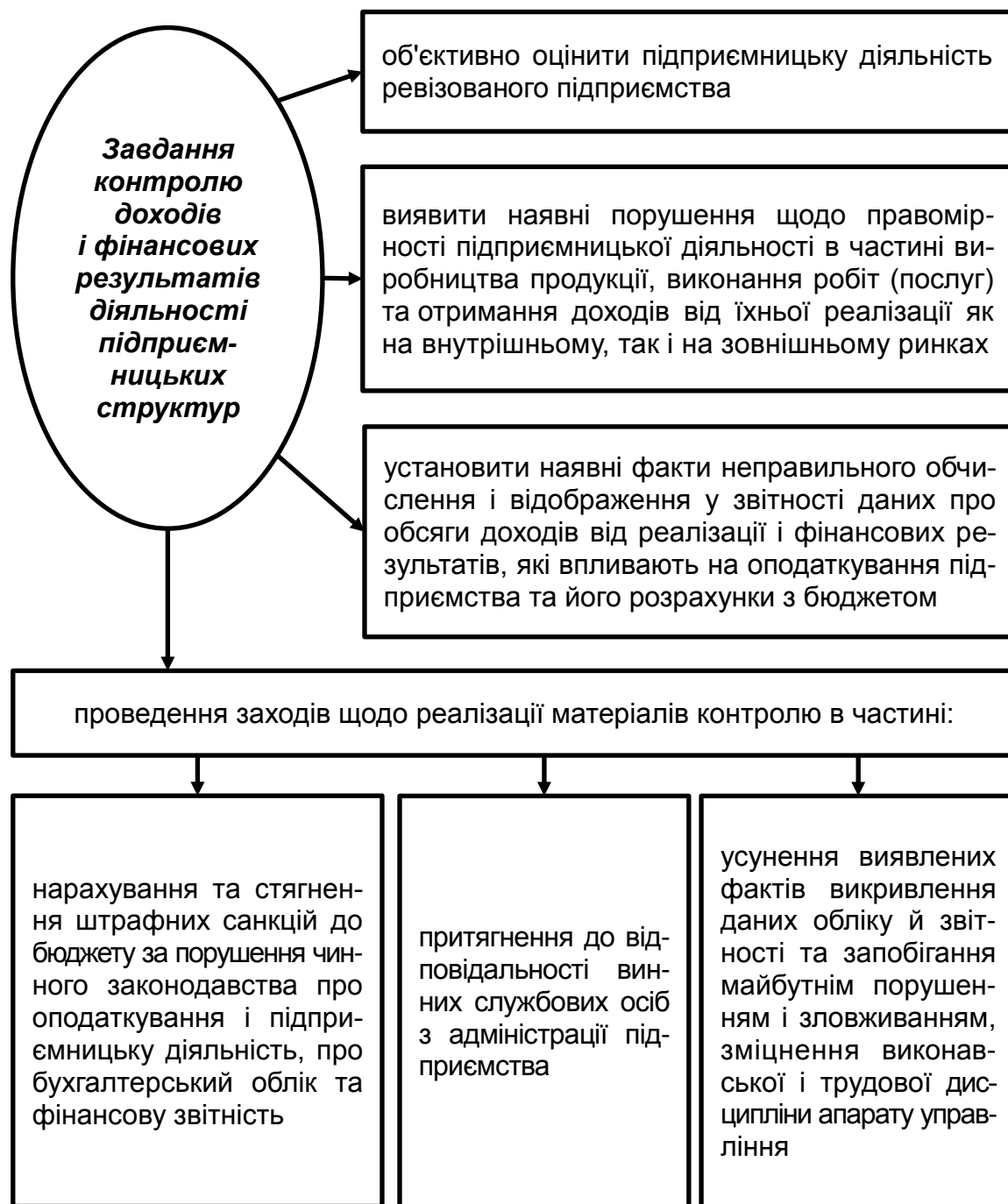

Рис. 8.3. Завдання контролю доходів і фінансових результатів діяльності підприємницьких структур

8.2. Контроль доходів і фінансових результатів діяльності підприємницьких структур

Рис. 8.4. Методичне забезпечення контролю доходів і фінансових результатів діяльності підприємницьких структур

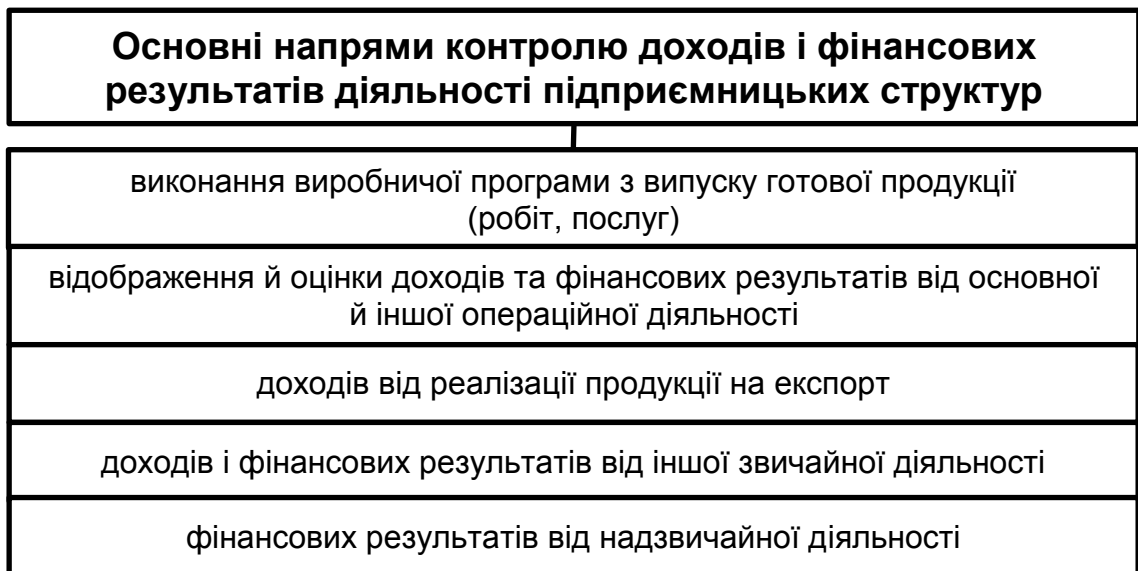

Рис. 8.5. Основні напрями контролю доходів і фінансових результатів діяльності підприємницьких структур

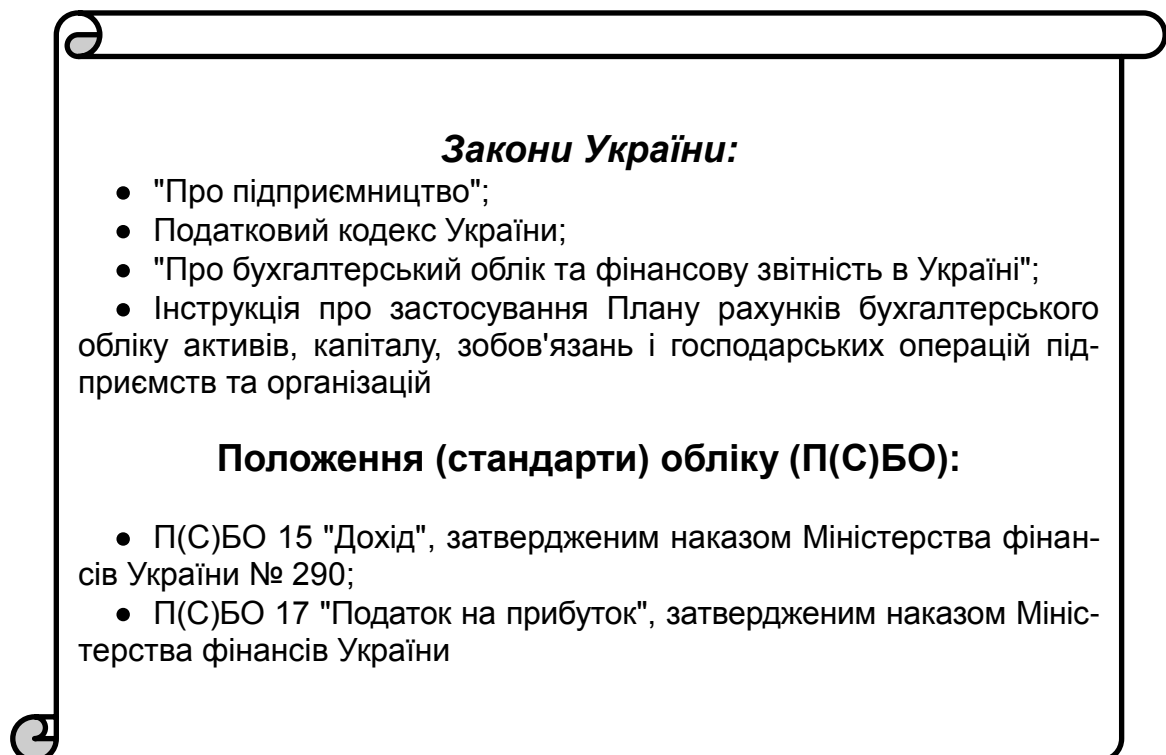

Рис. 8.6. Нормативно-правова база контролю доходів і фінансових результатів діяльності підприємницьких структур

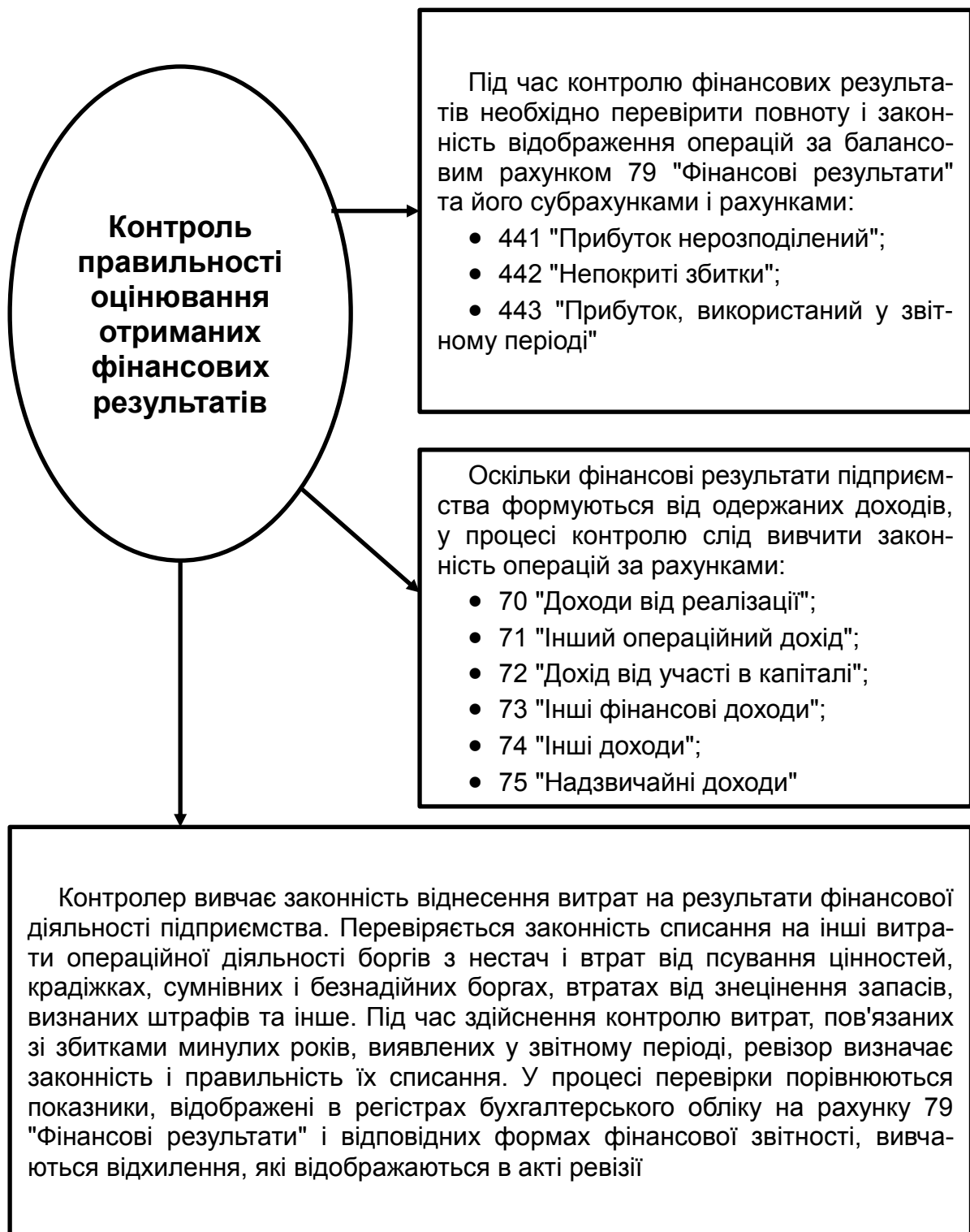

Рис. 8.7. Контроль правильності оцінки фінансових результатів

8.3. Контроль статутної діяльності та фінансового стану підприємницьких структур

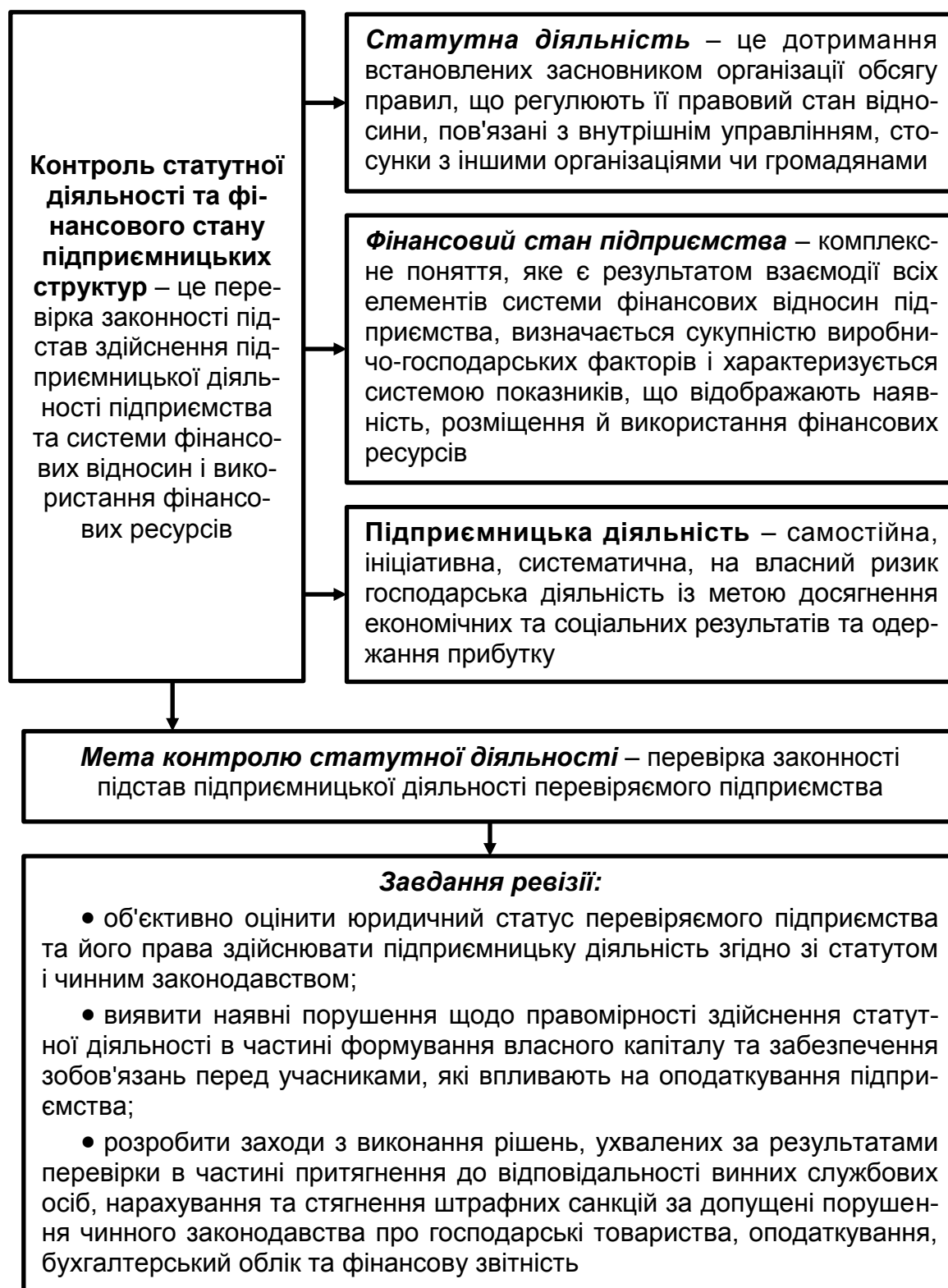

Рис. 8.8. Сутність, мета та завдання контролю статутної діяльності та фінансового стану підприємницьких структур

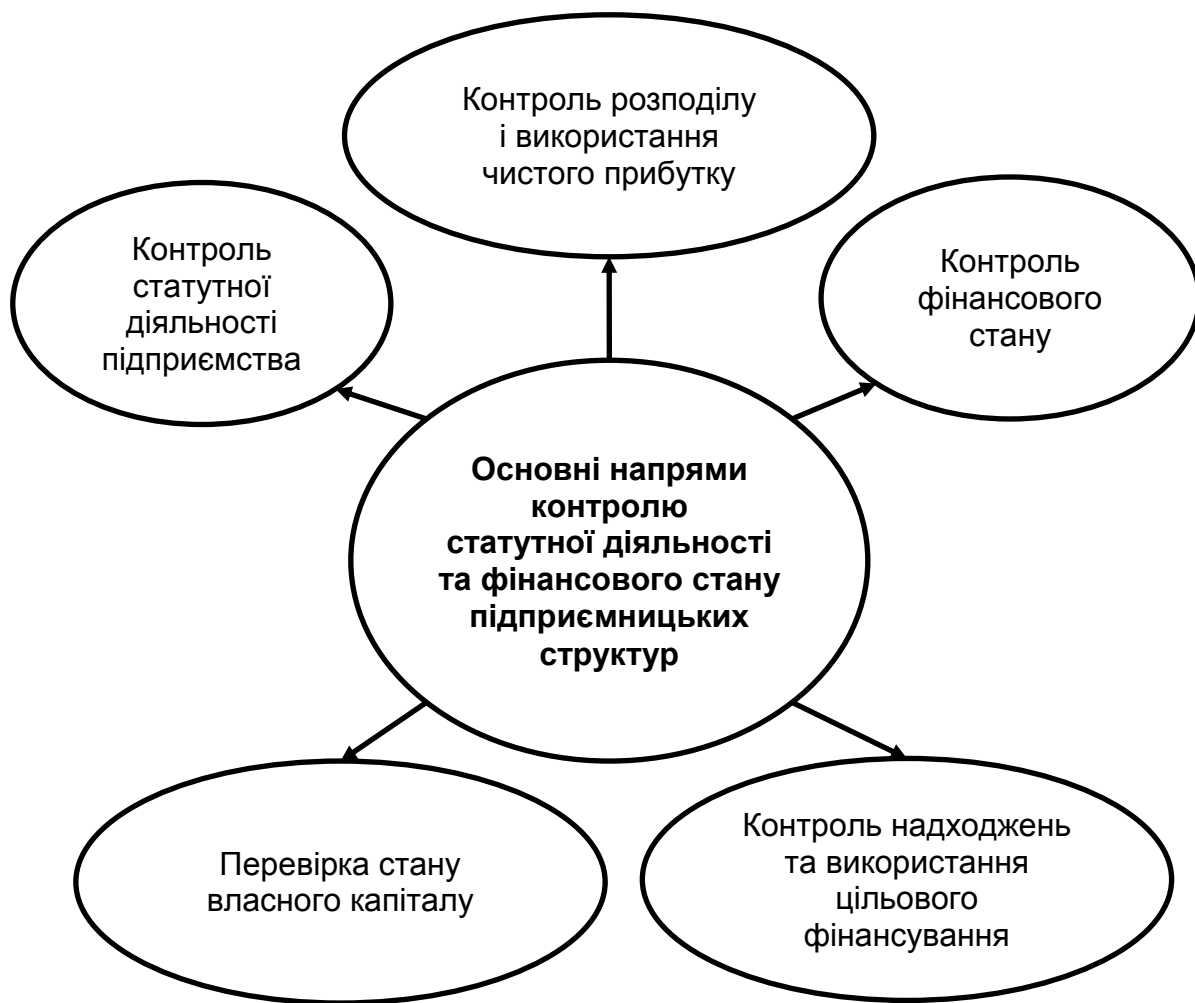

Рис. 8.9. Основні напрями контролю статутної діяльності та фінансового стану підприємницьких структур

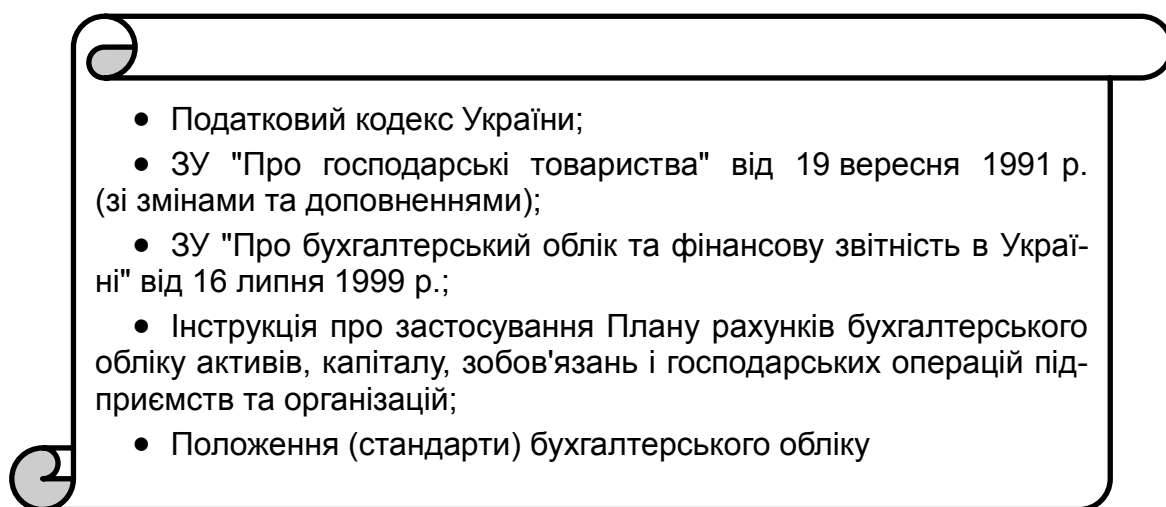

Рис. 8.10. Нормативно-правова база контролю статутної діяльності та фінансового стану підприємницьких структур

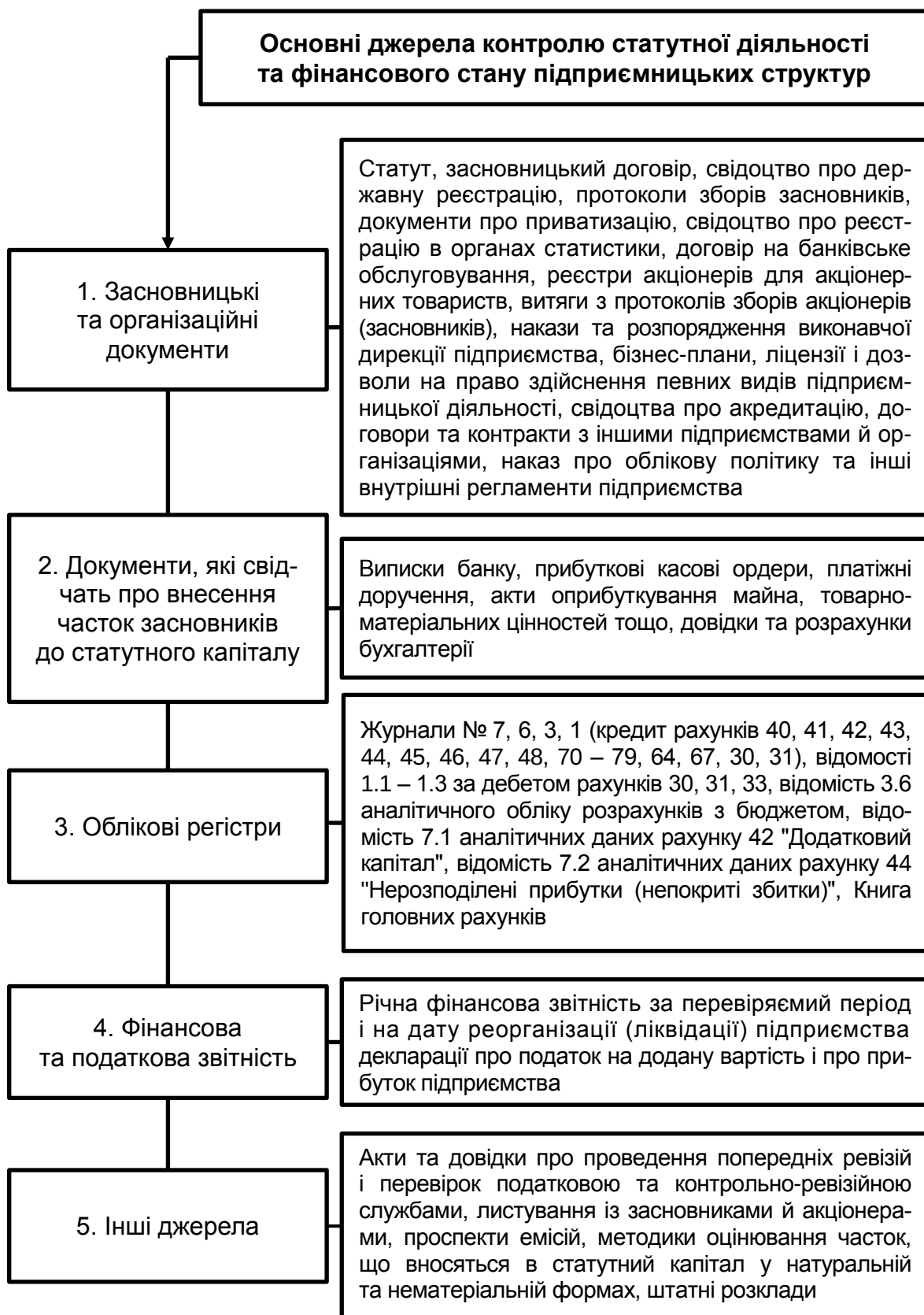

Рис. 8.11. Основні джерела контролю статутної діяльності та фінансового стану підприємницьких структур [16]

Рис. 8.12. **Послідовність і напрями контролю статутної діяльності підприємства**

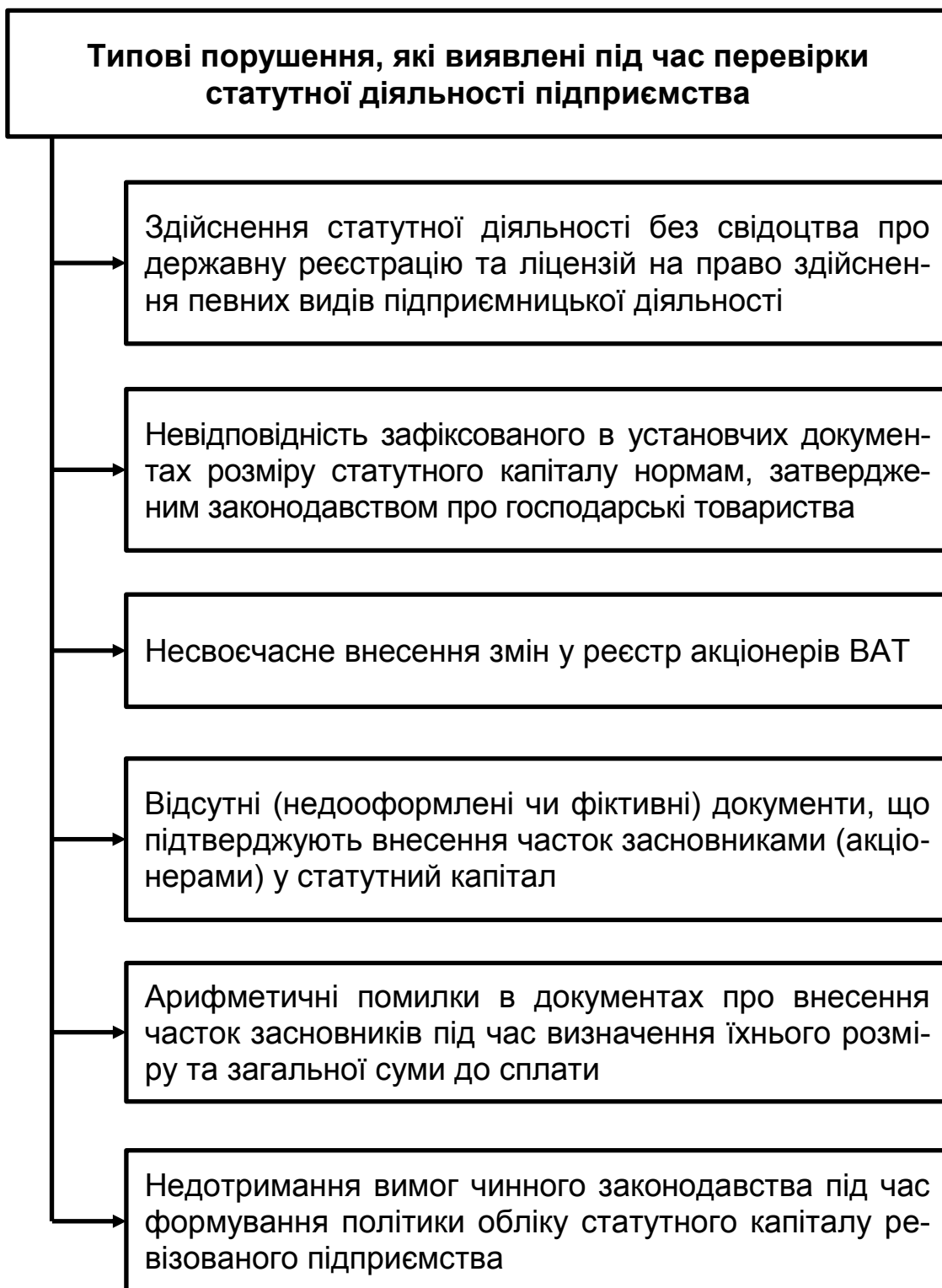

Рис. 8.13. Типові порушення, які виявлені під час перевірки статутної діяльності підприємства

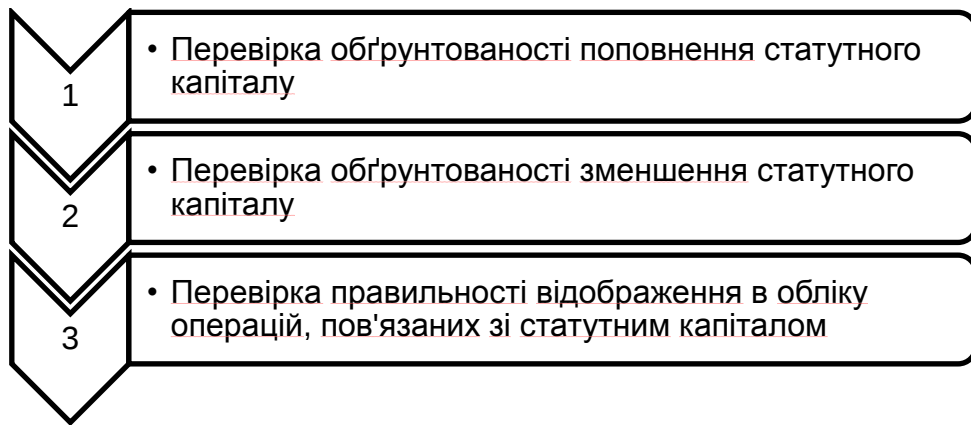

Рис. 8.14. Послідовність і основні напрями контролю стану власного капіталу

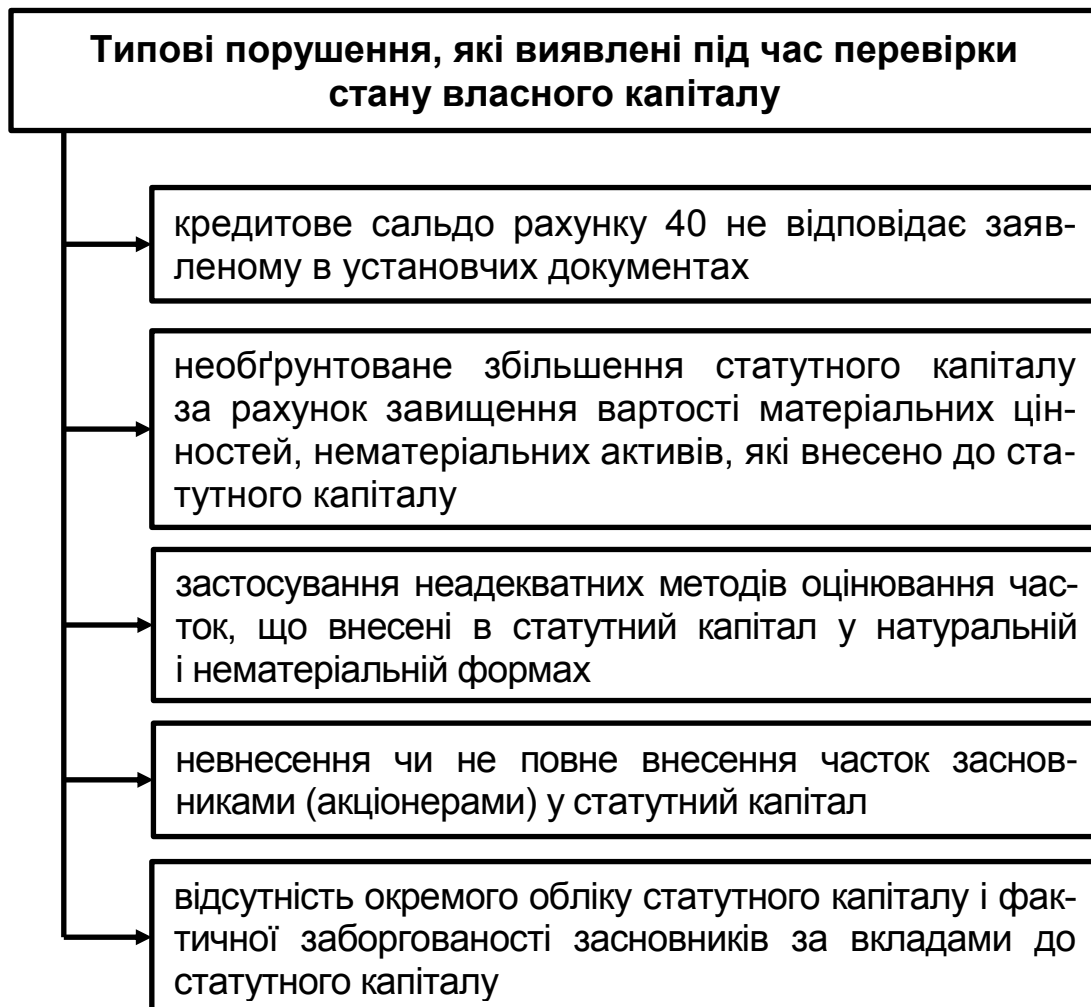

Рис. 8.15. Типові порушення, які виявлені під час перевірки стану власного капіталу

Рис. 8.16. **Послідовність і напрями контролю розподілу та використання прибутку**

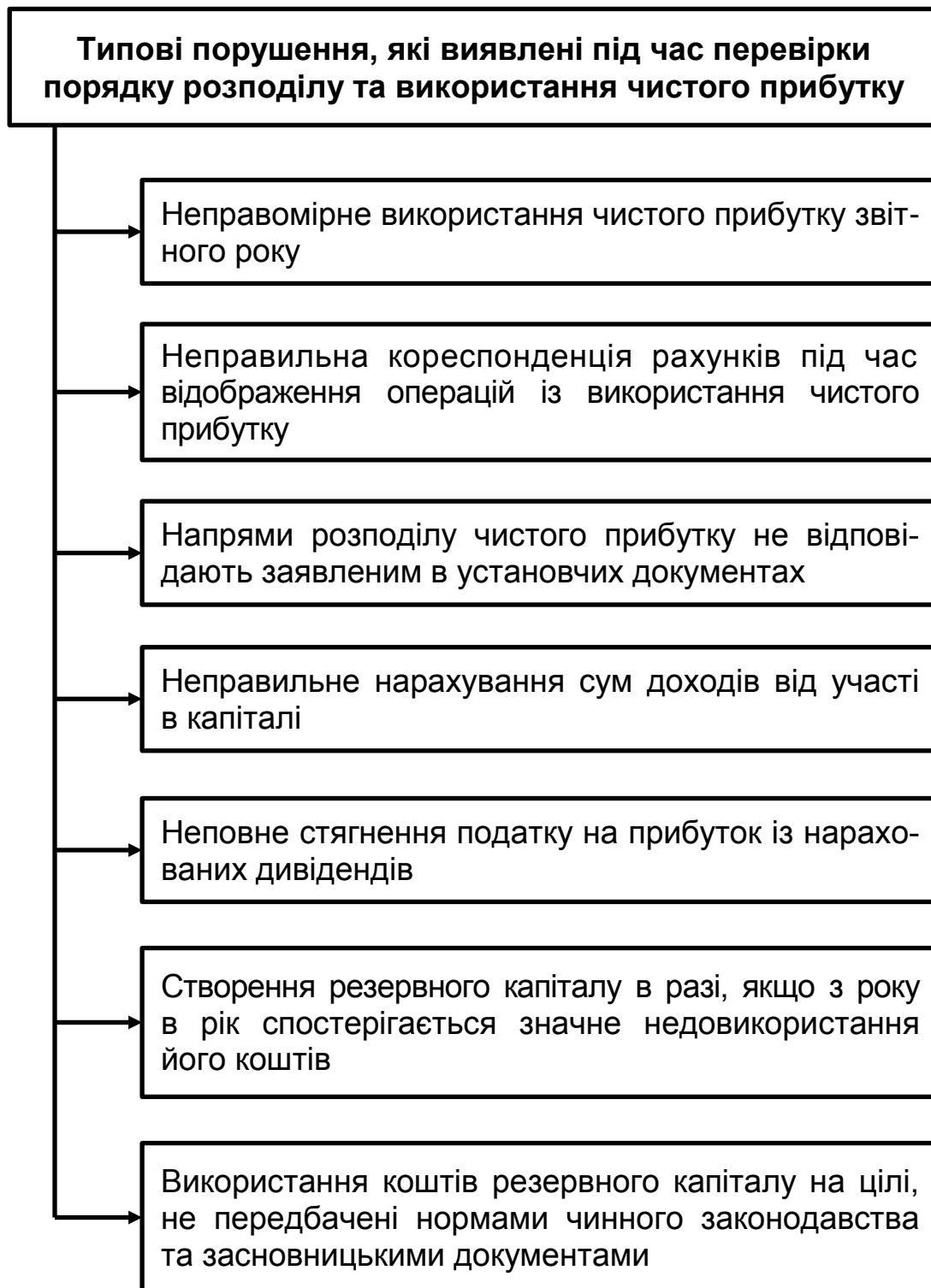

Рис. 8.17. Типові порушення, які виявлені під час перевірки порядку розподілу та використання чистого прибутку

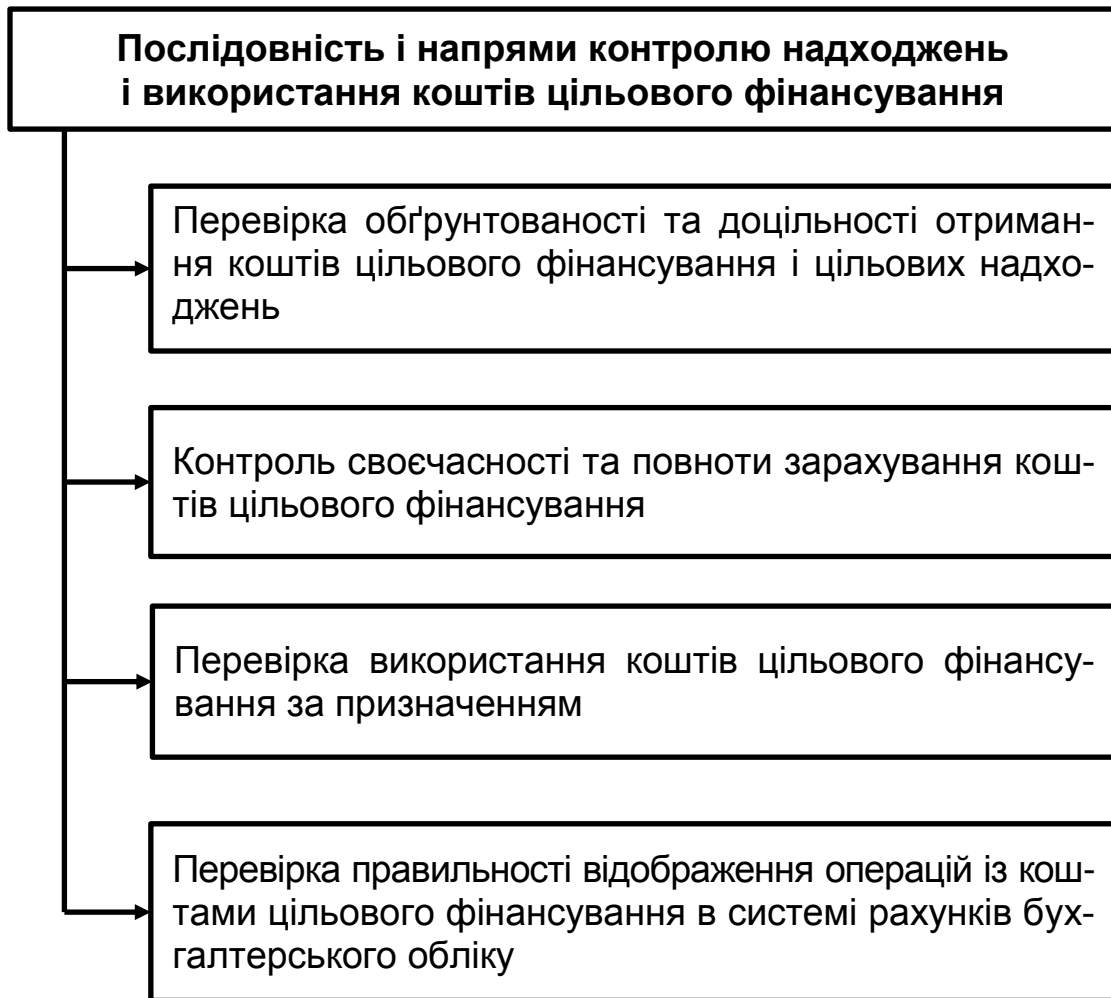

Рис. 8.18. Послідовність і напрями контролю надходжень і використання коштів цільового фінансування

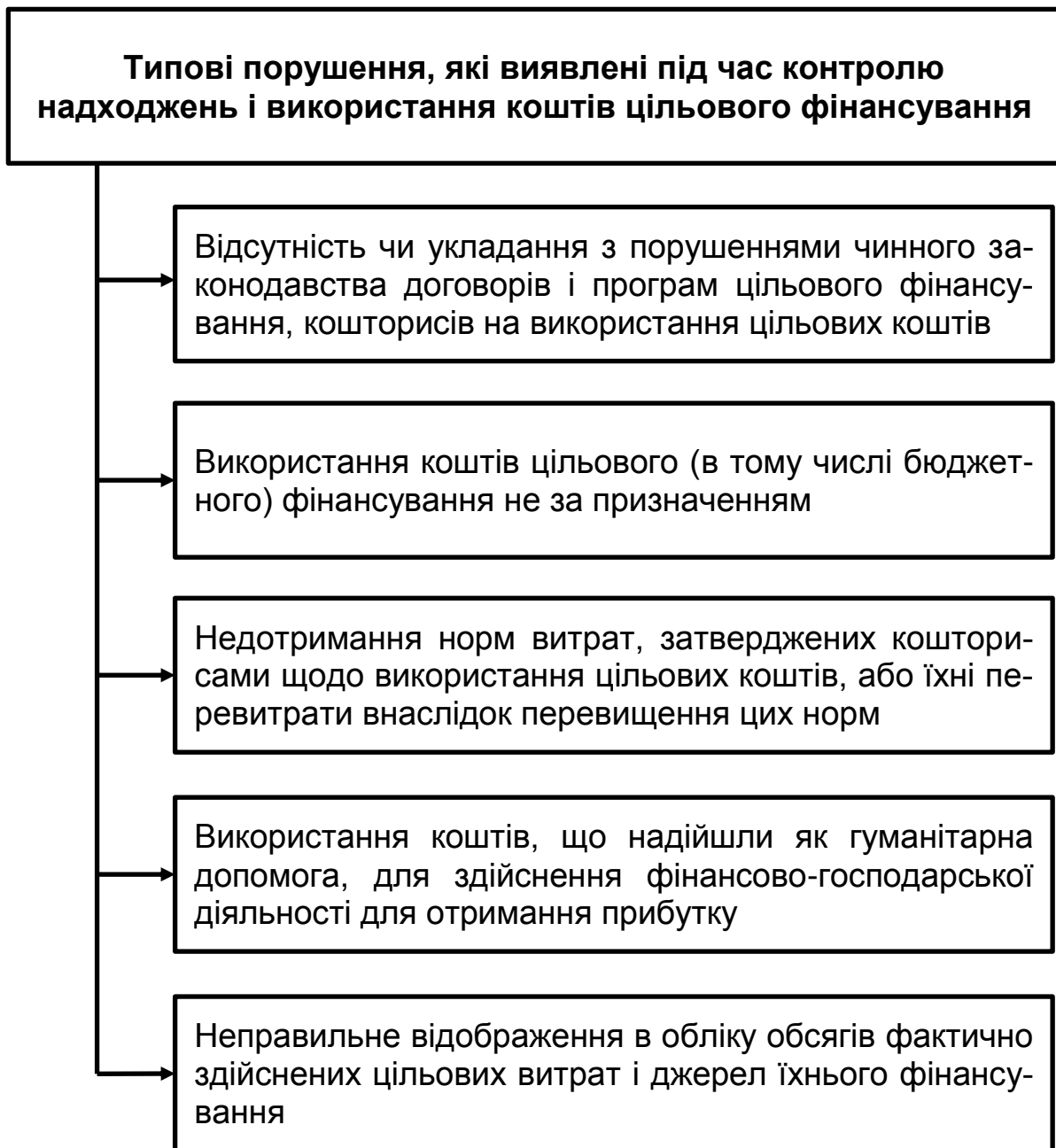

Рис. 8.19. Типові порушення, які виявлені під час контролю надходжень і використання коштів цільового фінансування

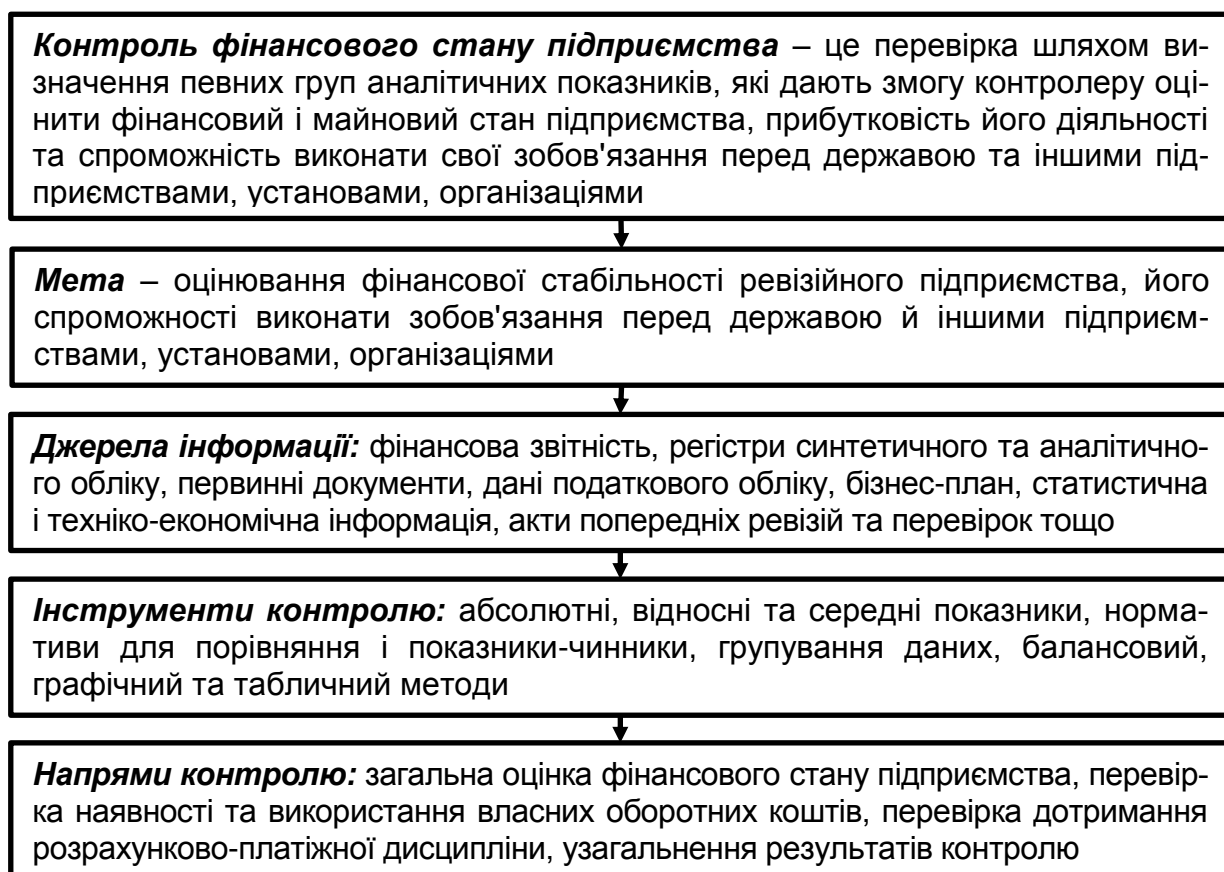

Рис. 8.20. Основні аспекти контролю фінансового стану підприємства

Запитання для самодіагностики

1. Назвіть класифікацію підприємницьких структур.
2. Яка сутність контролю доходів і фінансових результатів діяльності підприємницьких структур?
3. Назвіть методичне забезпечення контролю доходів і фінансових результатів діяльності підприємницьких структур.
4. Визначте нормативно-правову базу контролю доходів і фінансових результатів діяльності підприємницьких структур.
5. Назвіть контроль правильності оцінювання фінансових результатів діяльності підприємницьких структур.
6. Визначте сутність, мету та завдання контролю статутної діяльності та фінансового стану підприємницьких структур.
7. Назвіть основні напрями контролю статутної діяльності та фінансового стану підприємницьких структур.

9. Організація проведення контролю в бюджетних установах

9.1. Бюджетна установа як основний суб'єкт господарювання в бюджетній сфері.

9.2. Контроль у бюджетній установі: поняття, завдання та принципи.

9.3. Методи контролю в бюджетних установах.

9.4. Організація ревізії в бюджетній установі.

9.5. Організація планування ревізії в бюджетній установі

Метою цієї теми є розгляд мети, принципів та організації проведення контролю та ревізії в бюджетних установах, розгляд організаційних засад планування ревізії в бюджетній установі

Ключові терміни: бюджет, бюджетна установа, кошторис бюджетної установи, контроль у бюджетних установах, загальний фонд кошторису, спеціальний фонд кошторису, планування ревізії

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Здатність самостійно організовувати ревізію в бюджетній установі	Знання мети, завдань, принципів та методів контролю в бюджетних установах	Уміння визначати мету, завдання, принципи та методи контролю в бюджетних установах	Донесення об'єктивної інформації щодо мети, завдань, принципів та методів ревізії в бюджетній установі	Здатність самостійно ухвалювати рішення щодо формулювання мети ревізії в бюджетній установі та здійснювати власну діяльність з урахуванням принципів ревізії в бюджетній установі
	Знання організаційних засад контролю в бюджетних установах	Уміння організовувати ревізію в бюджетній установі	Взаємодія з підконтрольним об'єктом із приводу організації ревізії в бюджетній установі	Відповідати за правильність організації ревізії в бюджетній установі
Здатність самостійно планувати ревізію в бюджетній установі	Знання сутності планування та змісту планових документів	Уміння скласти планові документи	Здатність обґрунтовувати власну позицію щодо складених документів	Здатність до професійного саморозвитку під час адаптування моделей регулювання аудиторської діяльності до вітчизняної практики господарювання
	Знання послідовності процесу планування ревізії бюджетної установи	Уміння планувати ревізію від початку до кінця	Застосування професійної взаємодії під час узгодження планових документів із керівництвом та установою, де здійснюють перевірку	Індивідуальна відповідальність за ефективність процесу планування ревізії бюджетної установи

9.1. Бюджетна установа як основний суб'єкт господарювання в бюджетній сфері

Рис. 9.1. Місце бюджетних установ у загальній структурі бюджетної системи України [8]

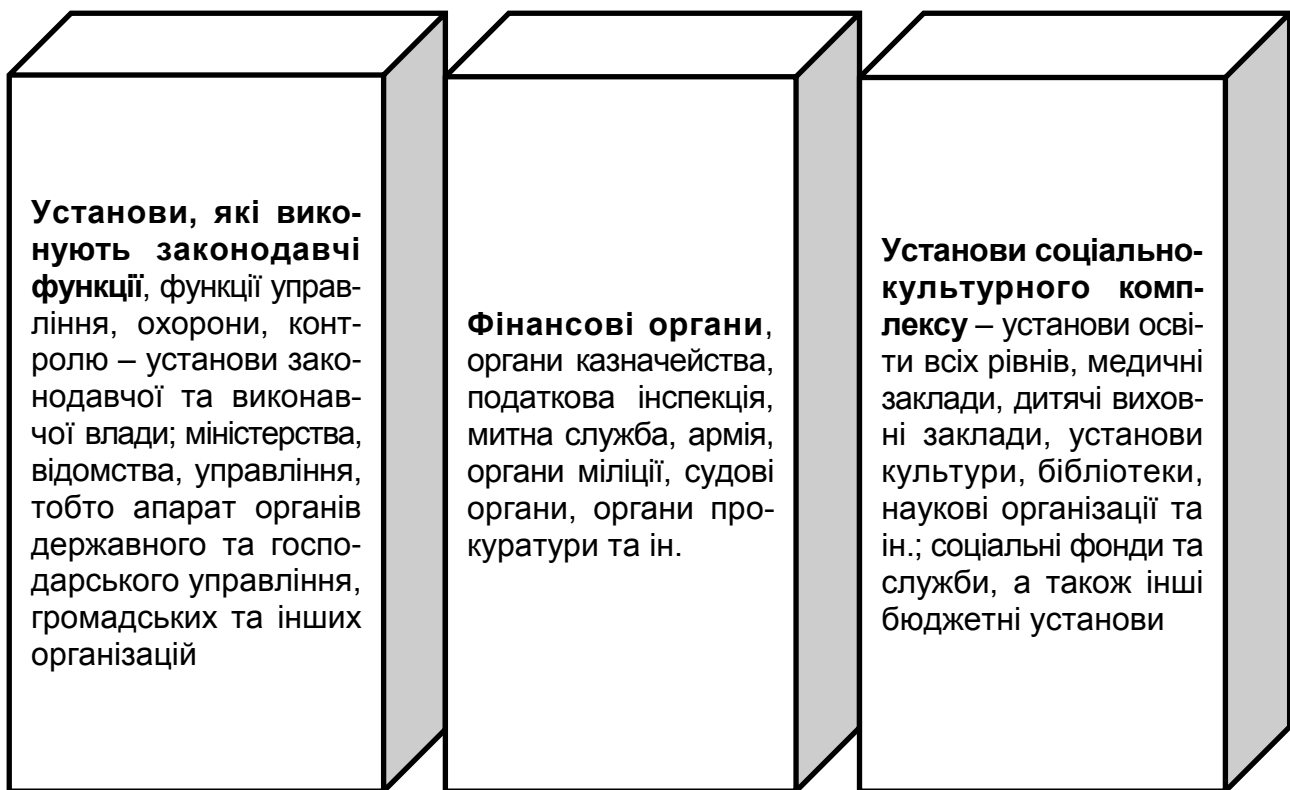

Рис. 9.2. Класифікація бюджетних установ згідно з горизонтальними зв'язками

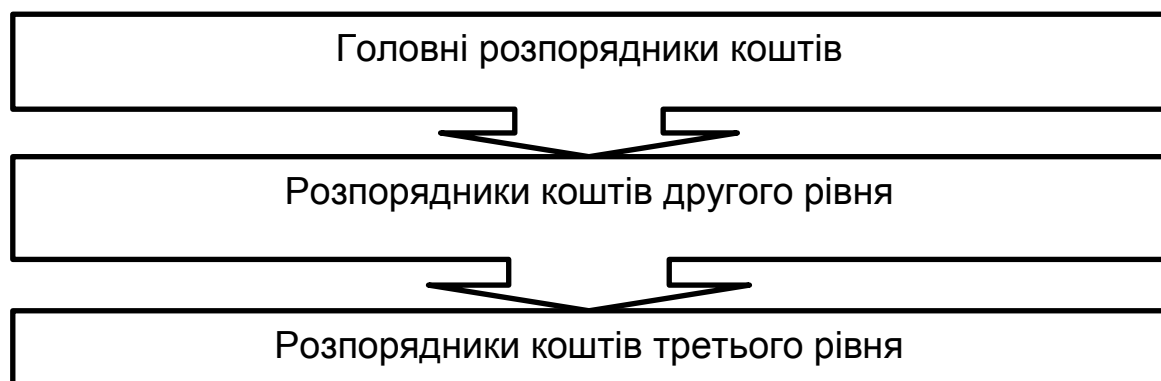

Рис. 9.3. Класифікація бюджетних установ згідно з вертикальними зв'язками

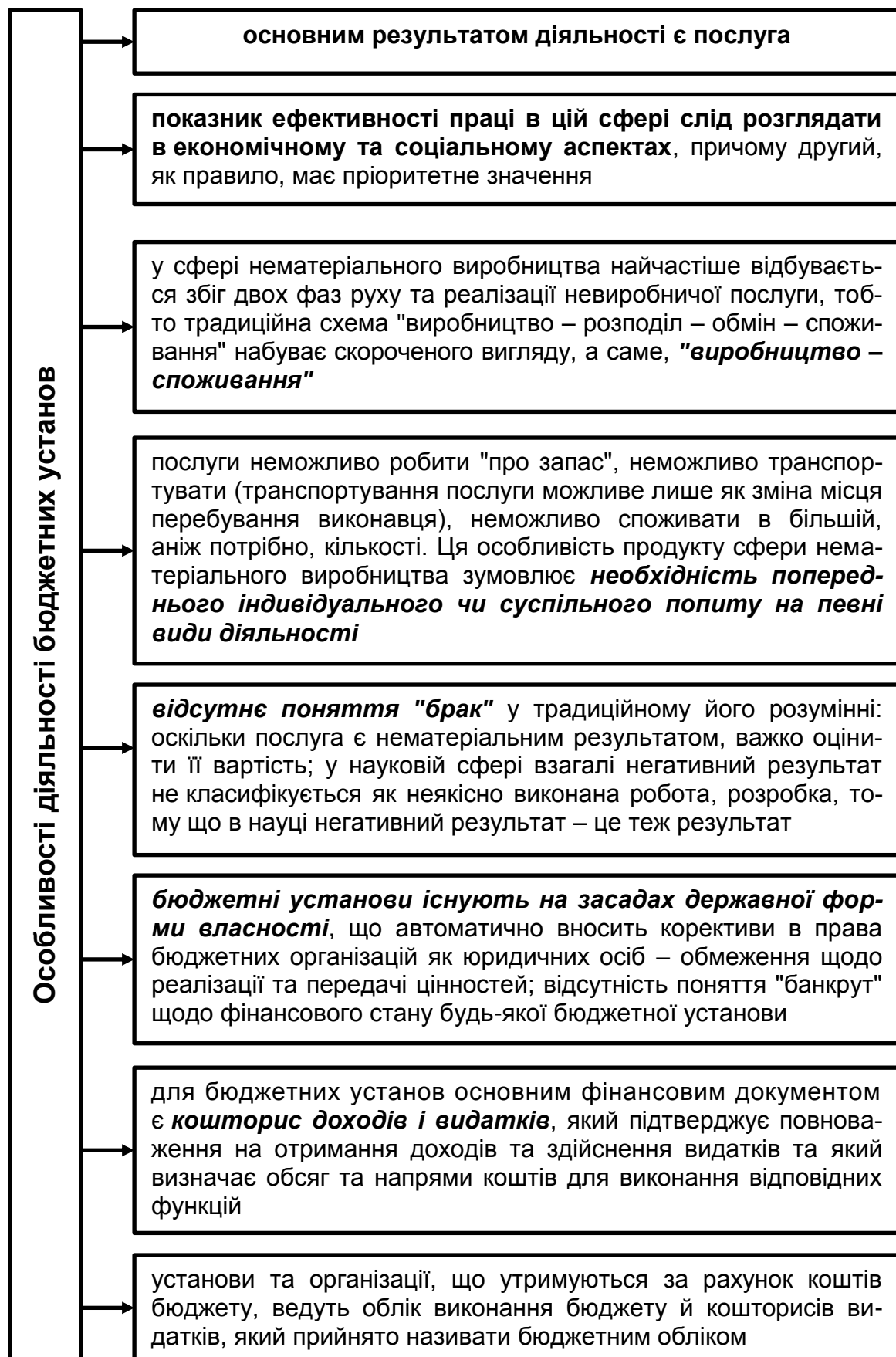

Рис. 9.4. Особливості діяльності бюджетних установ [8]

9.2. Контроль у бюджетній установі: поняття, завдання та принципи

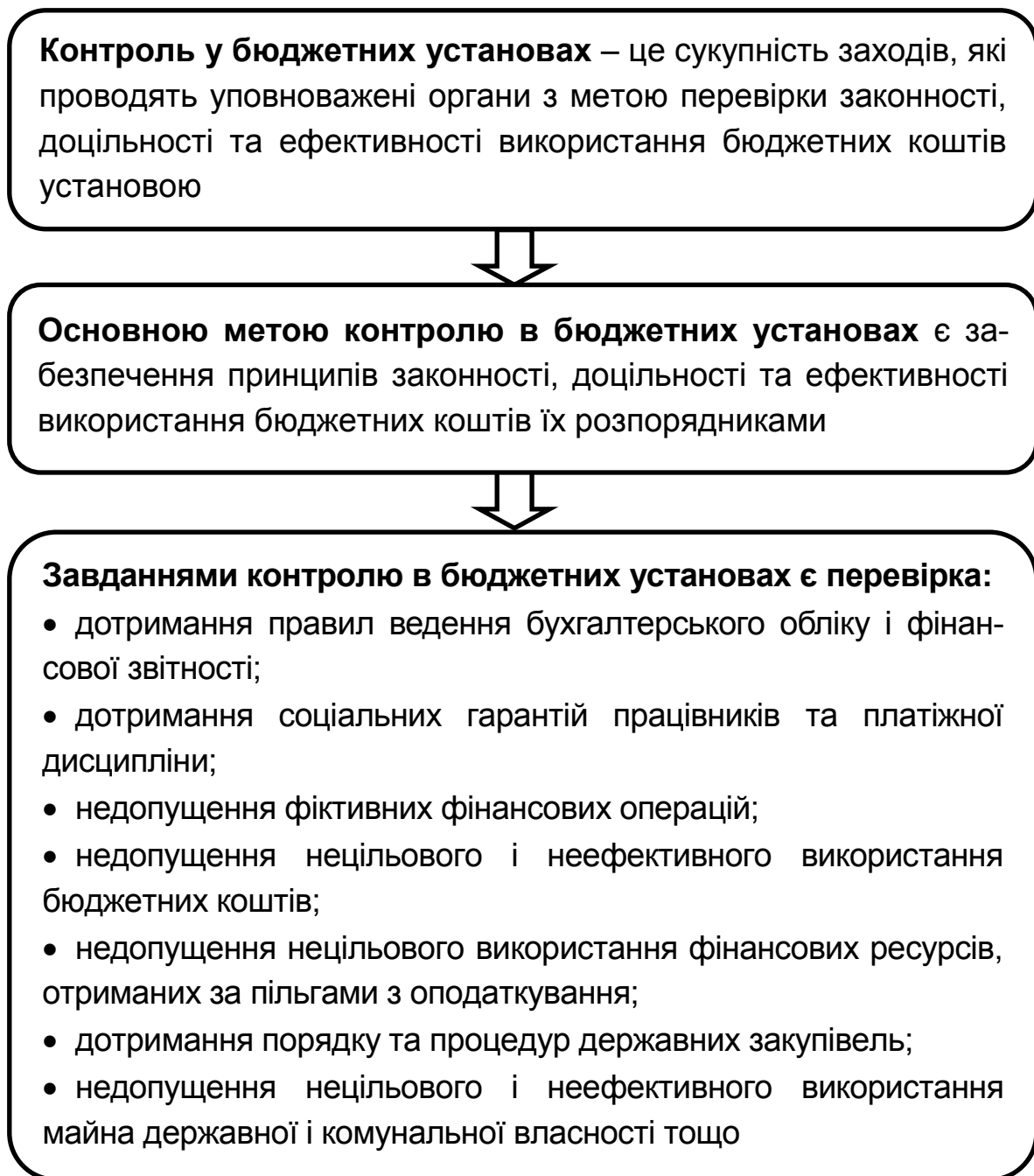

Рис. 9.5. Сутність, мета та завдання контролю в бюджетних установах

Рис. 9.6. Принципи контролю в бюджетних установах

Характеристика принципів контролю в бюджетних установах

Принцип	Характеристика
Незалежності	Органи, уповноважені на здійснення контролю, мають функціональну, організаційну, фінансову незалежність, необхідну для об'єктивного та ефективного виконання завдань
Об'єктивності та неупередженості	Органи, уповноважені на здійснення контролю, у своїх діях мають виходити з державних інтересів, дотримуватися професійної етики і не повинні зловживати наданими їм повноваженнями
Повноти	Охоплення всієї сукупності дій учасників бюджетного процесу під час здійснення контролю і відображення виявлених фактів вчинення бюджетних правопорушень
Єдності	Єдність забезпечується єдиною правовою базою та єдиними стандартами у сфері здійснення контролю
Обґрунтованості	Результати контролю ґрунтуються на законодавстві та підтверджуються документально
Публічності	Органи, уповноважені на здійснення контролю, забезпечують доступність його результатів
Відповідальності	Кожний орган, уповноважений на здійснення контролю, відповідає за свої дії або бездіяльність

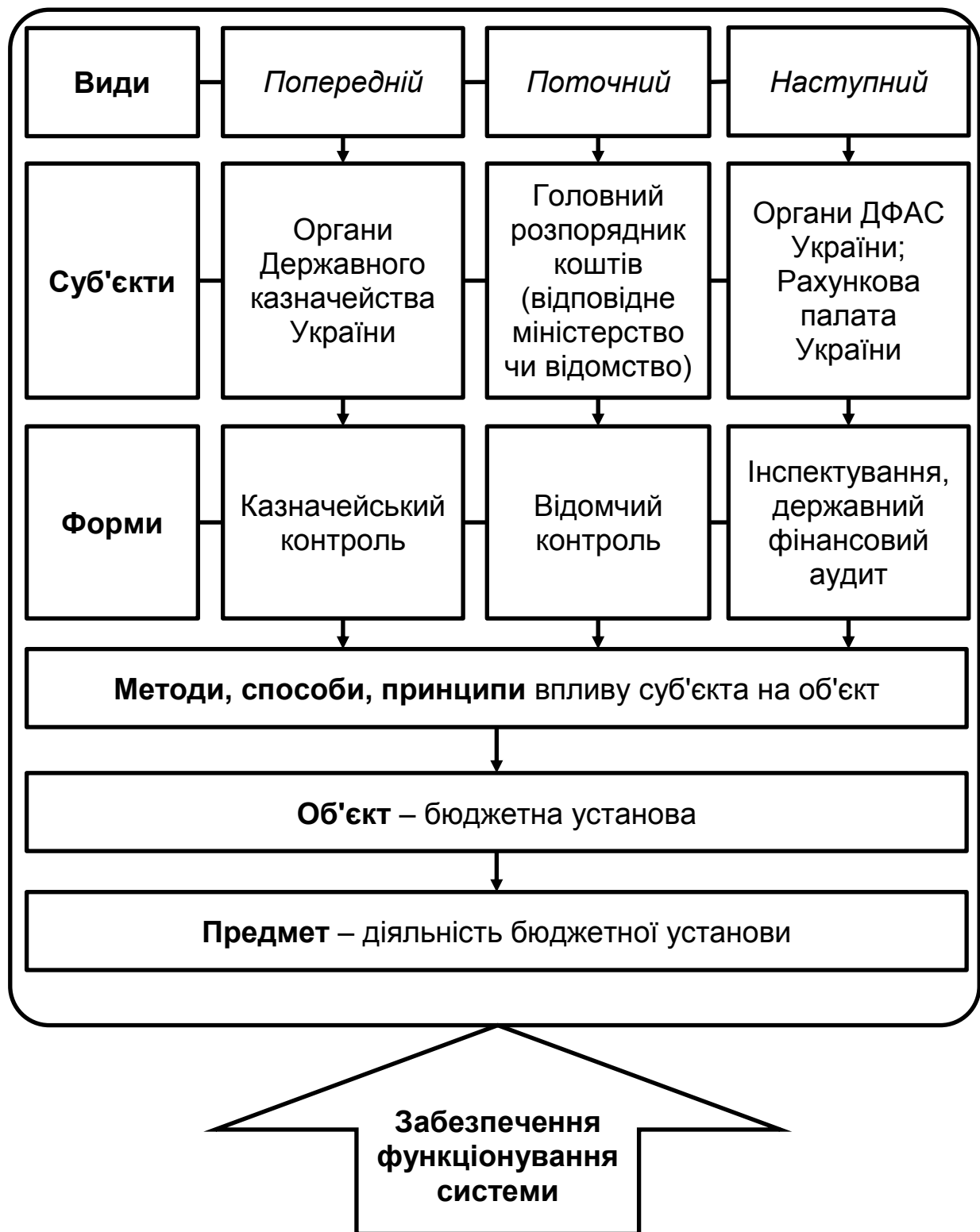

Рис. 9.7. Структурна побудова системи контролю в бюджетних установах

9.3. Методи контролю в бюджетних установах

Рис. 9.8. Методи контролю в бюджетних установах

Характеристика методів контролю в бюджетній установі

Метод	Характеристика
1	2
Загальнонаукові методи	
Індукція	Згідно з індуктивним методом, повний об'єкт вивчається від часткового до загального
Дедукція	За дедуктивним методом – від загального до часткового. Теоретично правильним є дедуктивний підхід, згідно з яким насамперед розглядається фінансова звітність загалом, а потім на основі цього планують перевірку кожного рахунку
Аналіз	Це метод дослідження, який містить вивчення предмета через уявне та практичне розчленування його на складові частини (ознаки, властивості тощо). У процесі розчленування об'єктів дослідження виявляють взаємозв'язки між показниками, вивчають причини, зумовлені їх змінами, визначають вплив окремих чинників на зміну показників господарської діяльності суб'єкта перевірки
Синтез	Дає змогу вивчати предмет у цілісності, єдності та взаємозв'язку, знаходити взаємозв'язки загального із частковим
Аналогія	Це наукове дослідження, яке досягає пізнання ознак об'єктів на основі їх подібності з іншими, виявляє ознаки і властивості одних об'єктів і може поширювати їх на інші
Моделювання	Сутність цього методу полягає в тому, що вивчення об'єкта змінюється вивченням його заміника – моделі
Абстрагування	Це вдумливе відволікання від тих чи інших сторін властивостей і зв'язків об'єкта дослідження
Конкретизація	На відміну від абстрагування, метод конкретизації, який полягає у всебічному дослідженні об'єктів. Водночас досліджується стан об'єктів за певних конкретних умов їх існування
Специфічні методи	
Спостереження	Візуальний нагляд за ходом виконання операції або процедур із метою визначення способу їх виконання
Опитування	Метод, що передбачає отримання письмової та усної інформації від посадових осіб перевіряемого підприємства
інспекція	Метод, який полягає у перевірці фактичної наявності активів підприємства, контролю правильності проведення інвентаризації, перевірці відповідних облікових записів, розрахунків
Вивчення по суті	Це метод контролю, який передбачає вивчення (оцінювання) економічного змісту господарських операцій, встановлення їх наслідків, фактичної та юридичної вірогідності їх здійснення, оцінювання правильності відображення сум та їх взаємної ув'язки

1	2
Аналітичний огляд	Це вивчення важливих коефіцієнтів, тенденцій та інших даних, що характеризують розвиток суб'єкта перевірки, а також дослідження незвичайних та неочікуваних змін
Запит (підтвердження)	Метод, який часто ще називають підтвердженням, полягає у надсиланні дебіторам та кредиторам установи листа з проханням підтвердити, надати інформацію про операції, залишки за рахунками, зобов'язаннями
Узагальнення	Метод, що передбачає групування і систематизації зібраних даних
Документальна перевірка	Під документальною перевіркою розуміють дослідження записів документів, або матеріальних активів. Цей метод передбачає перевірку документів із формального боку та арифметичної точності
Підрахунок	Це перевірка арифметичної точності записів у первинних документах, реєстрах бухгалтерського обліку і фінансової звітності або незалежних розрахунків
Експертиза	Розгляд, дослідження експертом-фахівцем якихось справ, питань, що потребують спеціальних знань. У найбільш загальному вигляді експертиза – це спосіб аналізу причинно-наслідкових зв'язків не тільки стосовно того, що вже відбулося, а не того, що очікується, має бути або має відбутися; це спосіб пізнання певної реальності у ти випадках, коли ця реальність не піддається прямому вимірюванню обрахуванню і взагалі якому завгодно "об'єктивному дослідженню"
Контрольний запуск сировини та матеріалів у виробництво	Це метод, який дає змогу виявити недоліки та порушення в нормуванні й технології виробництва, викрити канали створення не облікованих надлишків незавершеного виробництва і готової продукції за рахунок застосування завищених норм витрат сировини, необґрунтованого списання наднормативних витрат, змін технологічного режиму, перекручення якісних характеристик продукції
Лабораторний аналіз	Метод фактичного контролю якості сировини, матеріалів, готової продукції. Застосовується для перевірки дотримання діючих стандартів і рецептур виготовлення продукції в харчовій, хімічній промисловості під час випуску продовольчих і непродовольчих товарів. Для аналізу беруть дві проби, їх пломбують і разом із письмовим запитом ревізора направляють у відповідну лабораторію. На основі проведення аналізу лабораторія надає висновок

9.4. Організація ревізії в бюджетній установі

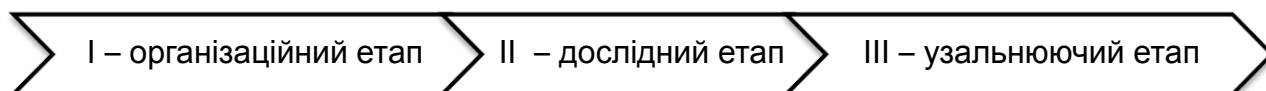

Рис. 9.9. Етапи ревізії в бюджетній установі

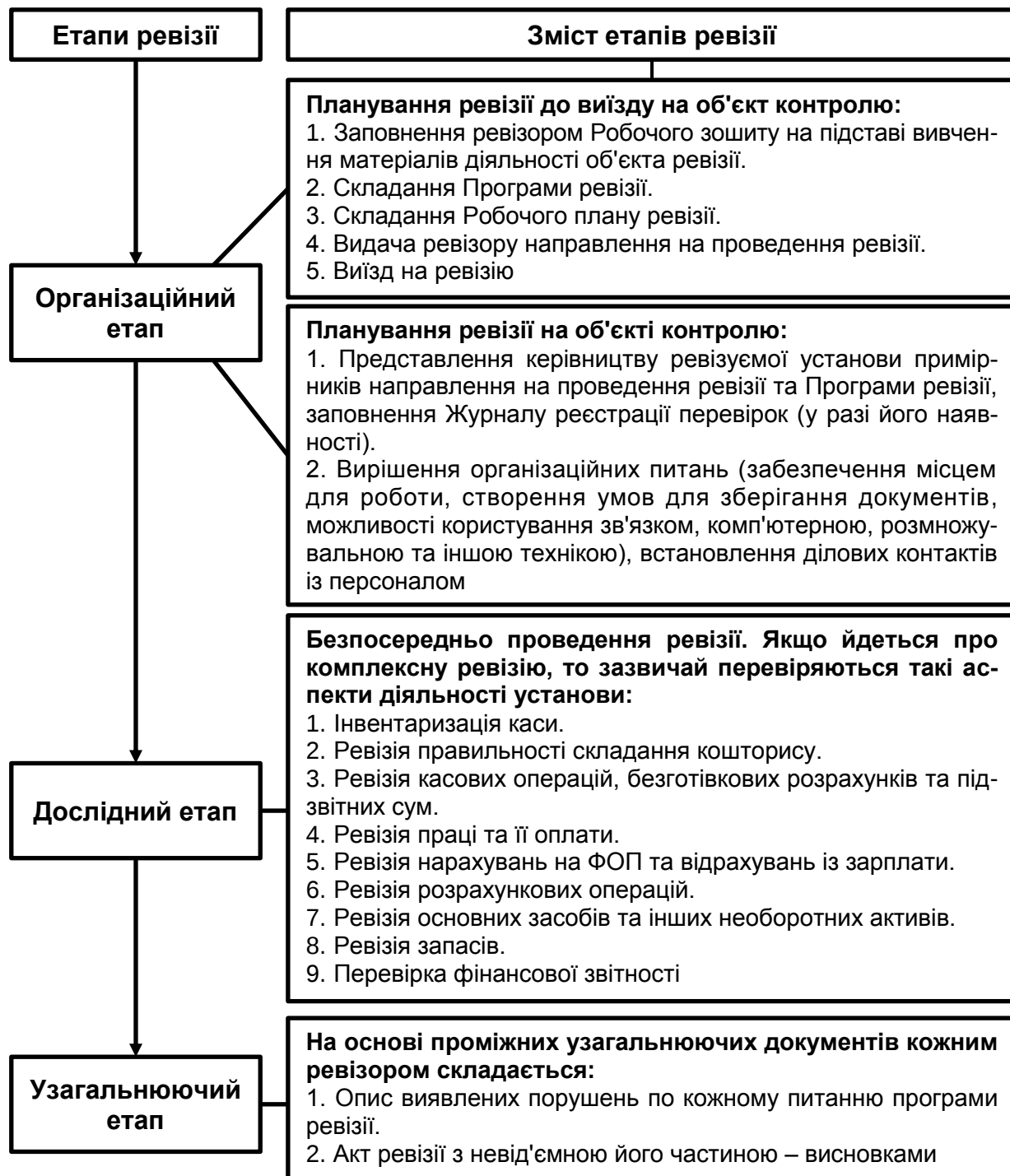

Рис. 9.10. Зміст етапів ревізії бюджетної установи [8]

Мета та питання ревізії бюджетної установи

Мета проведення ревізії
виявити факти порушень законодавства з фінансових питань та через ініціювання передбачених законодавством заходів сприяти дотриманню законності та економності в процесі складання і затвердження кошторису, витрачання бюджетних коштів, використання інших активів, їх збереження, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності
Основні питання ревізії (перевірки)
1. Стан усунення недоліків і порушень, виявлених попередніми перевітками
2. Складання та затвердження кошторису, внесення до нього змін. Загальний стан виконання кошторису
3. Ведення касових операцій. Розрахунки з підзвітними особами, в тому числі щодо видатків на відрядження
4. Операції на реєстраційних рахунках, відкритих в органах казначейства, та на рахунках в установах банків
5. Штатна дисципліна. Оплата праці працівників та нарахування на заробітну плату
6. Операції з виплати допомоги, стипендій та інших виплат
7. Стан розрахункової дисципліни (обсяги, характер, строки і причини утворення, достовірність дебіторської та кредиторської заборгованості). Стан виконання господарських угод
8. Застосування процедур при закупівлі товарів, робіт та послуг за державні кошти
9. Повнота оприбуткування, стан збереження та використання придбаних (безкоштовно отриманих) нематеріальних активів, основних засобів, інших необоротних активів та товарно-матеріальних цінностей
10. Оплата транспортних послуг та утримання транспортних засобів
11. Видатки на капітальне будівництво, реконструкцію та ремонт
12. Оплата комунальних послуг
13. Видатки на виконання програм (заходів) у сфері досліджень і розробок
14. Утворення та використання власних надходжень бюджетних установ
15. Складання фінансової звітності та її достовірність

9.5. Організація планування ревізії в бюджетній установі

Рис. 9.11. **Мета та принципи планування ревізії бюджетної установи**

Рис. 9.12. Планування ревізії бюджетної установи

Запитання для самодіагностики

1. Дайте визначення поняттю "бюджетна установа". Яким законодавчим актом таке визначення закріплено?
2. Визначте особливості діяльності бюджетної установи.
3. Перерахуйте принципи планування.
4. Які дані збирає ревізор перед початком ревізії?
5. З якою метою складається Направлення на проведення ревізії?
6. Яке призначення має Журнал реєстрації перевірок?
7. Які наслідки відмови ревізорів від підпису в Журналі реєстрації перевірок?
8. Яка відповідальність чекає на посадових осіб підконтрольного об'єкта в разі перешкоджання ревізорам?
9. Яким актом регулюється порядок ведення Журналу реєстрації перевірок?

10. Дослідження діяльності бюджетної установи

10.1. Перевірка кошторисів та планів асигнувань як найважливіших документів бюджетної установи.

10.2. Ревізія касових та банківських операцій.

10.3. Ревізія оплати праці в бюджетних установах.

10.4. Ревізія розрахунків бюджетної установи з бюджетом та державними цільовими фондами за податками та платежами.

10.5. Перевірка розрахунків бюджетної установи з дебіторами та кредиторами.

10.6. Ревізія основних засобів та інших необоротних активів бюджетної установи.

10.7. Ревізія запасів бюджетної установи.

10.8. Перевірка фінансової звітності установи

Метою цієї теми є розгляд основних аспектів здійснення ревізії бюджетної установи

Ключові терміни: кошторис, план асигнувань, каса, банківські операції, оплата праці, державний фонд, дебітори, кредитори, основні засоби, необоротні активи, запаси, фінансова звітність

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
1	2	3	4	5
Здатність здійснювати ревізію кошторисів та плани асигнувань	Знання методики ревізії кошторисів та планів асигнувань	Уміння вибрати найбільш ефективні методи та прийоми ревізії кошторисів та планів асигнувань	Зрозуміле донесення до винних осіб змісту знайдених порушень	Самостійність під час вибору спеціальних методів та методичних прийомів ревізії
Здатність здійснювати ревізію касових та банківських операцій	Знання методики ревізії касових та банківських операцій	Уміння вибрати найбільш ефективні методи та прийоми ревізії касових та банківських операцій	Зрозуміле донесення до винних осіб змісту знайдених порушень	Самостійність під час вибору спеціальних методів та методичних прийомів ревізії
Здатність здійснювати ревізію оплати праці в бюджетних установах	Знання методики ревізії оплати праці в бюджетних установах	Уміння вибрати найбільш ефективні методи та прийоми ревізії оплати праці в бюджетних установах	Зрозуміле донесення до винних осіб змісту знайдених порушень	Самостійність під час вибору спеціальних методів та методичних прийомів ревізії
Здатність здійснювати ревізію розрахунків установи з бюджетом та державними фондами за податками та платежами	Знання методики ревізії розрахунків установи з бюджетом та державними фондами за податками та платежами	Уміння вибрати найбільш ефективні методи та прийоми ревізії розрахунків установи з бюджетом та державними фондами за податками та платежами	Зрозуміле донесення до винних осіб змісту знайдених порушень	Самостійність під час вибору спеціальних методів та методичних прийомів ревізії

1	2	3	4	5
Здатність здійснювати ревізію розрахунків бюджетної установи з дебіторами та кредиторами	Знання методики ревізії розрахунків бюджетної установи з дебіторами та кредиторами	Уміння вибрати найбільш ефективні методи та прийоми ревізії розрахунків бюджетної установи з дебіторами та кредиторами	Зрозуміле донесення до винних осіб змісту знайдених порушень	Самостійність під час вибору спеціальних методів та методичних прийомів ревізії
Здатність здійснювати ревізію основних засобів та інших необоротних активів бюджетної установи	Знання методики ревізії основних засобів та інших необоротних активів бюджетної установи	Уміння вибрати найбільш ефективні методи та прийоми ревізії основних засобів та інших необоротних активів бюджетної установи	Зрозуміле донесення до винних осіб змісту знайдених порушень	Самостійність під час вибору спеціальних методів та методичних прийомів ревізії
Здатність здійснювати ревізію запасів бюджетної установи	Знання методики ревізії запасів бюджетної установи	Уміння вибрати найбільш ефективні методи та прийоми ревізії запасів бюджетної установи	Зрозуміле донесення до винних осіб змісту знайдених порушень	Самостійність під час вибору спеціальних методів та методичних прийомів ревізії
Здатність здійснювати ревізію фінансової звітності установи	Знання методики ревізії фінансової звітності установи	Уміння вибрати найбільш ефективні методи та прийоми ревізії фінансової звітності установи	Зрозуміле донесення до винних осіб змісту знайдених порушень	Самостійність під час вибору спеціальних методів та методичних прийомів ревізії

10.1. Перевірка кошторисів та планів асигнувань як найважливіших документів бюджетної установи

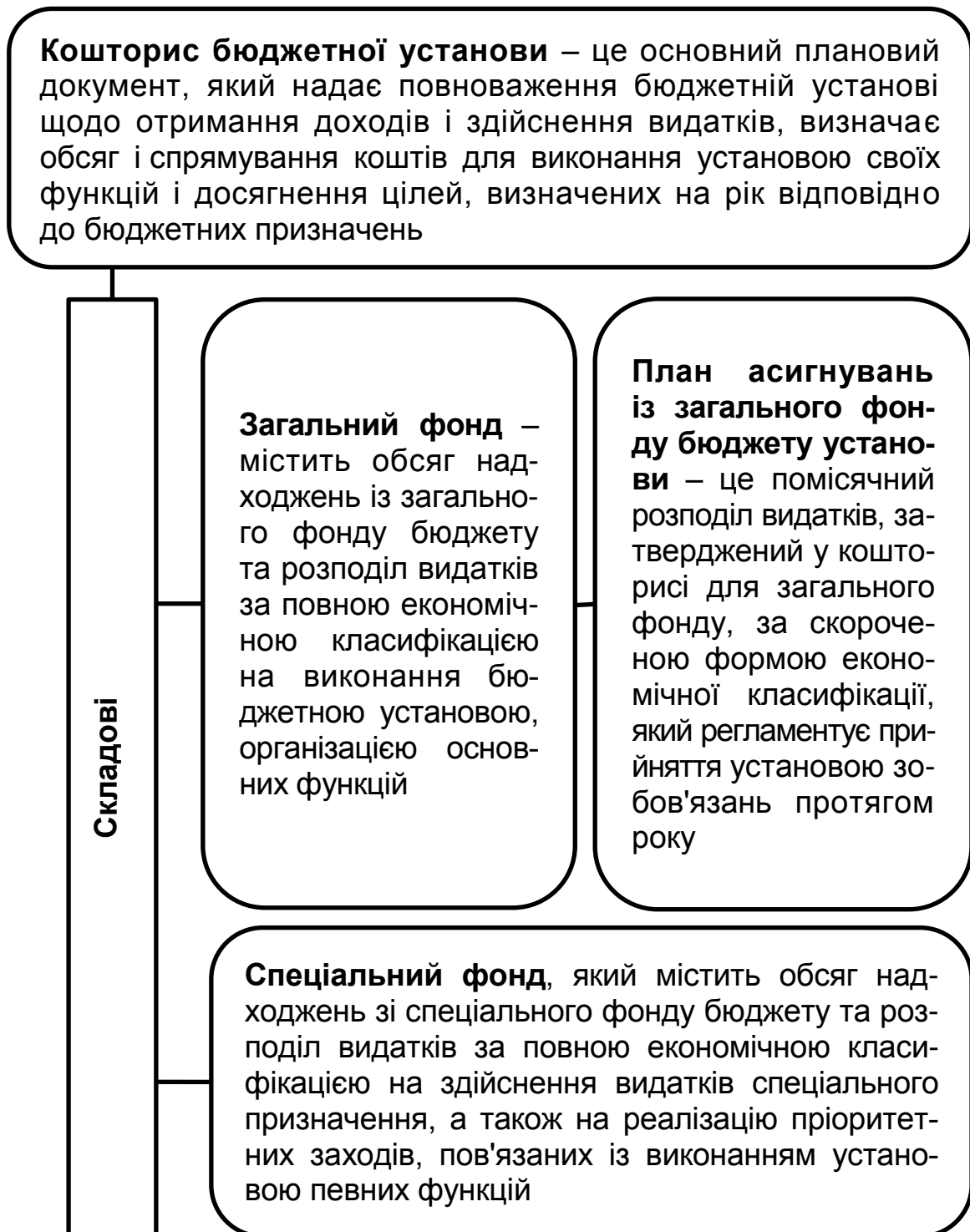

Рис. 10.1. Сутність та складові кошторису бюджетної установи

Мета перевірки кошторису та плану асигнувань бюджетної установи – встановлення правильності затверджених кошторису та планів асигнувань та контроль здійснення витрат у межах зазначених планових документів

Завдання перевірки кошторису та плану асигнувань

Перевірка правильності і своєчасності здійснення видатків, затверджених кошторисом

Перевірка правильності здійснення видатків за кодами бюджетної класифікації

Перевірка достовірності і реальності погашення дебіторської і кредиторської заборгованості

Перевірка першочерговості видатків за захищеними статтями КЕКВ, а саме, за КЕКВ 1110 "Заробітна плата" та КЕКВ 1120 "Нарахування на заробітну плату"

Перевірка обґрунтованості і своєчасності перерахування коштів установам, які входять до складу мережі

Перевірка відповідності сум доведених бюджетних асигнувань, касових видатків

Перевірка обґрунтованості перевищення касових видатків понад бюджетних зобов'язань

Перевірка обґрунтованості і реальності погашення перевищення бюджетних зобов'язань над касовими видатками

Рис. 10.2. Мета та завдання перевірки кошторису та плану асигнувань

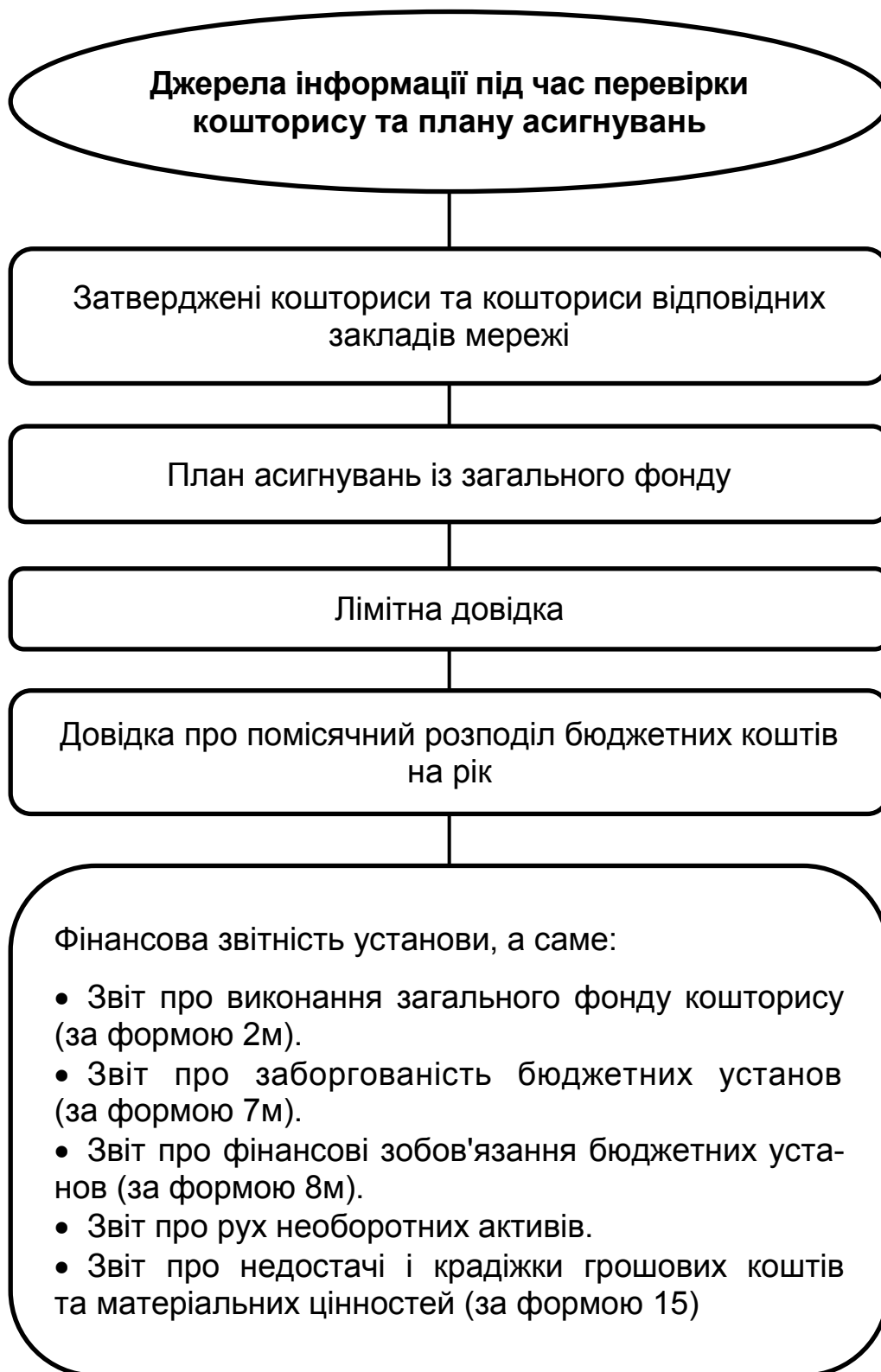

Рис. 10.3. **Джерела інформації під час перевірки кошторису та плану асигнувань**

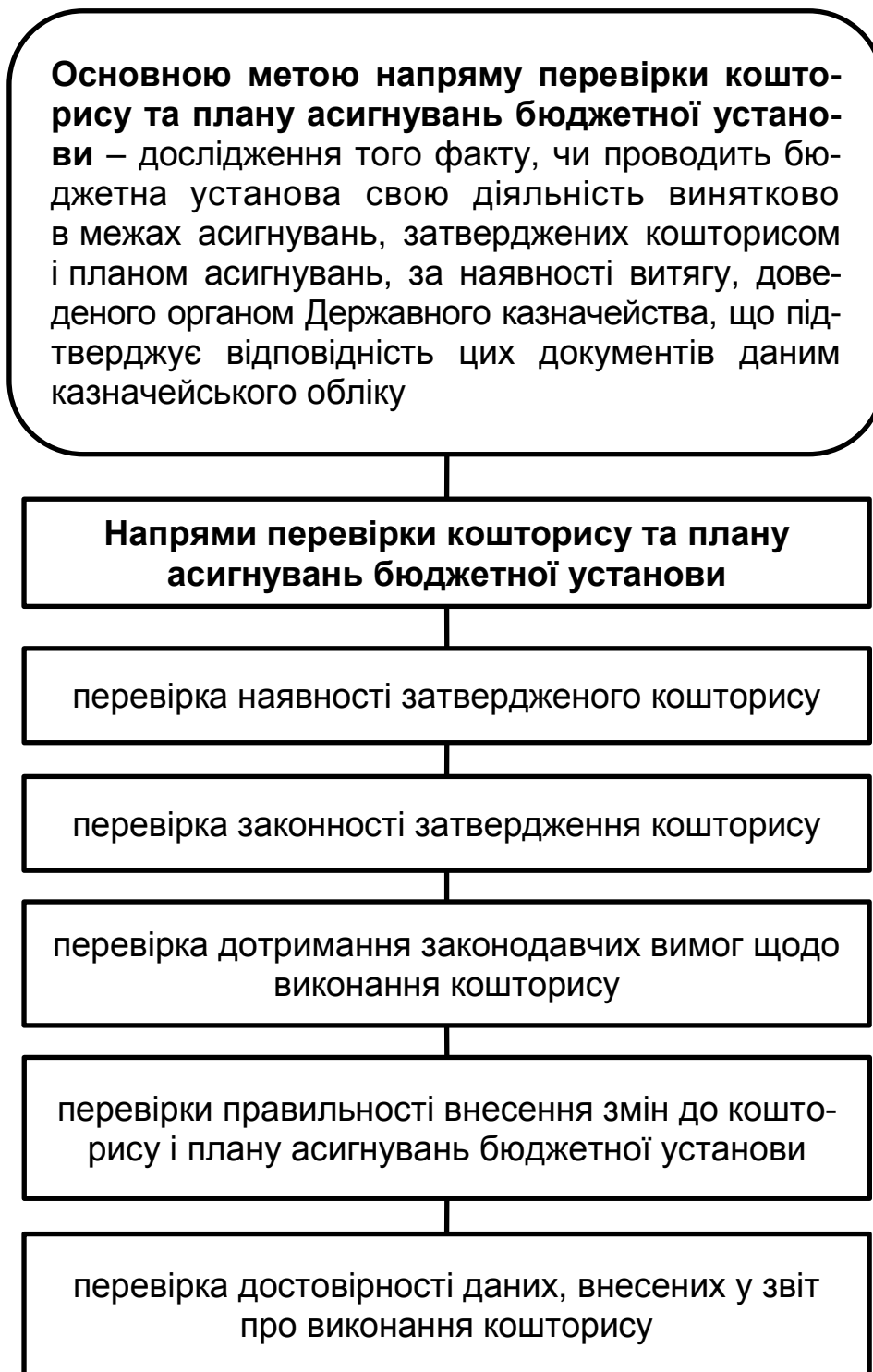

Рис. 10.4. **Напрями перевірки кошторису та плану асигнувань бюджетної установи [8]**

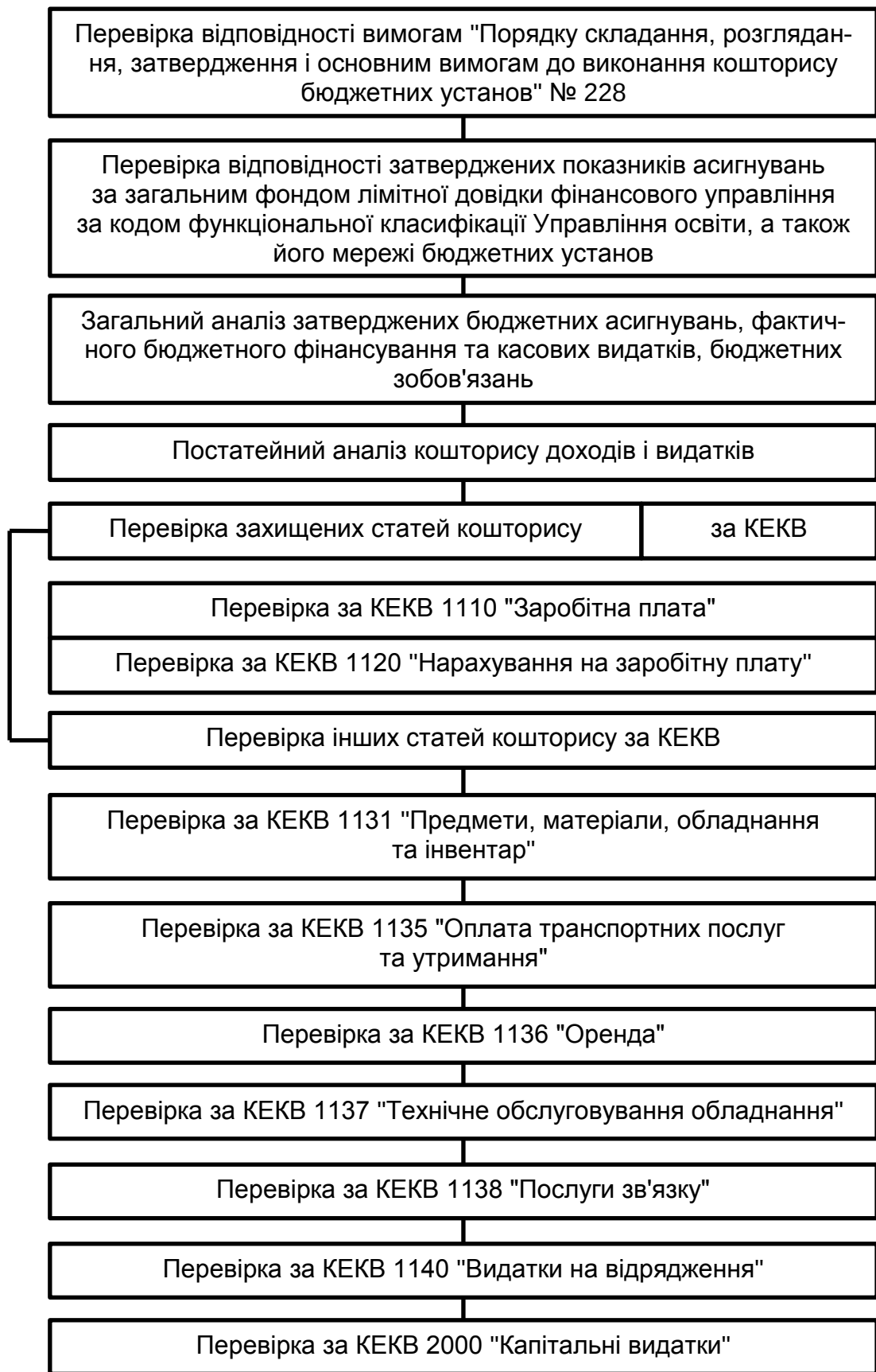

Рис. 10.5. Типова послідовність перевірки дотримання законодавчих вимог щодо виконання кошторису [8]

10.2. Ревізія касових та банківських операцій

Рис. 10.6. **Мета та основні завдання ревізії касових операцій**

Рис. 10.7. Джерела інформації при ревізії касових операцій

Рис. 10.8. Загальна схема ревізії касових операцій у бюджетній установі

Рис. 10.9. Можливі порушення правильності оформлення касових документів

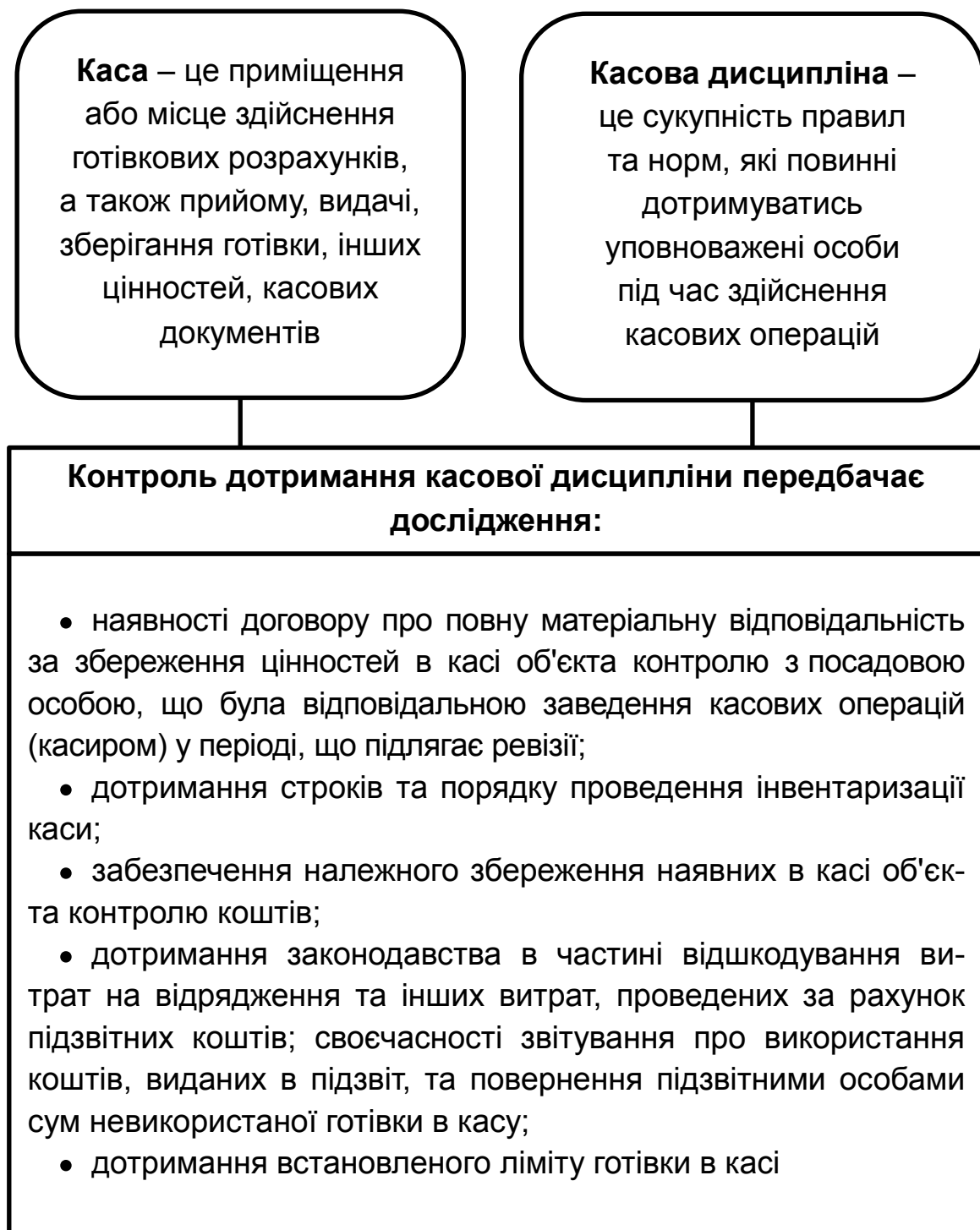

Рис. 10.10. **Контроль дотримання касової дисципліни**

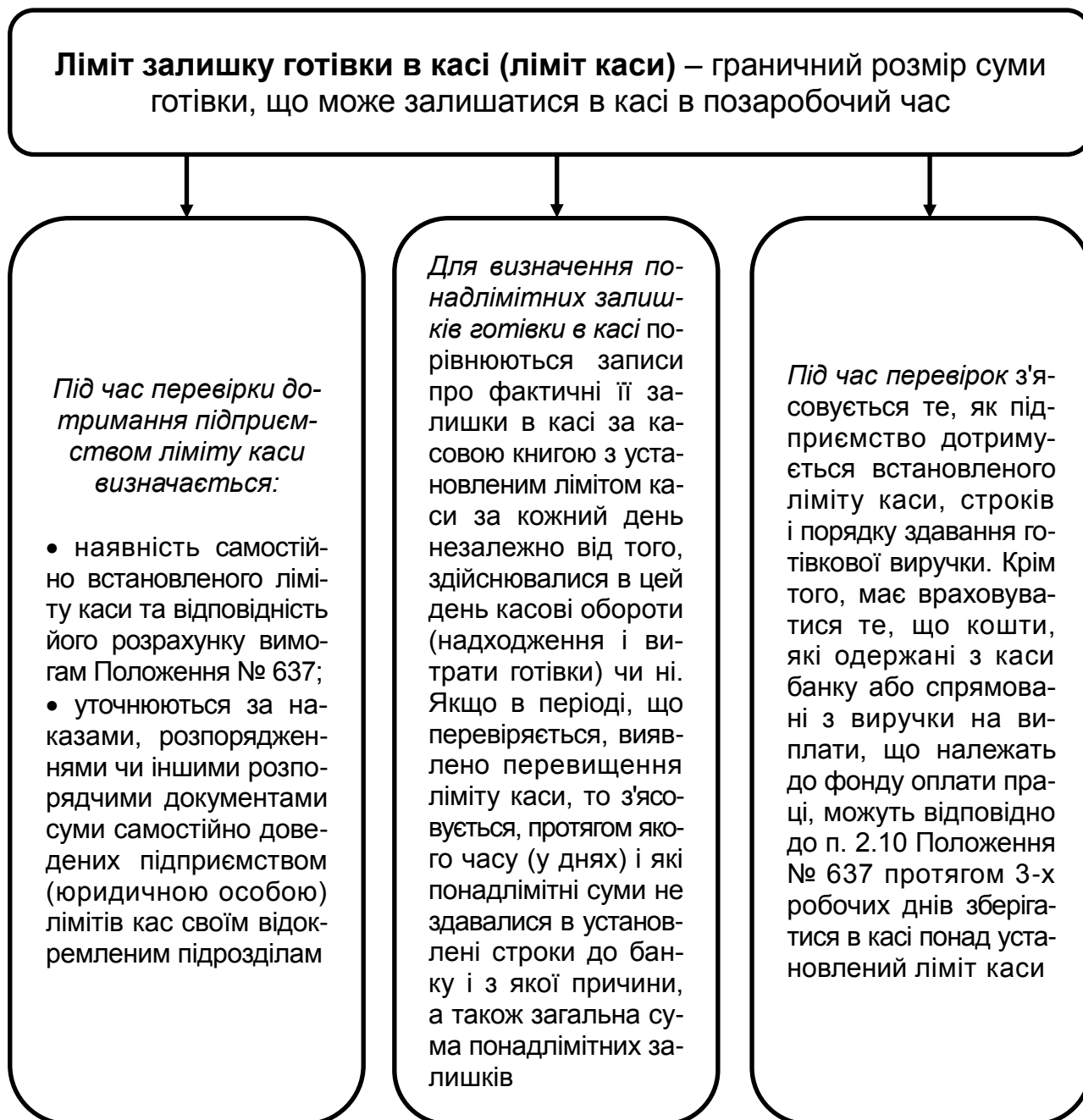

Рис. 10.11. Контроль дотримання ліміту каси

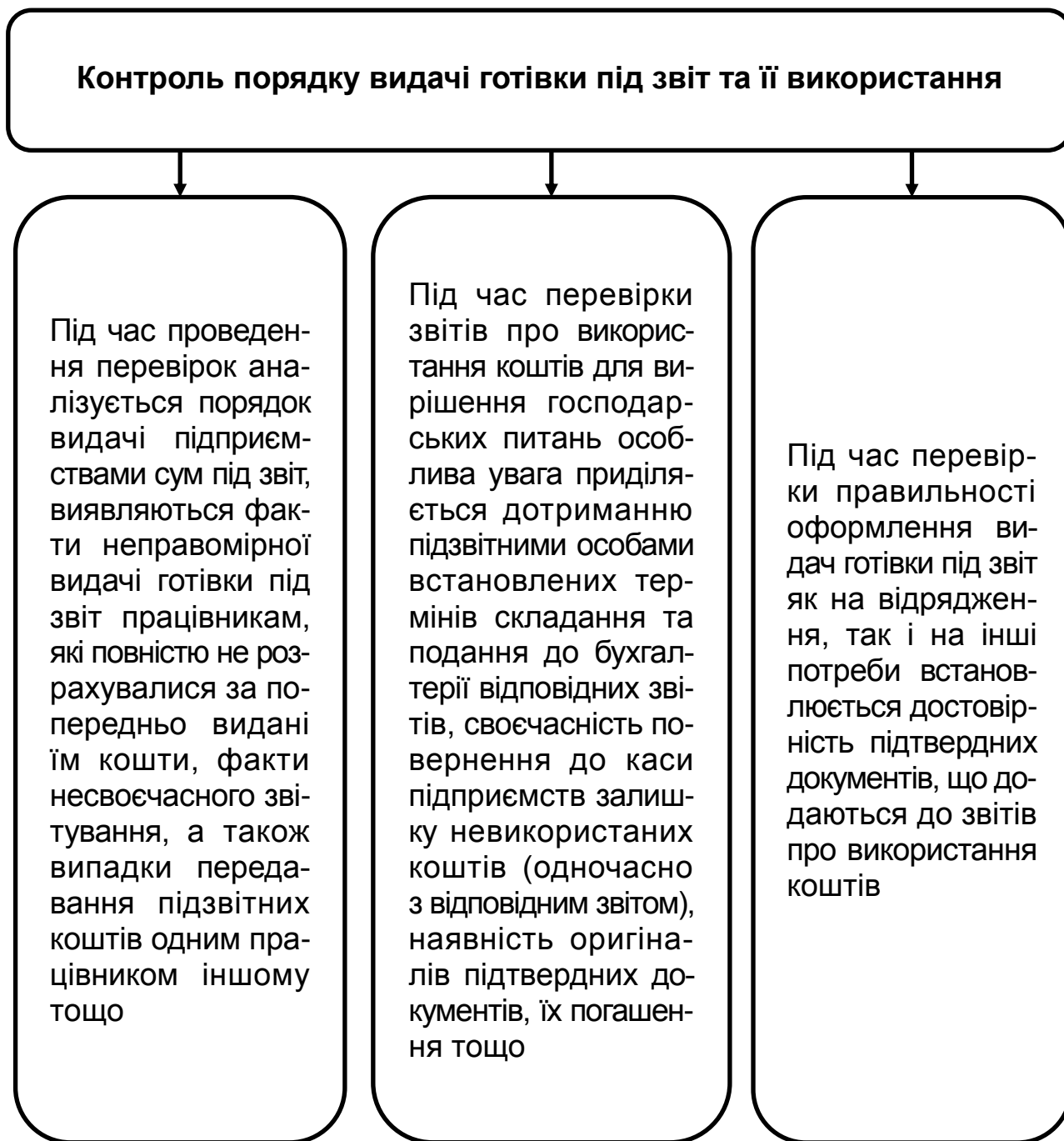

Рис. 10.12. Контроль порядку видачі готівки під звіт та її використання

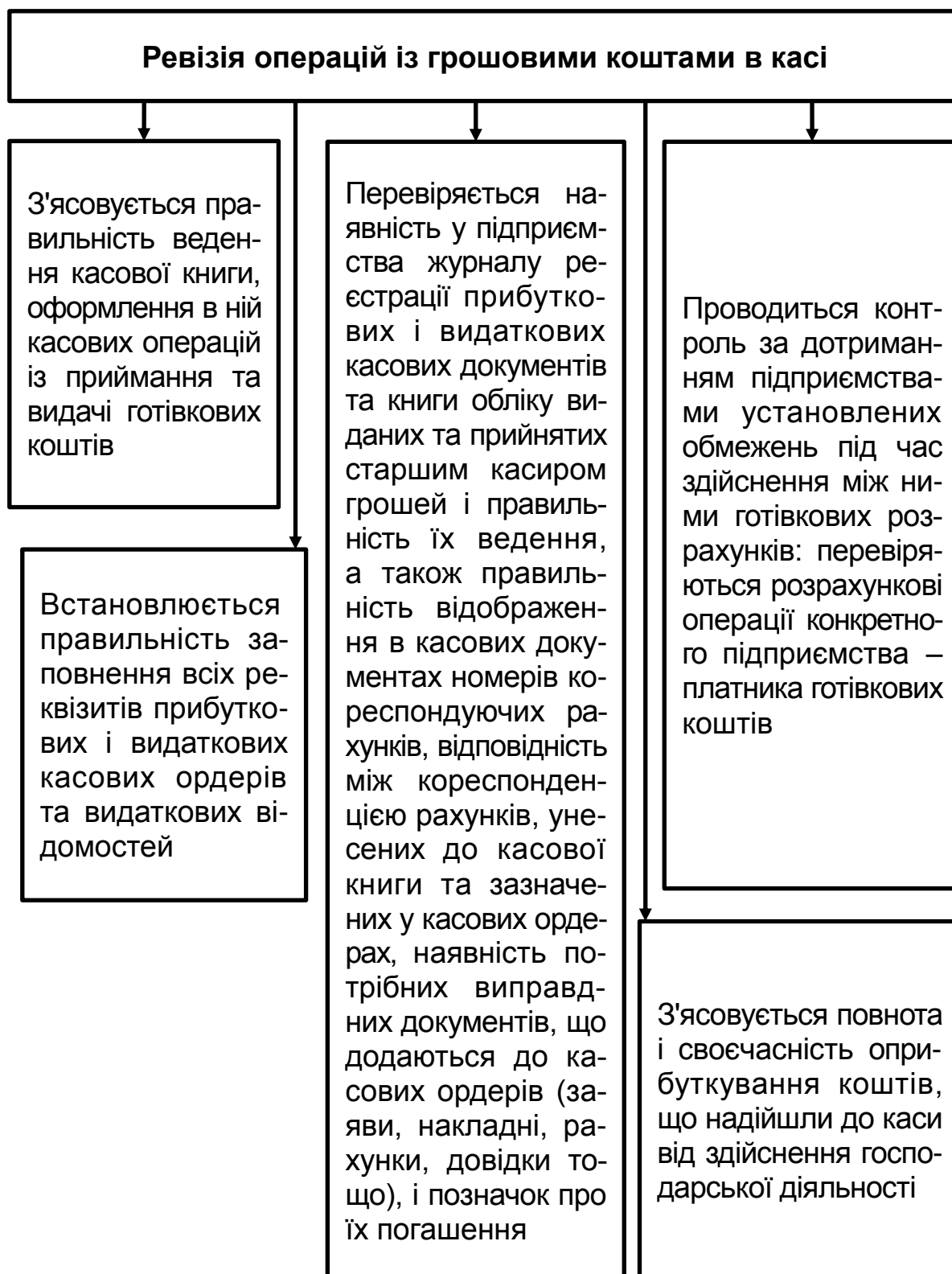

Рис. 10.13. Ревізія операцій із грошовими коштами в касі

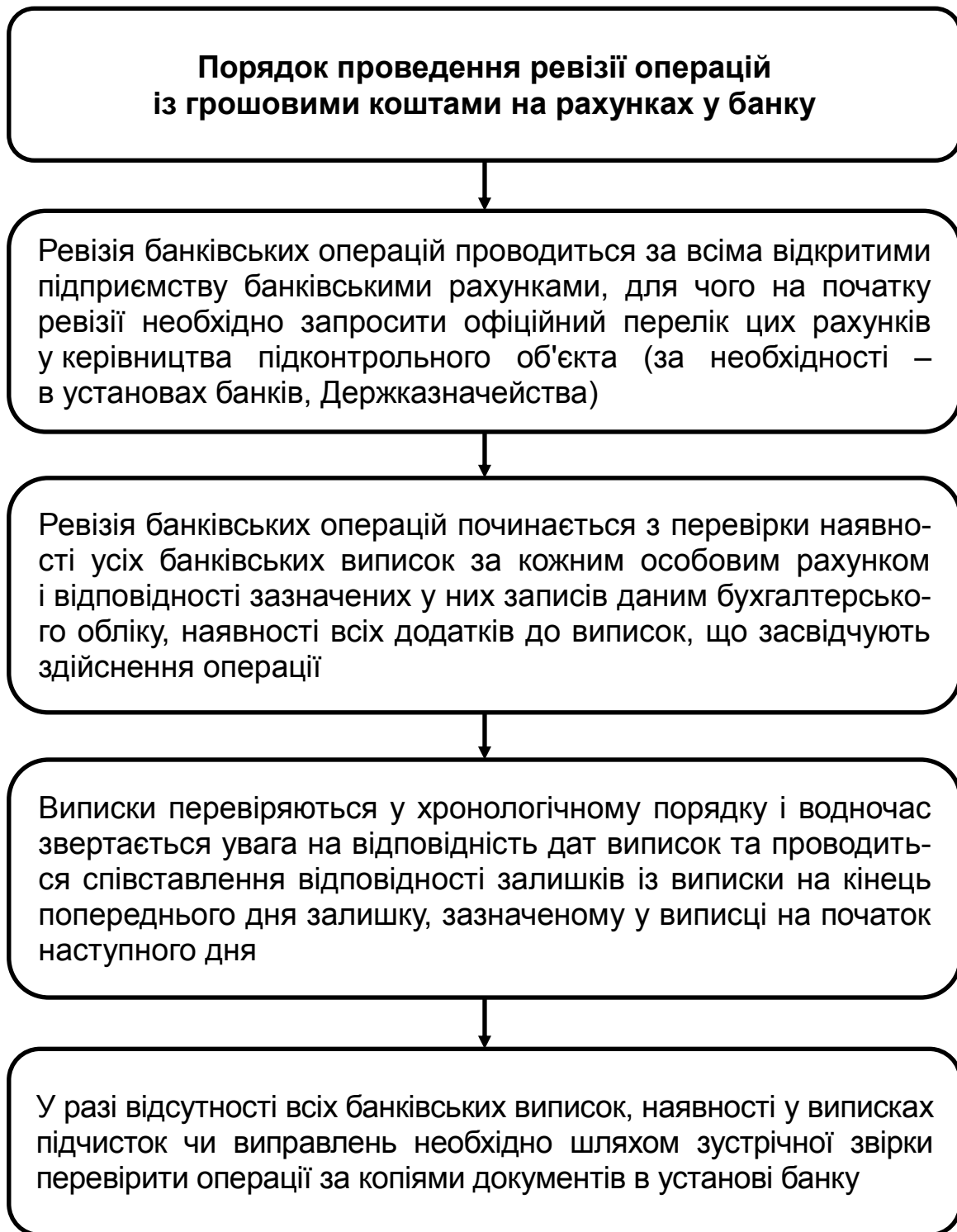

Рис. 10.14. Порядок проведення ревізії операцій із грошовими коштами на рахунках у банку

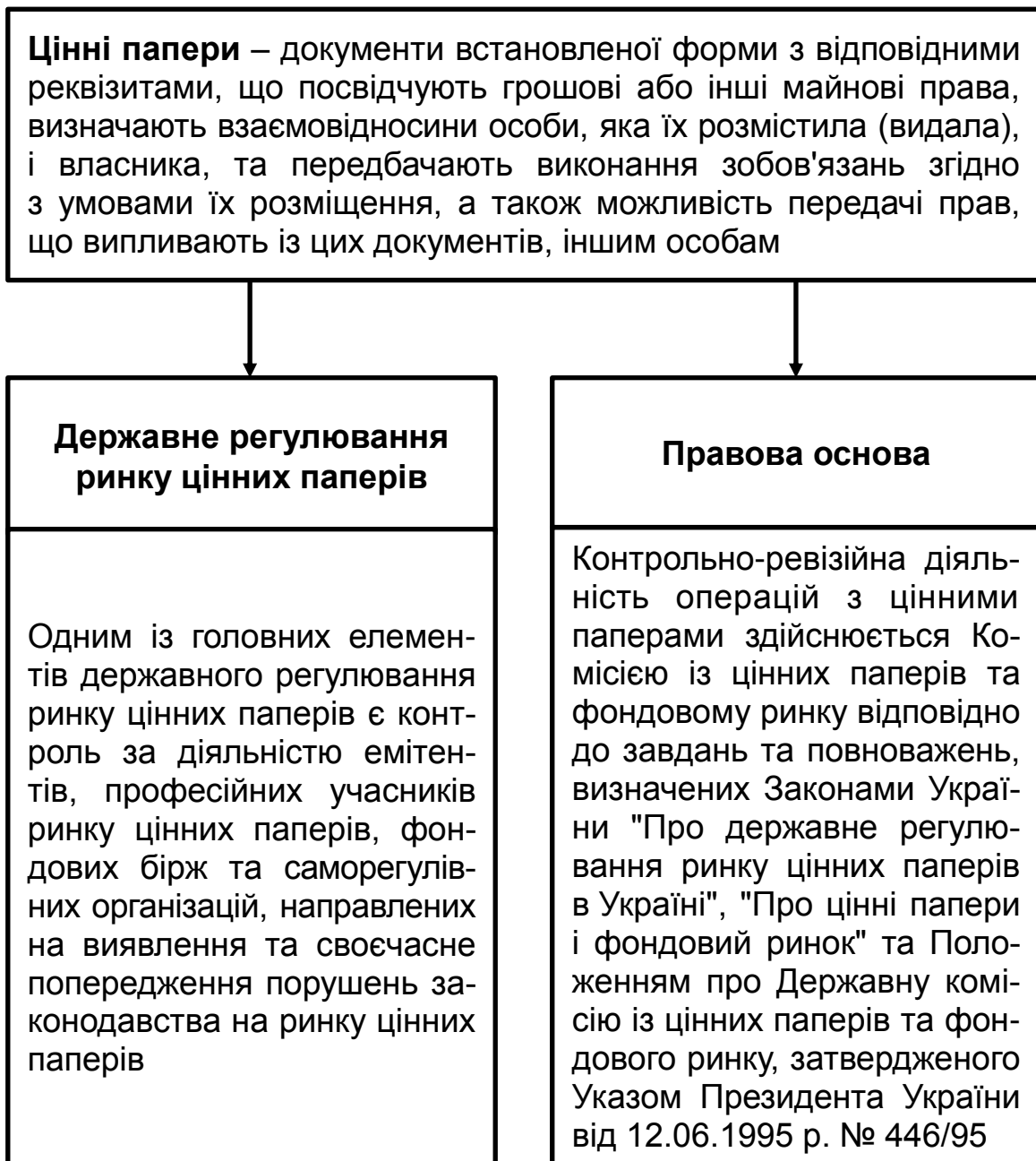

Рис. 10.15. Ревізія операцій із цінними паперами

Рис. 10.16. Основні завдання ревізії банківських операцій

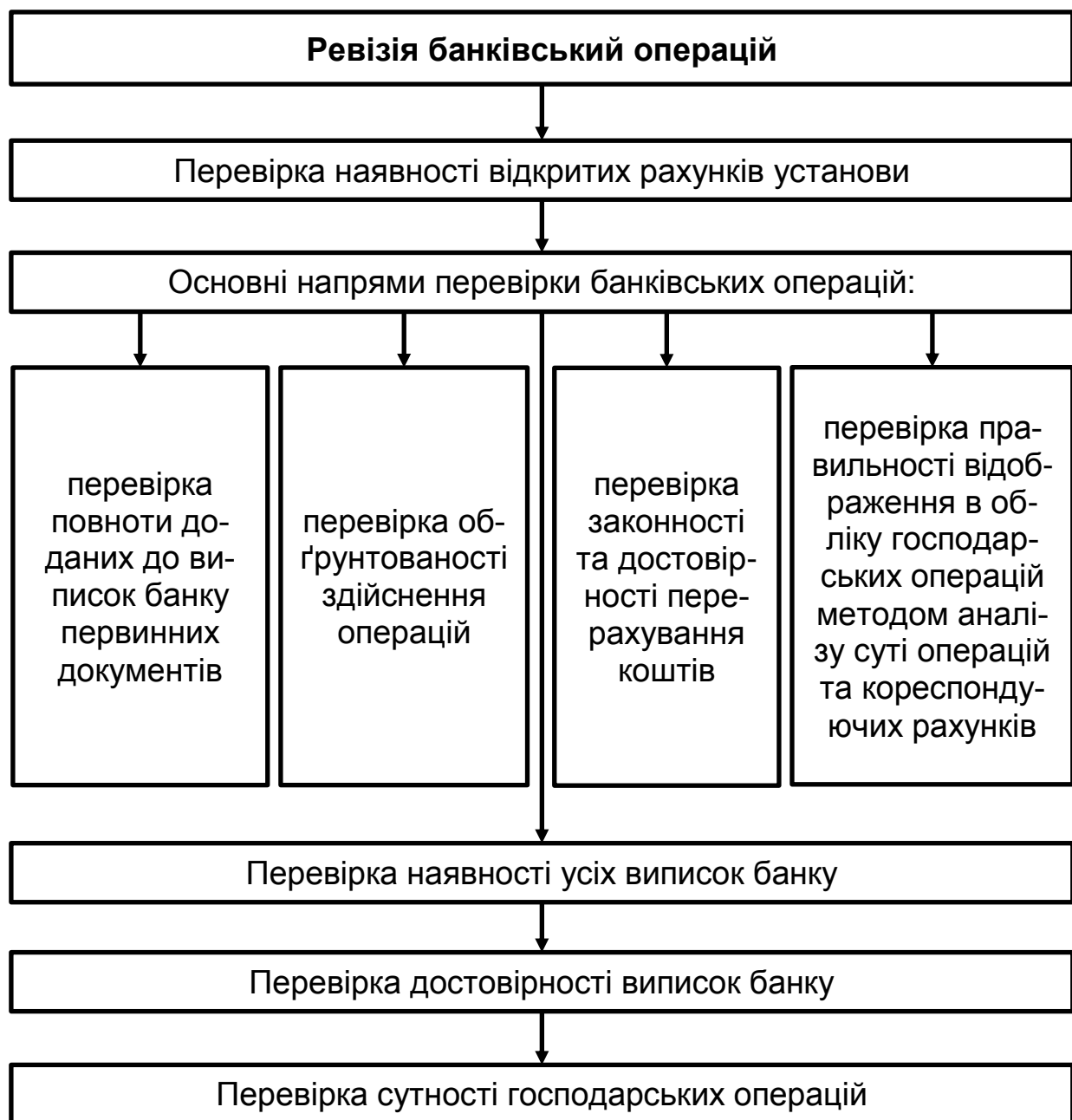

Рис. 10.17. **Загальна схема ревізії банківських операцій в бюджетних установах**

Рис. 10.18. **Джерела інформації при ревізії операцій на рахунках банку**

10.3. Ревізія оплати праці в бюджетних установах

Рис. 10.19. Структура оплати праці в бюджетних установах [8]

Рис. 10.20. Завдання ревізії оплати праці в бюджетних установах [8]

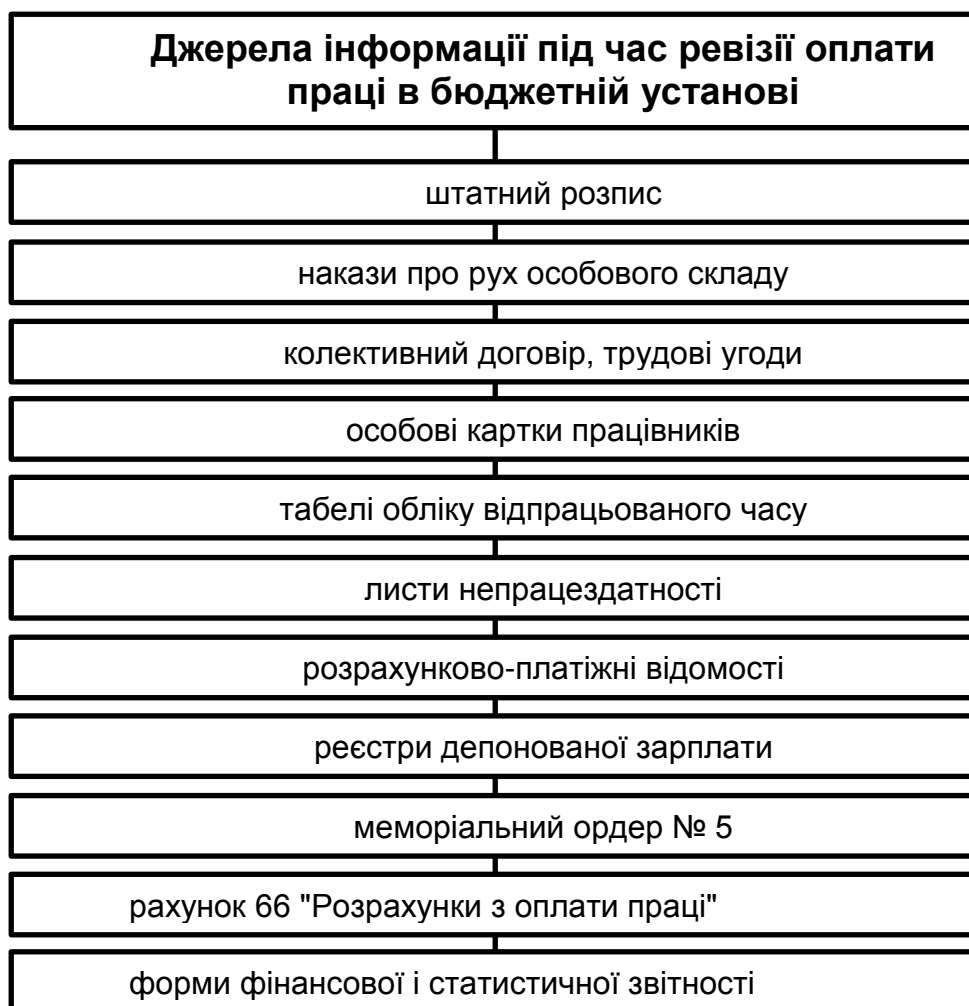

Рис. 10.21. Джерела інформації під час ревізії оплати праці в бюджетній установі [8]

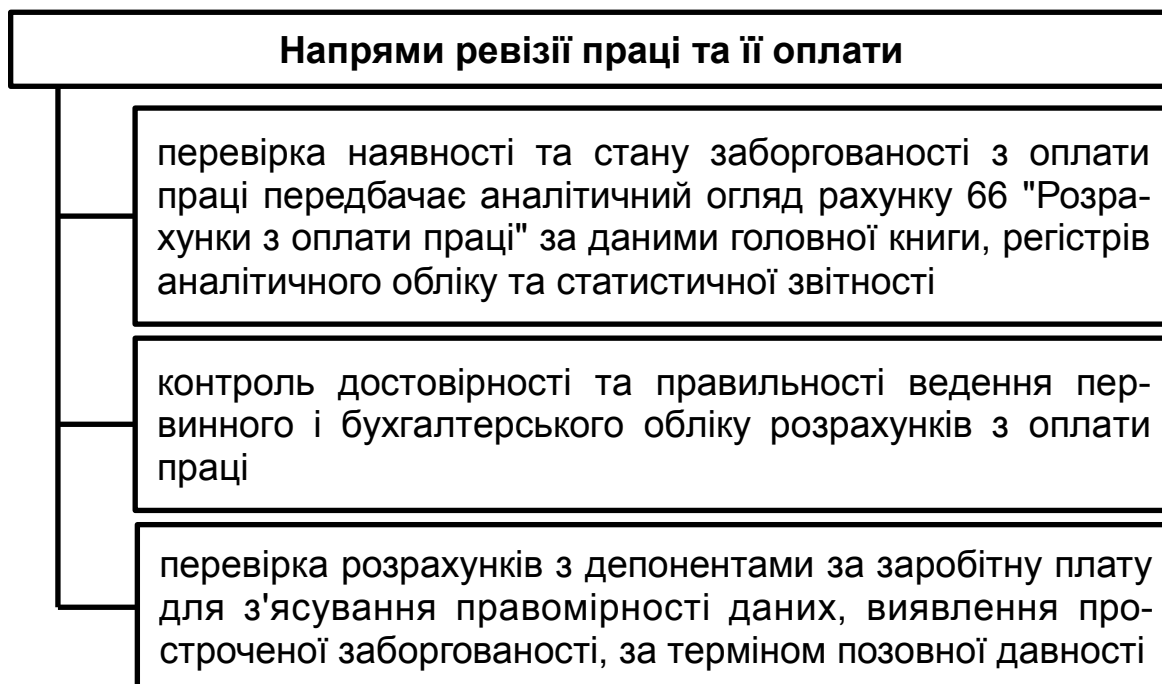

Рис. 10.22. Напрями ревізії праці та її оплати

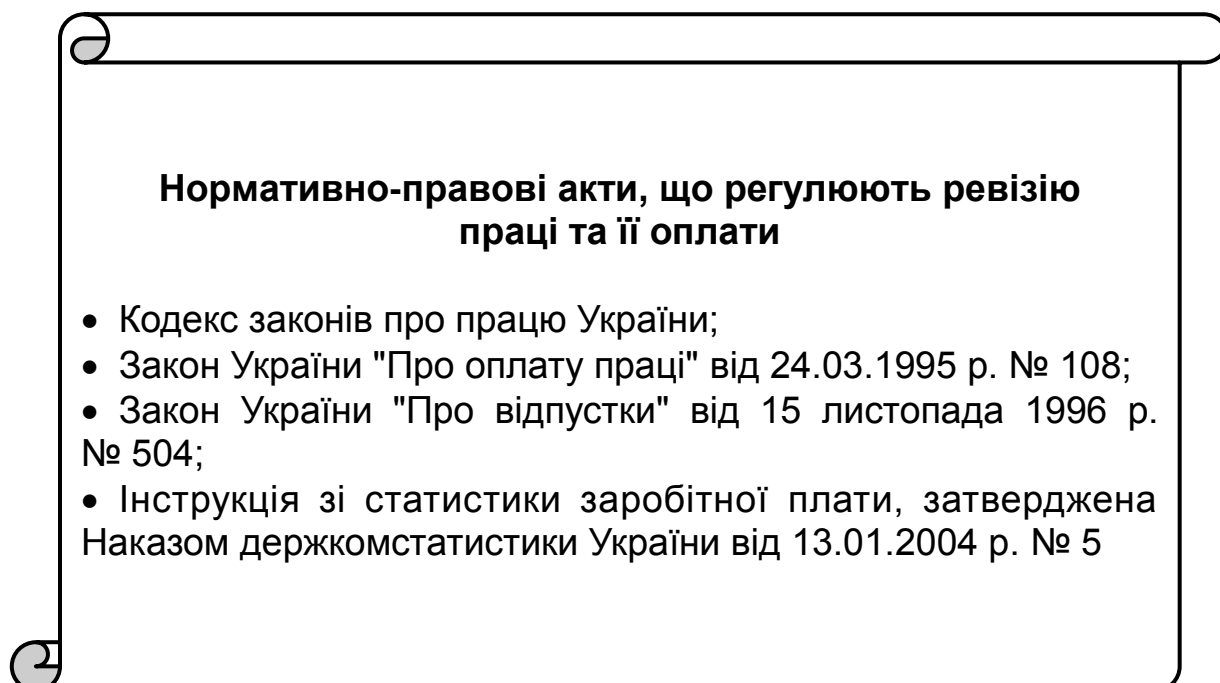

Рис. 10.23. Нормативно-правові акти, що регулюють ревізію праці та її оплати

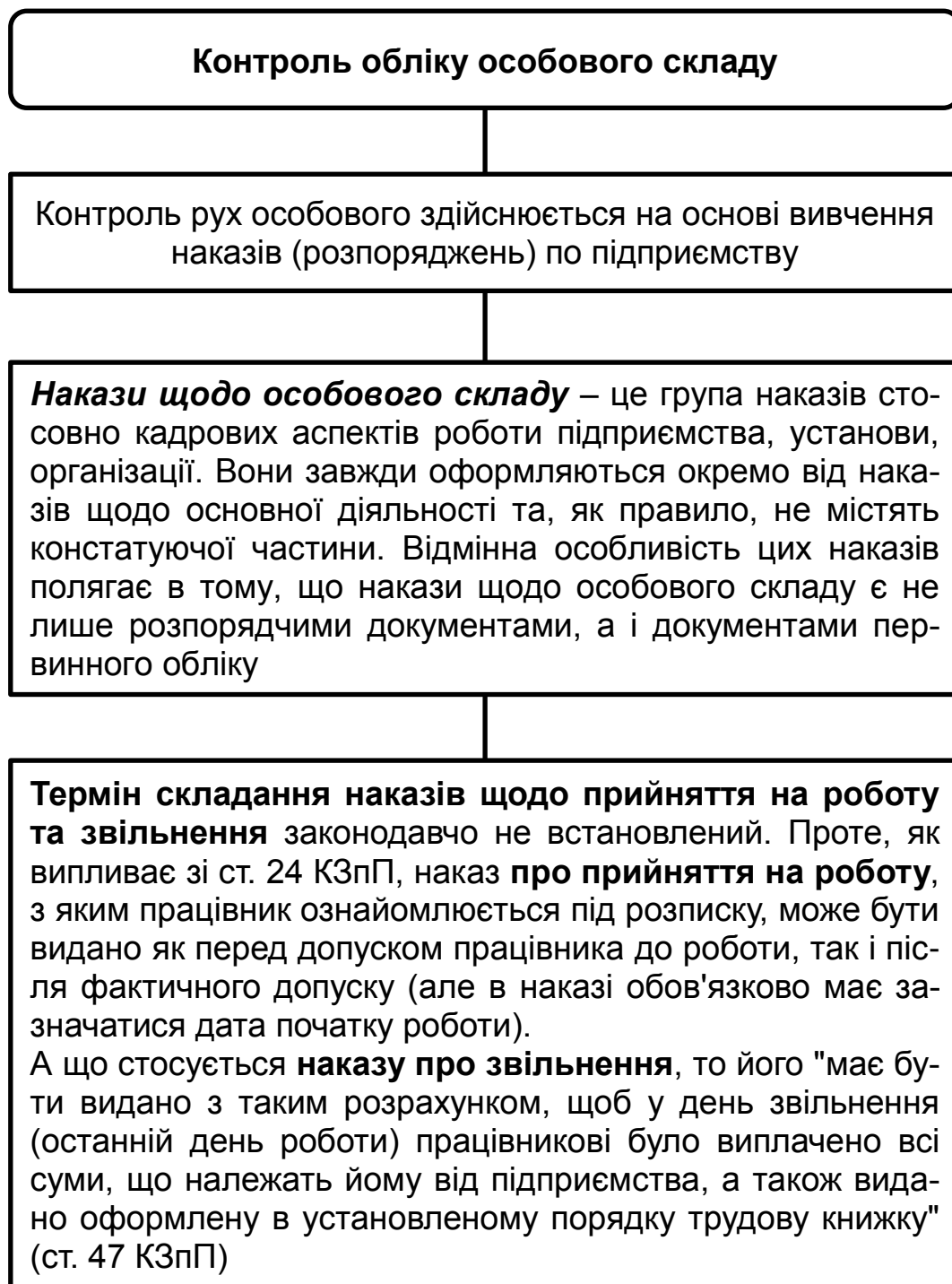

Рис. 10.24. Контроль обліку особового складу

Рис. 10.25. Перевірка розрахунків з оплати праці

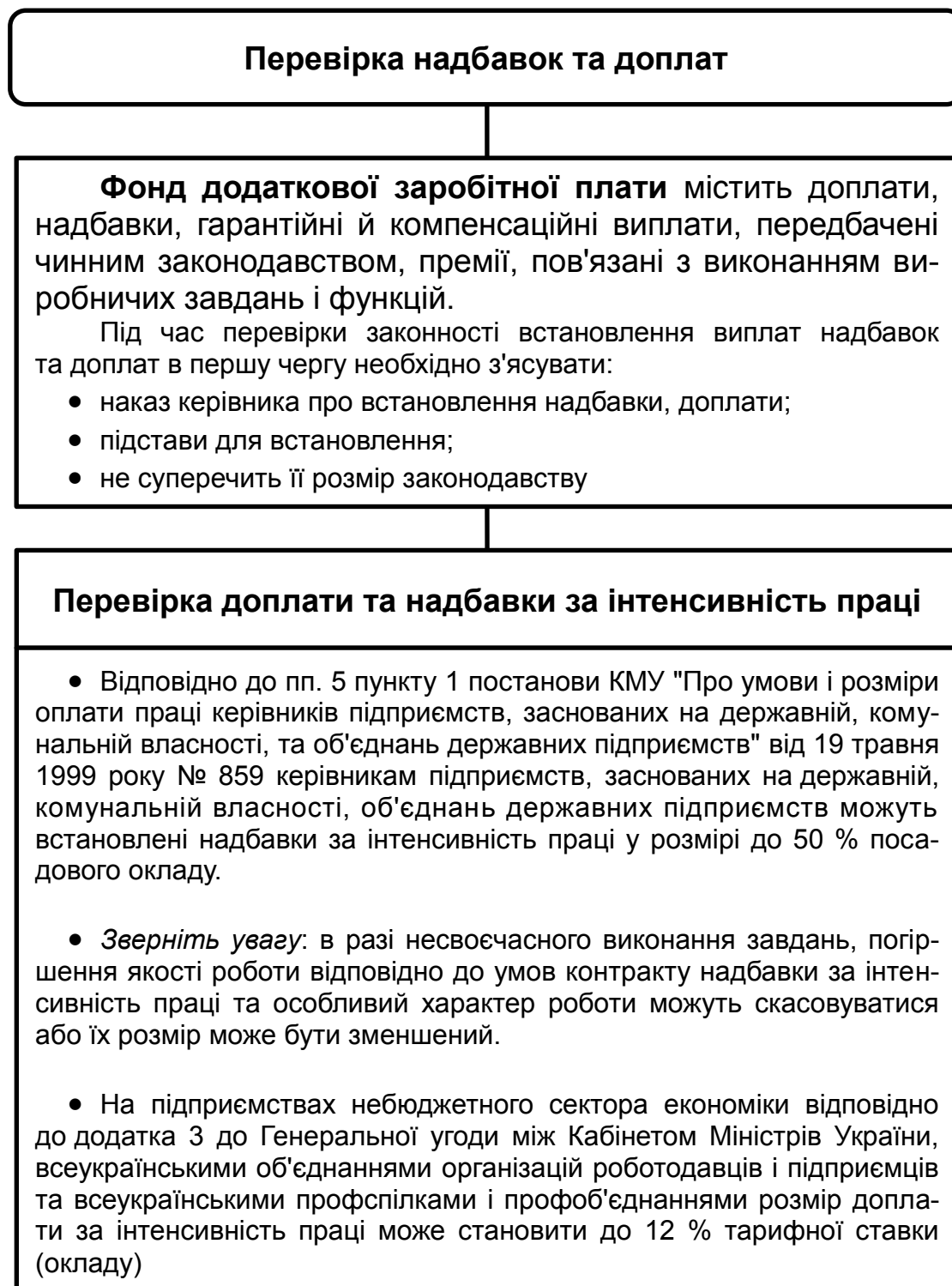

Рис. 10.26. Перевірка надбавок та доплат

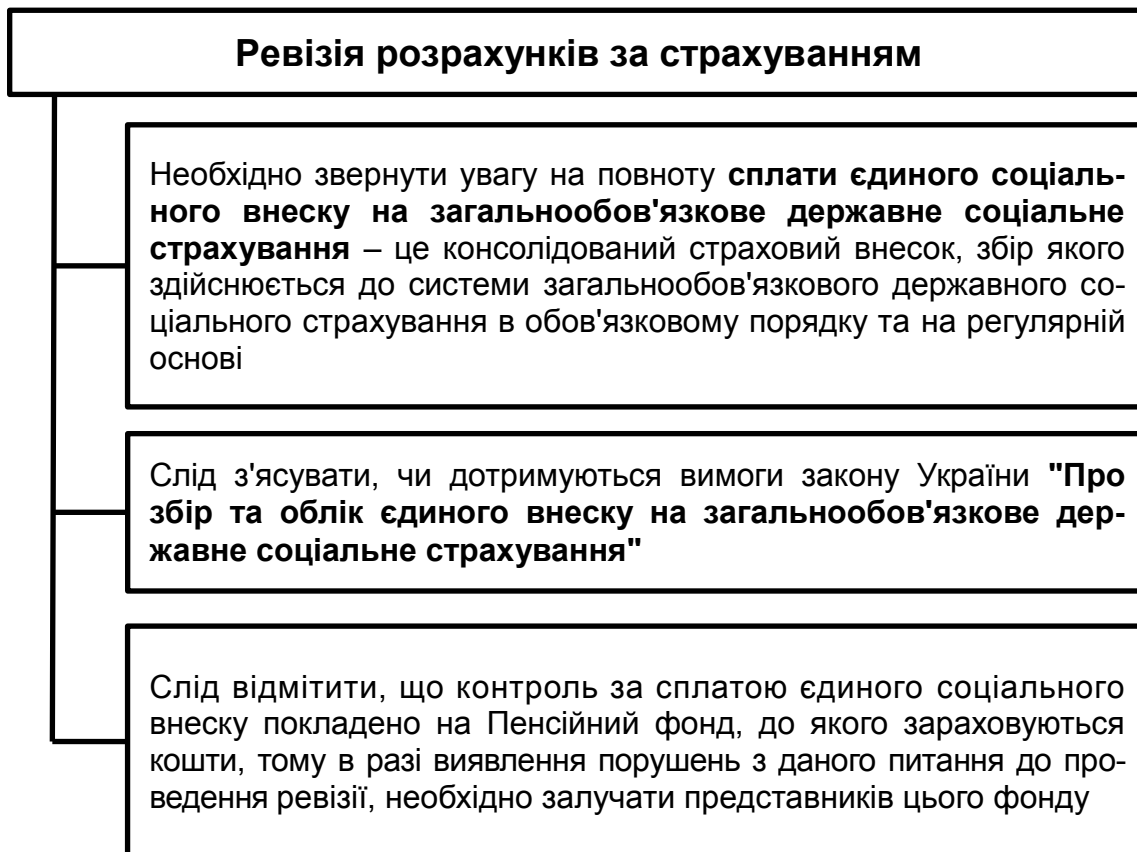

Рис. 10.27. Ревізія розрахунків за страхуванням

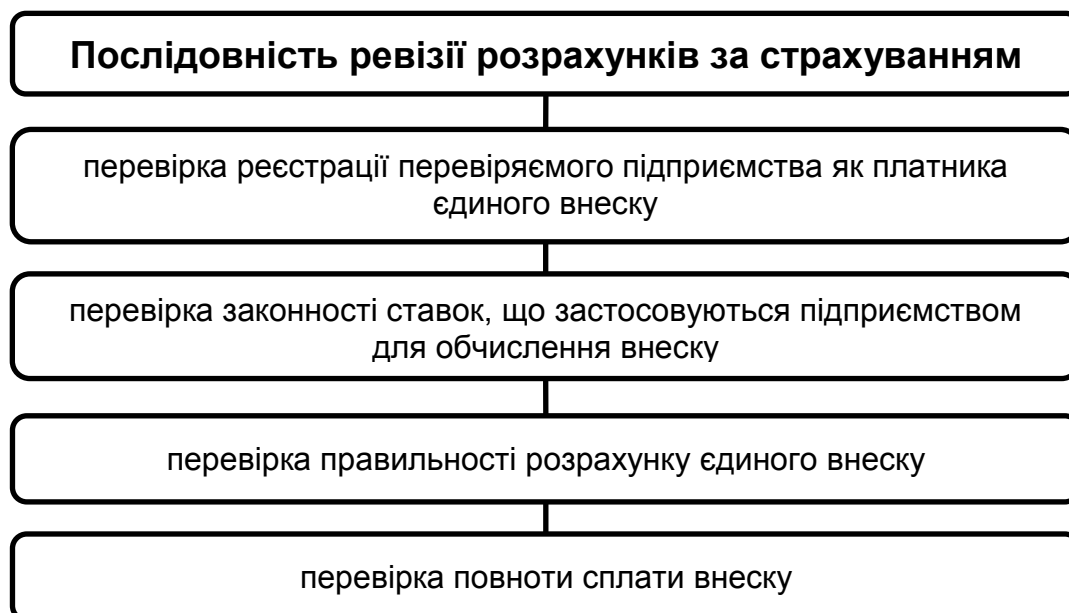

Рис. 10.28. Послідовність ревізії розрахунків за страхуванням

10.4. Ревізія розрахунків бюджетної установи з бюджетом та державними цільовими фондами за податками та платежами

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) – це консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі

Мета – забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування

Розмір ЄСВ встановлюється щорічно Верховною Радою України у відсотках відповідно до класів професійного ризику виробництва, до яких віднесено платників єдиного внеску з урахуванням видів їх економічної діяльності

Встановлюються з урахуванням того, що вони повинні забезпечувати застрахованим особам:

- страхові виплати і соціальні послуги передбачені законодавством про загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- фінансування заходів, спрямованих на профілактику страхових випадків;
- створення резерву коштів для забезпечення страхових виплат та надання послуг застрахованим особам;
- покриття адміністративних витрат із забезпеченням функціонування системи загальнообов'язкового соціального страхування

Рис. 10.29. Єдиний соціальний внесок для бюджетної установи

Рис. 10.30. **Контроль нарахування та сплати єдиного соціального внеску**

10.5. Перевірка розрахунків бюджетної установи з дебіторами та кредиторами

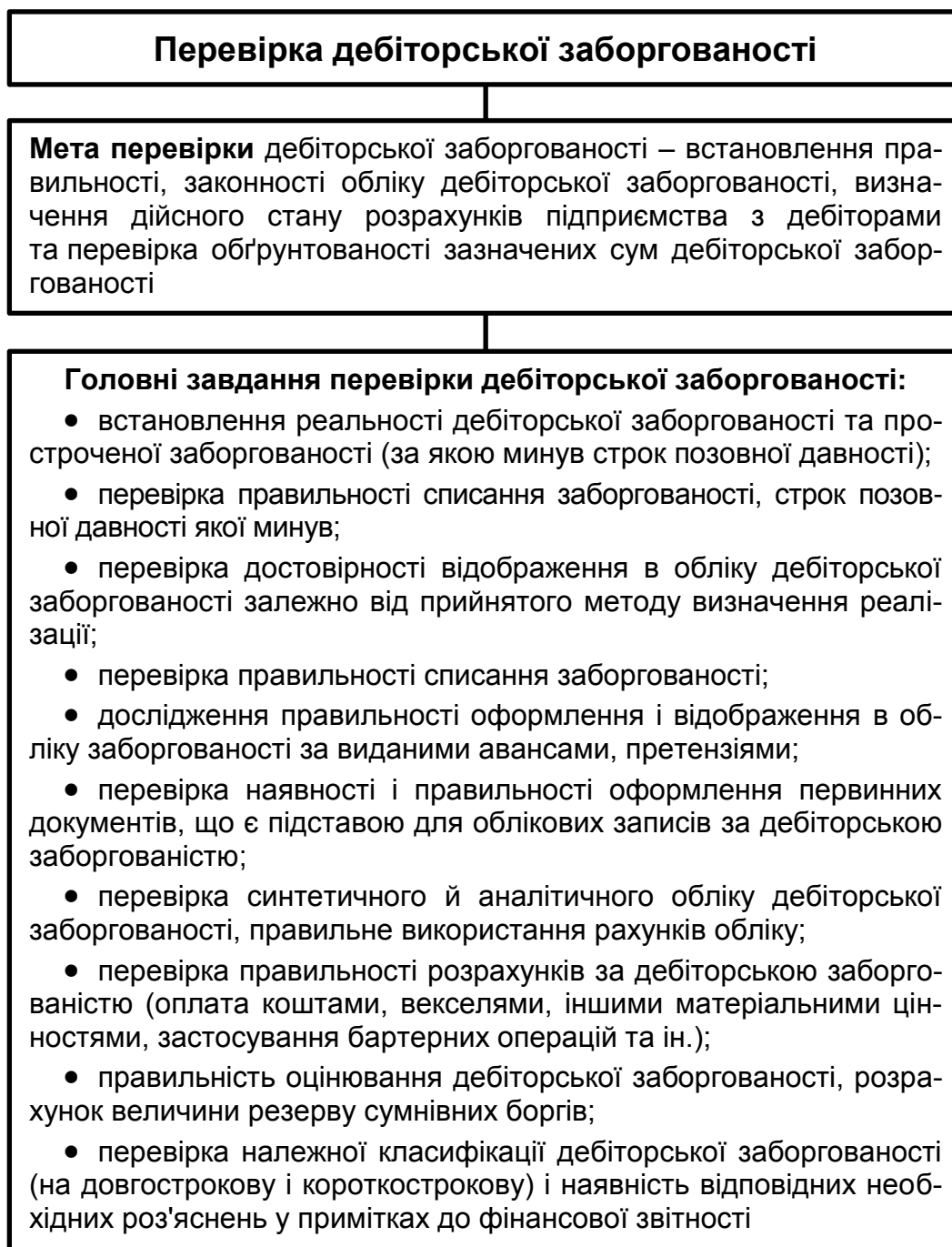

Рис. 10.31. Мета та завдання перевірки дебіторської заборгованості

**Джерела інформації для проведення перевірки
дебіторської заборгованості залежно від рахунків відображення [6]**

Рахунок	Джерела інформації
36 "Розрахунки з покупцями і замовниками"	Накладні, рахунки-фактури, акти прийнятих робіт (послуг), податкові накладні, товарно-транспортні накладні (ТМ-1), товарні накладні, товарно-транспортна накладна, пакувальні листи), платіжні документи на перерахування сум
371 "Розрахунки за виданими авансами"	Платіжні документи, в яких міститься посилання на укладений договір
372 "Розрахунки з підзвітними особами"	Розпорядження керівника про відправлення працівника у відрядження. Список осіб, які мають право одержувати кошти в підзвіт на господарські потреби, затверджений наказом керівника. Авансовий звіт про витрачені суми та додані виправдовуючі документи: акт закупівлі, акт на списання представницьких витрат у межах передбачених норм із додаванням відповідних документів на оплату рахунків ресторанів, кафе, готелів тощо, чеки, квитанції, рахунки магазинів, готелів, проїзні квитки
373 "Розрахунки за нарахованими доходами"	Рахунки бухгалтерії, ПКО, виписки банку
374 "Розрахунки за претензіями"	Претензії, акти приймання вантажу, рішення судових органів, письмові згоди постачальників на пред'явлені претензії, виписки установ банку на суми, що надійшли в порядку задоволення претензій
375 "Розрахунки за відшкодування завданих збитків"	Протокол засідання інвентаризаційної комісії, наказ керівника

Рис. 10.32. **Етапи проведення перевірки дебіторської заборгованості**

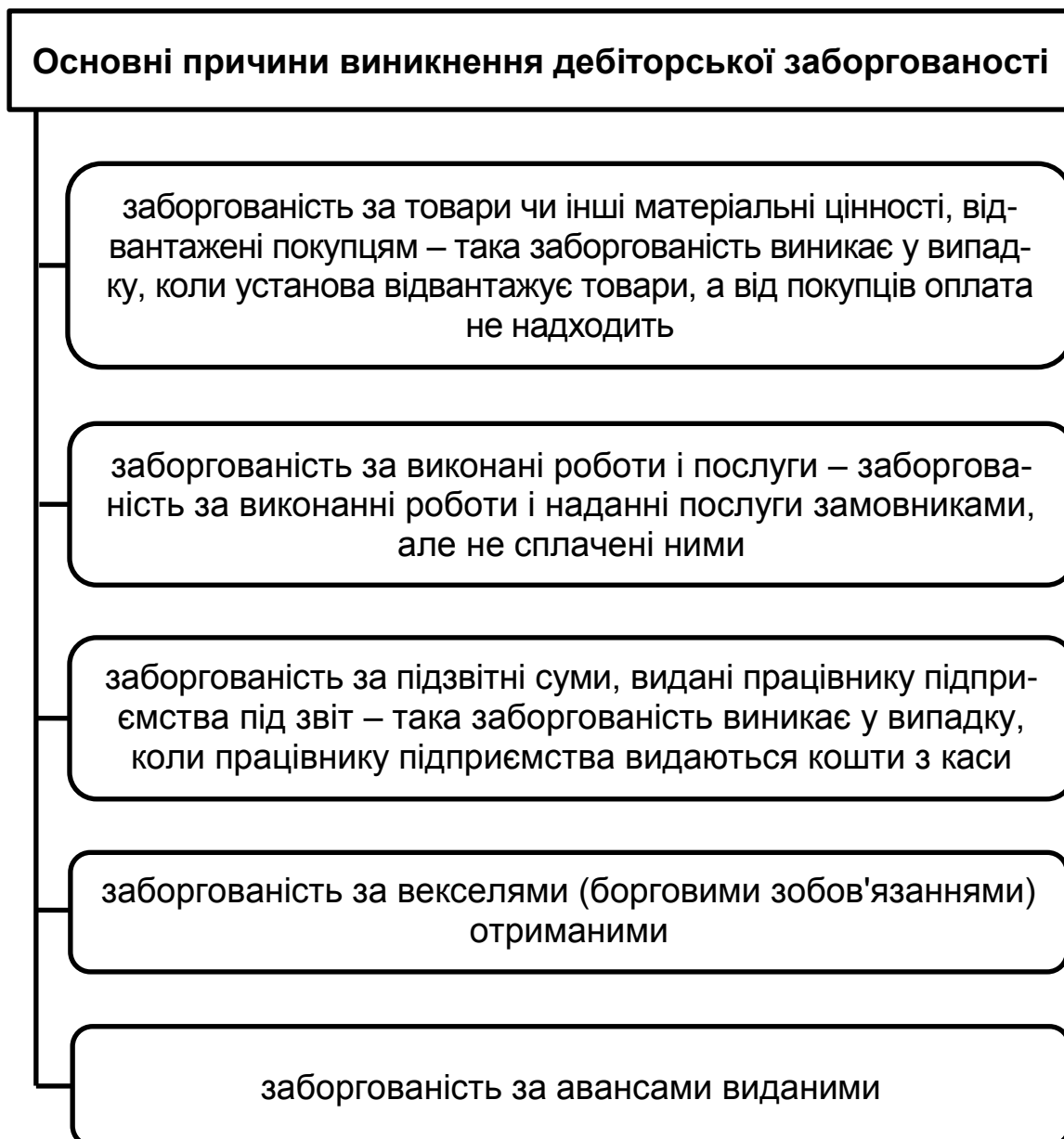

Рис. 10.33. Основні причини виникнення дебіторської заборгованості [8]

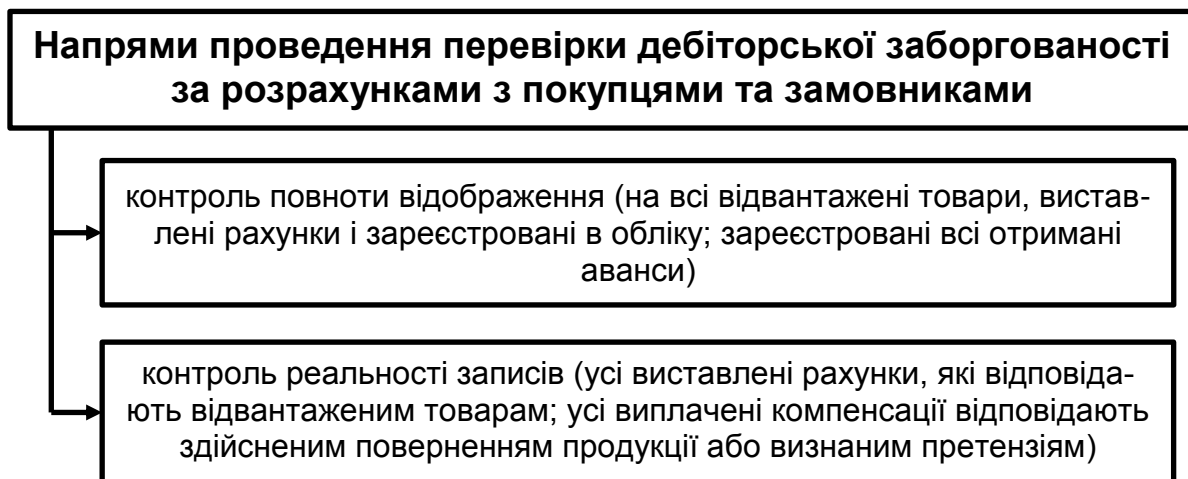

Рис. 10.34. Напрями проведення перевірки дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками [8]

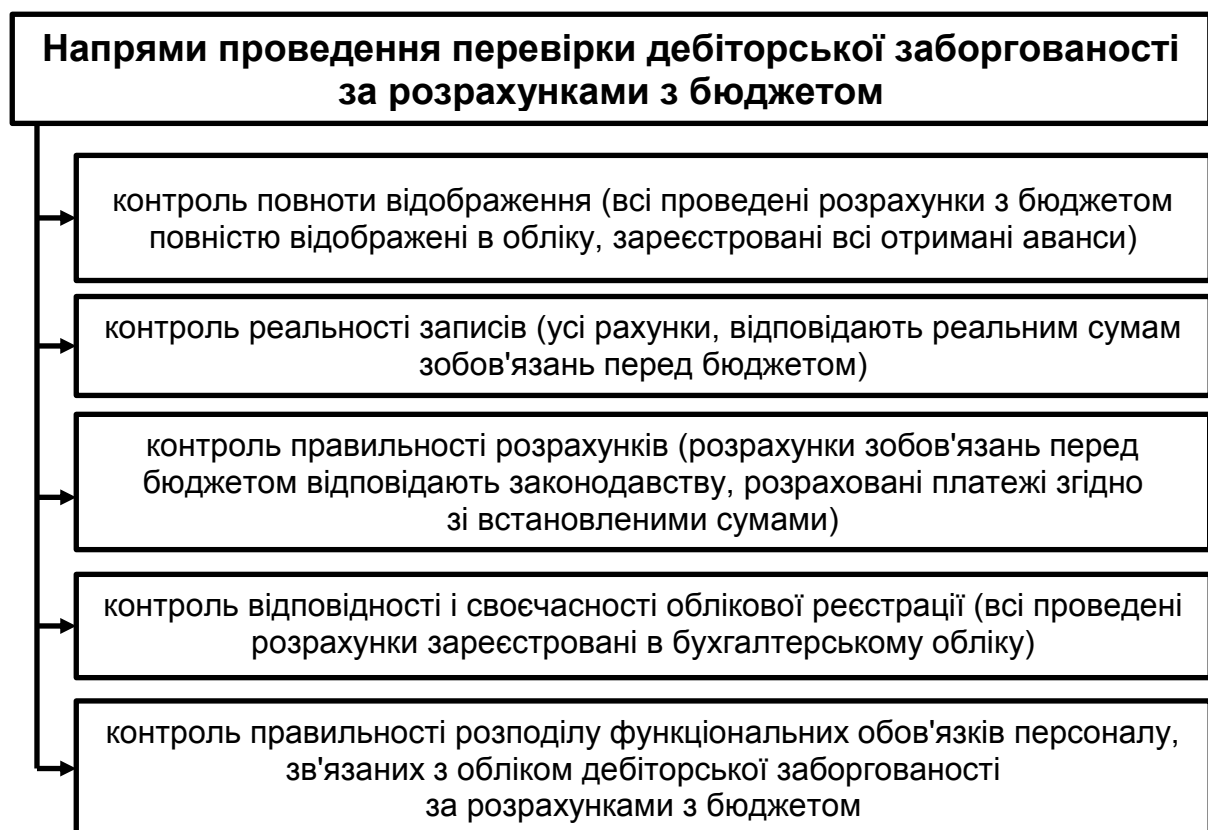

Рис. 10.35. Напрями проведення перевірки дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом [8]

Джерела інформації при проведенні аудиту кредиторської заборгованості в залежності від рахунку відображення [8]

Рахунок	Джерела інформації
50 "Довгострокові позики" 60 "Короткострокові позики"	Виписки банку, акти переоцінки, ВКО, платіжні доручення, накладні, розрахунки та довідки бухгалтерії, претензії, бізнес-план з реалізації запланованого проекту, кредитні договори між банком та підприємством, установчі документи, платіжні доручення, договори застави, договори страхування неповернення кредитів, додаткові угоди до кредитних договорів тощо
51 "Довгострокові векселі видані"	Векселі, виписки банку, ВКО, довідки бухгалтерії, акти приймання-передачі тощо
62 "Короткострокові векселі видані"	Векселі, виписки банку, ВКО, довідки бухгалтерії, акти приймання-передачі тощо
53 "Довгострокові зобов'язання з оренди"	Розрахунки та довідки бухгалтерії, платіжні доручення, виписки банку тощо
54 "Відстрочені податкові зобов'язання"	Розрахунки та довідки бухгалтерії, платіжні доручення, виписки банку тощо
63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"	Акти приймання претензії, накладні, виписки банку, довідки бухгалтерії, договори купівлі-продажу, рахунок-фактура, рахунок, акти приймання робіт, послуг тощо
64 "Розрахунки за податками й платежами"	Розрахунки бухгалтерії, податкові накладні, виписки банку, платіжні доручення тощо
65 "Розрахунки за страхуванням"	Розрахунки та довідки бухгалтерії, виписки банку, розрахунково-платіжні відомості, ВКО, ОКО, платіжні доручення тощо
66 "Розрахунки з оплати праці"	Розрахунково-платіжні відомості, виписки банку, ВКО, маршрутні листи, накази по підприємству про прийняття на роботу (про звільнення), листки з обліку кадрів, особові картки працівників
68 "Розрахунки за іншими операціями"	Накладні, ВКО, ОКО, претензії, виписки банку, рахунки-фактури тощо
69 "Доходи майбутніх періодів"	Розрахунки та довідки бухгалтерії, виписки банку, розрахунково-платіжні відомості, ВКО, ПКО, платіжні доручення тощо

Рис. 10.36. Етапи проведення перевірки кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками [8]

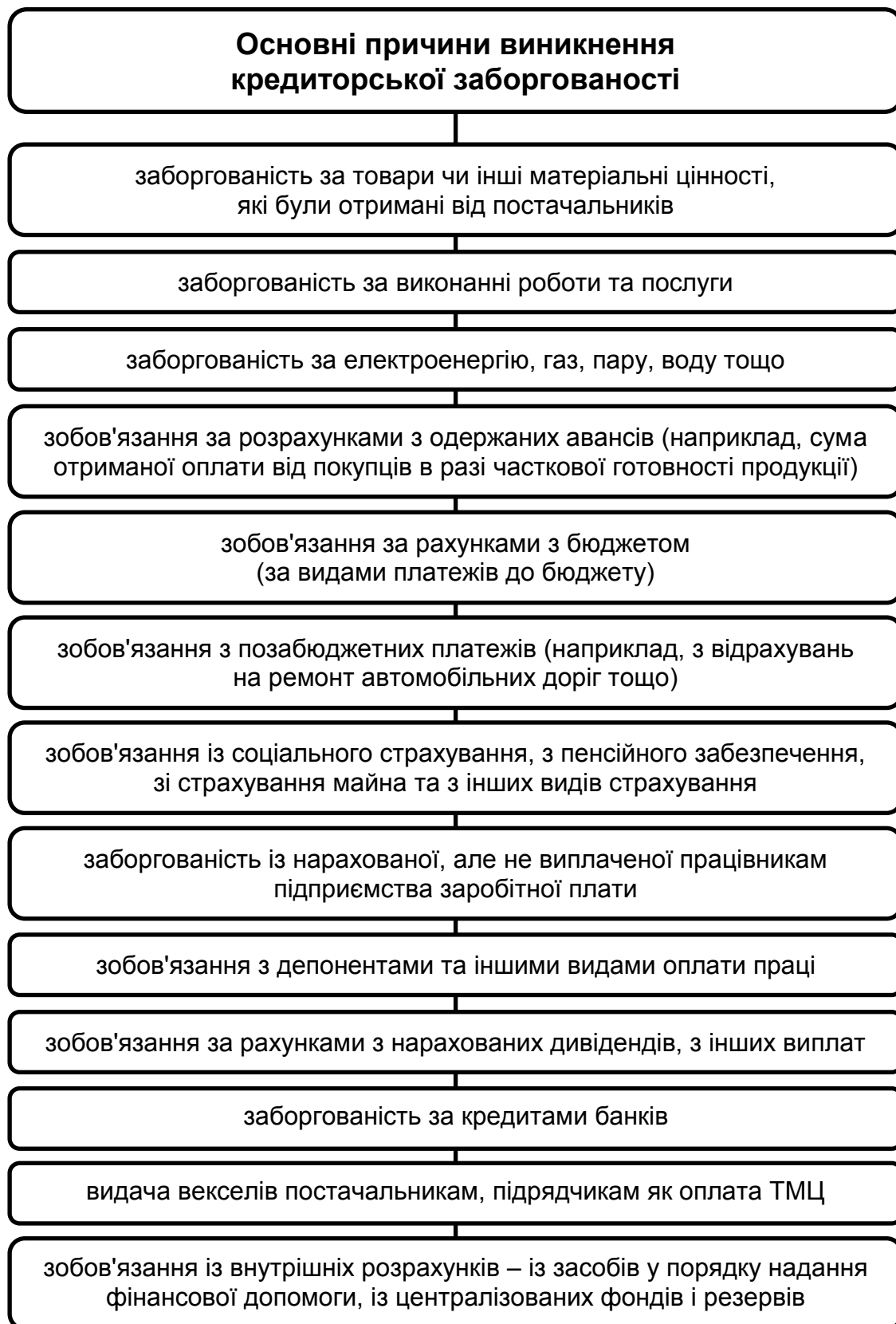

Рис. 10.37. Основні причини виникнення кредиторської заборгованості [8]

Рис. 10.38. Ревізія розрахункових операцій

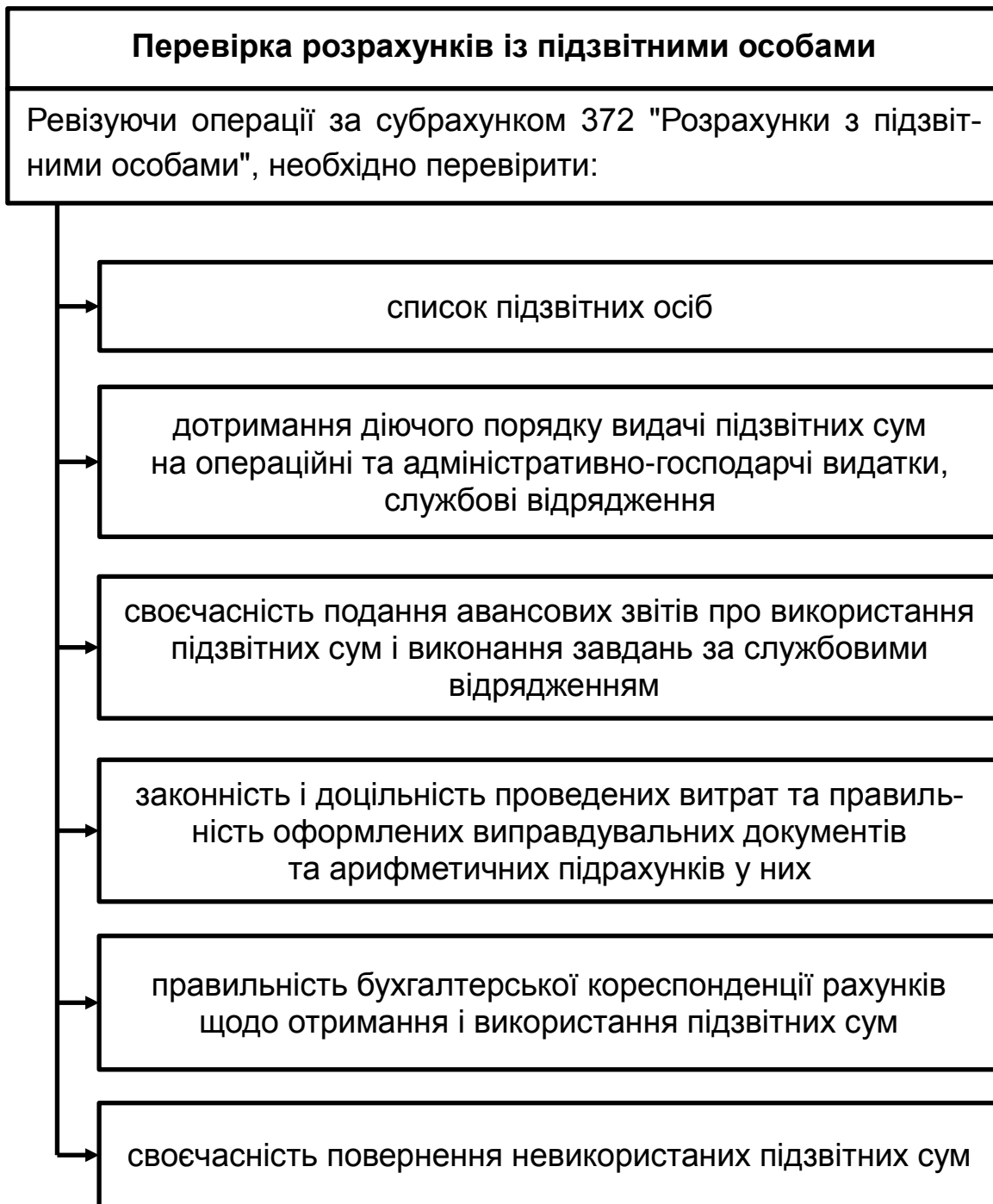

Рис. 10.39. Перевірка розрахунків із підзвітними особами

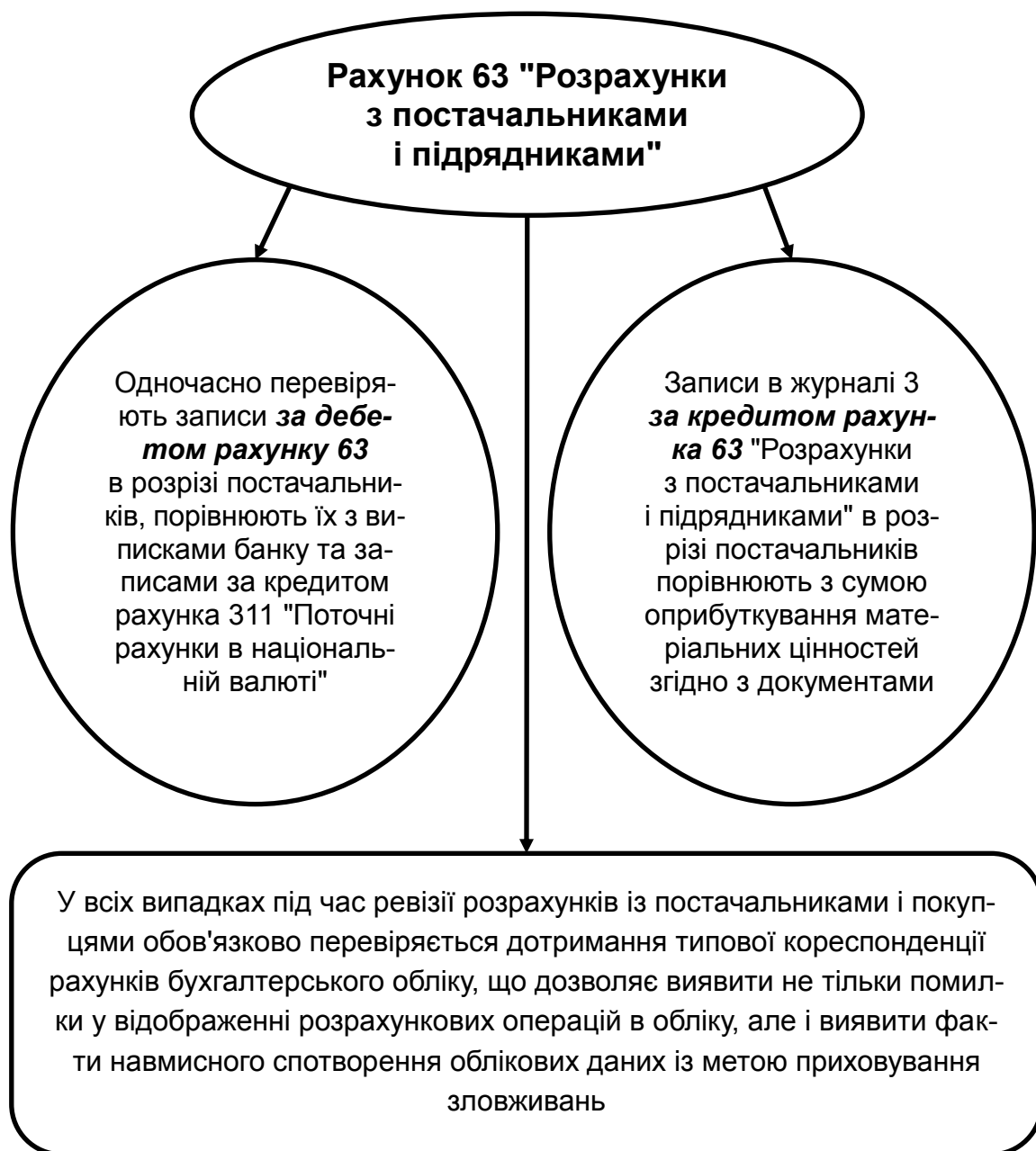

Рис. 10.40. Контроль розрахунків з постачальниками за товарно-матеріальні цінності, роботи (послуги)

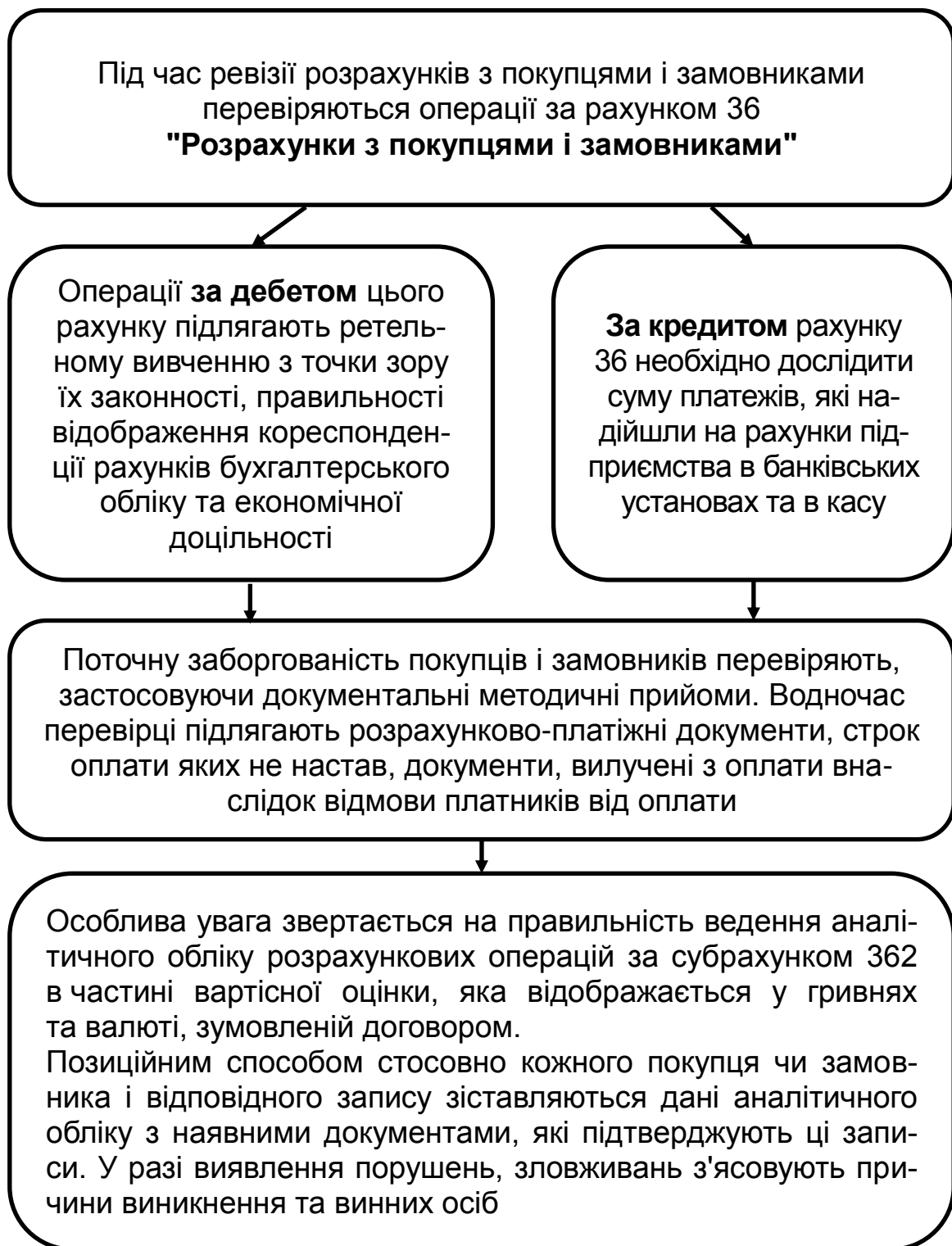

Рис. 10.41. Перевірка розрахунків з покупцями і замовниками

Рис. 10.42. Перевірка розрахунків за претензіями та відшкодуванням матеріальних збитків

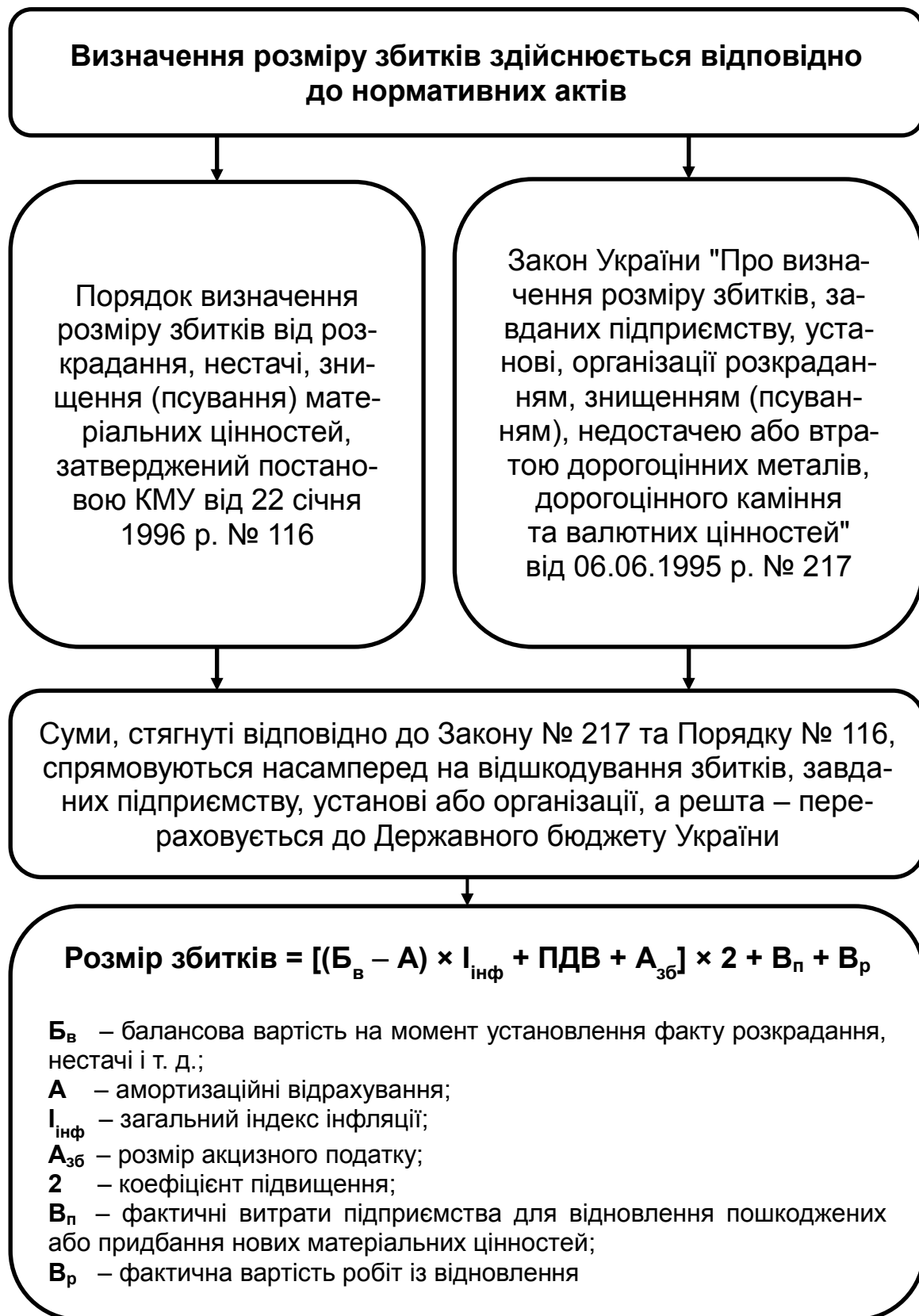

Рис. 10.43. **Визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей**

10.6. Ревізія основних засобів та інших необоротних активів бюджетної установи

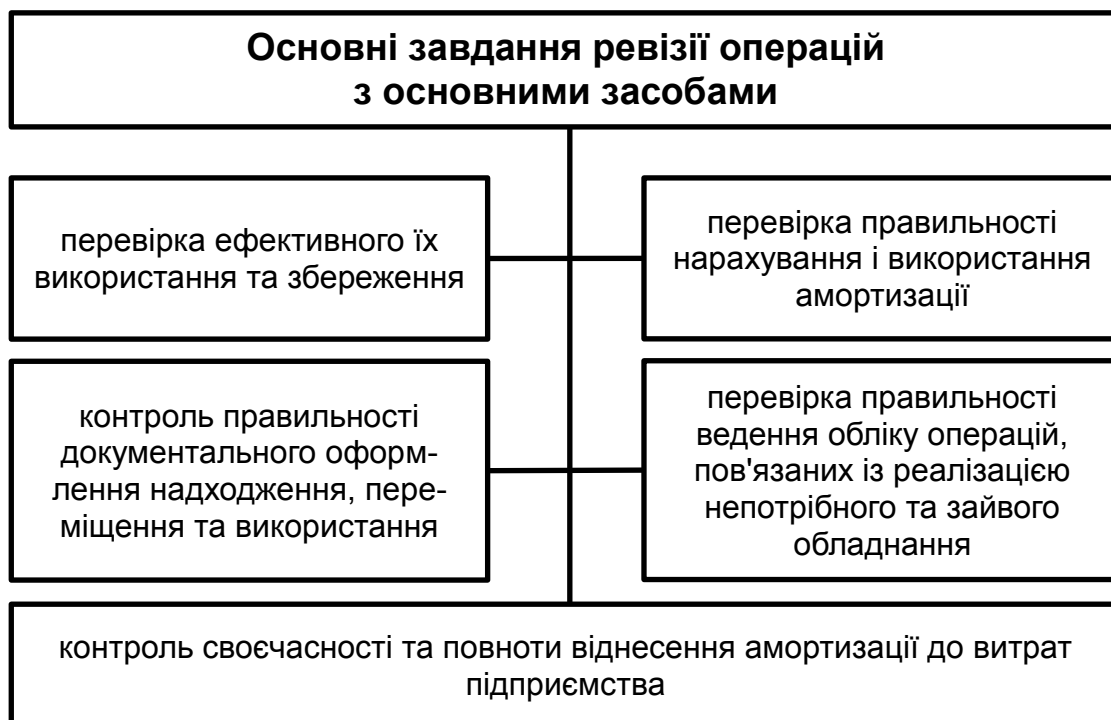

Рис. 10.44. Основні завдання ревізії операцій з основними засобами

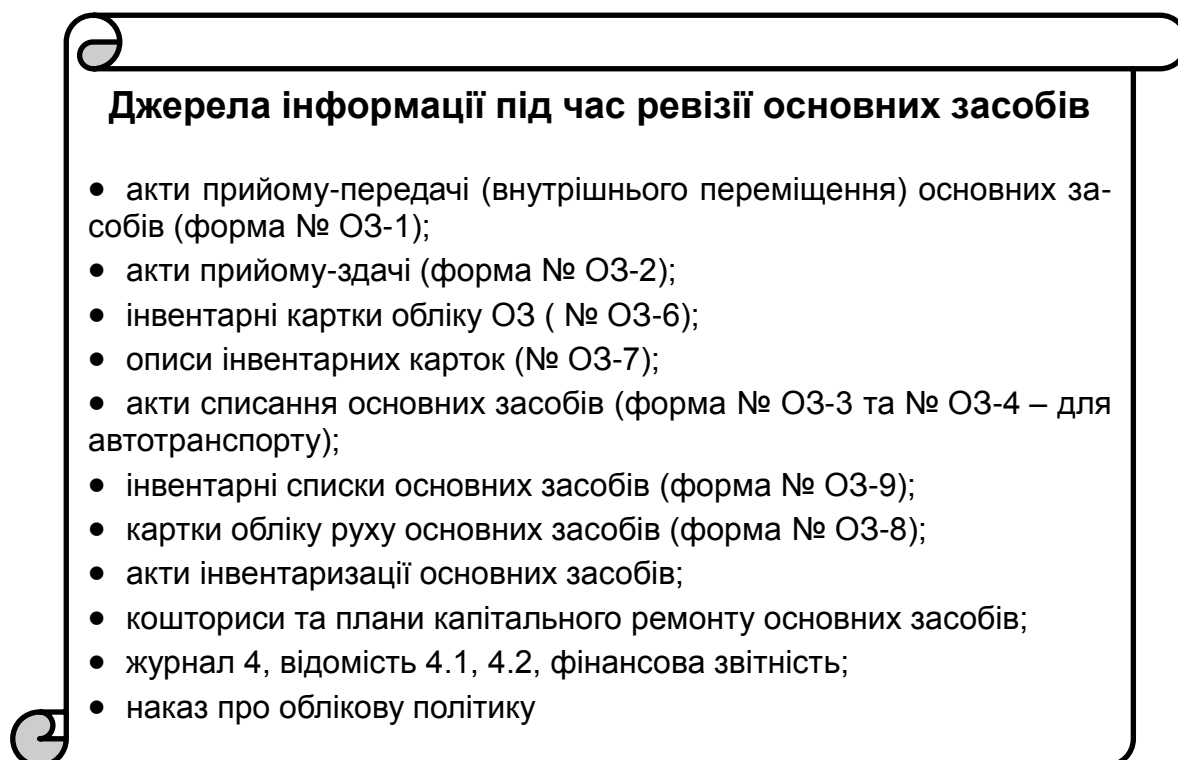

Рис. 10.45. Джерела інформації під час ревізії основних засобів

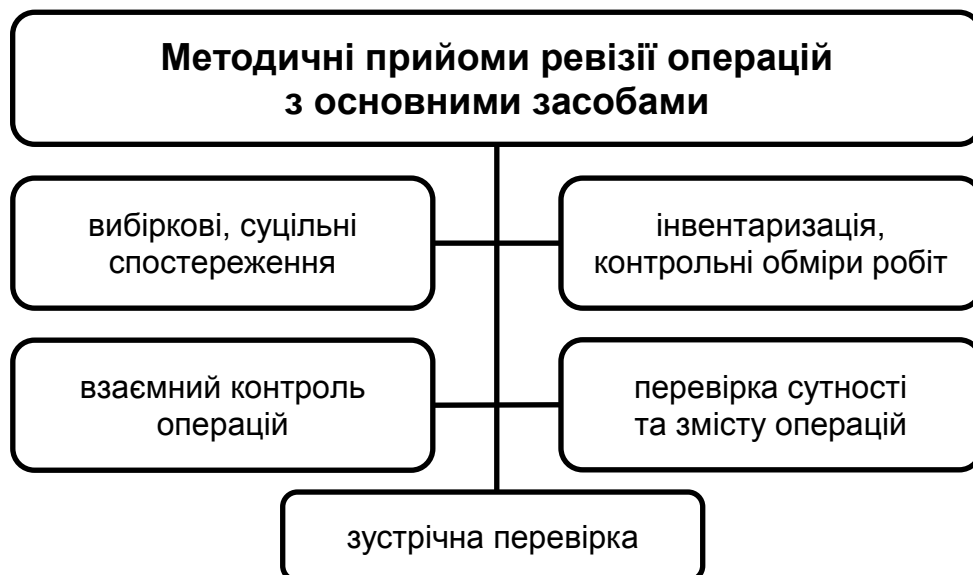

Рис. 10.46. Методичні прийоми ревізії операцій з основними засобами

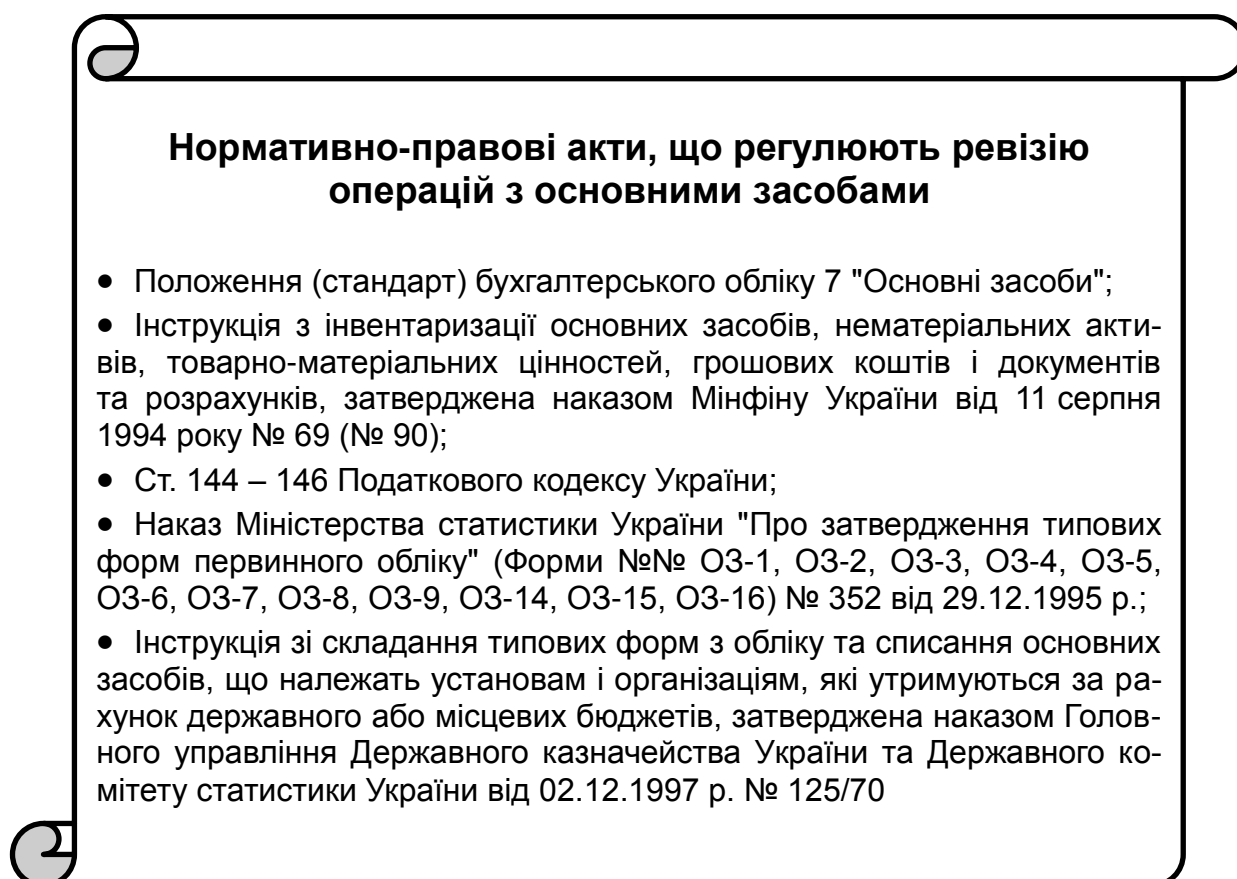

Рис. 10.47. Нормативно-правові акти, що регулюють ревізію операцій з основними засобами

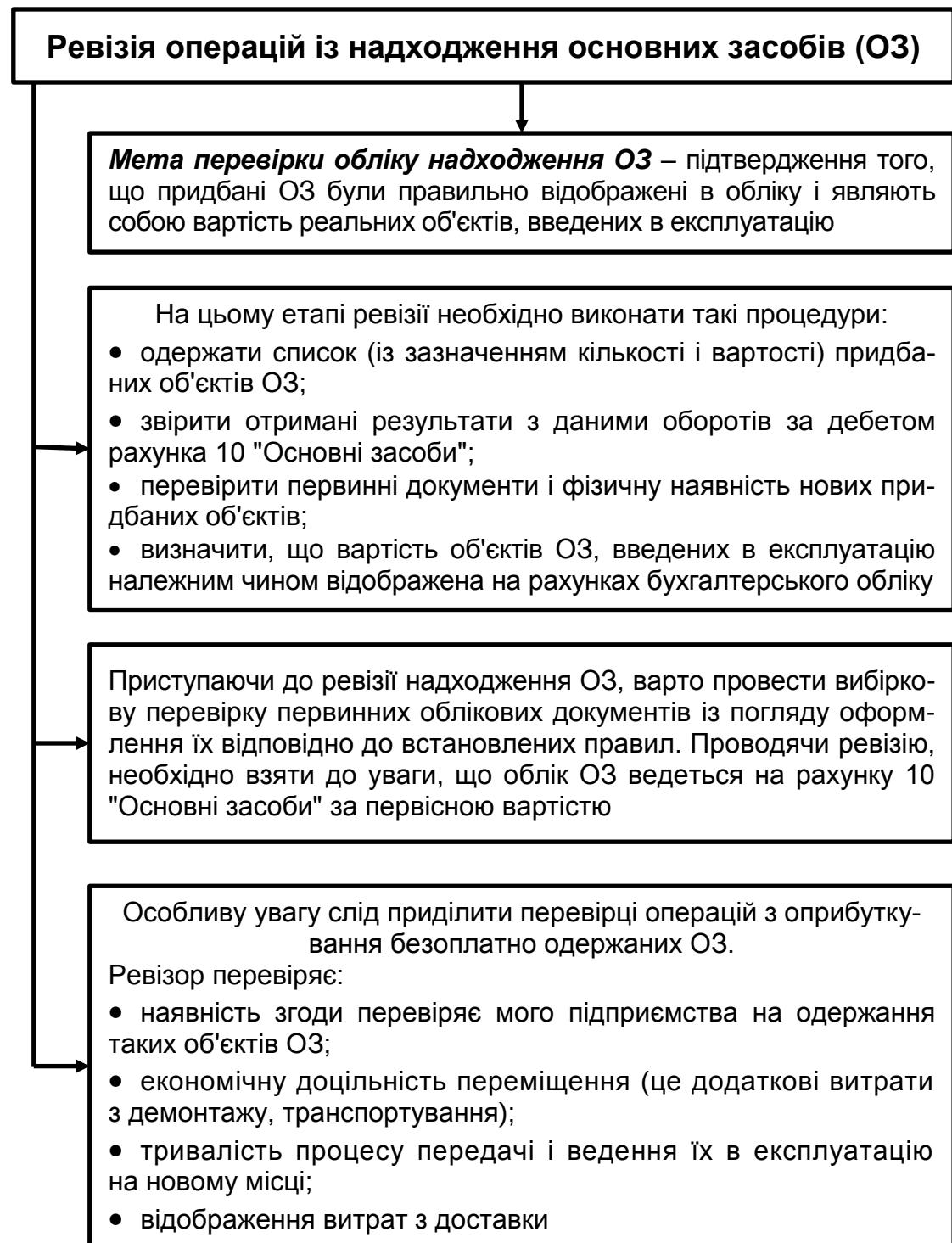

Рис. 10.48. Ревізія операцій із надходження основних засобів

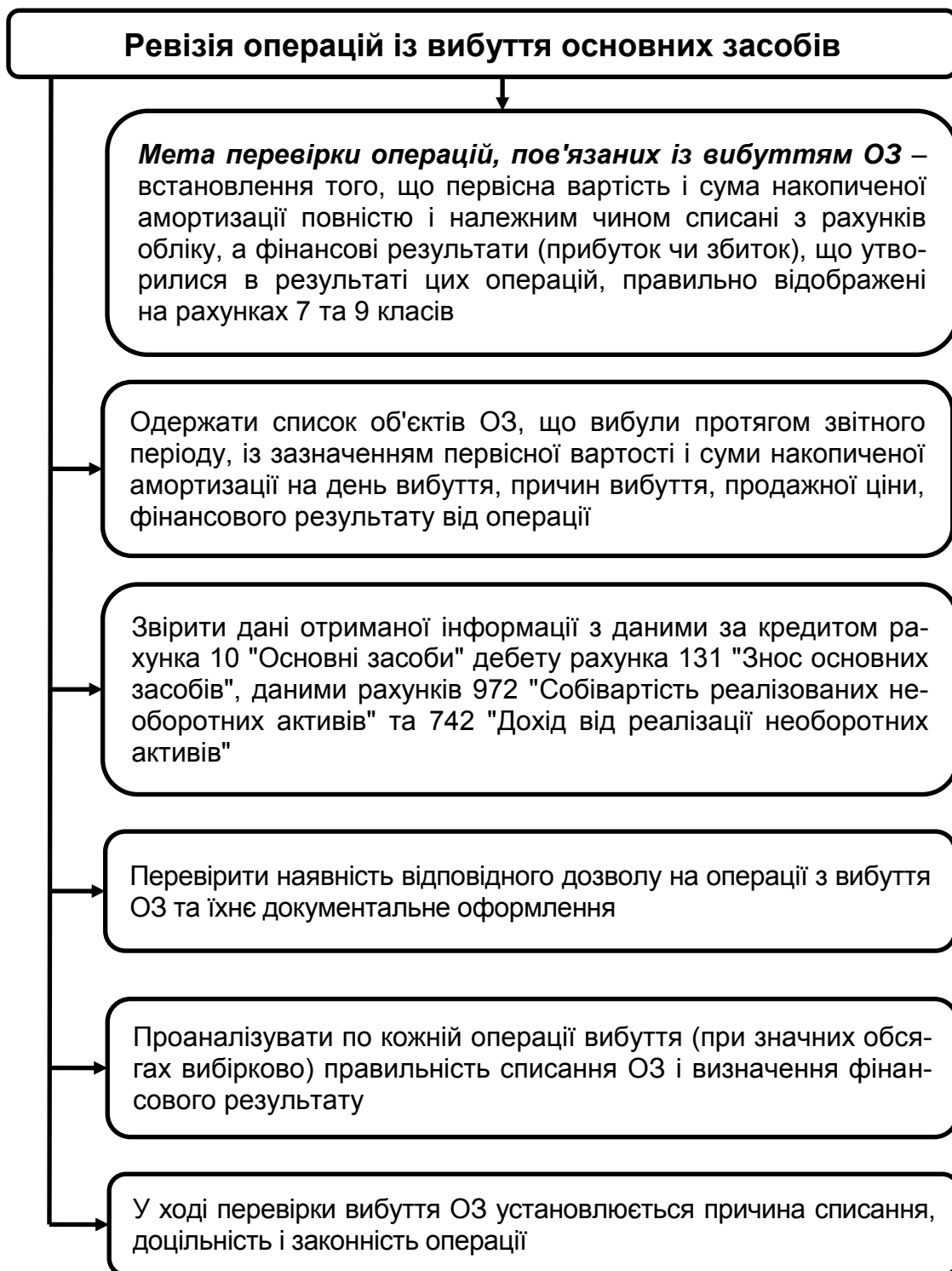

Рис. 10.49. Ревізія операцій із вибуття основних засобів

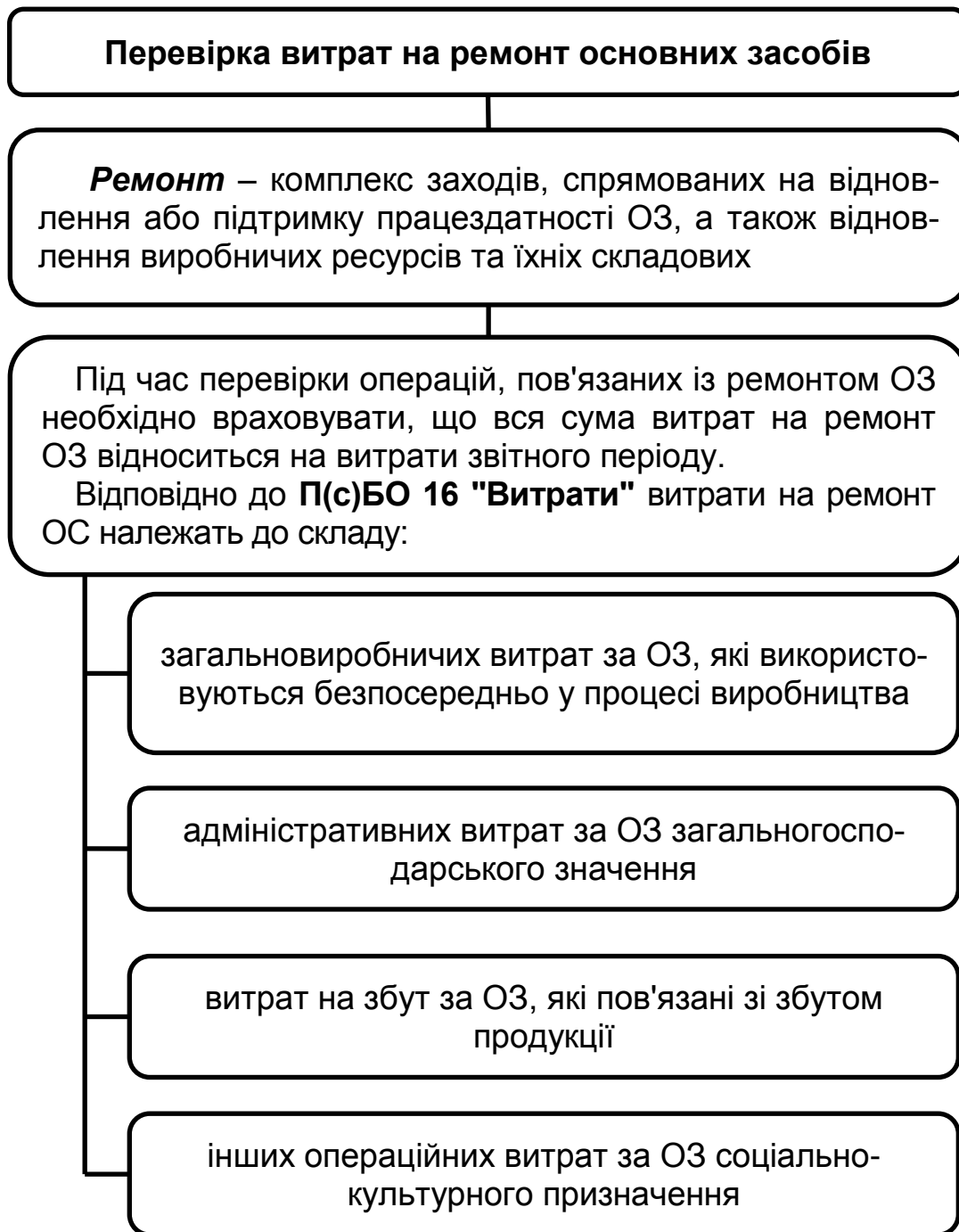

Рис. 10.50. Перевірка витрат на ремонт основних засобів

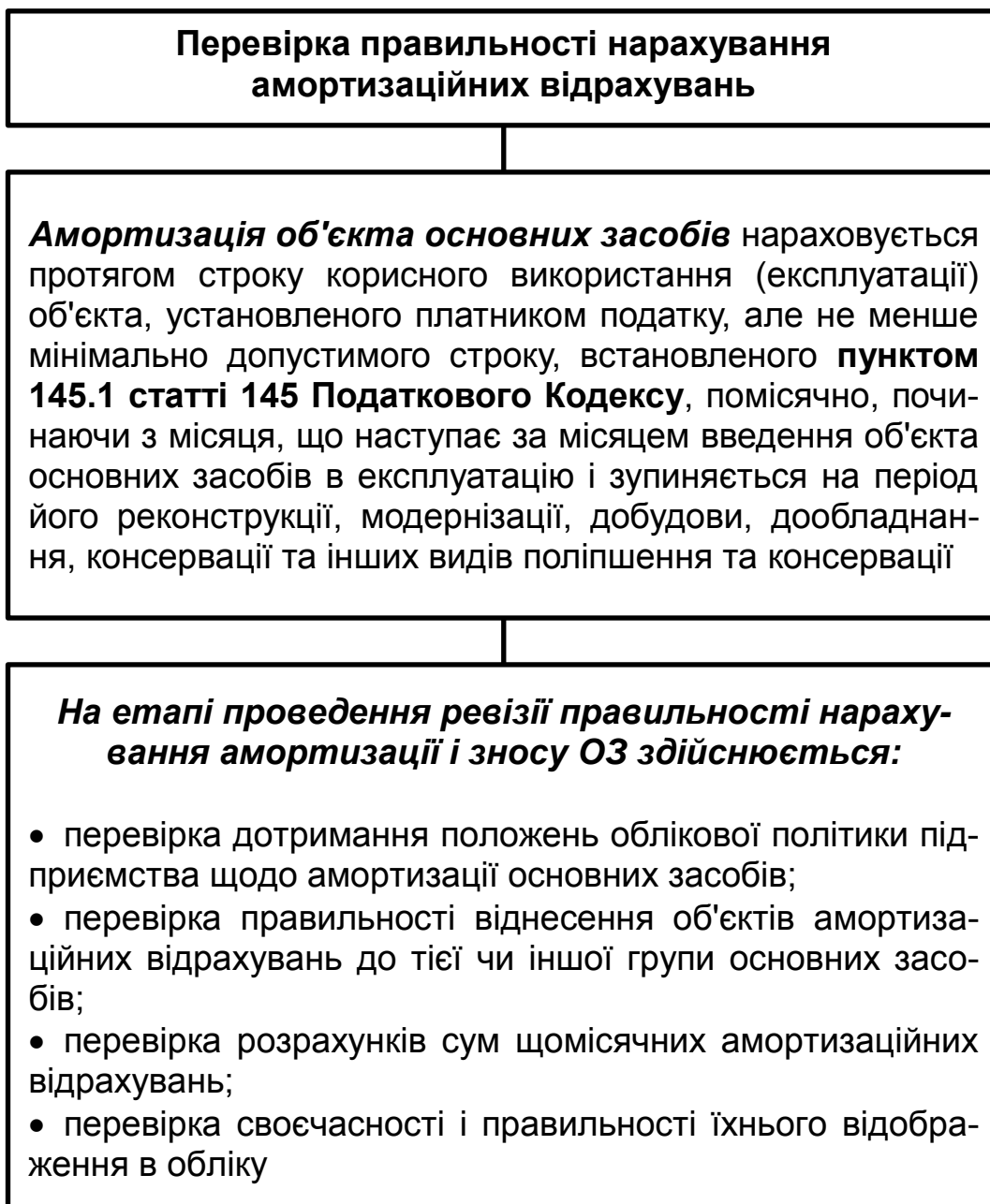

Рис. 10.51. Перевірка правильності нарахування амортизаційних відрахувань

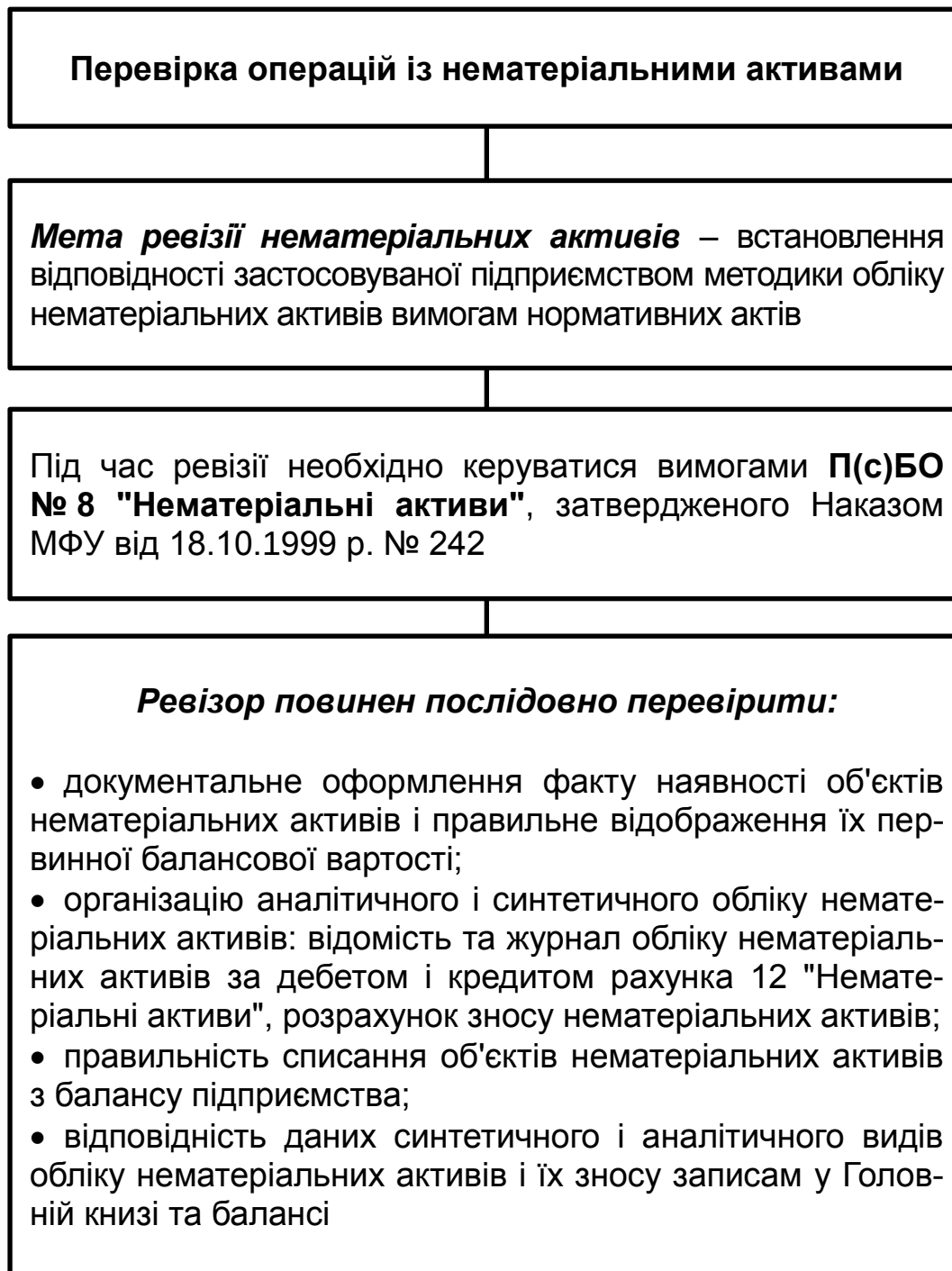

Рис. 10.52. Перевірка операцій із нематеріальними активами

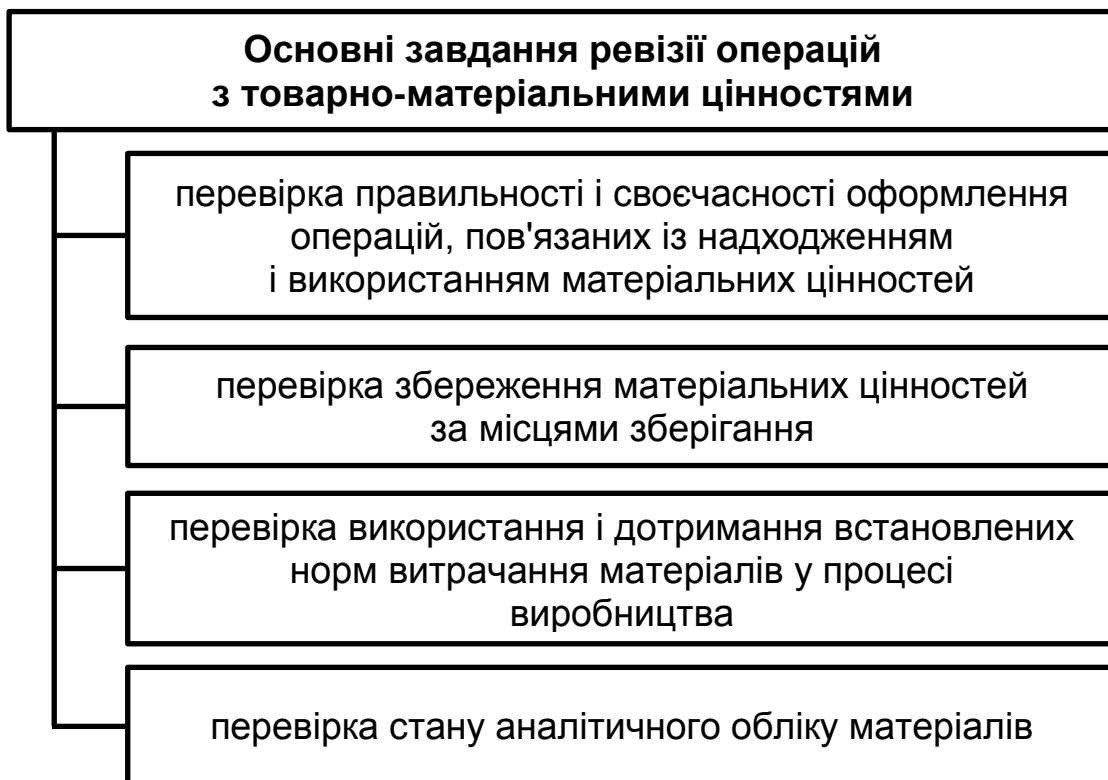

Рис. 10.53. Основні завдання ревізії операцій із товарно-матеріальними цінностями

Джерела інформації під час ревізії матеріальних цінностей:

- договори, укладені між підприємством-постачальником і підприємством-споживачем, а також замовлення і специфікації, обумовлені з постачальником;
- норми витрат матеріальних цінностей;
- первинні документи по обліку матеріальних цінностей (прибуткові ордери за ф. М-4, журнал обліку вантажів, що надійшли за ф. М-1, лімітно-забірна карта за ф. М-8, акт про прийняття матеріалів за ф. М-7 та ін.);
- інвентаризаційні описи, порівняльні відомості, розрахунки природних втрат;
- книги складського обліку та обліку придбання та продажу товарів;
- Відомість 5.1 аналітичного обліку запасів, розділ III Журналу 5

Рис. 10.54. Джерела інформації під час ревізії матеріальних цінностей

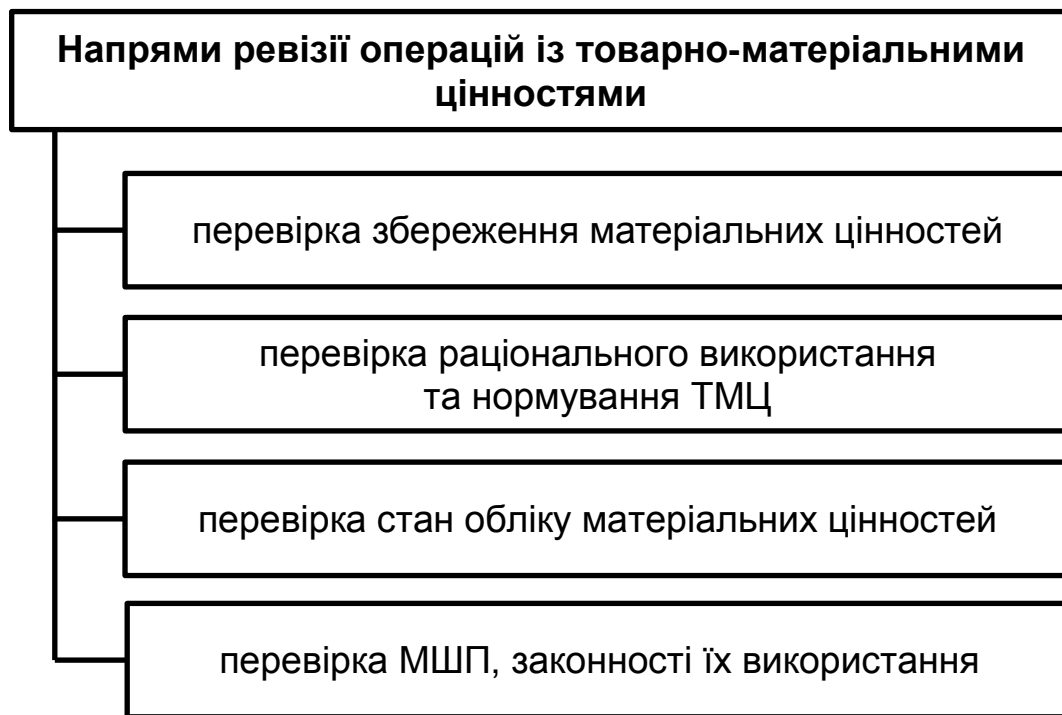

Рис. 10.55. **Напрями ревізії операцій із товарно-матеріальними цінностями**

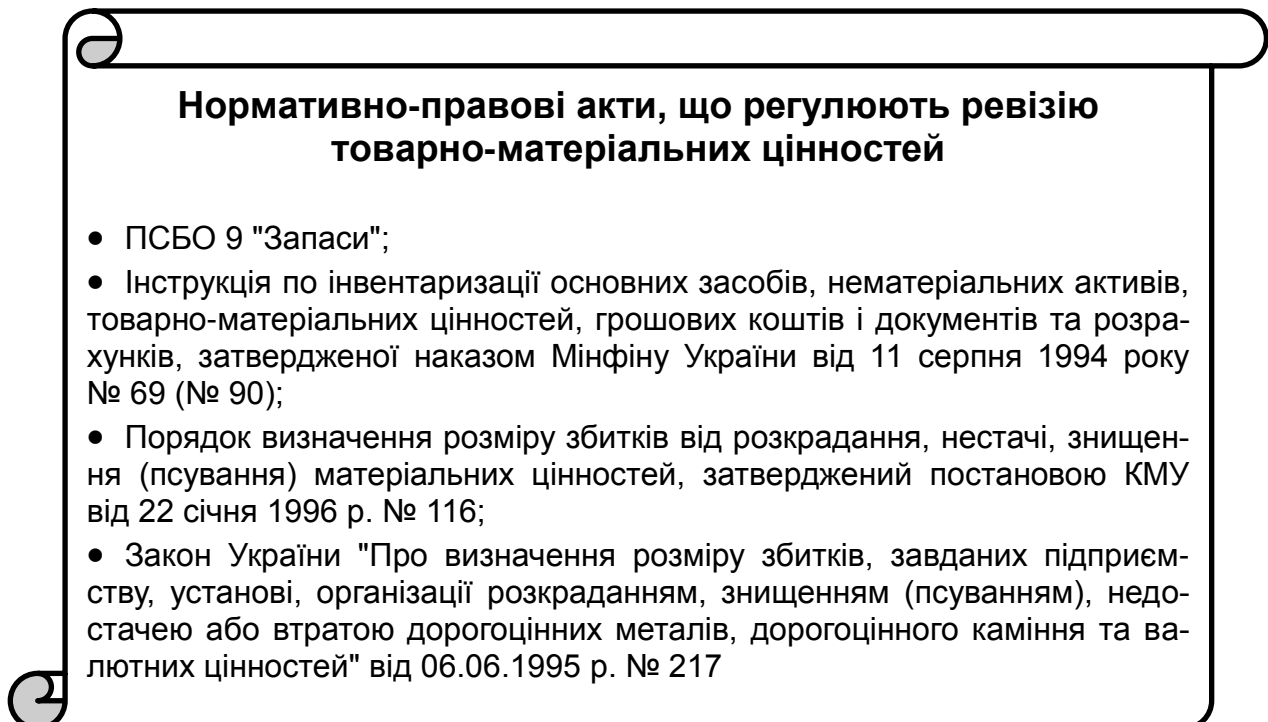

Рис. 10.56. **Нормативно-правові акти, що регулюють ревізію товарно-матеріальних цінностей**

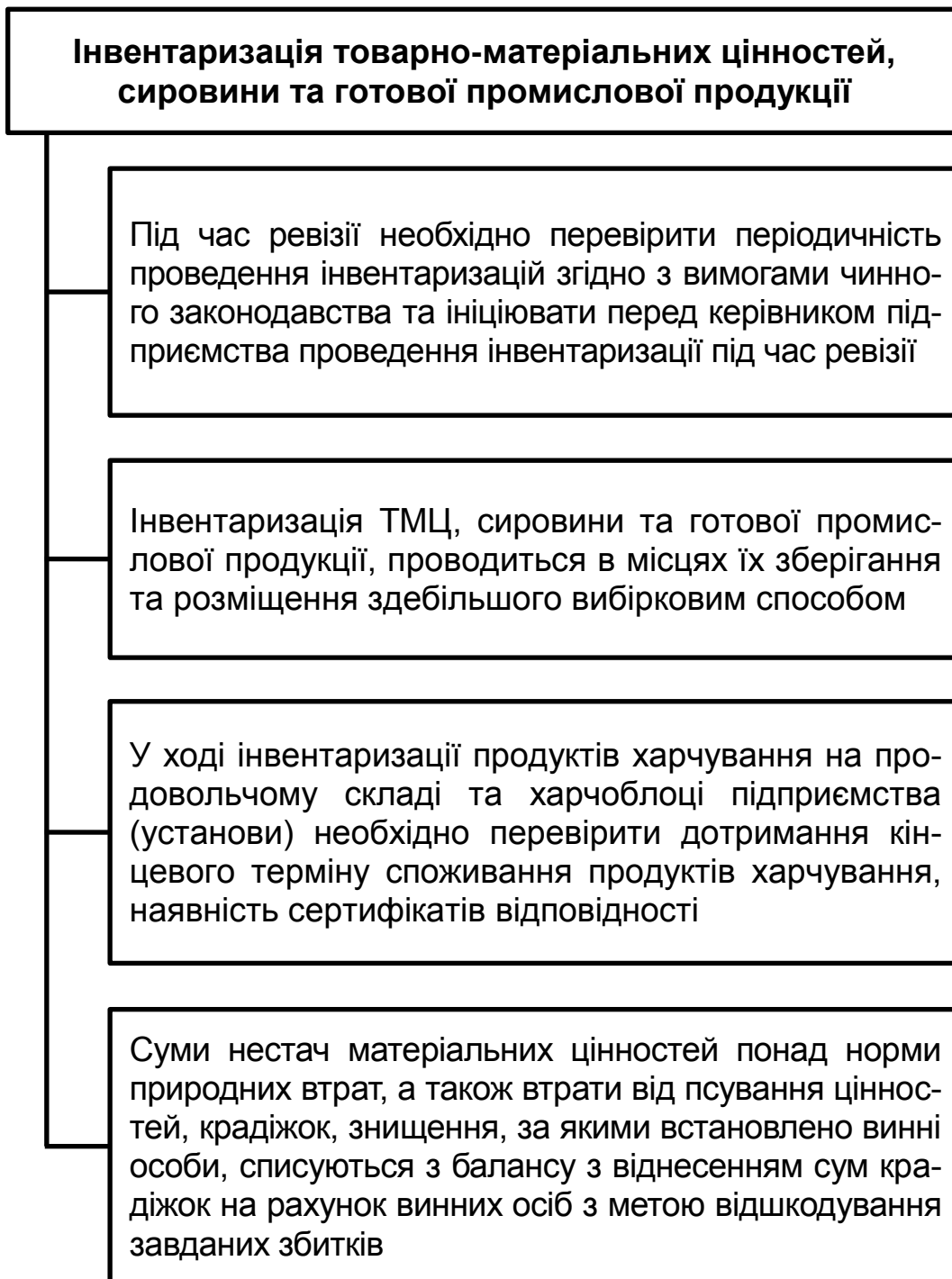

Рис. 10.57. Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей, сировини та готової промислової продукції

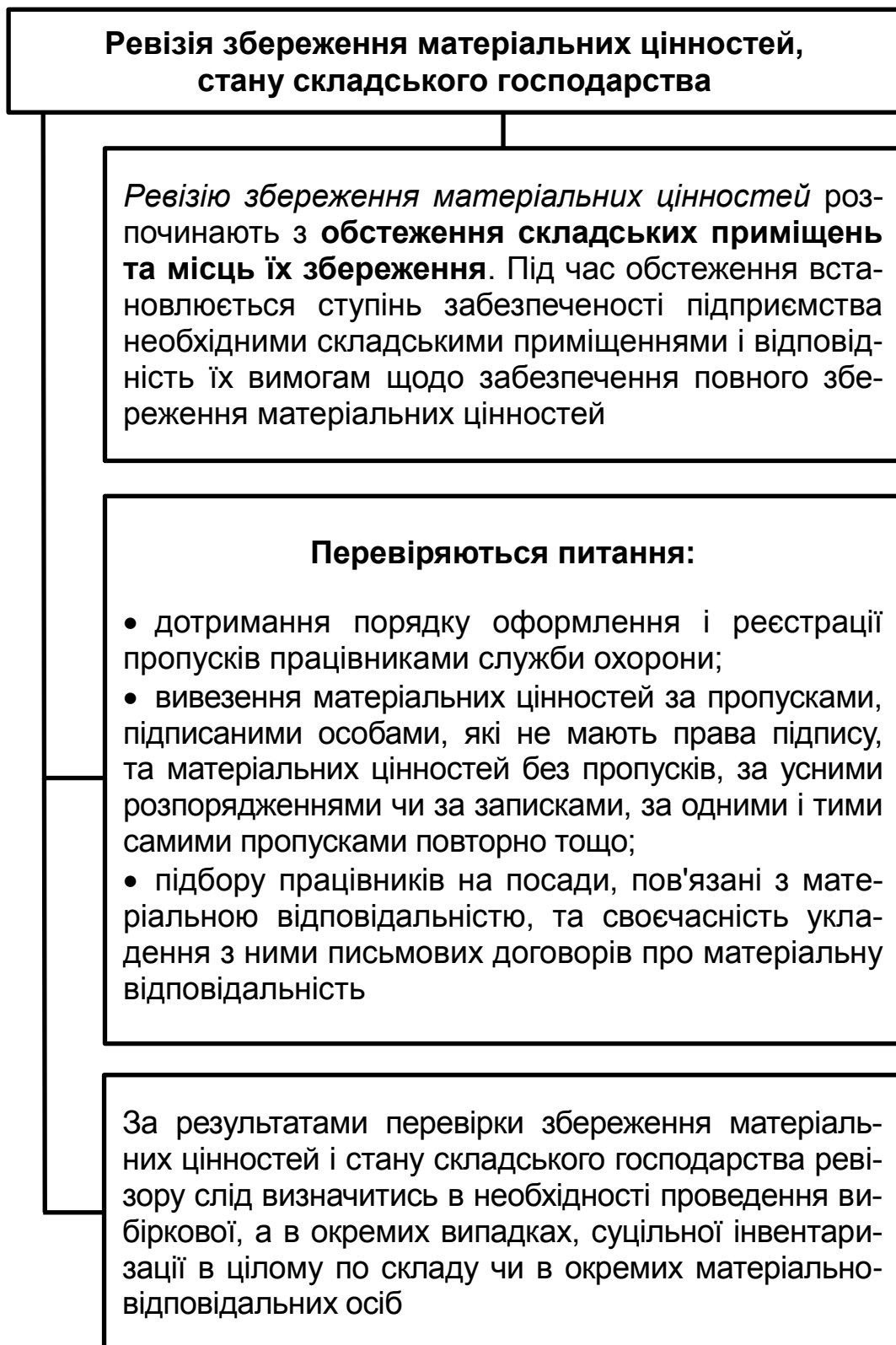

Рис. 10.58. **Ревізія збереження матеріальних цінностей, стану складського господарства**

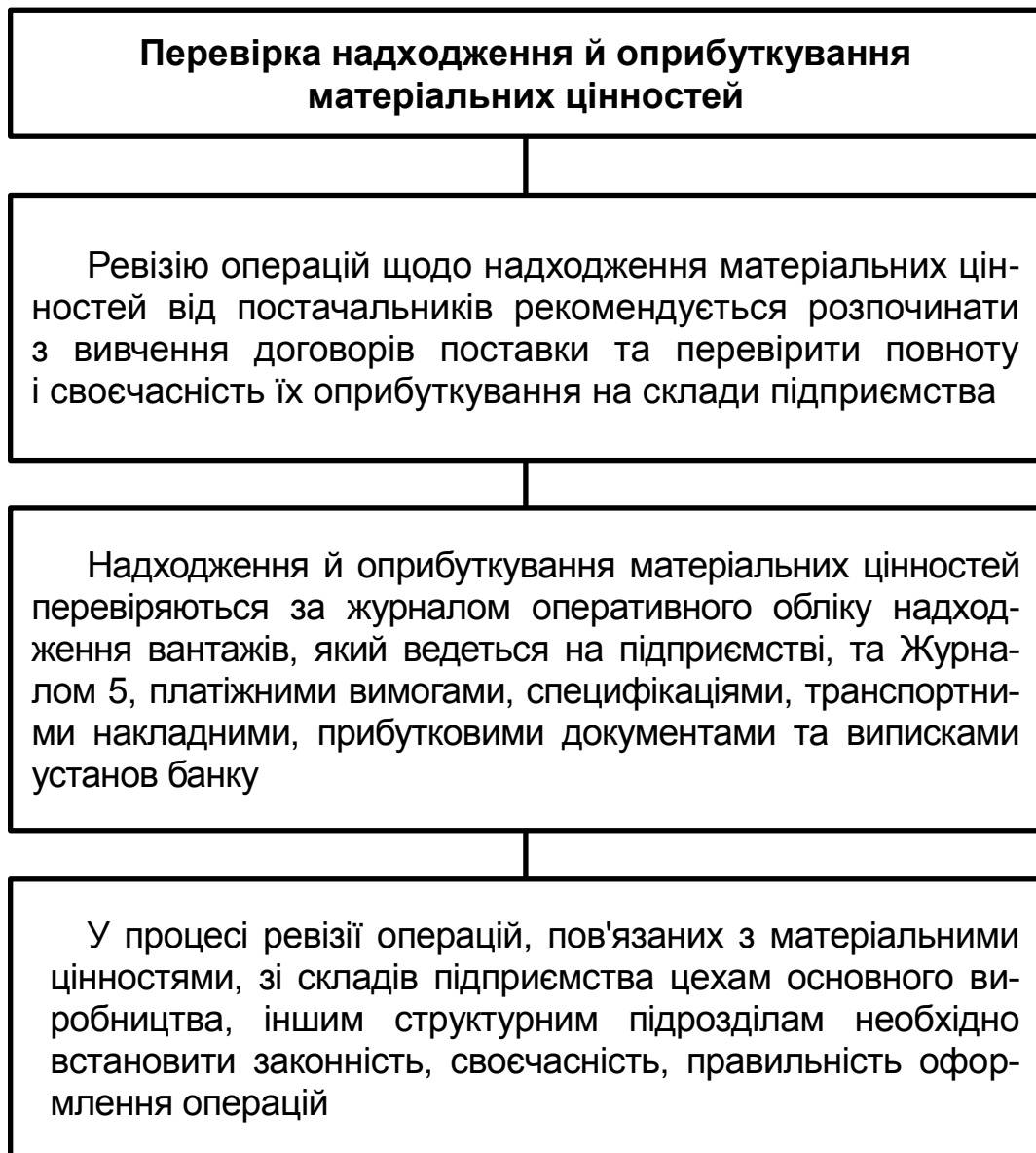

Рис. 10.59. Перевірка надходження й оприбуткування матеріальних цінностей

Рис. 10.60. Перевірка використання сировини і матеріалів у виробництві

Особливості перевірки малоцінних швидкозношуваних предметів

У процесі ревізії операцій із малоцінними і швидкозношуваними предметами (МШП) на рахунку 22, за яким ведеться їх облік за видами предметів, необхідно встановити:

- правильність організованого ведення обліку надходження та витрачання МШП;
- закріплення МШП за матеріально-відповідальними особами;
- дотримання норм видачі інструментів, інвентарю і спецодягу на виробництво;
- правильність і своєчасність оформлення документів на передачу МШП в експлуатацію, на вибуття із експлуатації предметів, які прийшли в непридатність і через інші причини (поломки, достроковий знос, крадіжки тощо);
- своєчасність проведення інвентаризації МШП в установленому порядку в разі зміни матеріально-відповідальної особи, а також в інші терміни, встановлені діючою інструкцією

Вибірковим методом перевіряються також операції з списання непридатних до використання в експлуатації МШП. Для цього слід **перевірити своєчасність і правильність оформлення актів на списання** (склад комісії, термін користування, вартість, причини вибуття МШП, сума, яка підлягає відшкодуванню винними особами, кількість і сума отриманих і оприбуткованих вторинних матеріалів

Рис. 10.61. **Особливості перевірки малоцінних швидкозношуваних предметів**

10.7. Ревізія запасів бюджетної установи

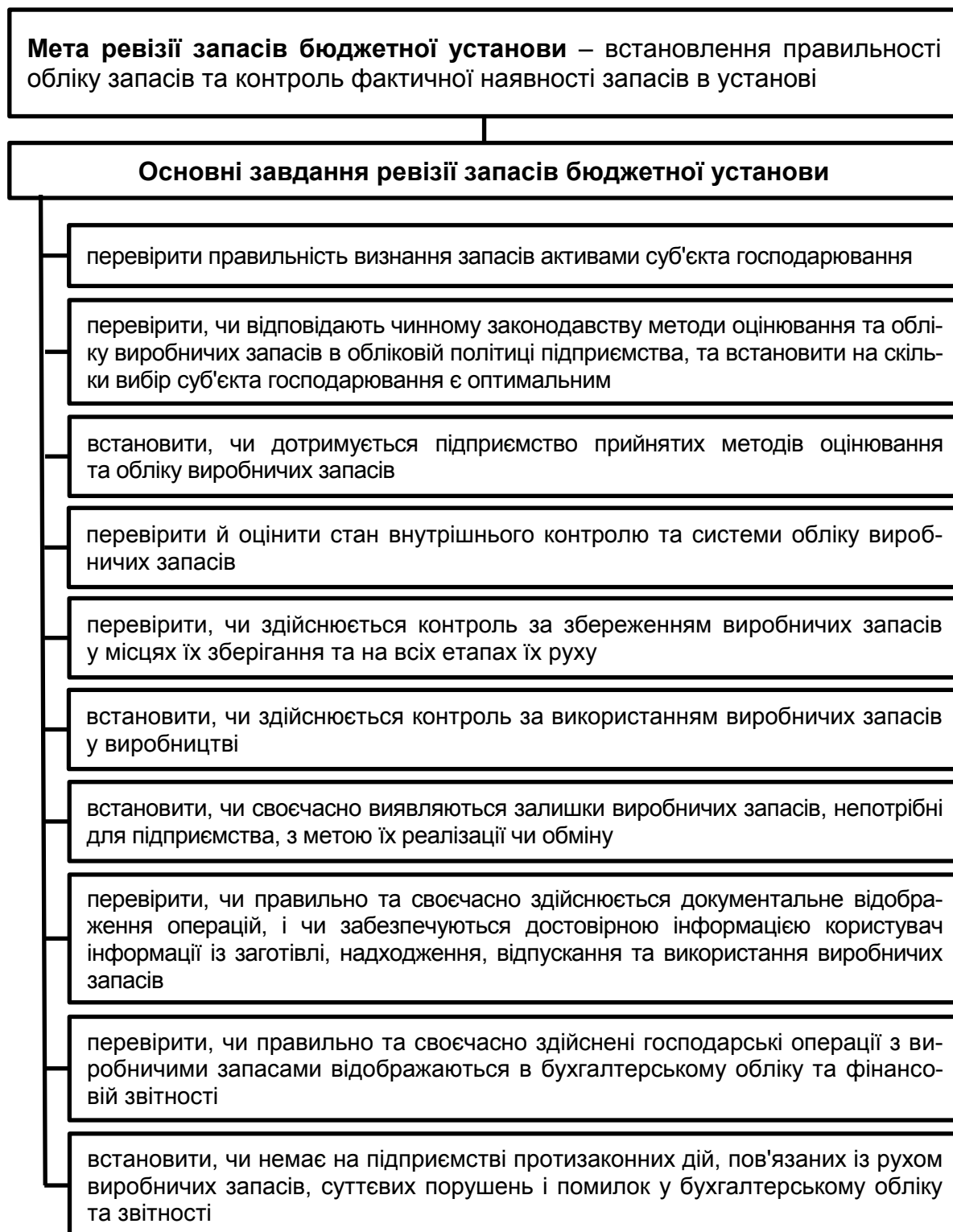

Рис. 10. 62. Мета та завдання ревізії запасів бюджетної установи

Рис. 10.63. Джерела інформації ревізії запасів бюджетної установи

Об'єкти ревізії запасів бюджетної установи

кількісне та якісне приймання запасів від постачальників, а також під час внутрішнього переміщення між цехами, матеріально відповідальними особами, складами та виробництвом. Водночас досліджується: повнота оприбуткування запасів за даними бухгалтерського обліку; їх відповідність за кількістю та якістю за даними супровідних приймальних документів і складених матеріально відповідальними особами, а також повнота оприбуткування запасів, які надійшли без супровідних документів

умови зберігання запасів і закріплення матеріальної відповідальності. Досліджується, чи відповідає стан складського приміщення вимогам зберігання запасів (наявність вагів та час їх клеймування, полиць, шаф, контейнерів, протипожежного обладнання). Закріплення матеріальної відповідальності перевіряється за даними договорів про матеріальну відповідальність, укладених між адміністрацією підприємства та працівниками

норми витрат сировини і матеріалів на виробництво та їх дотримання – перевіряється обґрунтованість норм та їх застосування в лімітно-забірних картках і відомостях на витрачання матеріалів

первинна документація з обліку запасів досліджується щодо достовірності відображених у ній господарських операцій

облік та звітність вивчаються стосовно достовірності даних щодо залишків та руху виробничих запасів, відображених у них

примітки до фінансової звітності. Досліджується інформація про методи оцінювання запасів; балансову (облікову) вартість запасів за окремими класифікаційними групами; балансову (облікову) вартість запасів, відображених за чистою вартістю реалізації; балансову (облікову) вартість запасів, переданих у переробку, на комісію, в заставу; суму збільшення чистої вартості реалізації, за якою проведене оцінювання запасів відповідно до п. 28 П(с)БО 9

брак та пошкодження запасів – досліджуються причини, які зумовили виникнення негативних явищ, розмір невиробничих витрат, встановлюються особи, винні в завданні збитків

нестача цінностей та збитки, виявлені при інвентаризації, їх обґрунтованість і відповідальні особи – узагальнюється дослідження інших об'єктів, де виявлено збитки, перевіряється, чи підтверджується її розмір даними бухгалтерського обліку та іншими зібраними доказами, наскільки правильно встановлено матеріальну відповідальність конкретних працівників і розмір її відшкодування

Рис. 10.64. Об'єкти ревізії запасів бюджетної установи

10.8. Перевірка фінансової звітності бюджетної установи

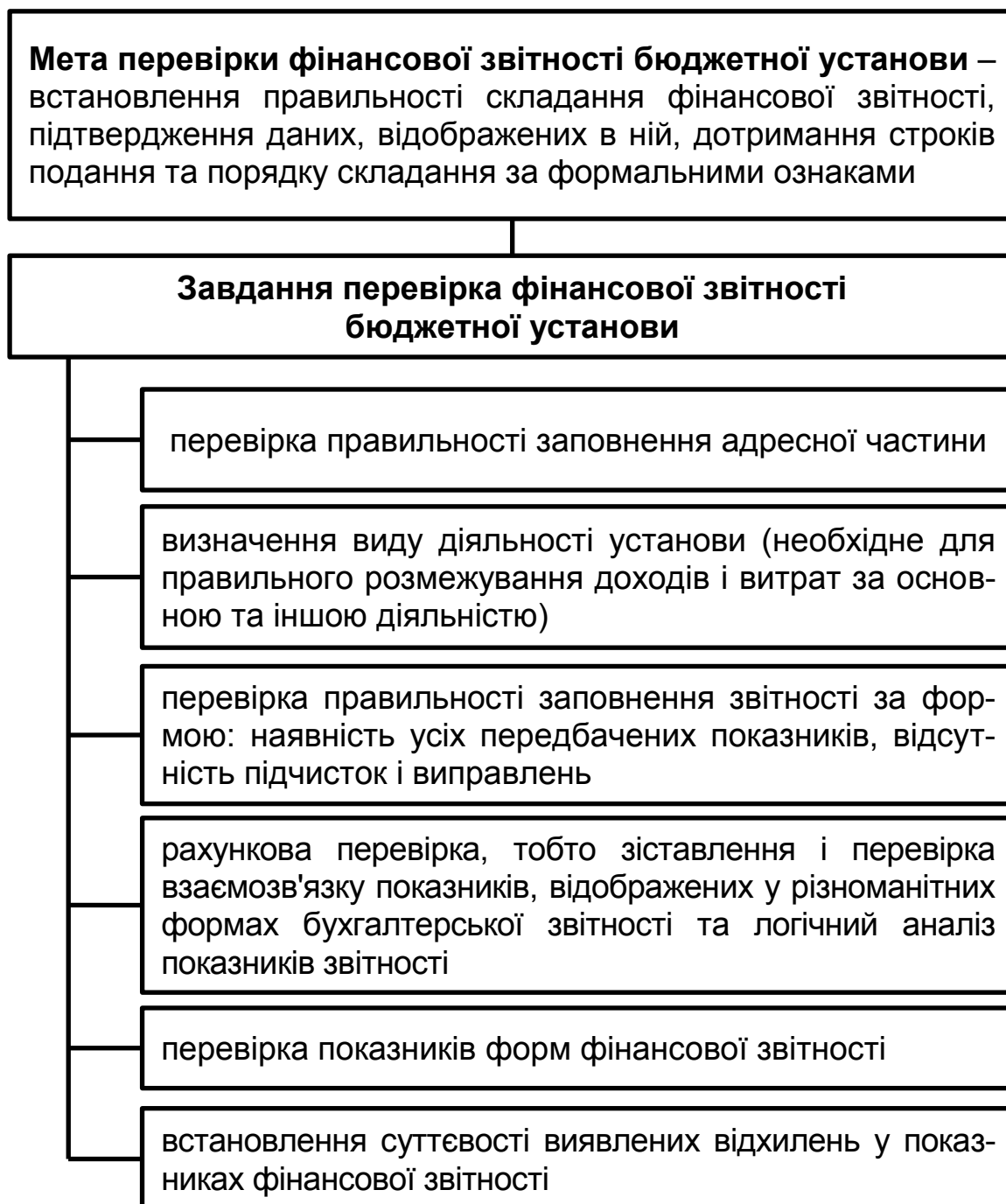

Рис. 10.65. **Мета та завдання перевірка фінансової звітності бюджетної установи**

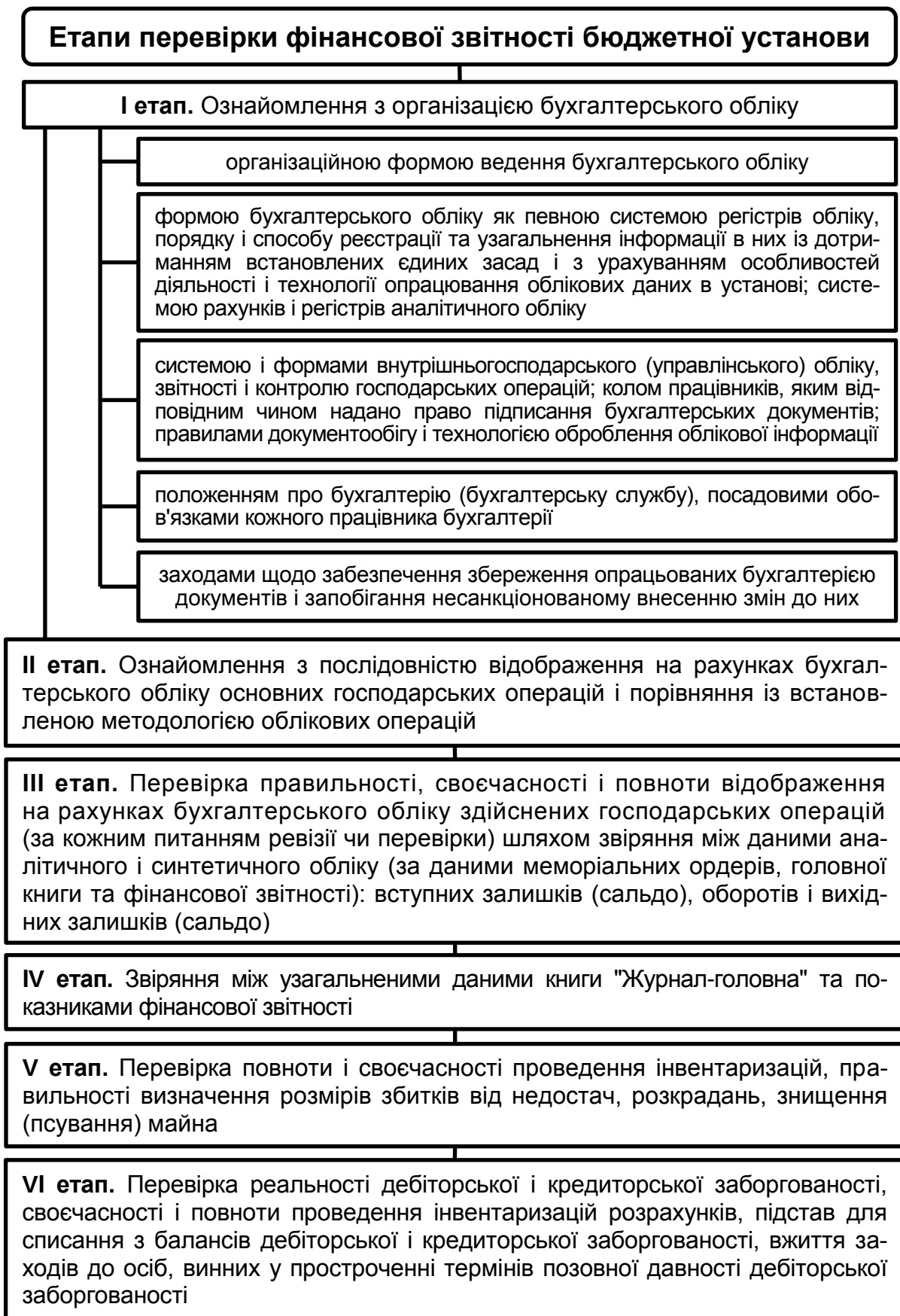

Рис. 10.66. Етапи перевірки фінансової звітності бюджетної установи

Запитання для самодіагностики

1. Дайте визначення кошторису бюджетної установи.
2. Вкажіть на взаємозв'язок кошторису із планом асигнувань.
3. Перелічіть завдання ревізії касових операцій.
4. Які джерела інформації під час ревізії банківських операцій.
5. Які законодавчі акти регулюють оплату праці в бюджетних установах?
6. За якими напрямками проводиться ревізія дебіторської заборгованості?
7. Перелічіть завдання ревізії кредиторської заборгованості.
8. Дайте визначення запасом бюджетної установи.
9. Назвіть основні завдання перевірки фінансової звітності установи.
10. Назвіть складові частини кошторису бюджетної установи.
11. Дайте визначення плану асигнувань загального фонду державного бюджету.
12. Дайте визначення плану спеціального фонду державного бюджету.
13. Дайте визначення плану використання бюджетних коштів.
14. Дайте визначення розпорядників бюджетних коштів.
15. Назвіть порядок розгляду і затвердження кошторисів бюджетних установ.
16. Назвіть мету перевірки бухгалтерського обліку і фінансової звітності в бюджетних установах.
17. Назвіть об'єкти перевірки бухгалтерського обліку і фінансової звітності.
18. Назвіть порядок перевірки бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

11. Узагальнення результатів ревізії бюджетної установи

11.1. Документування контрольних заходів та їх результатів.

11.2. Вимоги до оформлення результатів ревізії.

11.3. Форми реалізації результатів ревізії та контроль їх виконання

Метою цієї теми є розгляд порядку узагальнення результатів ревізії бюджетної установи

Ключові терміни: акт ревізії, бюджетне правопорушення, протокол про бюджетне правопорушення, фінансові санкції, формування справ за матеріалами закінчених ревізій

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Здатність узагальнювати результати ревізії бюджетної установи	Знання змісту документування контрольних заходів та вимог до оформлення результатів ревізії	Уміння оформляти результати ревізії	Донесення до відома керівництва підконтрольних об'єктів змісту знайдених порушень	Відповідальність за зміст та структуру узагальнюючих документів
	Знання порядку формування справ за результатами ревізій та їх реалізації	Уміння формувати справи за результатами ревізії та реалізовувати їх результати	Донесення до відома керівництва розміру необхідного відшкодування штрафних санкцій	Відповідальність за розрахунок та відшкодування штрафних санкцій

11.1. Документування контрольних заходів та їх результатів

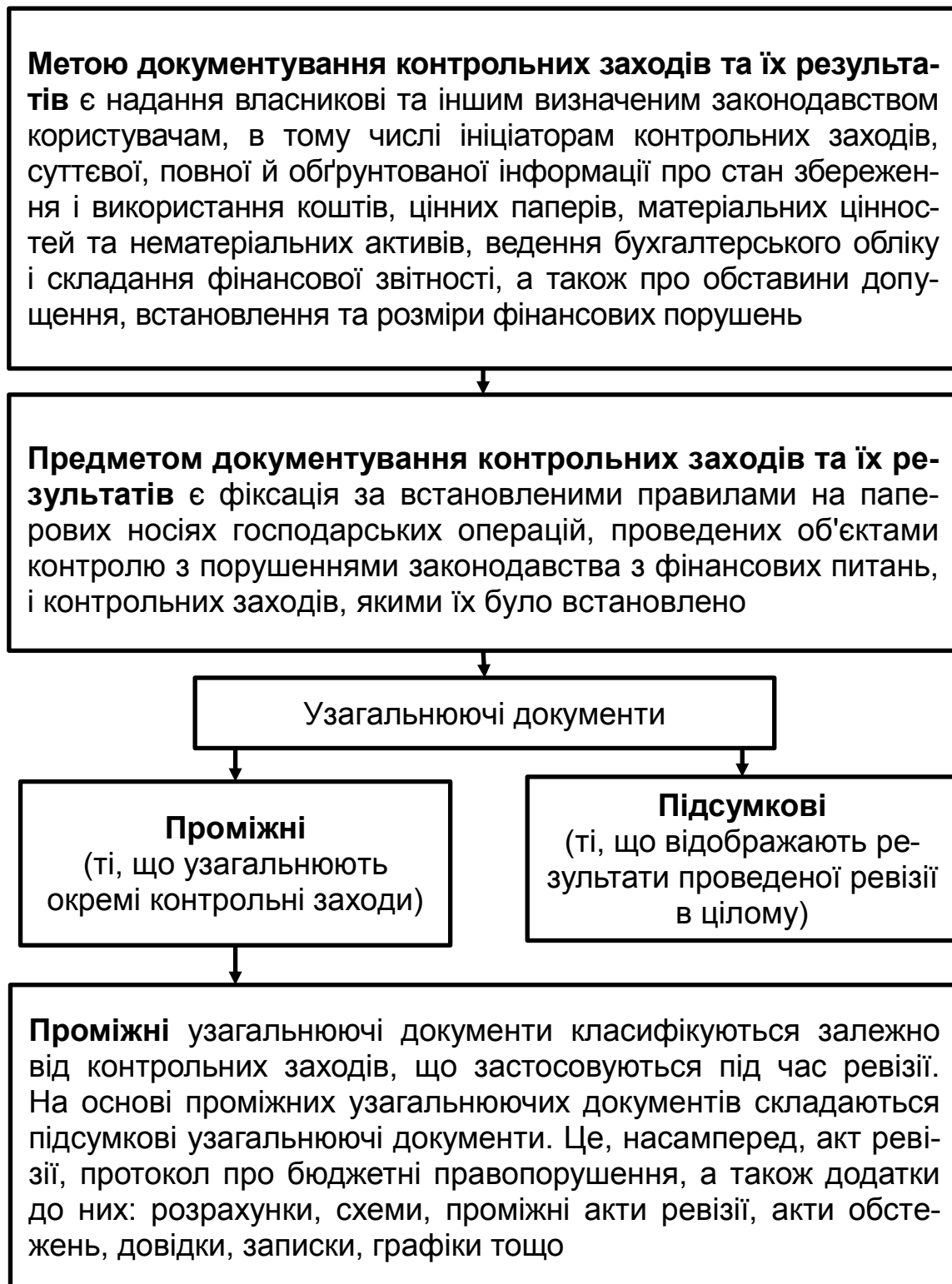

Рис. 11.1. Мета, предмет та узагальнюючі документи щодо контрольних заходів та їх результатів

Рис. 11.2. Склад акту ревізії

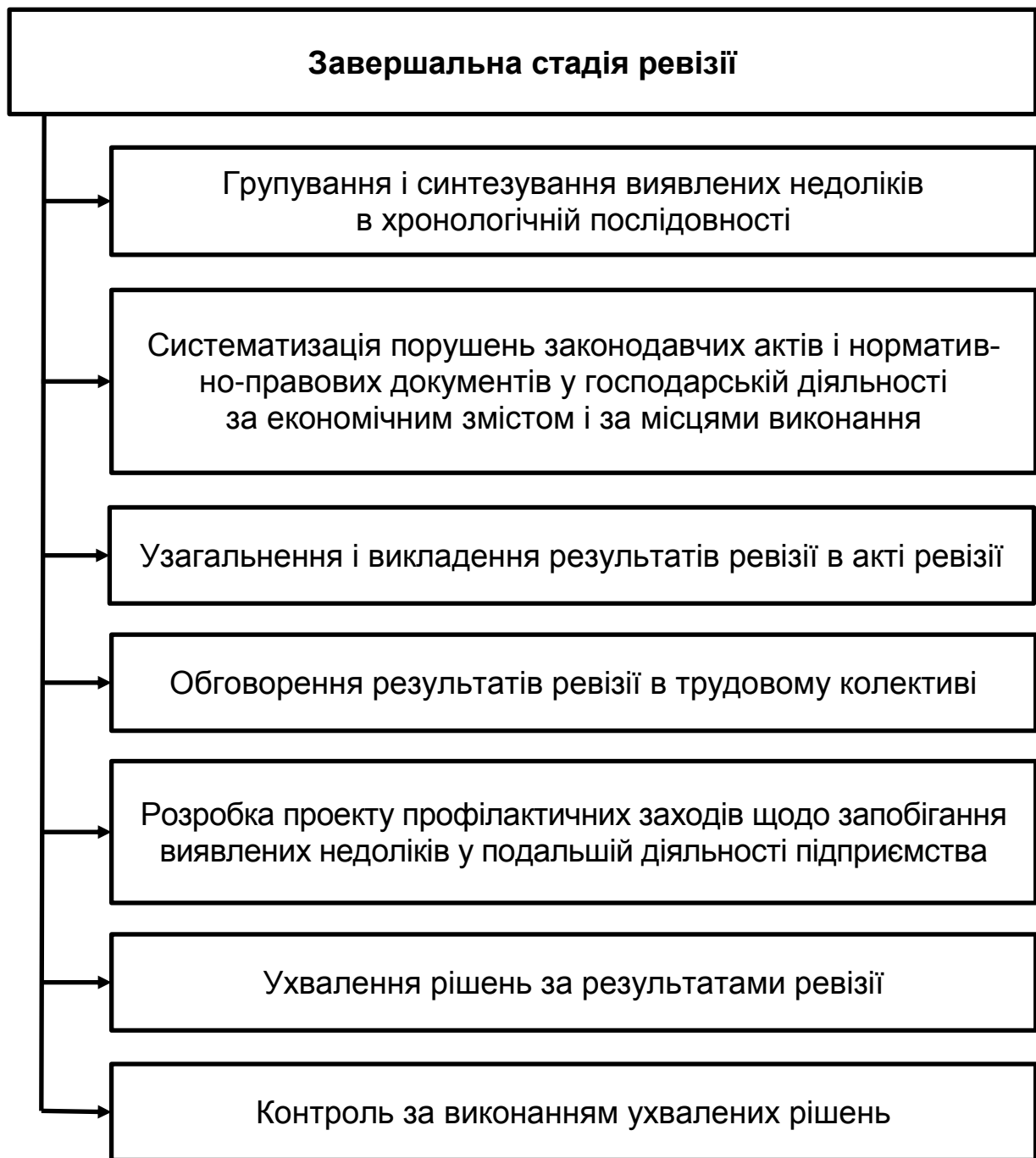

Рис. 11.3. **Завершальна стадія ревізії**

11.2. Вимоги до оформлення результатів ревізії

Формування справ – це систематизація виконаних документів, що стосуються окремої ревізії, і оформлення їх в одну справу (у спеціальний швидкозшивач з титульним аркушем встановленого зразка на форматі А4)

ДЕРЖАВНА АУДИТОРСЬКА СЛУЖБА УКРАЇНИ

(найменування управління)

(найменування відділу)

СПРАВА № _____

ТОМ _____

(найменування ревізії)

Виконавець: _____

ПОЧАТОК _____ ЗАКІНЧЕННЯ _____
20__ рік

Рис. 11.4. Зразок титульного аркуша справи
за результатами ревізії

Не пізніше 3-х робочих днів після підписання акту ревізії наявні документи формуються у справу, яка поповнюється необхідними для реалізації матеріалів ревізії документами в міру їх складання (надходження).

Справа вважається сформованою в день підписання керівною особою контрольно-ревізійного підрозділу складеної інформаційної карти про результати ревізії

ІНФОРМАЦІЙНА КАРТА ПРО РЕЗУЛЬТАТИ РЕВІЗІЇ (ПЕРЕВІРКИ) №			
Ревізія (перевірка) в складі комплексної ревізії району		(1 – так, 0 – ні)	
Ревізія/перевірка		Закрита	
(1 – ревізія, 2 – перевірка)		Рік	
		Місяць	
		Відділ	
Підстава на проведення		Тема ревізії (перевірки)	
(Згідно з довідником)		(Згідно з довідником)	
№ і дата листа			
Термін проведення ревізії, перевірки			
ревізований період			
з		по	
з		по	
Тривалість ревізії (перевірки)			
Застосовано фінансові санкції (згідно з вимогами БК)			
Відношення керівника до держслужби			
Чи виявлено порушень з ознаками корупційних дій			
(1 – так, 0 – ні)			

Рис. 11.5. Зразок інформаційної карти про результати ревізії, перевірки

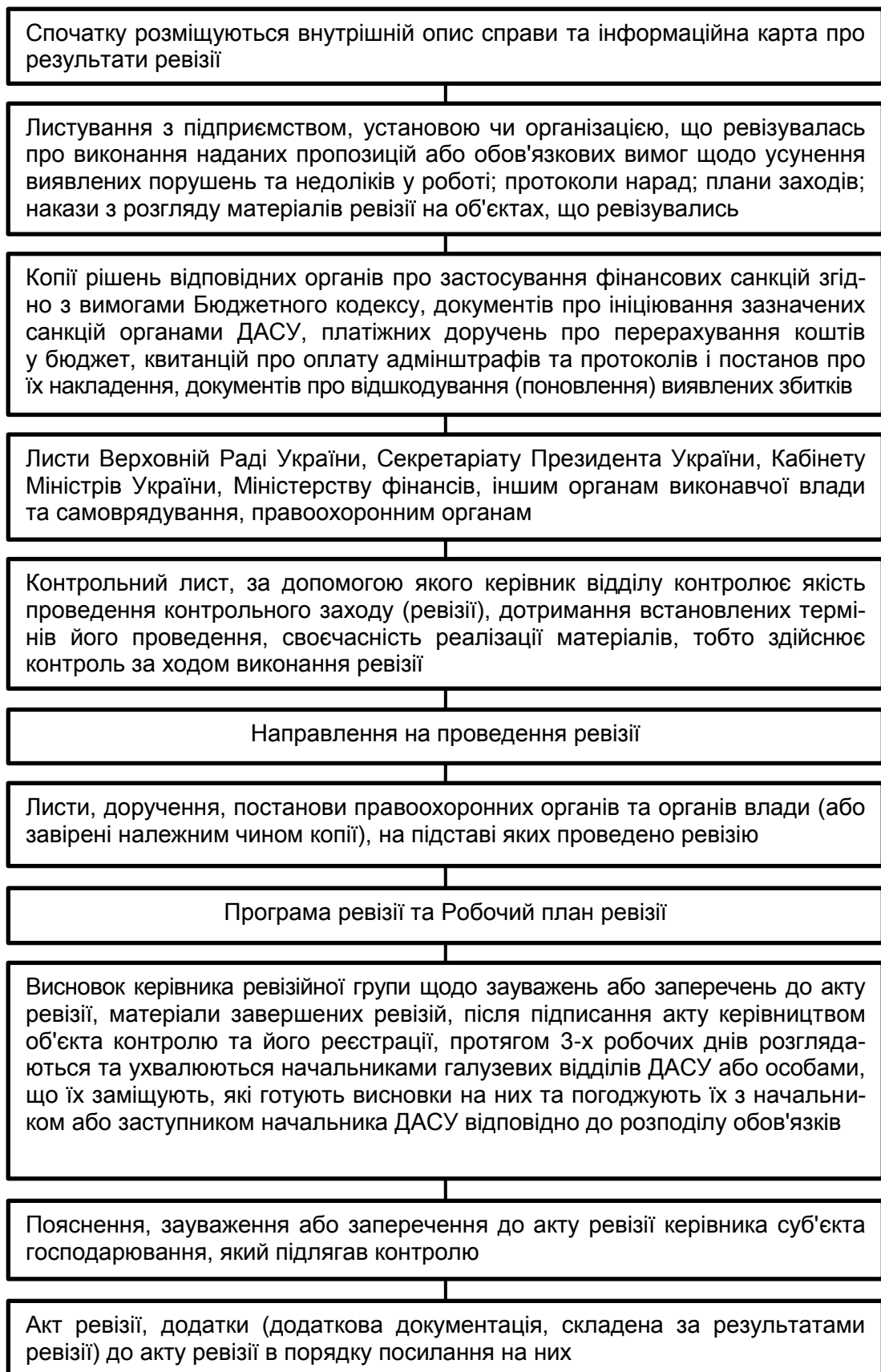

Рис. 11.6. Послідовність формування справ за матеріалами закінчених ревізії

ВНУТРІШНІЙ ОПИС
документів справи № _____

№ з/п	Індекс документа	Дата документа	Заголовок документа	Номери аркушів справи	Примітка
1	2	3	4	5	6

Разом _____ документів
(цифрами і літерами)

Кількість аркушів внутрішнього опису _____
(цифрами і літерами)

*Посада особи,
яка склала внутрішній
опис документів справи*

*Підпис
Дата*

Розшифровка підпису

Рис. 11.7. Зразок внутрішнього опису документів справи

КОНТРОЛЬНИЙ АРКУШ

ДАТА	ПРОВЕДЕННЯ РОБОТИ
Погодження до передачі акта (довідки) на підпис керівнику об'єкта контролю	
Погодження акта (довідки) до передачі на підпис керівнику об'єкта контролю за винятком	

Рис. 11.8. Зразок контрольного аркуша

Погоджено:
Начальник, (заступник) начальника
ДАСУ в Харківській області

(підпис) (П. І. Б.)
" ____ " _____ 20__ року

ВИСНОВОК

до матеріалів ревізії

_____ в _____
за період з _____ по _____.
акт ревізії від " ____ " _____ 20__ року № _____

I. Зауваження щодо якості матеріалів ревізії (перевірки), дотримання термінів її проведення:

II. Рекомендації щодо усунення недоліків з якості матеріалів ревізії:

III. Завдання щодо реалізації ревізійних матеріалів:

Керівник галузевого підрозділу ДАСУ _____
(підпис) (П. І. Б.)

З висновком ознайомлений:

" ____ " _____ 20__ р. _____
(підпис) (П. І. Б.)

IV. Рекомендації та завдання щодо реалізації ревізійних матеріалів виконано.

Матеріали прийнято " ____ " _____ 20__ року

Керівник галузевого підрозділу ДАСУ _____
(підпис) (П. І. Б.)

Рис. 11.9. Зразок висновку до матеріалів ревізії

Таблиця 11.1

Зразок Журналу реєстрації описів вилучених документів

1	№ з/п
2	Найменування об'єкта контролю
3	Дата і номер звернення до суду та рішення суду про вилучення документів
4	Дата акту вилучення
5	Кількість вилучених документів
6	Кількість аркушів вилучених документів
7	Прізвища та ініціали посадових осіб, якими проведено вилучення
8	Дата акту та опису повернення вилучених документів
9	Правоохоронний орган, якому передано вилучені оригінали документів, дата акту передачі та опису
10	Примітка

Таблиця 11.2

Зразок Журналу реєстрації актів ревізій, довідок зустрічних звірок, аудиторських звітів

1	№ з/п
2	Дата реєстрації
3	Номер справи
4	Найменування об'єкта контролю
5	Тема ревізії, зустрічної звірки, аудиту
6	Прізвище та ініціали посадових осіб, які проводили ревізію, зустрічну звірку, аудит
7	Кількість аркушів в акті, довідці, аудиторському звіті
8	Примітка

11.3. Форми реалізації результатів ревізії та контроль їх виконання

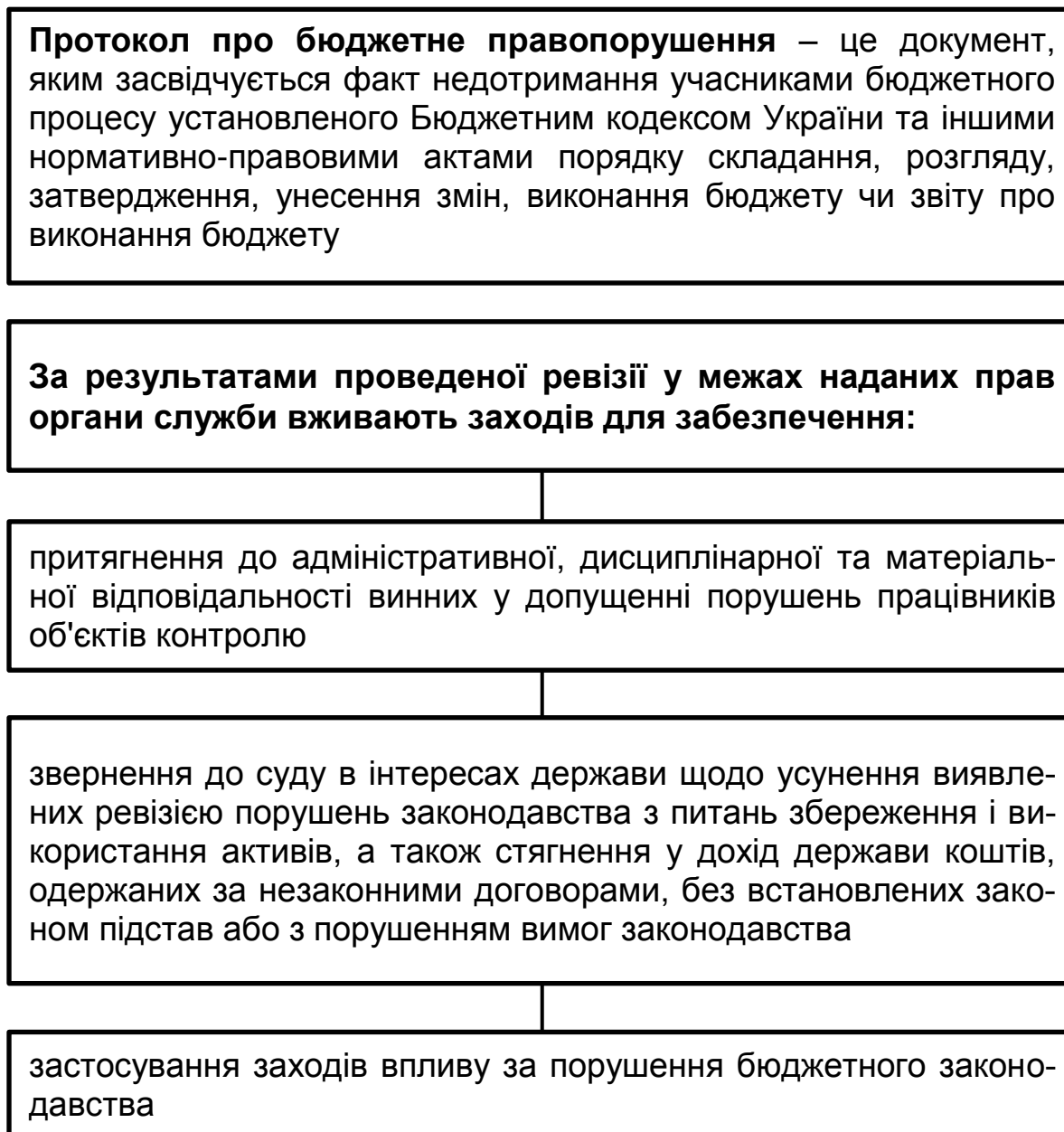

Рис. 11.10. Реалізація результатів ревізії та контроль їх виконання

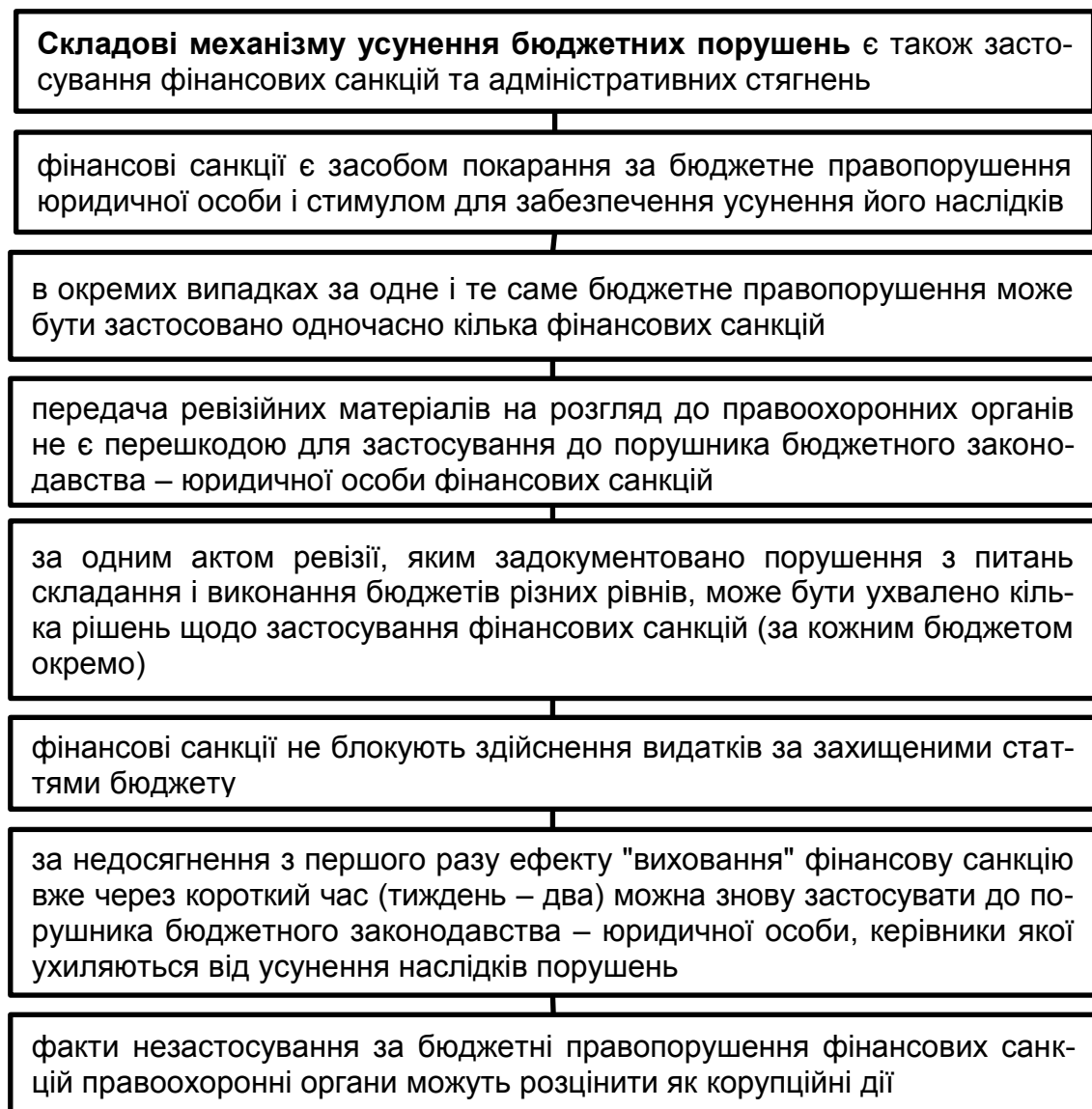

Рис. 11.11. Складові механізму усунення бюджетних порушень

Запитання для самодіагностики

1. Дайте визначення акту ревізії.
2. Які вимоги до його складання і яким законодавчим актом вони встановлені?
3. В якій кількості екземплярів складається акт ревізії?
4. Чи може керівник підконтрольного об'єкта відмовитись від підписання акту ревізії?

12. Особливості контролю фінансово-кредитних установ

- 12.1. Фінансово-кредитні установи та їх класифікація.
12.2. Особливості контролю фінансово-кредитних установ.
12.3. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа

Метою цієї теми є розгляд особливостей контролю фінансово-кредитних установ

Ключові терміни: фінансово-кредитні установи, ревізія, моніторинг, аудит

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Здатність виокремлювати особливості контролю фінансово-кредитних установ	Знання законодавчо-нормативних актів, завдань, джерел інформації, та методики контролю фінансово-кредитних установ	Уміння щодо застосування методів збирання інформації; проведення контролю фінансово-кредитних установ	Обмін інформацією в професійному середовищі в процесі контролю фінансово-кредитних установ	Здатність самостійно узагальнювати та систематизувати матеріали дослідження, здійснювати контроль фінансово-кредитних установ

12.1. Фінансово-кредитні установи та їх класифікація

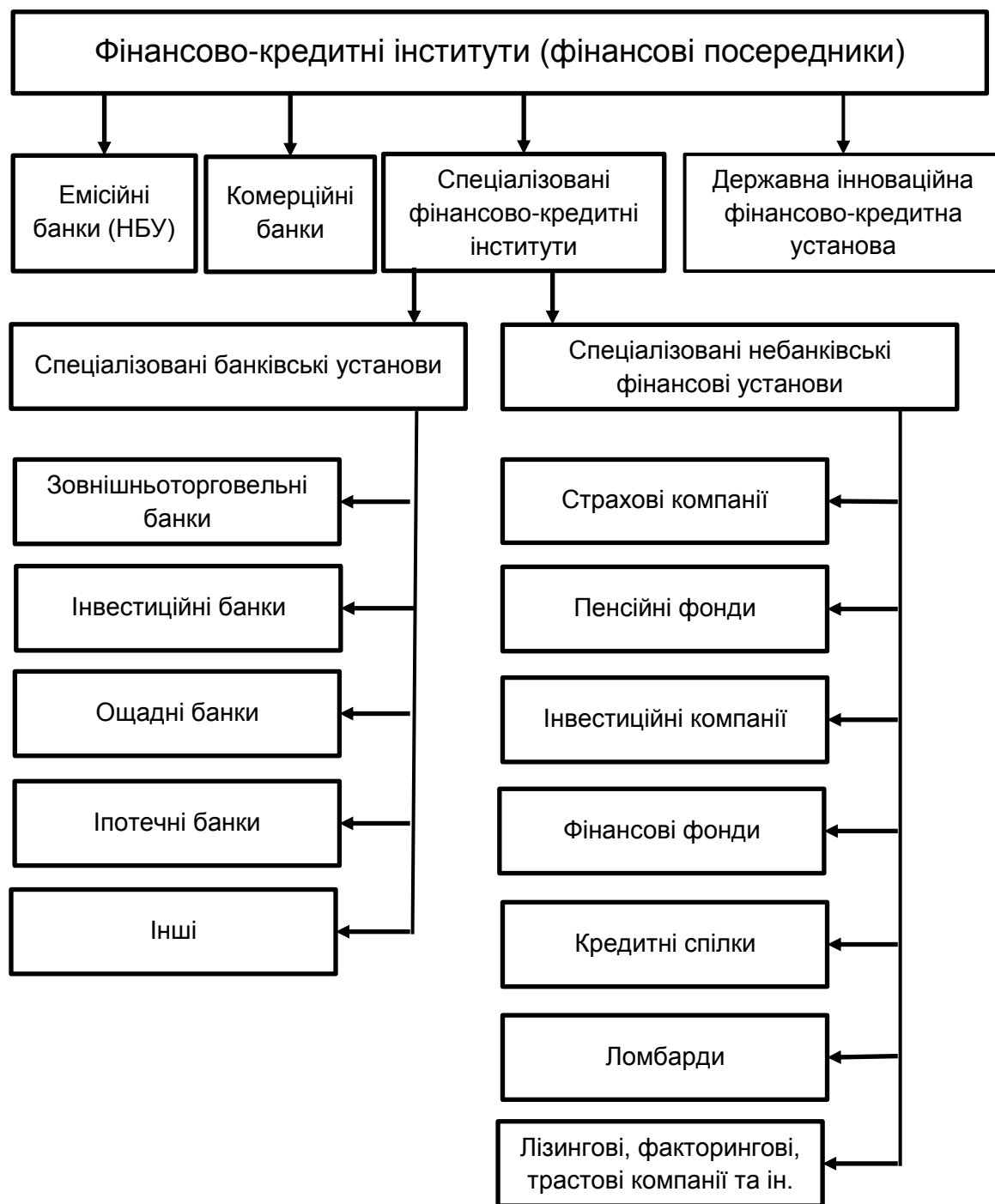

Рис. 12.1. Класифікація фінансово-кредитивних установ

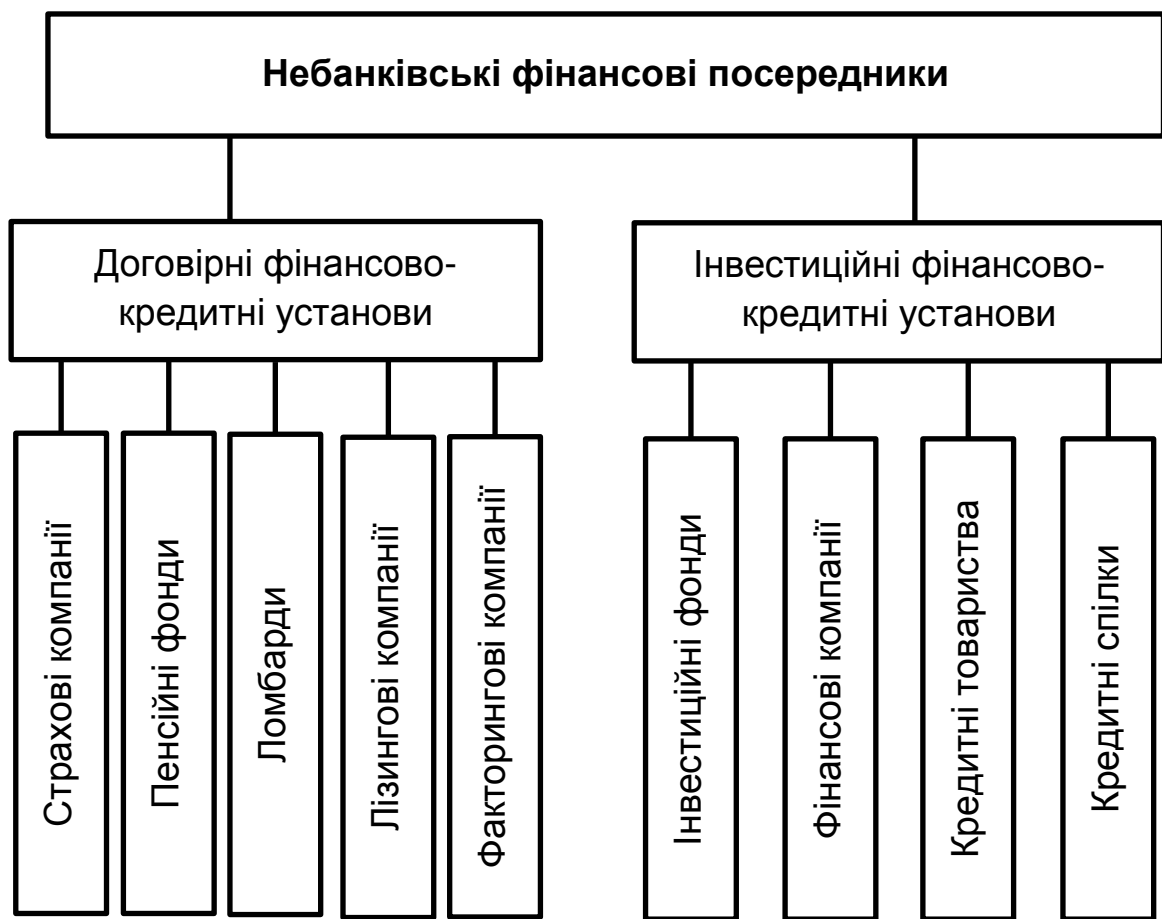

Рис. 12.2. Класифікація небанківських фінансових посередників

12.2. Особливості контролю фінансово-кредитних установ

Рис. 12.3. Визначення поняття "контроль фінансово-кредитних установ"

Рис. 12.4. **Особливості контролю фінансово-кредитних установ**

12.3. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа

Рис. 12.5. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа: головні ознаки

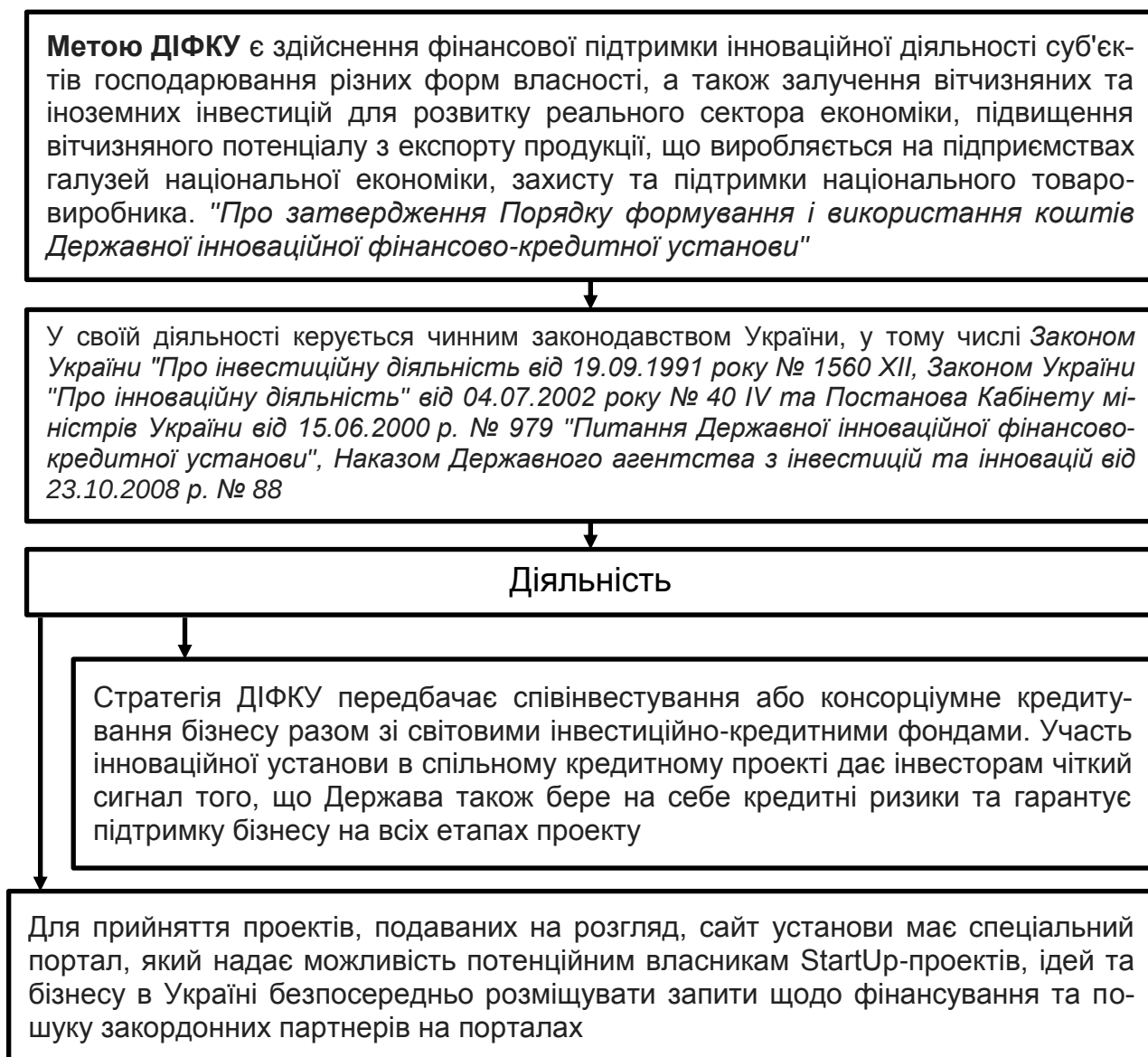

Рис. 12.6. **Мета та діяльність Державної інноваційної фінансово-кредитної установи**

Запитання для самодіагностики

1. Надайте визначення поняттю "фінансово-кредитні установи".
2. Охарактеризуйте види фінансово-кредитних інститутів.
3. Надайте визначення поняття "контроль фінансово-кредитних установ".
4. Назвіть особливості контролю фінансово-кредитних установ.
5. Охарактеризуйте основну діяльність Державної інноваційної фінансово-кредитної установи.

13. Контроль виконання місцевих бюджетів у фінансових органах

13.1. Основні положення контролю виконання місцевих бюджетів.

13.2. Процес контролю місцевих бюджетів.

13.3. Оформлення і реалізація матеріалів ревізій бюджетів та їх моніторинг

Метою цієї теми є розгляд теоретичних аспектів контролю виконання місцевих бюджетів у фінансових органах

Ключові терміни: бюджет, місцеві бюджети, моніторинг, ревізія, аудит, контроль, фінансові органи

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Здатність проводити контроль виконання місцевих бюджетів у фінансових органах	Знання законодавчо-нормативних актів, завдань, джерел інформації, та методики контролю виконання місцевих бюджетів у фінансових органах	Уміння щодо застосування методів збирання інформації; проведення контролю виконання місцевих бюджетів у фінансових органах	Обмін інформацією в професійному середовищі в процесі контролю виконання місцевих бюджетів у фінансових органах	Здатність самостійно узагальнювати та систематизувати матеріали дослідження, здійснювати контроль виконання місцевих бюджетів у фінансових органах

13.1. Основні положення контролю виконання місцевих бюджетів

Рис. 13.1. Напрями контролю виконання місцевих бюджетів [16]

Рис. 13.2. **Мета та завдання контролю виконання місцевих бюджетів у фінансових органах**

Рис. 13.3. Комплексний підхід до здійснення контролю виконання місцевих бюджетів [16]

13.2. Процес контролю місцевих бюджетів

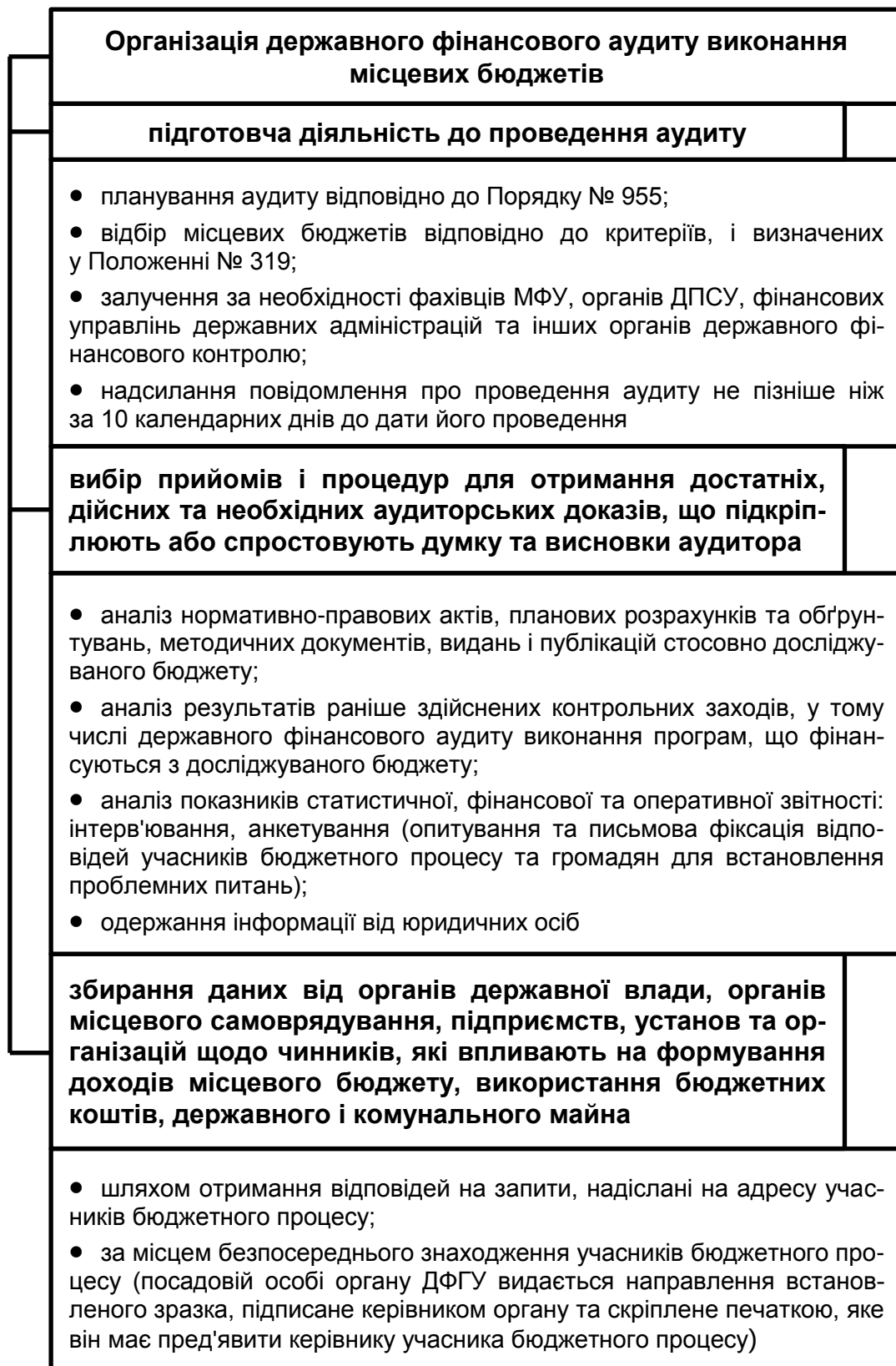

Рис. 13.4. Організація державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів [16]

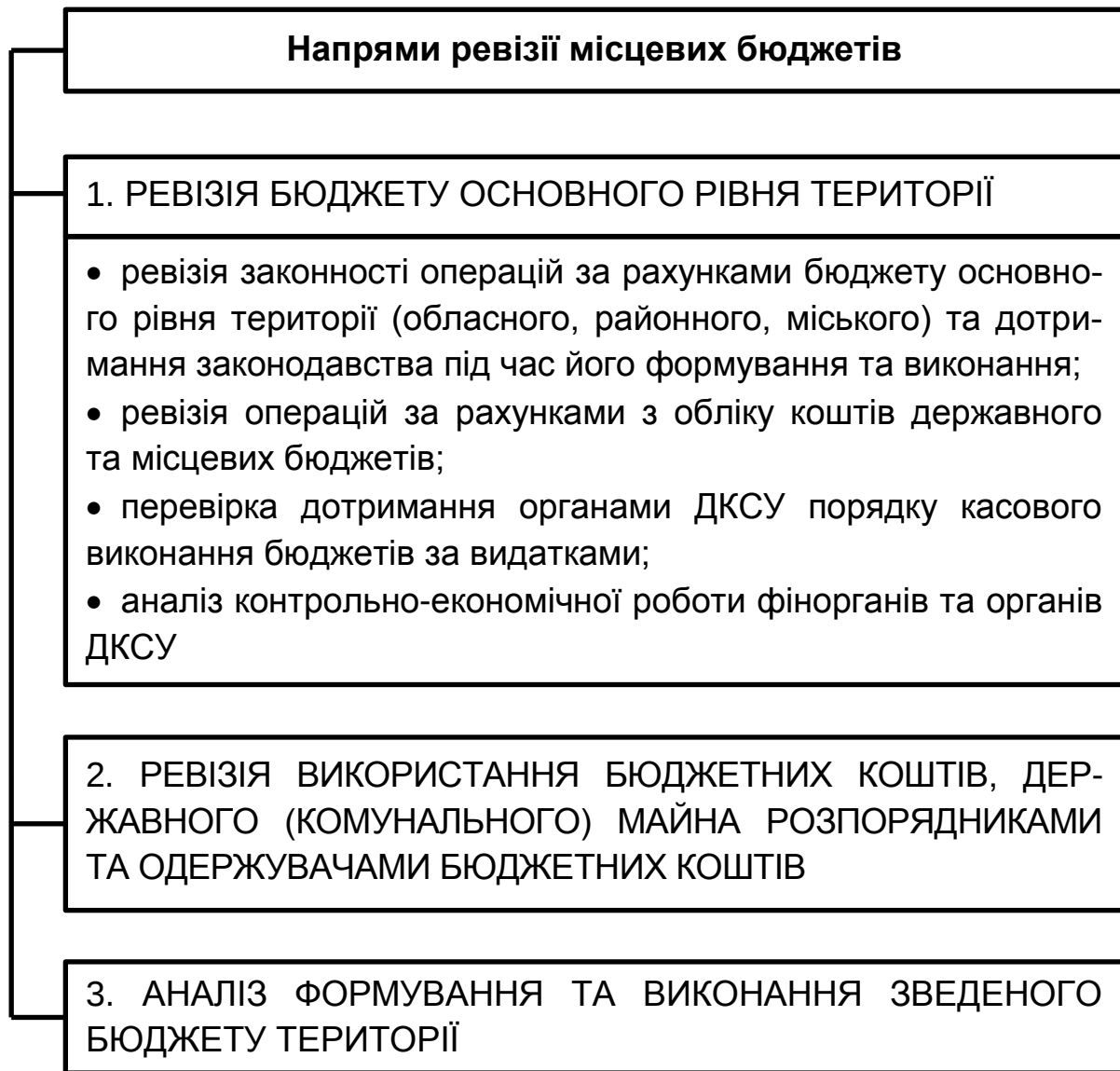

Рис. 13.5. Напрями ревізії місцевих бюджетів [16]

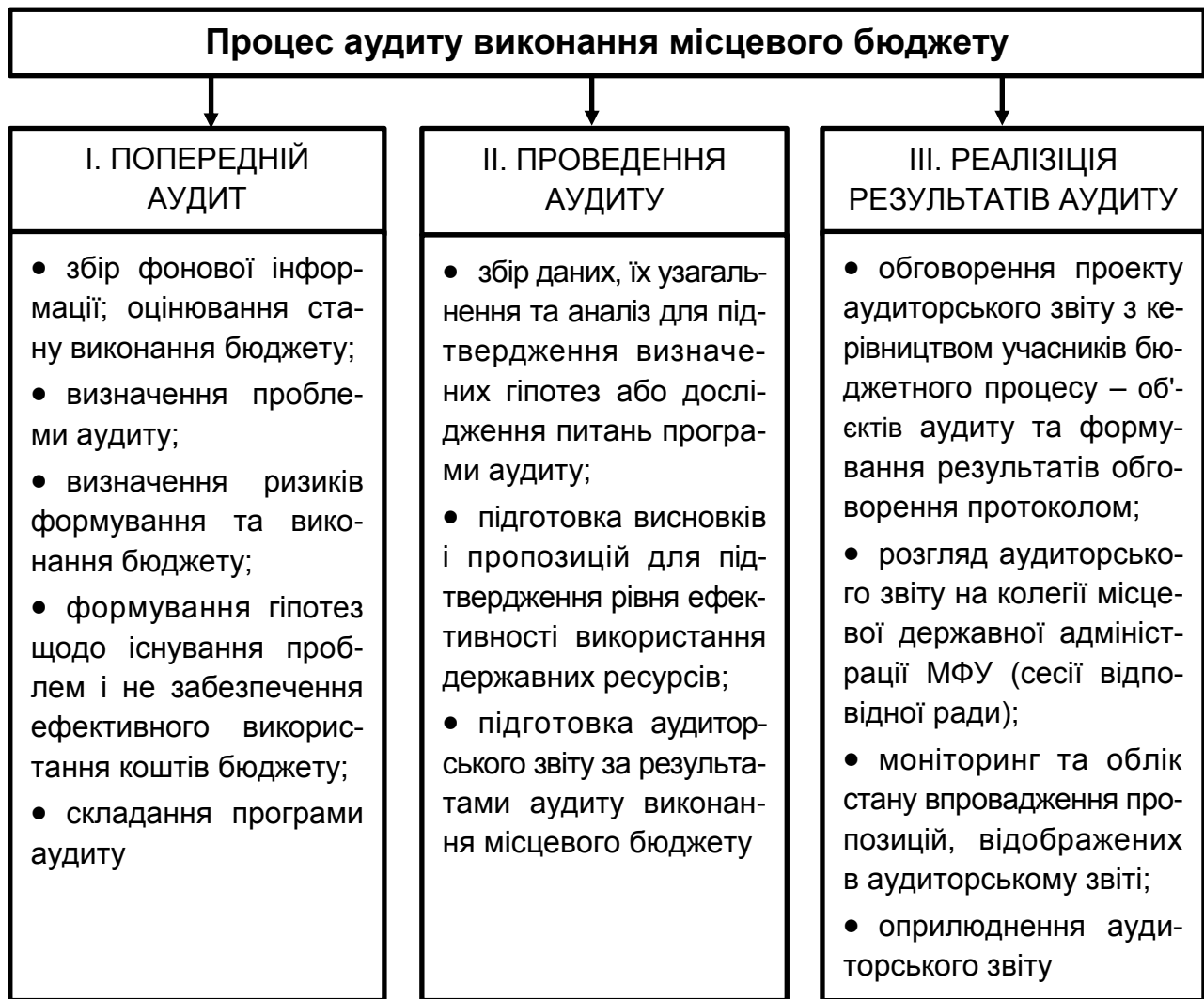

Рис. 13.6. Основні етапи процесу аудиту виконання місцевих бюджетів

13.3. Оформлення і реалізація матеріалів ревізій бюджетів та їх моніторинг

Документи за результатами ревізії місцевого бюджету	
	I. ЗВЕДЕНА ДОВІДКА ПРО РЕЗУЛЬТАТИ РЕВІЗІЇ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ
	<i>Вимоги до складання зведеної довідки</i>
	Складається з обов'язковими розмежуванням порушень між рівнями охоплених бюджетів. Викладання інформації у зведеній довідці здійснюється або в розрізі галузей, охоплених контролем, або за видами встановлених порушень (на розсуд керівника ревізії бюджету), зважаючи на специфіку викладених порушень, їх обсяги та кількість галузей, охоплених контролем. Складається у двотижневий термін після закінчення ревізії місцевого бюджету, одноосібно підписується керівником ревізії бюджетів та реєструється в окремому журналі реєстрації ревізій місцевих бюджетів
	<i>Вимоги до змісту зведеної довідки</i>
	Загальні дані щодо ревізії місцевого бюджету (підставу на її проведення, терміни, період, охоплений контролем тощо). Результати контрольних заходів, у тому числі проведених під час ревізії місцевого бюджету та в міжревізійному періоді. Результати контрольних заходів інших контролюючих органів (органів фінансового контролю), залучених до проведення ревізії місцевого бюджету, а також проведених у міжревізійному періоді, з питань фінансово-бюджетної дисципліни в регіоні, що впливають на виконання доходної частини бюджету або стосуються дотримання законодавства під час збереження та використання майна відповідної територіальної громади. Інформація про заходи, вжиті за результатами проведених ревізій. Інші дані, що стосуються фінансово-бюджетної дисципліни в регіоні
	II. ПРОПОЗИЦІЇ ДО ПРОЕКТУ РІШЕННЯ СЕСІЇ ВІДПОВІДНОГО ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ – на потреби вирішення питань, що належать до виключної компетенції органів місцевого самоврядування, а саме: внесення змін до наявних порядків (методик) оренди комунального майна, створення та формування цільових фондів тощо
	III. ЗВЕДЕНА КАРТКА ЗА ФОРМОЮ 1-КР
	IV. ЗВЕДЕНА КАРТКА ОБЛІКУ ПОРУШЕНЬ, УСТАНОВЛЕНИХ РЕВІЗІЄЮ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

Рис. 13.7. Документи за результатами ревізії місцевого бюджету та вимоги щодо їх складання

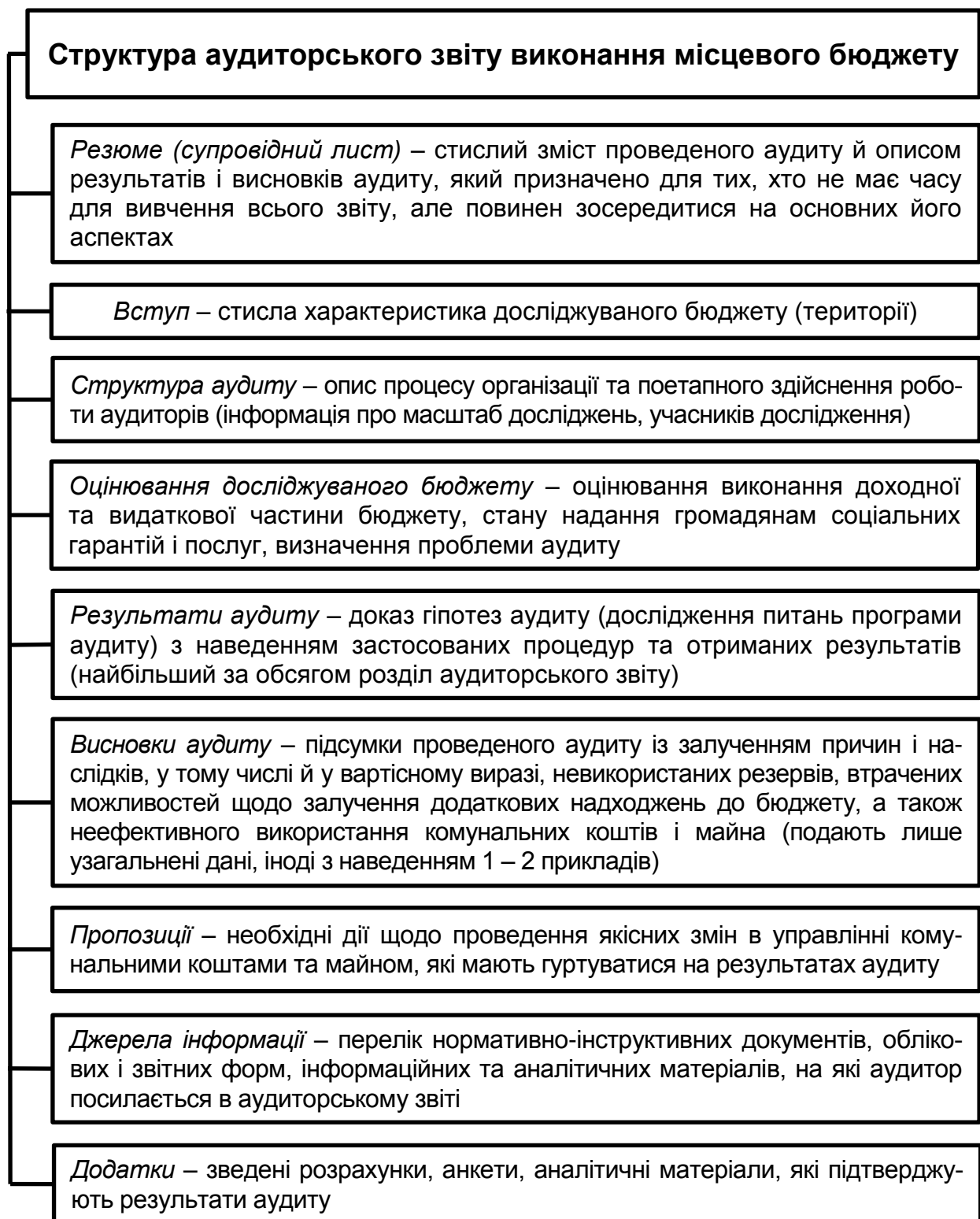

Рис. 13.8. Структура аудиторського звіту виконання місцевого бюджету [16]

Запитання для самодіагностики

1. Охарактеризуйте основні напрями контролю роботи фінансових органів з виконання місцевих бюджетів.
2. Назвіть джерела інформації для контролю виконання місцевих бюджетів.
3. Перелічіть основні нормативно-правові акти.
4. Як перевірити обґрунтованість планування доходів бюджету?
5. Назвіть основні напрями контролю дохідної частини місцевого бюджету.
6. Назвіть методичні прийоми контролю виконання дохідної частини бюджету.
7. Назвіть особливості контролю повноти надходжень загальнодержавних доходів протягом звітних періодів року.
8. Назвіть мету перевірки формування та використання коштів місцевих бюджетів.
9. Якими нормативно-правовими актами керуються перевіряючі під час проведення планових перевірок бюджетів?
10. Хто і як складає та затверджує плани проведення перевірок бюджетів?
11. Охарактеризуйте робочий план перевірки місцевих бюджетів.
12. Як здійснюється контроль за станом обліку фінансових зобов'язань?
13. Охарактеризуйте методику перевірки правильності ведення обліку операцій із виконання бюджетів і складання фінансової звітності.
14. Як правильно оформити матеріал перевірки?
15. Як проходить реалізація матеріалів перевірки бюджетів?

14. Контроль ефективності використання коштів державного бюджету Рахунковою палатою при Верховній Раді України

- 14.1. Основні аспекти контролю Рахунковою палатою України.
14.2. Особливості контролю ефективності використання коштів.
14.3. Оформлення результатів перевірки

Метою цієї теми є розгляд основних аспектів та особливостей контролю ефективності використання коштів державного бюджету Рахунковою палатою при Верховній Раді України

Ключові терміни: Рахункова палата України, державний аудит, контроль ефективності, державний бюджет, Верховна Рада України

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Здатність проводити контроль ефективності використання коштів державного бюджету Рахунковою палатою при Верховній Раді України	Знання законодавчо-нормативних актів, завдань, джерел інформації, та методики контролю ефективності використання коштів державного бюджету Рахунковою палатою при ВРУ	Уміння щодо застосування методів збирання інформації; проведення контролю ефективності використання коштів державного бюджету Рахунковою палатою при Верховній Раді України	Обмін інформацією в професійному середовищі в процесі контролю ефективності використання коштів державного бюджету Рахунковою палатою при Верховній Раді України	Здатність самостійно узагальнювати та систематизувати матеріали дослідження, здійснювати контроль ефективності використання коштів державного бюджету Рахунковою палатою при Верховній Раді України

14.1. Основні аспекти контролю Рахунковою палатою України

Рис. 14.1. Рахункова палата України, завдання та гарантії

Рис. 14.2. Незалежність ВОДА, відповідно до Лімської декларації

Мета та принципи Мексиканської декларації

Мексиканська декларація (затверджена на XIX Конгресі INTOSAI у 2007 р.)	
Мета	проголошення незалежності ВОДА для випадків, коли така незалежність не проголошена в Конституції, або проголошена формально
Основні принципи:	
Незалежність у правовій сфері	Забезпечення відповідного юридичного статусу вищого контрольного органу
Незалежність джерел інформації	Надання аудиторам всієї потрібної інформації під час перевірок без обмежень
Кадрова незалежність	Законодавче закріплення умов призначення керівництва і членів ВОДА
Незалежність у сфері аудиту	Самостійне визначення вищим органом державного аудиту тематики аудиторських перевірок, робочих планів, методів і способів їх виконання
Незалежність у презентації результатів аудиту	Відсутність перешкод в оприлюдненні підсумків
Незалежність у визначенні змісту звітів і часу публікацій	—
Незалежність наступного контролю	Можливість контролювати виконання рекомендацій, здійснених під час перевірок вищим органом державного аудиту
Незалежність в економічній сфері	Надання ВОДА відповідного і достатнього забезпечення матеріальними, трудовими і фінансовими ресурсами

**Аналіз дотримання Рахунковою палатою України
основоположних документів INTOSAI у сфері забезпечення
принципу незалежності**

Принцип незалежності	Характеристики
1	2
Незалежність у правовій сфері	• незалежність має бути гарантована і достатньо захищена з юридичної точки зору; • відповідно до ст. 36 Закону України "Про Рахункову палату" палата здійснює свою діяльність "як незалежний орган контролю Верховної Ради України і керується Конституцією України і законами України, виконуючи свої функції і повноваження згідно із статусом..."; • з правової точки зору незалежність Рахункової палати дотримана, хоча і не деталізована, як того вимагає ISSAI 10 (Мексиканська декларація) та ISSAI 11
Кадрова незалежність	• процедура призначення складу Рахункової палати – Голови, Першого заступника і заступника Голови, головних контролерів та Секретаря – прописана у Законі України "Про Рахункову палату"; • згідно зі ст. 10 Голова Рахункової палати після обговорення його кандидатури за спеціальною процедурою Комітетом Верховної Ради призначається Верховною Радою за поданням Голови Верховної Ради терміном на сім років з правом повторного призначення; • кандидат вважається призначеним, якщо за нього під час таємного голосування проголосувала більшість від конституційного складу Верховної Ради (тобто більше ніж 225 з 450 народних депутатів). Перший заступник і заступник Голови, головні контролери та Секретар Рахункової палати призначаються на посаду Верховною Радою України за поданням Голови Рахункової палати шляхом таємного голосування за списком терміном на сім років у порядку, встановленому для призначення Голови Рахункової палати; • претенденти на посади у Рахунковій палаті не можуть бути народними депутатами, членами уряду, займатися підприємницькою діяльністю, виконувати роботу за сумісництвом (крім викладацької, наукової та іншої творчої діяльності, здійснюваної в позаробочий час); • статтею 37 згадуваного закону гарантовано правовий статус посадових осіб Рахункової палати, що не можуть бути затримані, притягнуті до кримінальної відповідальності без згоди Верховної Ради України;

1	2
	• за будь-який вплив на посадових осіб Рахункової палати з метою перешкодити виконанню ними службових обов'язків або добитися ухвалення рішення, що суперечить чинному законодавству України, винні особи несуть відповідальність, встановлену законодавством України; • посадовим особам Рахункової палати гарантується професійна незалежність. Вони можуть бути достроково звільнені з посади за поданням Голови Верховної Ради України в разі: порушень ними законодавства України або допущення службових зловживань за рішенням Верховної Ради; особистої заяви про відставку; • тривалої хвороби (підтвердженої медичною установою), що перешкоджає їх діяльності на обійманій посаді; досягнення ними 65-річного віку; • встановлений термін перебування на посаді керівного складу Рахункової палати триває сім років, він не співпадає з терміном виконання повноважень Верховною Радою України (п'ять років), що забезпечує дотримання незалежності палати від законодавчого органу, який її формує
Незалежність у сфері аудиту	• рахункова палата має організаційну і функціональну незалежність; • об'єктом контролю з боку Рахункової палати є всі операції, що мають фінансові наслідки для Державного бюджету України, які здійснюють у ході своєї діяльності будь-які установи, організації, суб'єкти підприємницької діяльності, незалежно від форм власності; • вся діяльність проводиться Рахунковою палатою на основі річних і поточних планів, які формуються з урахуванням усіх видів та напрямів діяльності палати і конкретних доручень Верховної Ради України та її комітетів. До плану роботи Рахункової палати включається виконання звернень 150 депутатів; • до компетенції Колегії Рахункової палати належать: Питання планування і організації роботи Рахункової палати, методології контрольно-ревізійної діяльності, підготовки висновків за матеріалами перевірок, ревізій, обслідувань та експертиз, підготовки звітів та інформаційних повідомлень; • за вимогами ISSAI 11 ВОДА необхідно обережно ставитися до аудитів у політичній сфері – обмежуватися аудитом реалізації політики, не вдаючись до оцінювання самої політики уряду чи державних установ. Ця вимога забезпечується статтею 27 Закону України "Про Рахункову палату"

1	2
Незалежність джерел інформації	• виконання обов'язків ВОДА передбачає: відповідний рівень повноважень для отримання своєчасного, необмеженого, прямого і вільного доступу до всіх необхідних документів та інформації; • статтею 18 Закону України "Про Рахункову палату" передбачається: на запити Рахункової палати всі органи державної влади та органи місцевого самоврядування, підприємства, установи й організації та їх посадові особи зобов'язані надавати інформацію, що стосується об'єктів контролю та є необхідною для його здійснення
Незалежність у презентації результатів аудиту	Форми подання результатів діяльності: • доповіді та повідомлення за підсумками проведених перевірок; • оперативний звіт до Верховної Ради про хід виконання Державного бюджету України; • інформація до Верховної Ради про перевірку кошторису витрат НБУ; • загальний письмовий звіт до Верховної Ради про результати виконання її доручень, проведених перевірок, ревізій і про витрати на цю діяльність; • інформація до Верховної Ради про виявлені факти порушення закону, заподіяння державі шкоди; • передача матеріалів до правоохоронних органів, у разі виявлення порушень закону, що тягнуть за собою адміністративну, кримінальну відповідальність; • висновки і пропозиції до Верховної Ради щодо звітів НБУ про забезпечення стабільності грошової одиниці, щодо діяльності НБУ з обслуговування державного боргу
Незалежність у визначенні змісту звітів і часу публікацій	• ВОДА є вільним у прийнятті рішень щодо змісту, термінів звітів за результатами перевірки, їх публікації та розповсюдження; • він має право надавати у своїх аудиторських звітах спостереження та рекомендації з урахуванням думки контрольованого суб'єкта; • законодавством мають бути передбачені лише мінімальні вимоги щодо звітності ВОДА; • оприлюднення звітів має відбуватися після того, як вони офіційно надані у відповідний орган за вимогами законодавства; • щорічний звіт Рахункової палати, затверджений Верховною Радою, публікується у виданнях Верховної Ради; • рахункова палата регулярно публікує інформацію про свою діяльність у засобах масової інформації

1	2
Незалежність наступного контролю	• ВОДА повинен надавати свої звіти законодавчій владі; • має існувати внутрішня система контролю реалізації наданих висновків і рекомендацій за результатами перевірки; • важливу роль відіграє наявність неформального механізму контролю реалізації рекомендацій, що заснований на проведенні регулярних засідань, брифінгів із залученням представників різних гілок влади, в ході яких обговорюються практичні варіанти реалізації наданих державними аудиторами рекомендацій, їх наслідки тощо
Незалежність в економічній сфері	• за вимогами ISSAI вищий орган державного аудиту повинен мати необхідні та раціональні людські, матеріальні і грошові ресурси, а виконавча влада не повинна контролювати чи направляти доступ до цих ресурсів; • ВОДА має управляти своїм бюджетом і розподіляти його на власний розсуд; • законодавча влада відповідає за забезпечення ВОДА відповідними ресурсами для виконання ним своїх повноважень; • у випадку недостатності попередньо розрахованого бюджету для повноцінного виконання повноважень ВОДА має право звертатися до законодавчої влади

14.2. Особливості контролю ефективності використання коштів

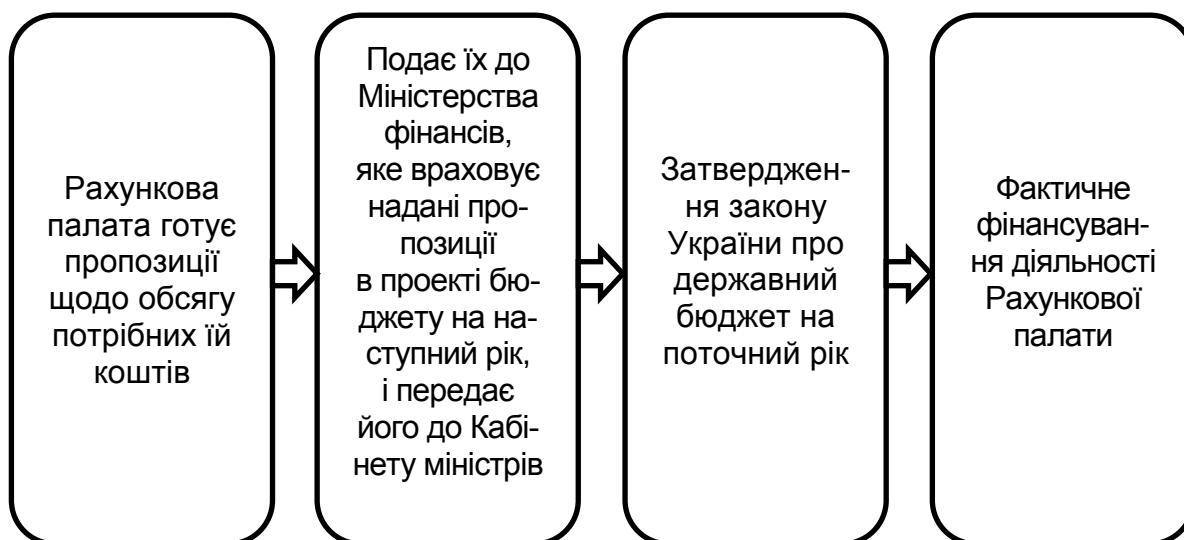

Рис. 14.3. Процедура фінансування Рахункової палати

Рис. 14.4. **Загрози незалежності державних аудиторів**

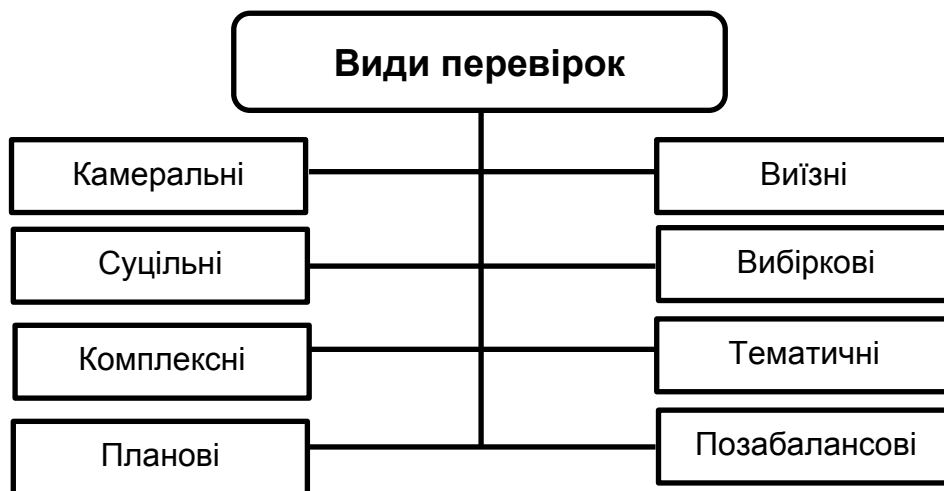

Рис. 14.5. Види перевірок

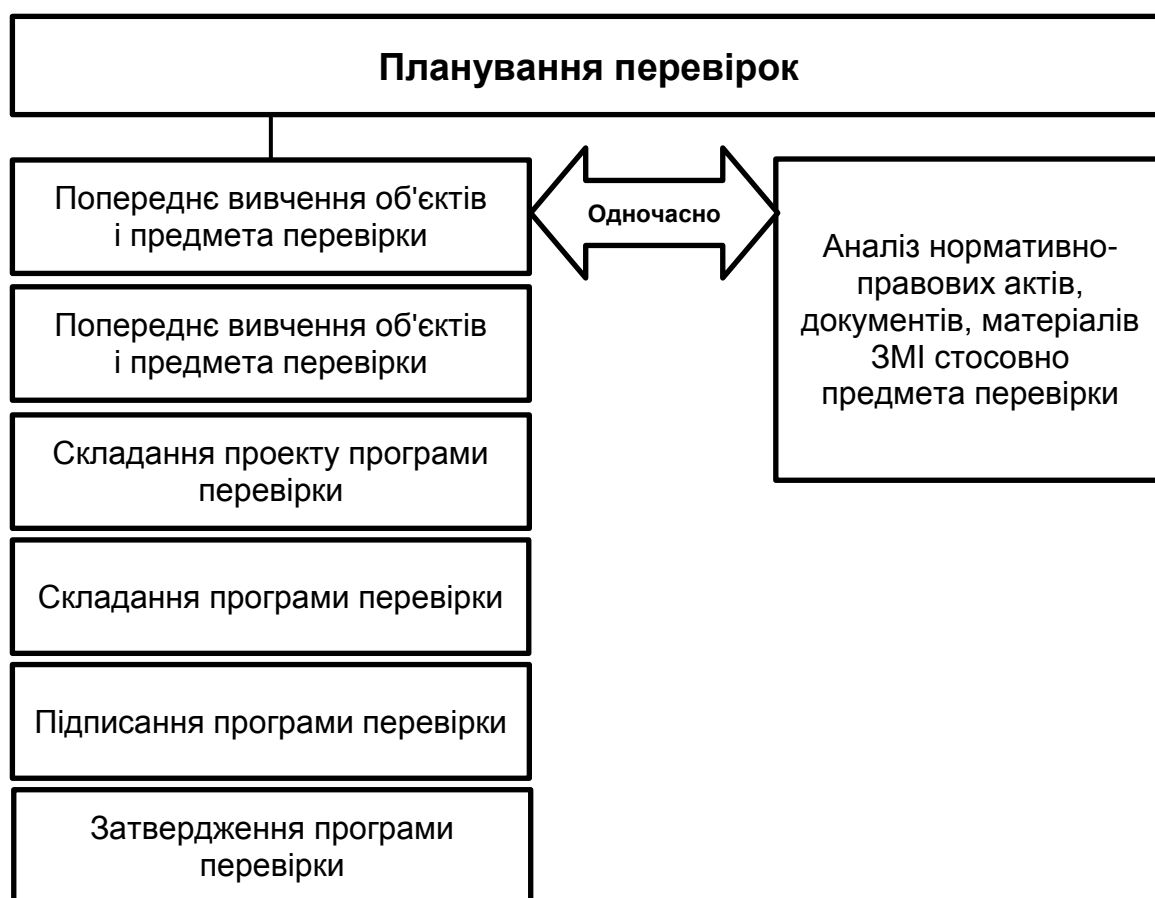

Рис. 14.6. Планування перевірок

ОБ'ЄКТИ ПЕРЕВІРОК (АУДИТ ЕФЕКТИВНОСТІ)	
Вищі органи влади	апарат ВРУ, Адміністрація Президента України, Державне управління справами, Секретаріат КМУ, апарат Ради національної безпеки і оборони України, Секретаріат Уповноваженого ВРУ з прав людини
Банки та інші фінансові установи	НБУ, уповноважені банки та інші фінансові установи, що здійснюють обслуговування коштів Державного бюджету України
Судові органи, інші правоохоронні і контрольні органи	апарати Конституційного, Верховного та Вищого господарського судів України, інші судові органи, центральні органи виконавчої влади, апарат Генеральної прокуратури України, інші правоохоронні та контрольні органи України, Вища рада юстиції, ЦВК
Органи місцевого управління	місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування в частині використання ними коштів Державного бюджету України
Інші бюджетні установи	розпорядники коштів Державного бюджету України усіх рівнів
Інші юридичні особи	незалежно від форм власності, в разі отримання ними коштів Державного бюджету України, кредитів під гарантію держави
Інші організації	громадські організації, політичні партії та інші в частині використання коштів Державного бюджету України
Загальнодержавні цільові фонди та інші об'єкти	у тій частині їх діяльності, яка стосується використання коштів Державного бюджету України

Рис. 14.7. Об'єкти перевірок (аудиту ефективності) [16]

Рис. 14.8. Порядок проведення перевірок використання коштів
Державного бюджету та оформлення їх результатів [16]

Рис. 14.9. Елементи ефективності використання бюджетних коштів

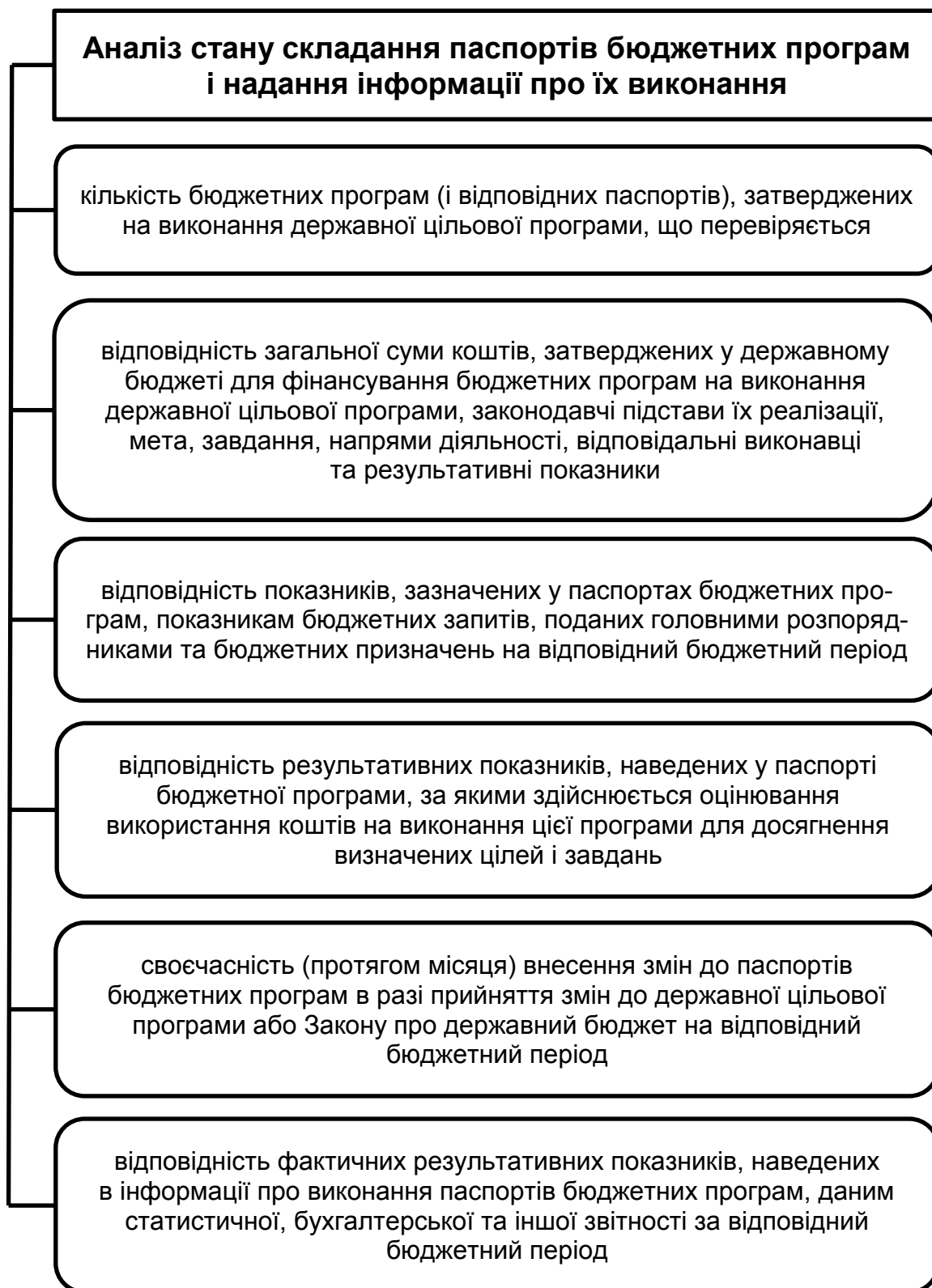

Рис. 14.10. **Аналіз стану складання паспортів бюджетних програм і надання інформації про їх виконання**

Рис. 14.11. Предмет перевірки законності та ефективності використання коштів на фінансування державних цільових програм

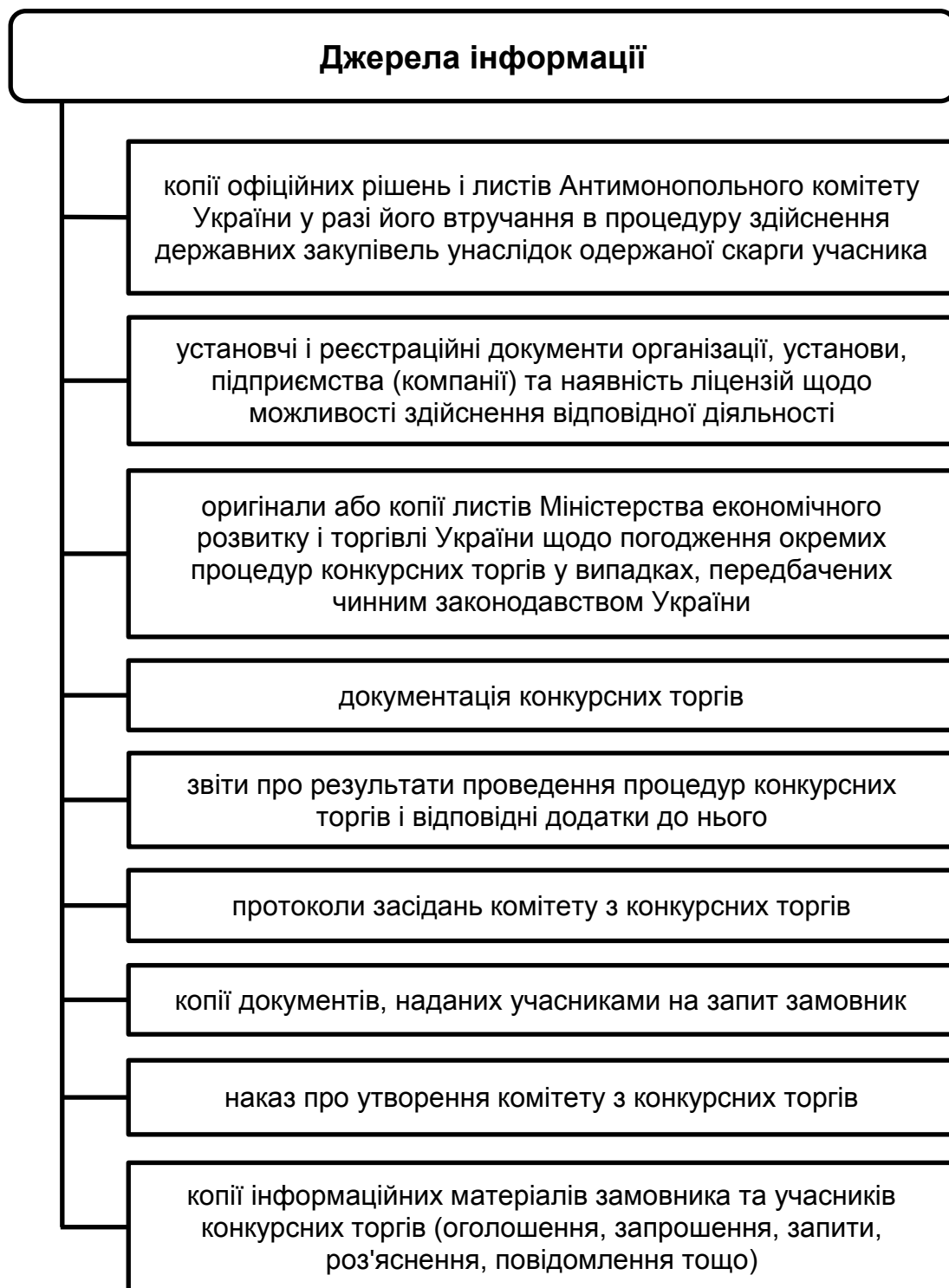

Рис. 14.12. Джерела інформації в разі перевірки законності та ефективності використання коштів на фінансування державних цільових програм

14.3. Оформлення результатів перевірки

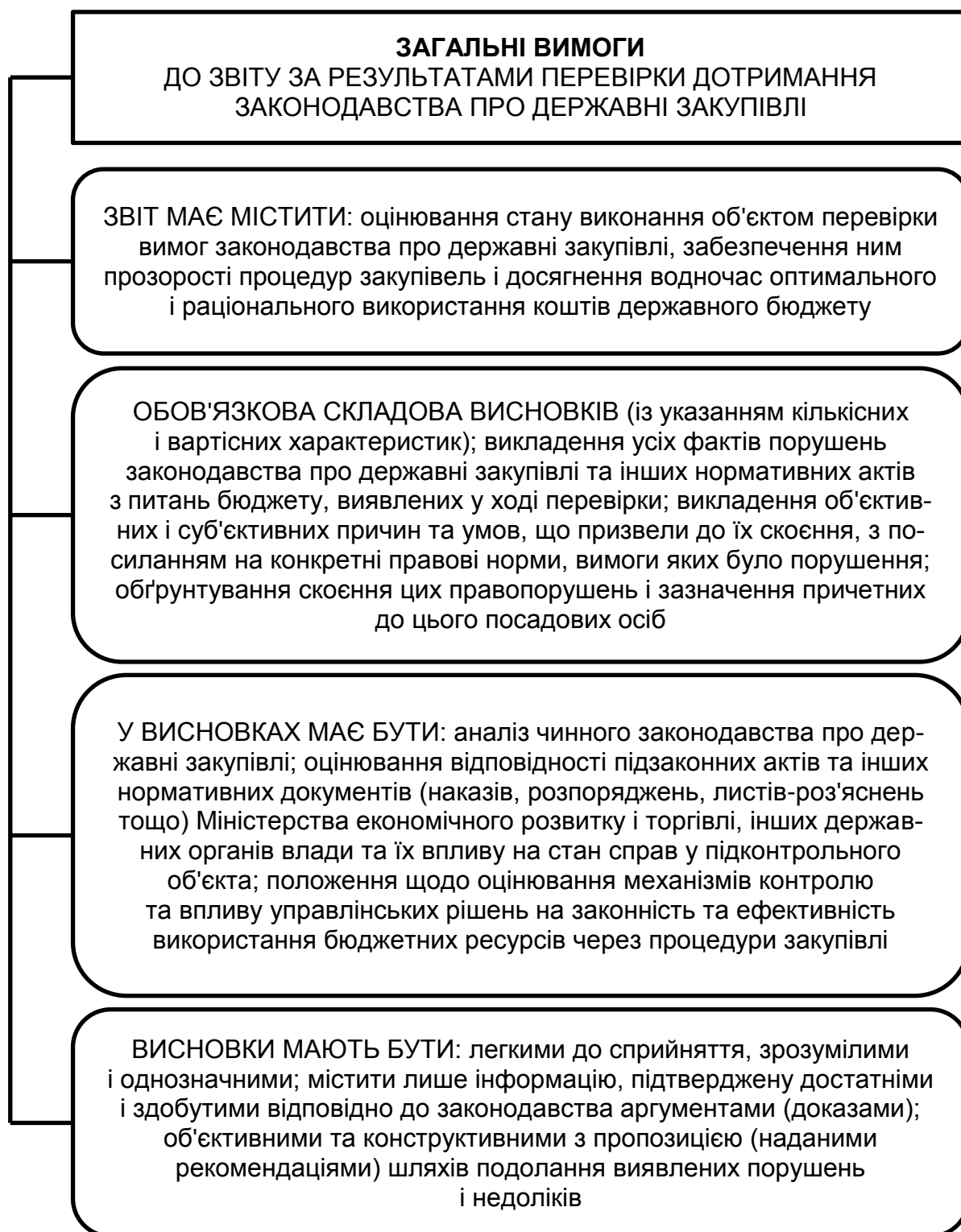

Рис. 14.13. Загальні вимоги до звіту за результатами перевірки дотримання законодавства про державні закупівлі [16]

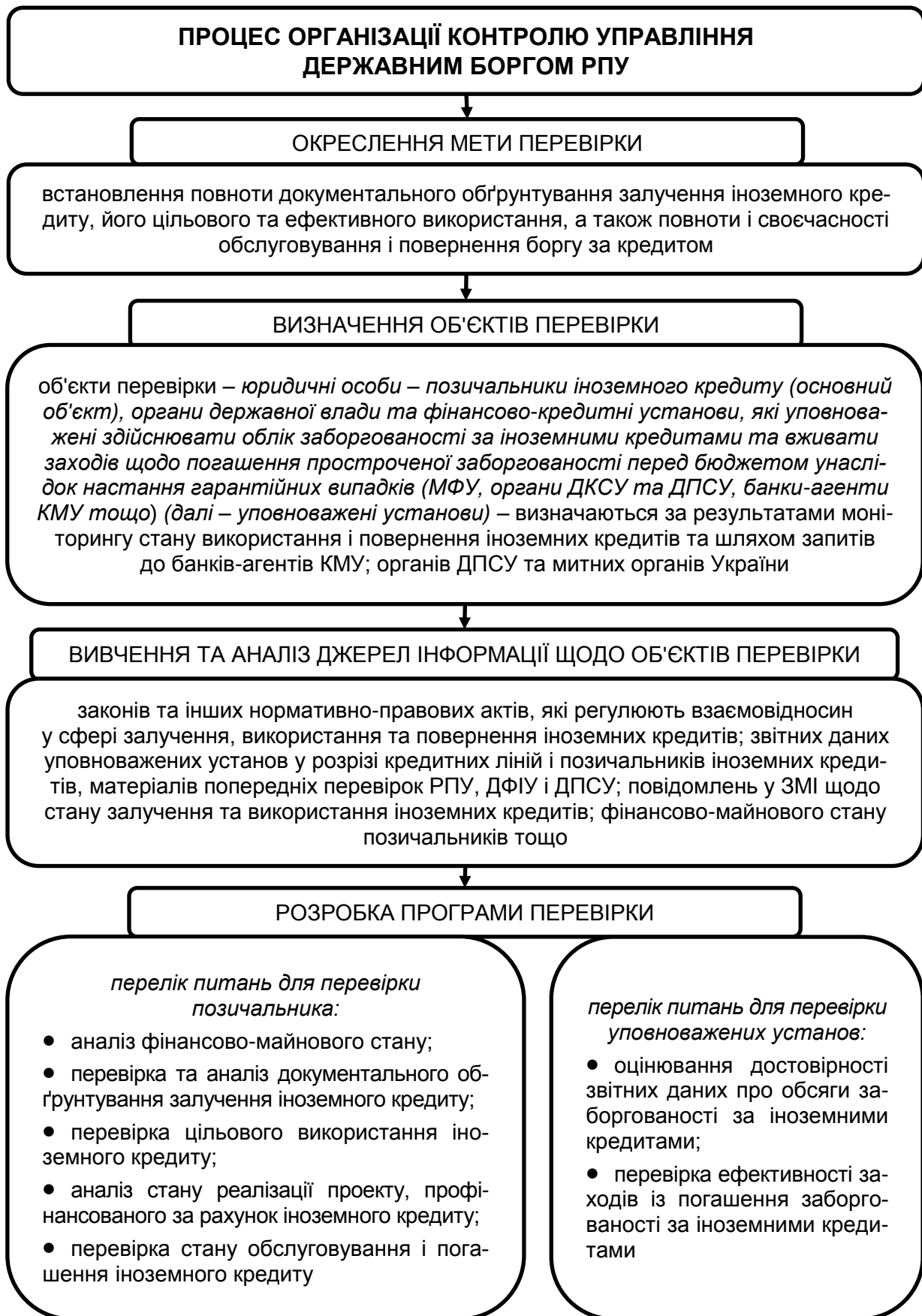

Рис. 14.14. Процес організації контролю управління державних боргом РПУ [16]

Запитання для самодіагностики

1. Дайте характеристику Рахункової палати як вищого органу державного фінансового контролю в Україні.
2. Назвіть контрольні повноваження Рахункової палати.
3. Назвіть основні функції Рахункової палати у сфері державного фінансового контролю.
4. Назвіть контрольні повноваження Верховної Ради України у сфері державного зовнішнього контролю.
5. Назвіть контрольні повноваження Верховної Ради України у сфері державного фінансового контролю які здійснюються через комітет з питань бюджету.
6. Назвіть вимоги міжнародних стандартів щодо умов функціонування Рахункової палати.
7. Розкрийте основні принципи Мексиканської декларації.
8. Охарактеризуйте принцип незалежності у сфері аудиту.
9. Покроково розкрийте процедуру фінансування Рахункової палати.
10. Назвіть мету та основні завдання перевірок і ревізії Рахунковою палатою України.
11. Якою є організація і планування контрольно-ревізійної роботи Рахунковою палатою України?
12. Як проводиться перевірка Рахунковою палатою правильності видання центральними органами виконавчої влади нормативно-правових актів?
13. Як проводиться перевірка Рахунковою палатою використання коштів державного бюджету України та загальнодержавних цільових і позабюджетних фондів?
14. Якою є реалізація Рахунковою палатою матеріалів перевірок і ревізій?

Рекомендована література

Основна

1. Дікань Л. В. Державний аудит : підручник / Л. В. Дікань, О. В. Кожушко, Ю. О. Лядова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 412 с.
2. Дікань Л. В. Контроль і ревізія : навч. посіб. / Л. В. Дікань. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : Знання, 2007. – 327 с.
3. Дікань Л. В. Контроль і ревізія фінансових операцій : навч. посіб. для самост. вивчення дисципліни / Л. В. Дікань. – Харків : ХНЕУ, 2011. – 231 с.
4. Дікань Л. В. Контроль у бюджетних установах : лабораторний практикум / Л. В. Дікань. – Харків : ІНЖЕК, 2014. – 137 с.
5. Дікань Л. В. Контроль у бюджетних установах : підручник / Л. В. Дікань. – 2-ге вид., доп. та перероб. – Харків : ІНЖЕК, 2013. – 292 с. (іл. + 1 електрон. опт. диск (CD-ROM)).
6. Дікань Л. В. Фінансово-господарський контроль : навч. посіб. / Л. В. Дікань. – Київ : Знання, 2010. – 385 с.
7. Контроль і ревізія / Ф. Ф. Бутинець, С. В. Бардаш, Н. М. Малюга, Н. І. Петренко. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 512 с.
8. Контроль у бюджетних установах [Електронний ресурс] : підручник: затв. МОН / Л. В. Дікань, Н. В. Синюгіна ; за ред. В. С. Пономаренка ; керівник проекту В. М. Анохін; комп. верстка, дизайн, обробка зобр., звуку, відеомонтаж, анімація : Л. В. Дікань ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – мультимедійне інтерактивне електрон. вид. комбінованого використ. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – Загол. з титул. екрану. – ISBN 978-966-676-535-5.
9. Контроль у бюджетних установах: теорія та практика : монографія / Л. В. Дікань, І. О. Шевченко, Є. В. Дейнеко, Д. В. Калінкін та ін. ; за заг. ред. канд. екон. наук, проф. Л. В. Дікань. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 369 с.
10. Контроль у бюджетних установах: теорія та практика : монографія / Л. В. Дікань, Є. В. Дейнеко, Д. В. Калінкін та ін. – Харків : ВД "ІНЖЕК", 2013. – 232 с.
11. Піхоцький В. Ф. Система державного фінансового контролю в Україні : концептуальні засади теорії та практики : монографія / В. Ф. Піхоцький. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. – 334 с.

12. Реформування фінансового контролю в Україні: проблемні питання та напрями їх вирішення : монографія / Л. В. Дікань, І. О. Шевченко, Є. В. Дейнеко, Д. В. Калінкін та ін. ; за заг. ред. канд. екон. наук, проф. Л. В. Дікань. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 220 с.

13. Слободяник Ю. Б. Формування системи державного аудиту в Україні : монографія / Ю. Б. Слободяник. – Суми : ФОП А. С. Наталуха, 2014. – 321 с.

14. Усач Б. Ф. Контроль і ревізія : підручник / Б. Ф. Усач. – Київ : Знання, 2007. – 263 с.

15. Хмельков А. В. Державний фінансовий контроль : підручник / А. В. Хмельков. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. – 228 с.

16. Чумакова І. Ю. Державний фінансовий контроль : підручник / І. Ю. Чумакова, Н. В. Шульга ; за заг. ред. О. А. Петрик. – Київ : КНЕУ, 2013. – 412 с.

Додаткова

17. Бастейбл Ч. Ф. Общественные финансы / Ч. Ф. Байстейбл ; под ред. канд. экон. наук С. П. Захарченкова ; пер. с англ. – Харьков : Виват, 2016. – 808 с.

18. Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. (для студентів вищ. навч. закл.) / Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, М. М. Конупатрий. – Київ : Центр учбової літератури, 2017. – 424 с.

19. Державний фінансовий контроль : навчально-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Н. С. Вітвицька, І. Ю. Чумакова, М. М. Коцупатрий, М. Т. Фенченко. – Київ : КНЕУ, 2003. – 408 с.

20. Державний фінансовий контроль : практикум : навч. посіб. / под ред. В. В. Нагайчук. – Вінниця : Вінницька міська друкарня, 2015. – 192 с.

21. Державний фінансовий контроль : ревізія та аудит / П. К. Германчук, І. Б. Стефаник, Н. І. Рубан та ін. – Київ : НВП "АВТ", 2004. – 424 с.

22. Дудко В. П. Державний фінансовий контроль : підручник / В. П. Дудко. – 2-е вид., перероб. і допов. – Чернівці : Прут, 2008. – 624 с.

23. Ирвин Д. Финансовый контроль / Д. Ирвин. ; под ред. И. И. Елисеевой ; пер. с англ. – Москва : Финансы и статистика, 1998. – 256 с.

24. Іванова І. І. Державний фінансовий контроль : Парадигми розвитку : монографія / І. І. Іванова. – Київ : Академвидав, 2010. – 168 с.

25. Івашова Л. М. Фінансовий контроль і аудит: реалії та перспективи розвитку : монографія / Л. М. Івашова, О. М. Гнезділова, Н. Г. Волик. – Запоріжжя : Вид-во КПУ, 2012. – 260 с.

26. Крамаровский Л. М. Ревизия и контроль : учебник / Л. М. Крамаровский. – 4-е изд. перераб. и доп. – Москва : Финансы и статистика, 2001. – 299 с.

27. Мурашко В. М. Контроль і ревізія фінансово-господарської діяльності : навч. посіб. / В. М. Мурашко, Т. М. Сторожук, О. В. Мурашко ; за заг. ред. П. В. Мельника. – Київ : ЦУЛ, 2003. – 311 с.

28. Небрат В. В. Еволюція теорії державних фінансів в Україні : монографія / В. В. Небрат. – Київ : НАН України, ін-т екон. та прогнозув., 2013. – 584 с.

29. Нитти Ф. Основные начала финансовой науки / Ф. Нитти ; пер. с итал. И. Шрейдера ; под ред. и с доп. А. Смирщевского лица ; предис. А. Чупрова, заслуж. проф. Моск. унта. – Москва : М. и С. Сабашниковы, 1904. – 624 с.

30. Павлюк В. В. Контроль і ревізія : навч. посіб. / В. В. Павлюк, В. М. Сердюк, Ш. М. Акаєв. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 325 с.

31. Пушкар М. С. Історія обліку та контролю господарської діяльності : навч. посіб. / М. С. Пушкар, Н. В. Гавріченко, Р. В. Романів. – Тернопіль : Карт-бланш, 2003. – 223 с.

32. Ревізія і контроль у промисловому підприємстві : навч. посіб. / В. І. Крисюк, М. М. Каленський, А. Д. Бутко та ін. – Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 126 с.

33. Романченко Ю. О. Фінансовий контроль в бюджетних та фінансових установах : навч. посіб. / Ю. О. Романченко, Л. О. Дорагань-Писаренко, Л. С. Араний. – Полтава : ФОП Крюков, 2014. – 344 с.

34. Финансовый контроль : международный опыт / Г. М. Азаренкова, Л. В. Дикань, Т. О. Кривцова и др. ; под. ред. Г. М. Азаренковой. – Київ : УБД НБУ, 2013. – 322 с.

35. Фінансовий контроль бюджетних ресурсів : монографія / Є. В. Мних, Г. О. Кравченко, Н. С. Барабаш та ін. ; за заг. ред. Є. В. Мниха. – Київ : Київ. нац. торг. екон. унт, 2008. – 186 с.

36. Швець В. Практикум : завдання для виконання контрольної роботи з дисципліни "Державний фінансовий контроль" / В. Швець. – Львів : кафедра обліку і аудиту ЛНУ ім. І. Франка, 2016. – 26 с.

37. Шевчук О. А. Державний фінансовий контроль : питання теорії та практики : монографія / О. А. Шевчук. – Київ : УБС НБУ, 2013. – 431 с.

Інформаційні ресурси

38. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України № 2456-VI від 08.07.2010 р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

39. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua>.

40. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

41. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 року [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. № 310-р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

42. Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 травня 2005 р. № 158. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

43. Концепція розвитку системи управління державними фінансами [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.09.2012 р. № 633 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/6332012>.

44. Лімська декларація керівних принципів контролю : прийнята IX Конгресом Міжнародної організації вищих контрольних органів (INTOSAI) у 1977 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/ar>.

45. Методичні рекомендації з проведення Рахунковою палатою фінансового аудиту [Електронний ресурс] : рішення Рахункової палати від 22.09.2015 р. № 5-5. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

46. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

47. Порядок проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2006 р. № 361. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

48. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України (із змінами, внесеними Законом України № 2756-VI від 2 грудня 2010 року). – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

49. Про застосування штрафних санкцій за порушення норм регулювання обігу готівки [Електронний ресурс] : указ Президента України (із змінами, внесеними згідно з Указами Президента № 920/2000 від 26.07.2000 р., № 802/2001 від 07.09.2001 р.). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

50. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки [Електронний ресурс] : розпорядження КМУ від 24.05.2017 р. № 415-р зі змінами 25.04.2018. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

51. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні [Електронний ресурс] : постанова Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

52. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України [Електронний ресурс] : постанова КМУ 03.02.2016 р. № 43. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua>.

53. Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту місцевих бюджетів [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2007 р. № 698. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

54. Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту державних (регіональних) цільових програм [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2018 р. № 692. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

55. Про затвердження Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2006 р. № 550. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

56. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 р. № 1247. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

57. Про затвердження Стратегії розвитку системи державного фінансового контролю, що здійснюється органами виконавчої влади [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 24.07.2003 р. № 1156. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

58. Про Концепцію застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі [Електронний ресурс] : розпорядження КМУ від 14.09.2002 р. № 538-р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

59. Про оплату праці [Електронний ресурс] : закон України (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України № 20/97-ВР від 23 січня 1997 р., № 1574-VI від 25 червня 2009 р.). – Режим доступу : <http://jurisconsult.net.ua>.

60. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні [Електронний ресурс] : закон України № 2939-XII від 26.01.1993 р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

61. Про публічні закупівлі [Електронний ресурс] : Закон України № 922-VIII від 25.12.2015 р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

62. Про Рахункову палату [Електронний ресурс] : закон України № 576-VIII від 02.07.2015 р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

63. Про утворення Державної аудиторської служби України [Електронний ресурс] : постанова КМУ від 28.10.2015 р. № 868. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/868-2015-%D0%BF>.

64. Стратегія розвитку системи управління державними фінансами [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 р. № 774. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf.

65. Dr. Josef Moser. How SAIS can contribute to good governance and sustainable development by promoting transparency and accountability [Electronic resource] / Dr. Josef Moser // European organisation of supreme audit institutions magazine. – 2015. – № 21. – Access mode : http://www.eurosai.org/handle404?exporturi=/export/sites/eurosai/.content/documents/magazines/Eurosai21_en.pdf.

66. INTOSAI International Organization of Supreme Audit Institutions [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.intosai.org/events/congresses-incosai/next-congress.html>.

67. The Johannesburg Accords : XX INCOSAI, Johannesburg, South Africa, 2010 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.intosai.org/uploads/jhbaccordsen.pdf>.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Дікань Лариса Василівна
Шевченко Ірина Олександрівна
Дейнеко Євген Валерійович
Калінкін Дмитро Володимирович

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ

Навчальний посібник у схемах і таблицях

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Відповідальний за видання *А. А. Пилипенко*

Відповідальний редактор *М. М. Оленич*

Редактор *О. В. Анацька*

Коректор *О. В. Анацька*

План 2019 р. Поз. № 1-ЕНП. Обсяг 275 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*